

ave maria

GLASILO SESTARA DOMINIKANKI
KONGREGACIJE SVETIH ANĐELA ČUVARA

GOD. XXXVII., br. 3 (107) 2018.

SADRŽAJ

Riječ č. majke (s. K. Maglica)	3
Iz Uredništva AM (s. S. Sente)	5
Glas Crkve: Sveti papa Pavao VI. i drugi	6
Marija Bezgrešna (J. H. Newman)	10
Sveti Mihael arkandeo (Z. Linić).	11
Ozanine stranice: Priče iz života hrvatskih svetaca (o. D. Toić).	12
Iz Tajništva Kongregacije (s. B. Rudić)	14
IDI –Pismo Učitelja Reda B. Cadorea, Dominikanski mjesec za mir	16
Proslava sv. Dominika u Hrvatskoj (s. S. Sente)	20
s. Josipa Otahal položila doživotne zavjete	24
Proslava svetih Anđela čuvara u Korčuli (s. J. Dražić).	27
Nove novakinje sestara dominikanki (s. J. Dražić).	27
Prvi zavjeti s. Natalije Cindrić (s. J. Dražić)	28
Zavjetovanje dominikanaca u HDP i R. Kongu	30
Priznanje općine Lumbarda DV Anđeli čuvari (s. B. Rudić)	30
Treći OP red 120 godina u Veloj Luci (s. T. Bešlić)	31
Obrana doktorskog rada s. Ivane Pavle Novina	33
s. Ana Begić gostovala na HKR i na HR (IKA).	36
XXXIV Redovnički dani (s. J. D. i s. S. S.)	39
Predavanje č. majke na redovničkim danima.	40
Dani Kongregacije – Graditi zajednicu i zajedništvo (s. J. Dražić).	52
Novi dominikanski mladomisnici: fr. Marko D. i fr. Anto G.	54
Dva nova đakona u HDP, fr. Mihael i fr. Josip	59
Ustoličenje novog župnika u župu Krista Kralja (ur. s. S. Sente)	59
Proslavljena svetkovina Krista Kralja u Trnju (s. S. Sente)	63
<i>Ružarica</i> u Zagrebu i Šibeniku	70
Oratorij Šime Marovića u čast bl. Stepincu izveden u Zagrebu.	71
Župni zbor iz Virje na Danima Martinja (s. C. Škriljevečki)	74
Aktivnosti DV: Korčula, Zagreb, Šibenik	75
Ostale vijesti iz dominikanske obitelji (ur. s. S. Sente).	77
Velikani OP reda: Blaženi Sadok (I. Armanda).	88
Da se bolje upoznamo: s. M. Tereza Mačković (s. S. Sente)	91
Što ima nova u kat. knjižarama: (sabrала s. Slavka S.)	98
Što kažu naše najmlađe: Ulazak u novicijat (s. B. Šagud)	103
Stranice povijesti: 80. obl. župe KK i samostana bl. Oz. (I. Armanda)	104
Naši pokojnici: s. Trpimira Temunović (s. B. Rudić).	111
s. Leopoldina Temunović (s. S. Sente i drugi)	121
Jerko Jagnjić	122
Ante Zebić (s. A. Zebić).	123
In memoriam: Marija Škrinjar (vlč. I. Mikec)	123
Milka Šušić (M. Bačić)	126
Kata Barišić (s. J. Barišić)	127
Ljuban Turbić (s.S. S.)	127
Meditativni trenutak: Kristova jedna, sveta, apostolska Crkva (A. Sekulić)	129
Zeleni agronomov kutić: Slanutak (s. M. K. Strizak).	130

Drage sestre,

Živimo u čudnom vremenu gdje svatko svakoga proziva, stavlja drugome na leđa odgovornost i pronalazi krivce za sve krive poteze i nastala stanja. Uvijek su to oni drugi, oni oko nas, i oni nešto udaljeniji. Kao da je to jedino rješenje: pronaći krivca u drugome i u njega upirati prstom. Kao da se time nešto rješava. Problemi i posljedice problema se samo gomilaju, pritišću i ne daju slobodno disati. Mir nam se pomutio, napetosti i tenzije porasle, radost umrla, sigurnost više nigdje ne stanuje.

Umjesto da u sebe uđemo, umjesto da tu potražimo uzroke, posljedice i rješenja, mi ružemo po tuđim životima, u njima tražimo krivnje i razloge svojim nemirima, tvrdoći srca i hladnoći, netrpeljivosti i mržnji što jedne jedu, a druge grizu.

Trebamo već jednom shvatiti da ja i ti, mi i oni, mladi i stariji, lijevi i desni, oni u nekim službama i oni koji to nisu, svi smo pozvani hraniti ovaj svijet i vrijeme dobrotom i ljubavlju, oplemeniti ga milosrđem i praštanjem. Što više ulažemo, to će zajednice i cijeli svijet postati ljepšim i poželjnijim mjestom za život.

U adventu smo. Čekamo, i vjerujemo u Kristov dolazak u naše živote. Znamo da se

rodio i postao čovjekom. Od tada nas ne napušta. Tu je među nama u svojoj Riječi, primjeru života, u Euharistiji, u srcu brata i sestre, u pogledu patničkom i pogledu punom iščekivanja. Pozvani smo se u Krista obući i u njemu potražiti model nasljedovanja. Napustiti nam je beskonačno kruženje oko sebe samih, samosažalijevajući se, analizirajući svaki trun što odnekud padne na nas: što nam učiniše i rekoše, kako nas pogledaše, što o nama govore, koju nam nepravdu čine, što o nama misle i kako nam uskraćuje priznanje. Svaku i najmanju primisao patnje, svaku poteškoću i križ stresamo sa svojih leđa, dok u isto vrijeme tvrdimo kako smo mi Isusovi učenici, a on naš učitelj. Istina, htjeli bismo biti poput njega, biti njegovi u svakom pogledu, ali bez muke, bez patnje, boli i križa.

Mnogi sveti su nam dokaz kako je Riječ djelotvorna, ali tek kad je utjelovimo u svoj svagdašnji život. Ovomu svijetu je prenosi-mo živeći je. Sama po sebi je ta Riječ život, životvorna u svima koji joj se otvore, koji joj dopuste da ih mijenja na bolje. Raj na zemlju sami donosimo čim dopustimo da nam riječi i djela odzvanjaju i svijetle Isusovom dobrotom i ljubavlju, milosrđem i praštanjem.

Postajemo “drugi Kristi” na zemlji, rekla bi sveta Katarina Sijenska.

Stanje u našim obiteljima, našim redovničkim zajednicama, narodu i Crkvi vrište pitanjem: Stanuje li još uvijek Bog ovdje? Mogu li ga stranci prepoznati u nama i u našim djelima, možemo li ga mi prepoznati jedna u drugoj? Svaka se od nas, sestre, treba zapitati: Stanuje li Bog u meni? Govori li po meni? Djeluje li u meni? Ljubi li po meni? Vraća li mir u moju zajednicu po meni, prašta li pojedincima i zajednici nesavršenosti i ljudsku bijedu po meni, mojim riječima i mome stavu? Ne trudimo se oko ispita savjesti svojoj braći i sestrama. Stavimo sebe pred sebe i pred Boga, pogledajmo jesmo li mi slava Očeva. U njegovim očima smo dragocjene, voli nas onakve kakve jesmo, što ne znači da ne očekuje da smo mu sličnije. Nalazi li u našem srcu uvijek iznova topli kutak gdje može nasloniti glavu i gdje rado boravi?

On nas prihvaća ljubavlju, pa traži da i mi druge prihvaćamo srcem, ne na temelju naših ljudskih prosuđivanja. Po njima naša ranjivost postaje dublja. Ranjavaju nas i ranjavamo, svjesno i nesvjesno. I Kristu se to dogodilo, i događa mu se, ali on umije oprostiti

najteže grijeha i uvrede. Mi se od njega po nešto razlikujemo. Udaljujemo se od takvih, pamtimo uvrede, uzvraćamo nepravdu, odbacujemo, križamo sve koji nas povrijede i koji nas ne razumiju. Isusova ljubav je jedini lijek ranama nama nanesenim, kao i onima koje mi drugima nanosimo.

Dopustimo, sestre, da nam srca i naše zajednice postanu Betlehemska štala u kojoj će se rađati Krist, gdje ćemo ga spremno udomiti, pokloniti mu se i dopustiti mu da u našem životu, i po nama, postane vidljiv i opipljiv, da s njim kucamo na svačija vrata noseći mir, radost i ljubav.

U tom duhu, vama drage sestre i braćo, vama dragi prijatelji i poznanici, čestitam blagdan Kristova rođenja, želeći da njegova ljubav i milosrđe po vama ispune svaki dan nadolazeće godine i ogrije svako srce koje na vas čeka!

s. Katarina Maglica, OP

s. Katarina Maglica, OP
vrhovna glavarica
U Korčuli, Božić 2018.

Pri završetku smo još jedne građanske godine. Ako pokušamo malo 'vratiti film' našega života unatrag, na proteklih 365 dana, ponovno će se u nama pobuditi osjećaji radosti i tuge, nostalgičnih trenutaka za izgubljenim stvarima, osobama i vremenom, ali i osjećaji zahvalnosti zbog događaja koji su nadišli naša očekivanja. Jer Bog se ne da nadmašiti u svojoj ljubavi prema nama, unatoč našim svakodnevnim slabostima i grijesima. Poslao nam je Sina svoga, *nama u svemu jednak osim u grijehu*, da bi nam po Njemu pružio spasenje i otkupljenje. Taj Sin, zove se Isus, Božić, čijemu se rođenju sav svijet raduje. A puninu radosti dožive oni koji mu spremno, premda stidljivo, otvore 'štalu' svoga srca, dom gdje će prebivati. Zrake svjetlosti koje prate njegov dolazak, pomažu svakome otkriti i prepoznati lice Božje i čovječje.

Novi broj AM koji imate u ruci donosi niz rubrika i vijesti koje podsjećaju na minule događaje, ali istodobno jamče da je upravo sadašnji trenutak najbolji i jedini kojim gradimo i stvaramo sretnu budućnost, vremenitu i vječnu. Na to

nas obvezuju i naše najmlađe koje, odazvavši se Božjem zovu u dominikansku zajednicu, rado 'zaviruju' u naše živote tražeći uzore.

Ovim, dakle, 'našim domaćim' korisnim štivom želim svima sretan Božić i blagoslovljenu Novu 2019. godinu!

Urednica

SVETI papa PAVAO VI. i nadb. ROMERO

Papa Franjo proglasio svetima Pavla VI. i nadbiskupa Romera

Tijekom svečanog misnog slavlja koje je održano ispred bazilike Sv. Petra u Vatikanu u nedjelju, 14. listopada papa Franjo je proglasio sedmero novih svetaca.

“U čast Presvetog Trojstva, radi uzvišenja katoličke vjere i jačanja kršćanskog života, vlašću našega Gospodina Isusa Krista, svetih apostola Petra, Pavla i Našom, nakon dugog razmišljanja, zazvavši više puta Božju pomoć i saslušavši mišljenje mnoge naše braće u biskupstvu, proglašavamo i definiramo svetima blažene Pavla VI., Oscara Arnulfa Romera Galdámeza, Francesca Spinellija, Vincenza Romana, Mariju Katharinu Kasper, Nazariu Ignaziu od Svete Terezije od Isusa March Mesu i Nunzija Sulprizija i upisujemo ih u popis svetaca, određujući da ih se u čitavoj Crkvi pobožno časti kao svece. U ime Oca i Sina i Duha Svetoga”, glasilo je obrazac kanonizacije koji je pročitao Papa.

Pavao VI. (Giovanni Battista Montini) rođen je 1897. Umro je u papinskoj rezidenciji u Castelgandolfu 6. kolovoza 1978. Papinsku je službu vršio 15 godina. Za proglašenje svetim Pavla VI. bilo je presudno čudo koje se po njegovu

zagovoru dogodilo 2014. kada je nerođeno dijete na neobjašnjiv način ozdravilo u utrobi majke.

Nadbiskup San Salvadora Oscar Romero ubijen je 24. ožujka 1980. za vrijeme mise. Tijekom svoje trogodišnje nadbiskupske službe bio je glasom najsiromašnijih u svojoj zemlji, koji su najteže bili pogođeni sukobom između vladinih snaga i gerilskih skupina u kojem su život izgubile tisuće ljudi.

Kardinal Angelo Becciu, pročelnik Zbora za proglašenje svetih, podsjetio je na najvažnija razdoblja života novih svetaca, počevši od Pavla VI., kojega je blaženim proglasio upravo papa Franjo, kao i mons. Romera koji je uvijek bio na strani siromašnih i marginaliziranih. Upravo je ta njegova odluka potaknula presudu paravojnih skupina koje su ga ubile.

Kardinal je potom govorio o don Francescu Spinelliju, utemeljitelju kongregacije Sestara klanjateljica Presvetoga Sakramenta, te o svećeniku Vincenzu Romanu koji je bio duša materijalne i duhovne obnove zajednice u gradiću Torre del Greco, nakon erupcije vulkana Vezuva

1794. godine. Posebnu je pozornost posvećivao posljednjima i odgoju mladih.

Mariju Caterinu Kasper, utemeljiteljicu braćovštine koja se poslije razvila u redovničku družbu Siromašnih službenicā Isusa Krista, blaženom je proglasio Pavao VI. – rekao je kardinal Becciu, te se osvrnuo na život preostalih dvoje novih svetaca. Nazaria Ignazia od Svete Terezije od Isusa March Mesa utemeljila je kongregaciju Sestara misionarki križarica Crkve, dok je Nunzio Sulprizio bio uzor za mlade, kako je za njega rekao papa Leon XIII. koji je priznao njegove herojske vrline.

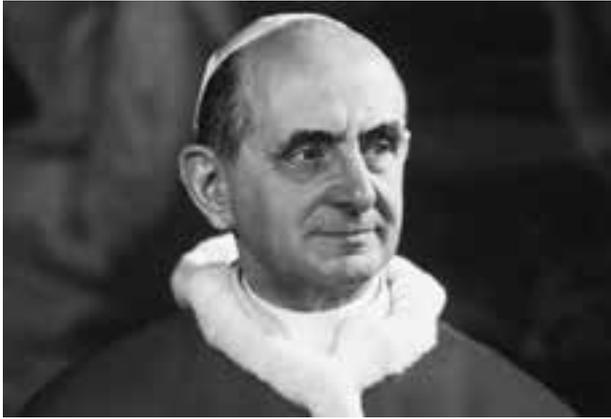
Živa, djelotvorna i oštra Božja riječ

U svojoj se propovijedi Papa osvrnuo ne liturgijska čitanja. Tumačeći evanđelje Sveti Otac je rekao da nas ono poziva „na susret s Gospodinom, po primjeru onoga „nekog“ koji je dotrčao do Isusa, kleknuo pred njega i upitao ga što mu je činiti da baštini život vječni. Možemo se poistovjetiti s tim čovjekom čije se ime ne spominje, gotovo kao da se želi pokazati da on predstavlja svakoga od nas“ – rekao je Papa. „Isusov ga odgovor iznenadi. Predlaže mu „oštar“ život. Prodaj sve što imaš i podaj siromašnima, a onda dođi, idi za mnom!

Dođi; nemoj stajati, jer nije dostatno ne činiti zlo kako bismo bili Isusovi. Slijedi me; nemoj ići za Isusom samo kada si raspoložen za to, nego traži ga svakoga dana; nemoj se zadovoljiti time da poštuješ zapovijedi, da daješ nešto milostinje i izmoliš neku molitvu. Pronađi u Njemu Boga koji te ljubi uvijek, pronadži smisao svojega života, snagu da daruješ samoga sebe.

Da bismo odgovorili na Isusov ‘idi za mnom’ postoji samo jedan uvjet – trebamo imati slobodno srce, a ne opterećeno gomilom dobara ...

Isus je radikalan; daje sve i traži sve. Daje potpunu ljubav i traži nepodijeljeno srce – rekao je između ostaloga Papa.

Potom se osvrnuo na lik Pavla VI., svjedoka ljepote i radosti u nasljedovanju Isusa, unatoč naporu i nerazumijevanju, upravo po primjeru apostola čije je ime uzeo. Danas nas još uvijek poziva, zajedno sa saborom, kojega je bio mudri kormilar, da živimo naš zajednički poziv: opći poziv na svetost – rekao je papa Franjo, te se osvrnuo na svetost ostalih kanoniziranih svjedoka vjere, koji su svojim životom posvjedočili današnju Božju riječ, i to bez mlakosti i računice. Jedan je od njih bio biskup Oscar Romero kojemu je papa Pavao VI. bio profesor i mentor. Tijekom kanonizacije Papa je proglasio svetima i dvojicu talijanskih svećenika i dvije utemeljiteljice vjerskih redova, Njemicu i Španjolku, koji su svi pomagali siromašnima.

Kanoniziran je i Nunzio Sulprizio, preminuo s 19 godina početkom 19. stoljeća. Talijansko siročić koje je prihvatilo život u patnji beatificirao je papa Pavao VI.

Papa Pavo VI., ostat će zapamćen po uspješnom završetku Drugog vatikanskog koncila koji je pokrenuo njegov prethodnik sveti Ivan XXI-II. Rođen kao Giovanni Battista Montini 1897. u sjevernom talijanskom gradu Bresci, zaređen je za svećenika 1920., proglašen kardinalom 1958. i izabran za papu pet godina poslije. Umro je 1978.

Pokrenuo je velike koncilске reforme. Posebno je izazvao polemike enciklikom *Humanae Vitae* (Ljudski život), kojom je potvrdio oštro protivljenje Crkve bilo kakvoj

kontracepciji baš u vrijeme seksualne revolucije na zapadu. Dok su u Latinskoj Americi pozdravili Papinu encikliku, u Njemačkoj su ga čak otvoreno pozvali na papino odreknuće. Crkva se našla u krizi. “Vjerovalo se – rekao je papa – da će nakon Koncila zasjati sunce. No, navukli su se tamni oblaci. Oblaci, oluje, postoje sumnje, nesigurnost, nemir, nezadovoljstvo, sukobljavanja. Kako se to moglo dogoditi?” Papa je nastojao naći put ravnoteže između tradicije i reforme. Pri tome se našao između dvije sukobljene strane. Za jedne je bio otišao previše daleko, a za druge nedovoljno daleko. Unatoč svemu Papa nastavlja putovati. Na jednom putovanju u prosincu 1970. na Filipine, na Papu je izvršen neuspjeli pokušaj atentata. Godine 1971. Papa određuje starosnu granicu od 75 godina u kojoj biskupi moraju napustiti aktivnu službu, te da kardinali stariji od 80 godina ne mogu birati novoga papu. Pavao VI. značajno je proširio, i internacionalizirao Kardinalski zbor. Odredio je da u konklavama ne smije biti više od 120 kardinala.

Montini je bio prvi moderni papa koji je putovao svijetom i prvi koji je letio zrakoplovom. Njegovo prvo putovanje bilo je u Jeruzalem 1964., gdje se susreo carigradskim ekumenskim patrijarhom Atenagorom, što je bio povijesni korak u pomirenju s pravoslavljem.

Papa Pavao VI. promovirao je dijalog između Vatikana i komunističkih režima, nastavljajući “istočnu politiku” Ivana XXIII. Između ostaloga, uspostavio je diplomatske odnose s Titovom Jugoslavijom. Pamti ga se i po reorganizaciji Rimske kurije, širenju zbirke Vatikanskih muzeja i na modernu umjetnost, te odbijanju da nosi papinsku tijaru koju je prodao, a novac poklonio majci Terezi za njezin humanitarni rad u Indiji.

On je treći papa 20. stoljeća kojeg je Franjo kanonizirao, nakon Ivana XXIII. i Ivana Pavla II.

Papa Franjo je na misi imao na sebi pojas od bijelog užeta zamrljan krvlju msgra. Romera, te liturgijsko ruho Pavla VI.

Papa Franjo: S dvadeset godina bio sam na rubu smrti, ali spasila me medicinska sestra dominikanka

Opisujući medicinske sestre i zdravstvene tehničare kao stručnjake u čovječstvu, papa Franjo je napomenuo da su pozvani ostvarivati nezamjenjivu zadaću humanizacije u rastresenom društvu koje prečesto ostavlja slabe ljude na rubovima i koje se interesira samo za one koji su „vrijedni truda“ ili koji odgovaraju kriterijima učinkovitosti ili zarade.

Podsjećajući medicinsko osoblje na četiri temeljne zadaće etičkoga kodeksa medicinskih sestara i zdravstvenih tehničara: promicanje zdravlja, prevenciju bolesti, vraćanje zdravlja i ublažavanje patnje, Papa je rekao da se njihov profesionalizam očituje ne samo na tehničkom području, nego još više na području ljudskih odnosa.

Podsjetivši na prizor iz Matejeva evanđelja, u kojem Isus iscjeljuje gubavca, istaknuo je pritom važnost fizičkog dodirivanja bolesnih kako bismo uklonili daljinu i omogućili bolesnicima da dožive Božju nježnost i blizinu. Nježnost je zapravo ključ za razumijevanje bolesnih, a također

dragocjeni lijek za izlječenje – kazao je Papa i istaknuo važnost „medicine nježnosti“. Dodir ili osmijeh puni su značenja za bolesnu osobu. Riječ je o jednostavnim gestama, no one omogućuju bolesniku da se osjeća praćenim i blizu iscjeljenja, čineći ga da se osjeća osobom, a ne samo brojem.

Papa je osim toga govorio o rizicima i teškim zahtjevima posla medicinskih sestara i zdravstvenih tehničara, potičući pacijente da cijene njihov rad i zalaganje. U tom se kontekstu sa zahvalnošću **prisjetio sestre Cornelije Caraglio, talijanske dominikanke i medicinske sestre**, koja je spasila njegov život. Sveti je Otac prepričao kako je kao 20-godišnjak bio blizu smrti, ali je sestra Cornelia potaknula liječnike da učine više, što je spasilo Papin život. Papa Franjo ju je opisao kao dobru i hrabru ženu koja se usudila raspravljati s liječnicima te je na kraju zahvalio medicinskom osoblju jer se po njima spašavaju mnogi životi.

Radio Vatikan | Bitno.net,

MARIJA BEZGREŠNA

ONA KOJA NIKADA NIJE POČINILA GRIJEHA

Bl. John Henry Newmana o Lauretanskim litanijama

Marija je “Mater Intemerata,” Majka Bezgrešna. Sljedeće razmatranje koje vodi pobožne umove da vjeruju u uzašašće Marijino u nebo, nakon njezine smrti, ne čekajući opće uskrsnuće u posljednji dan, potvrđeno je po nauku o njezinu Bezgrešnom začecu.

Po njezinu bezgrešnom začecu, gdje ne samo da ona nikada nije počinila grijeha, pa ni lakog; u mislima, riječima ili djelom, nego ni krivnja Adama, posljedica istočnog grijeha, nikada nije bila na njoj, kao što je to kod svih ostalih Adamovih potomaka.

Po njezinu uznesenju ne samo njezina duša već i tijelo biva uzeto u nebo nakon njezine smrti, tako da njezino spavanje u grobu nije dugo trajalo, kao što je slučaj sa svima ostalima, čak i svecima, koji čekaju posljednji dan, uskrsnuće tijela.

Jedan od razloga za vjerovanje u Gospino uznesenje je da ju je njezin Božanski Sin ljubio previše, da bi joj tijelo ostalo u grobu. Drugi razlog koji je sada pred nama jest da je bila mila Gospodinu kao što mu je bio mio njezin sin, ali

također, ona je transcendentno sveta, puna, prepuna milosti.

Adam i Eva stvoreni su bez grijeha, i imali su veliku mjeru Božje milosti koja im je bila podarena, a kao posljedica toga, njihova tijela nisu trebala prijeći u prah i pepeo, no oni su sagriješili, nakon čega im je bilo rečeno: “Prah si i u prah ćeš se vratiti.” Dakle, ako Eva, lijepa Božja kći, nikada ne bi postala pepeo i prah, osim ako ne sagriješi, ne možemo li reći za Mariju, koja nikada nije sagriješla, da će povratiti dar koji je Eva grijehom izgubila? Što je Marija učinila da sačuva privilegiju danu prvim roditeljima na početku? Zar je njezina ljupkost, pretvorena u korupciju i njezino dobro zlato postalo magla, bez razloga dodijeljena? Nemoguće. Stoga vjerujemo da je, iako je umrla za kratke ure, nakon smrti samoga Gospodina, ipak, poput Njega i s Njegovom svemoći, bila uznesena ponovno iz groba.

bl. John Henry Newman
newmanreader.org | (Bitno.net)

ANĐELI

SVETI MIHAEL ARKANĐEO

Ako slušamo ili gledamo više ili manje redovito naše vijesti i dnevnike, možda ćemo dobiti dojam da u ovom svijetu u kojem živimo ima jako puno zla, gotovo više nego dobra. Pomislićemo da je više negativnog nego pozitivnog na obzorju naše sadašnjosti.

Ako pratimo razgovore nekih ljudi iz naših sredina imat ćemo dojam da je sve zlo. Bit ćemo u napasti da povjerujemo kako nema ništa dobra. Sve je negativno procijenjeno, nema svjetlih točaka. ...

A ipak je stvarnost svjetlija. Jer iz nje ne smijemo istisnuti Boga koji je dobar. Bog je iznad svega i u svemu. Bog je Otac, dobri Otac svih ljudi. Prisutan je u svijetu kako u njegovim počecima, tako u sadašnjem času. Opasno je prepuštiti se crnim mislima do te mjere da se u sjeenu ili u potpuno pitanje stavi i Bog i njegova dobrot. Tada se sve ruši. Život postaje besmislen.

Nisu nam poznate tajne duhovnog svijeta. Njih smijemo samo naslućivati. U tradiciji kršćanskog razmišljanja o tom duhovnom svijetu što ga je Bog stvorio govori se često o anđelima.

A jer su to bića obdarena slobodom (kao što je i čovjek), i u tom svijetu duhovnih bića govori se o anđelima dobra i svjetla, te o anđelima zla i tame. Prve redovito i dalje jednostavno nazivamo anđelima, a druge poznamo po nazivima đavla, sotone, demoni, nečistih sila.

Iskustvo nam otkriva kako se Bog konkretno i dobrohotno zauzima za nas, čuva nas, vodi nas putem života. Povezujemo to s darom anđela, osobnih duhovnih bića koja nas žele uvjeriti o osobnoj ljubavi Božjoj Isto nam

tako iskustvo govori o utjecaju zla na svijet i ljude, o robovanju negativnim silama, o grijehu. Povezujemo to s đavlom. Đavao kao da nas želi uvjeriti da dobra nema, pa prema tome da ni Bog nije dobar. Đavao kao da nas želi uvjeriti da pošten život nema smisla, pa se oko toga i ne trudimo, niti ga oko sebe otkrivamo. Time đavao stavlja u pitanje i autoritet samoga Boga, te želi sebe staviti na to ispražnjeno mjesto i vladati u tim prostorima zla i besmisla.

A tradicija nam govori o anđelima dobra. Nekima znamo i ime. Anđeo, zapravo arkanđeo, Mihael znači prema hebrejskom: Tko je kao Bog! Ili još jasnije: Bog je dobar i zato će dobro trijumfirati nad zlom! Život ne može ostati besmislen, jer je oplodjen dobrotom za koju u ljudskom srcu još ima dovoljno mjesta!

*(iz knjige Zvezdan Linić,
Iz dana u dan, str. 88)*

PRIČE IZ ŽIVOTA HRVATSKIH SVETACA I UZORNIH VJERNIKA (2)

Milost koju je Ozani Kotorskoj Gospodin udijelio na Badnju večer

Popločanim kotorskim ulicama odjekivali su brzi koraci oca Tome Basca, dominikanca. Za njim je poskakivala starica Vincencija iz Prčanja koja je godinama posluživala isposnicu sveta života. Oni su upravo k njoj hitili. Da su razlog toj žurbi znali prolaznici koji su se čudili toj hitnji, požurili bi i oni za njima.

Kad je zadihani dominikanac stigao u crkvicu svetoga Pavla, zastao je pred vratima koja su vodila u Ozaninu ćeliju. Pred 44 godine tu je stajao biskup Trifun Bisancije koji je nakon molitve i blagoslova zaključao vrata, a ključ predao svome vikaru. Od tada vrata se više ni jednom nisu otvorila. Mnogi su dolazili pred maleni prozorčić, gdje se Ozana triput tjedno pričlašćivala, i preporučivali se njezinim molitvama ili tražili od nje savjet, ali je nitko nije mogao vidjeti.

Toga jutra je po svojoj sluškinji Ozana poručila kako želi da se otvore vrata kako bi primila bolesničko pomazanje i poputbinu. Upravo je otac Toma, njezin ispovjednik, imao čast prvi ući svetoj zatvornici i napokon vidjeti svetu pokornicu. Slabo osvijetljena ćelija nije imala nikakva ukrasa. Na podu su se nalazile drvene ljestve s pet prečaka na čast pet Isusovih rana. Na tim je ljestvama Hosana spavala. Bila je sedamdesetdvođišnja niska starica ispijena postom i molitvom, ali vrlo vedra i živahna pogleda. Nije krila svoje zadovoljstvo što uskoro završava svoju životnu trku koju je davno započela kad je kao mlada djevojčica Kata, kako su joj roditelji na krštenju dali ime, silazila s brdovita kotskog kraja, s malog sela Releze, ne sluteći kamo će je životni put odvesti.

Katarina Kosić rodila se 25. studenog 1493. godine u vrlo siromašnoj pravoslavnoj obitelji. Bog ju je obdario neobičnom ljepotom, blagom naravi i dubinom duha koju je pokazivala već od malena. Tu neobičnost primijetila je majka kad ju je jednom, ushićena ljepotom prirode, mala Kata zapitala tko je stvorio sve te ljepote? Majka joj je odgovorila: "Gospod Bog, dijete moje, koji se rodio od Djevice i umro na križu zbog naših grijeha. Njega slave kršćani. U Kotoru se nalaze dvije njegove slike. Jedna ga prikazuje kao malo novorođeno dijete, a druga ga predstavlja pribijena na križu. Ja sam ih vidjela i poklonila im se." Imala je i Katarina prilike klanjati se pred tim slikama kad su je roditelji zbog neimaštine s 14 godina dali u službu uglednoj kotorskoj obitelji Alesa Bućinova. Osam je godina provela u toj obitelji često slušajući pobožne razgovore i molitve. Naročito se u njoj razbukovala želja za

duhovnim životom nakon jedne propovijedi o Isusovoj mucu, što ju je slušala na Veliki petak. Tada je odlučila, unatoč protivljenju roditelja, Bogu se posvetiti u trećem redu sv. Dominika.

Dvadesetdvostrana Katarina položila je zavjete i dobila ime Ozana. To je posvećenje toliko promijenilo njezin život da je ona iz dana u dan sve više molila. Osobito je često razmišljala o Isusovoj mucu pa joj samostanski život nikada nije bio dovoljno strog te je zatražila od biskupa dopuštenje da živi zatvorničkim životom u jednoj zazidanoj ćeliji gdje će do smrti moliti, činiti pokoru i ukrašavati crkveno ruho. Mnogi su s nepovjerenjem gledali na takvu "novotariju"; ta nije se čulo da je u Kotoru ikad živjela zazidana redovnica. Kako su prolazile godine svetačkoga života u samoći i odricanju, Hosana je sve više privlačila svoje mještane i sve češće iz tihe ispovnice tješila, poučavala i proricala buduće događaje. Zнала je mnoge odlomke Svetoga pisma napamet. Bez prestanka je prikupljala duhovno blago što ga crv ne nagrizava niti hrđa uništava.

U 44 godine zatvorničkoga života mnogo se puta Sotona htio uplesti u Ozanin život. Nekad ju je prekomjerno hvalio pokušavajući je uzoholiti radi herojskih duhovnih podviga. Drugi put ju je ismijavao radi neobičnosti zatvorništva nastojeći je vratiti u kolotečinu prosječnosti kojom je živjela većina posvećenih osoba. Ozana je, međutim, navikla na njegove smicalice, ostala nepokolebljiva i dosljedna. Doista je imala pravo radovati se u trenutku kada je njezina borba bila pri svršetku. Ležeći nemoćno na neudobnim ljestvama, osjetila je neodoljivu potrebu da ocu Tomi ispričaji nešto lijepo iz svoga života što joj je u tom trenutku zaokupljalo misli i donosilo utjehu.

Ozana je imala mnoga viđenja i osobite milosti, ali jedan događaj od prije dvanaest godina osobito ju je razveseljavao. Bilo je to pred Božić 1553. Po svom običaju, Ozana je Badnju noć provela u molitvi. Svaki čas u njezinu je srcu sve više rasla želja da vidi kakav je bio novorođeni Spasitelj. Mislila je da će umrijeti od svetoga uzbuđenja koje se u njoj raspirivalo s tom željom. Upravo u ponoć njezinu je ćeliju obasjala

MOLITVA
BLAŽENOJ OZANI KOTORSKOJ
ZA POSEBNU MILOST

S velikim se pouzdanjem utječem tebi, blažena Ozano, koja si još za života spremno pritekla u pomoć svima koji su se k tebi utjecali. Izmoli mi nebesku pomoć u ovoj mojoj potrebi (...) da mogu zajedno s tobom zahvaljivati Bogu i slaviti ga u sve dane svojega života. Po Kristu Gospodinu našem.

svjetlost i ukazala joj se betlehemska štalica. Motrila je svetu Bogorodicu kako nad jasla ma drži svoga sina. Do nje je stajao sveti Josip vrlo ponizna pogleda. Svugdje uokolo mnoštvo anđela pjevalo je slavu Bogu, a ona se nalazila među pastirima. Kao nekoć, kad je u mladosti bila pastirica na čistim prostranstvima gorskih pašnjaka, tu se pred štalicom klanjala Božanskom Djetetu. Bog joj je udijelio veliku milost kad je uslišio njezinu želju, ali ipak njezina čežnja nije bila zadovoljena. Dok je promatrala betlehemske prizor, duša joj se opajala rajskom milinom te je poželjela odmah umrijeti i sjediniti se s Kristom, ali u taj čas viđenje je nestalo, a ona je shvatila da još mora živjeti u pokori i molitvom hraniti svoju nebesku čežnju. U trenutku kad se imala preseliti s ovoga svijeta, radost je obuze na sam spomen te divne milosti i na pomisao da će njezina čežnja biti ostvarena.

Nakon njezine smrti, 27. travnja 1564., pokopana je u zajedničku grobnicu sestara dominikanki, ali ne zadugo. Nakon nekoliko mjeseci, kad su grobnicu otvorili kako bi sahranili drugu redovnicu, iz Ozanina se lijesa širio ugodan miris, a njezino tijelo bilo je neraspadnuto te je ono sve do danas izloženo na štovanje vjernicima.

*Tekst je izvadak iz knjige o. Doroteja Toića
Priče iz života hrvatskih svetaca
i uzornih vjernika. (int.)*

Drage sestre i čitatelji,

Evo još jedan mali mozaik događanja u našim zajednicama od posljednjeg broja Ave Marie.

13. kolovoza – Kolektivna nagrada općine Lumbarda uručena je našem DV Anđeli čuvari na svečanoj sjednici Općinskog vijeća povodom dana sv. Roka

20. kolovoza – Održana sjednica vrhovnog vijeća u Korčuli

26. kolovoza – S. Josipa Otahal položila je doživotne zavjete u svojoj rodnoj župi u Vinkovcima. Slavlju je prethodila trodnevna priprava, u kojoj su sudjelovale i sestre dominikanke. Prvu večer su uz prigodnu prezentaciju predstavile dominikanski Red i svoju Kongregaciju. Drugu večer je s. Barbara Bagudić izvela monodramu o životu bl. Ozane Kotorske. Treću večer su sestre animirale misu i euharistijsko klanjanje nakon mise. Svečano euharistijsko u nedjelju predslavio je fr. Mato Bošnjak OP, u koncelecijaciji s braćom franjevcima konventualcima, fra Željkom Klarićem, gvardijanom i župnikom i fra Josipom Ivankovićem.

27. kolovoza – 1. rujna – U Subotici su održane duhovne vježbe za sestre koje je vodio franjevac, Peter Dezsó iz Subotice.

16. – 22. rujna – Održane su duhovne vježbe u Korčuli. Voditelj je bio fra Ivan Bradarić OfmConv iz Šibenika.

14. rujna – s. Ana Begić sudjelovala na katoličkoj Laudato TV, na temu: Savjest u emisiji: Jeste li znali?

23. rujna – Proslavljena 120. obljetnica Trećeg dominikanskog reda i 90. obljetnica prisutnosti sestara dominikanke u Veloj Luci. Euharistijsko slavlje je predslavio fr. Mato Bošnjak sa župnikom don Mariom Karatovićem, u nazočnosti sestara iz Korčule i brojnog puka. S. Tješimira Bešlić sabrala je kratku povijest trećoredica i

sestara u Veloj Luci u knjizi pod naslovom Treći dominikanski red u Veloj Luci.

2. listopada – Na svetkovinu Sv. Anđela čuvara novicijat su započele Karmela - s. Brigita Šagud i Zorana - s. Zorana Kadić. Privremene zavjete obnovile su juniorke s. Jana Dražić, s. Manes Puškarić i s. Emanuela Rašić.

12. - 14. listopada – Dani Kongregacije održani su u Buškom Blatu. Predavanja je imao o. Jakov Mamić na temu „Sestrinski život u zajednici“, a časna majka Katarina Maglica na temu „Muke po poglavaru ili kriza autoriteta“. Sestre su u subotu popodne posjetile Livno, a večernju svetu misu slavile u Rami. U nedjelju su posjetile eko selo Grabovicu.

26. listopada – Prof. Tuga Tarle boravila je u Korčuli u sklopu Mjeseca hrvatske knjige. Predstavila je knjigu o dominikancu Vinku Paletinu u gradskoj knjižnici. Navečer je održala kratko predavanje i sestrama.

27. listopada – Održan je susret dječjih zborova u Slanom. Sudjelovalo je 12 zborova. Među njima s. Anita Sučić sa zborovima iz Žrnova i Orebića i s. Blaženka Rudić sa zborom iz Korčule. Djeca su sudjelovala u euharistijskom slavlju koje je predslavio biskup mons. Mate Uzinić. Nakon toga svaki zbor je otpjevao jednu skladbu svecu zaštitniku župe ili psalam po izboru.

1. studeni – S. Ivana Pavla Novina zaposlena je na mjesto asistenta filozofije pri Fakultetu filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu. Na preddiplomskom i diplomskom studiju predaje Logiku, Izabrana pitanja iz suvremene metafizike, Suvremena znanost i postojanje Boga, Filozofijsku analizu Augustinovih Ispovijesti (izborni iz antičke filozofije), Uvod u filozofiju

Tome Akvinskog (izborni iz srednjovjekovne filozofije). Na doktorskim studijima predaje Iza-brana pitanja iz metafizike, Specijalna pitanja iz filozofije znanosti, Filozofija, znanost i religija.

3. studeni – Sjednica vrhovnog vijeća održana u Splitu u samostanu sv. Martina.

5. studenoga – s. Ana Begić sudjelovala na Hrvatskom Katoličkom radiju u emisiji *Argumenti* – teme: spolni moral, smisao bračnog čina, enciklika Humanae Vitae, kontracepcija, dogovorno roditeljstvo.

8. studeni – S. Ivana Pavla Novina obranila je 8. studenoga 2018. na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu doktorsku disertaciju pod naslovom „Filozofijska analiza empirijskih temelja suvremene kozmologije“. Mentor je bio dr. sc. Stipe Kutleša (Institut za filozofiju, Zagreb), a u Povjerenstvu za obranu doktorskoga rada bili su prof. dr. sc. Hrvoje Štefančić (Hrvatsko katoličko sveučilište), dr. sc. Boris Kožnjak (Institut za filozofiju), doc dr. sc. Sandro Skansi (Hrvatski studiji). Obrani su prisustvovali mentor, prodekani, profesori i skupina studenata Fakulteta filozofije i religijskih znanosti te nekoliko sestara dominikanki.

25. studeni – U župi Krista Kralja svečano je proslavljen patron župe i 80. obljetnica župe.

3. prosinca – s. Ana Begić sudjelovala u emisiji *Susret u dijalogu* na radiju HRT 1, tema: Došašće – komercijalizacija Došašća, pokora i žrtva poveznica sa radosnim iščekivanjem, dostojanstvo ljudske osobe, pitanje pobačaja, savjest.

8. prosinca – Prve zavjete u Korčuli je položila s. Natalija Cindrić. Privremene zavjete obnovila je s. Dolores Munitić.

Časna majka je održala predavanja na Redovničkim danima u Dubrovniku, Splitu, Zagrebu i Rijeci na temu *Promjene u redovničkim zajednicama i redovnička zvanja niču u suvremenom svijetu – s tim treba računati*.

U mjesecu listopadu s. Ana Begić upisala je Govorničku akademiju *Demosten*, kojom će postići licencu iz komunikacijskih i retoričkih vještina.

Premještaji:

s. Ljubica Jurić iz Dubrovnika u Šibenik
s. Josipa Otahal iz Korčule u Dubrovnik
s. Nada Ivanković iz Subotice u Kontakovu
s. Edita Rogina iz Kontakove u Trnje

Pokojnici:

4. srpnja – s. Trpimira Temunović,
teta s. Blaženke
21. kolovoza – s. Leopoldina Temunović
10. kolovoza – Jerko Jagnjić (brat s. Vjere
i s. Fidelis)
12. rujna – Ante Zebić (stric s. Andrijane)
8. studeni – gđa Dragica Tkalec
18. studeni – Kata Barišić (sestra s. Jelke)
21. studeni – Ljuban Turbić (brat s. Snježane)

Zajednicu su napustile: novakinja s. Ana Boras i juniorka s. Ozana Kolarić

DUHOVNE VJEŽBE

Korčula, 6. do 12. siječnja 2019. – voditelj
o. DOMINIK MAGDALENIĆ, karmelićanin

Subotica, 13. do 19. siječnja 2019.
Voditelj: vlč. MARIJAN VUKOV

OBLJETNICE ZAVJETA (2019.)

60. obljetnicu slave:

31. svibnja – s. Celestina Budimir Bekan
i s. Marija Lurdes Bešlić
8. prosinca – s. Jagica Barišić

50. obljetnicu slave:

13. travnja – s. Tea Mišić, s. Leonija Bralić,
s. Suzana Maleš, s. Beata Zebić, s. Tješimira Bešlić,
s. Andrijana Zebić, s. Kristina Maleš, s. Emilija Ajdučić.
3. listopada – s. Fidelis Jagnjić, s. Alma Milanović,
s. Milanka Nakić, s. Veronika Petrović,
s. Otilija Mijić, s. Marija Goreti Milanović.

Svima vama želim puninu radosti koju nam daruje Utjelovljena Riječ. Čestit vam bio Božić!

s. Blaženka Rudić, vrh. tajnica

Sabrala, prevela i priredila s. Slavka Sente

DOMINIKANSKI „MJESEC ZA MIR“

Braća Reda Propovjednika
Generalna kurija
Rim, 24. rujna 2018.
Svim članovima dominikanske obitelji Dominikanski
„Mjesec za mir“
Prot. 50/18/506 Promotor J&P

Draga braćo i sestre! Želim vam ponovno tople pozdrave iz Rima!

Možda se sjećate pisma koje smo poslali prošle godine, a u kojem smo predložili da svaki prosi-nac bude „Dominikanski mjesec za mir“ kako bi se promovirala globalna dominikanska solidarnost s našom braćom i sestrama koji nastoje donijeti nadu u situacijama nasilja i rata. Sad vam pišemo kako bismo vas obavijestili da će fokus ovogodišnjeg Dominikanskog mjeseca za mir biti na Demokratskoj Republici Kongo.

Naša prošlogodišnja usredotočenost na Kolumbiju inspirirala je dominikanske zajednice širom svijeta da pokažu solidarnost s patnjama kolumbijskog naroda i s nastojanjima tamošnjih

dominikanaca da budu odvjetnici mira. Primili smo mnoga izvješća o slavjenim svetim misama, prinesenim molitvama, podignutoj svijesti o situaciji u Kolumbiji, kontaktima s kolumbijskim veleposlanstvima, te o brojnim financijskim doprinosima kako bi se obrazovali mirotvorci u biskupiji Tibu, Catatumbo. Neke od ovih aktivnosti bile su prenesene i na našim mrežnim stranicama. Zahvaljujemo svim zajednicama koje su oduzele takve pohvalne napore, a posebno smo zahvalni onima koje se poslale izvješća i fotografije o poduzetim inicijativama. Bit ćemo također još uvijek jako zahvalni ako primimo takve obavijesti i od drugih koji su sudjelovali, a još nas nisu obavijestili o svojoj poduzetoj solidarnosti!

Ovaj pozitivni odgovor na globalnoj razini ohrabrio nas je da organiziramo drugi Dominikanski mjesec za mir u 2018. godini. Nakon što smo razmotrili nekoliko sugestija, odlučili smo da ovogodišnji fokus bude na Demokratskoj Republici Kongo. Stanovništvo ove zemlje

desetljećima živi u razornim ratovima sa stalnim pokoljima i kršenjima ljudskih prava počinjenima od strane vladinih snaga i desetaka suprotstavljenih naoružanih skupina koje se, zajedno s brojnim stranim silama i kompanijama, jagne kako bi se domogle bogatih prirodnih resursa ove zemlje.

U ovom naizgled beznadnom okruženju gdje su milijuni ljudi izuzetno ranjivi, naša dominikanska braća i sestre nastoje donijeti nadu jačajući sposobnost ljudi da postanu predstavnici održivog razvoja i mira.

Stoga se u ovogodišnjem Mjesecu za mir nadamo da će cijeli Red naći načine da ih ohrabri i podrži u njihovim dragocjenim nastojanjima.

Kao i u 2017. godini, razdoblje u kojem ćemo se tomu posvetiti bit će došašće, u kojem svi mi iščekujemo proslavu otajstva utjelovljenja Princa mira. Naša usredotočenost na mir u Kongu započet će stoga na prvu nedjelju došašća (2. prosinca), trajat će cijeli prosinac, te vrhunac imati na Crkveni Svjetski dan mira koji je 1. siječnja.

Kao što smo učinili i prošle godine, ohrabrujemo vas da uzmete u obzir neke ili sve od predloženih načina izražavanja solidarnosti s našom braćom i sestrama u Kongu:

1. Molitva:

a) Od svakog se entiteta traži da organizira najmanje jedno bdijenje, te svečanu Euharistiju za mir, pomirenje i razvoj u Kongu.

b) Ovo može biti učinjeno na kreativan način kako bi se podigla svijest o nasilju u Kongu i u kakvom je to odnosu na vaše vlastite prilike.

c) Jedna ideja je da se uredi prostor za labirint u vašoj crkvi, kapeli ili samostanu, a u kojem bi se moglo prepoznati nastojanja za mirom u Kongu. Detalje možete pronaći u priloženim materijalima.

d) Od samostana naših kontemplativnih sestara se osobito zahtjeva da osnaže ovaj projekt svojim molitvama tijekom Mjeseca.

2. Propovijedanje:

Od svih nas se očekuje da u naše uobičajeno propovijedanje u došašću stavimo i fokus na mir u Kongu te da to proširite i putem medija svoga entiteta. Gdje god je moguće bilo bi korisno pozvati člana Reda iz Konga, a koji boravi u vašem entitetu da posvjedoči.

3. Prikupljanje umjetničkih radova:

a) Svi umjetnici u Redu (slikari, fotografi, pjesnici, glazbenici,...) pozvani su doprinijeti procesu mira i pomirenja kroz umjetnička djela koja mogu biti - objavljena u medijima Reda, ili - ponuđena našim sestrama i braći u Kongu, ili - poslana u Santa Sabinu, ili - postavljena u mjesnim simboličnim prostorima u vlastitoj zemlji kako bi se podigla mjesna i globalna svijest o potrebi za mirom i pomirenjem.

b) U 2017. nisu načinjena gotovo nikakva umjetnička djela. Ipak, jedno koje je sa zakašnjenjem primljeno jest prelijepa fotografija uslikana za tu prigodu od našeg brata Adama Rokosza iz Provincije južne Njemačke i Austrije. Odlučili smo tu fotografiju uporabiti za logo ovogodišnjeg Mjeseca za mir. Možete vidjeti razmišljanje o fotografiji koje je u prilogu. Nadamo se da će to ohrabriti druge umjetnike u Redu da podijele svoje talente u ovu dobru svrhu!

4. Prikupljanje financijskih priloga:

Na Sveučilištu Uélé, na inicijativu dominikana u Isiru, u provinciji Haut - Uélé, pokrenut je Program građanskog obrazovanja - "Le Programme d'éducation civique (PEDUC)".

Ovo sveučilište i program u velikoj su mjeri vođeni od strane članova dominikanske obitelji.

Projektom se nastoji pomoći stanovništvu regije Uélé da upoznaju, promiču i brane svoja prava i osnovne slobode koje su dugo zanemarivane i gušene poslije desetljeća diktature koju su zamijenili nasilni „ratovi za slobodu“. Zamoljeni smo da damo financijske doprinose koji će biti uporabljeni za osnaživanje vitalnih projekata za bolje građansko i izborno obrazovanje naroda Konga kroz:

- kampanje podizanja svijesti (uključujući pokretanje radio/televizijske postaje) i tribine o ljudskim pravima i dužnostima građana, naravi demokracije i kulturi tolerancije; te
- nudeći usluge rješavanja sukoba kako bi se osiguralo sprječavanje i upravljanje plemenskim ili međuetničkim sukobima u tim procesima.

5. Stupanje u kontakt s mjesnim veleposlanstvom DR Kongo:

a) Osigurati da mjesno veleposlanstvo Konga bude informirano o usmjerenosti našeg Reda na solidarnost s mirovnim procesom u DR Kongo;

b) Pozvati veleposlanika i ostale službenike veleposlanstva da sudjeluju u organiziranim aktivnostima.

c) Veleposlanstvo se potiče u rješavanju problema istaknutih od strane dominikanaca u DR Kongo.

Ukoliko imate druge sugestije o načinima izražavanja solidarnosti s našom braćom i sestrama, molimo vas da ih podijelite s nama.

Kako poslati donacije? Novčane donacije: Naziv banke: BCDC (Code Swift: BCDCCDKI) Posrednička banka: Citi Bank New York (Swift: CITIUS33) Adresa banke: Agence d'Isiro (Province Haut-Uélé) • Nositelj računa: Université de l'Uélé Name of Account: UNIUELE/PROJETS •

Broj računa: 00154-00001331825-61 USD

Umjetnička djela: pišite na Generalnu kuriju: Promicatelj pravde i mira un@curia.op.org

Opće informacije: fr. Roger GAISE, gaisero-g@yahoo.fr; Tel:+243818140679

Uz ovo pismo se nalazi i brošura s informacijama o zbivanjima u DR Kongu, uključujući i neka svjedočanstva lokalnih stanovnika, kako bi vam bilo od pomoći pri planiranju vaših događanja u sklopu ovogodišnjeg Mjeseca za mir.

Kao sljedeći korak, pozivamo vas da:

1. imenujete koordinatora za Mjesec za mir u vašem entitetu,
2. informirate naše promicatelje pravde i mira, fr. Mike Deeb un@curia.op.org i s. Cecilia Espenilla jp.dsi@curia.op.org, koga ste imenovali za koordinatora u vašem entitetu, te
3. da odvojite vrijeme za moguće događaje u vašem redovitom programu za taj mjesec.

Zahvaljujemo se na vašoj suradnji i molimo se da, kroz ovu malu akciju, među svima nama može rasti solidarnost, te se otvoriti mogućnost našoj propovjedničkoj misiji da ima veći učinak u donošenju Radosne vijesti u ovaj svijet.

Konačno, potičemo vas da promislite o naporima za mir u vašem entitetu, a koji bi mogli imati koristi od globalne dominikanske solidarnosti, te vas pozivamo da razvijete konkretne projekte i zatražite da budete u fokusu našeg Dominikanskog mjeseca za mir u sljedećim godinama. Ovaj zahtjev možete uputiti preko Generalnog promicatelja pravde i mira ili preko DSI međunarodnog promicatelja za pravdu, mir i integritet stvorenoga.

U sv. Dominiku,

fr. Bruno Cadore
Učitelj Reda

fr. Mike Deeb
Generalni promicatelj pravde i mira

s. Cecilia Espenilla
DSI međunarodni promicatelj za pravdu, mir i integritet stvorenoga

Fr. Ivan Marija Tomić, OP
Promicatelj za „Pravdu i mir“ HDP-a
Samostan Kraljice sv. Krunice
Kontakova 1
10 000 Zagreb
e-mail: itomic24@gmail.com
Zagreb, 26. studenoga 2018.

Predmet: Dominikanski mjesec za mir

Draga braćo i sestre,
slijedom dopisa iz Generalne kurije Reda propovjednika, kojeg vam dostavljam u prilogu, obavještavam vas da je i ove godine na razini našega Reda organiziran Dominikanski mjesec za mir koji će početi prvom nedjeljom došašća, a vrhunac imati 1. siječnja 2019., na Svjetski dan mira. Cilj Dominikanskog mjeseca za mir je potaknuti solidarnost braće i sestara u našem Redu s onom braćom i sestrama koji žive i djeluju u teškim uvjetima u pojedinim zemljama svijeta. Ovo je druga godina u kojoj se provodi ovaj projekt na razini Reda, a prošle godine je, kao što se vjerujem sjećate, bio posvećen podizanju svijesti o teškim prilikama u Kolumbiji. Zahvaljujem svoj braći i sestrama, odnosno našim zajednicama koje su prošle godine svojom molitvom te materijalnom pomoći pokazali svoju ljubav prema potrebnima.

Ovogodišnji Dominikanski mjesec za mir posvećen je Demokratskoj Republici Kongo u kojoj je narod već desetljećima suočen s teškim prilikama ratnih sukoba, kršenja temeljnih ljudskih prava i siromaštva, a u kojoj djeluju naša dominikanska braća i sestre nastojeći na razne načine pomoći tamošnjem stanovništvu.

U skladu sa smjernicama koje su u dopisu

Generalne kurije Reda, a na tragu prošlogodišnjih aktivnosti, pozivam sve naše zajednice da se uključe svojim molitvama, propovijedanjem i financijskim priložima navedenom projektu. Konkretno, predlažem sljedeće:

1) da se u molitvi Jutarnje ili Večernje doda zaziv: „Za mir i pravdu u svijetu, a osobito u Kongu, molimo te!“;

2) da se u samostanskim/župnim crkvama ili kapelama zajedno s pukom održi jedno klanjanje pred Presvetim oltarskim sakramentom s nakanom za mir i pravdu u svijetu i u Kongu.

3) da se na četvrtu nedjelju došašća organizira kolekta koju ćete dostaviti u Provincijalat, te će biti prosljeđena dominikancima u Kongu;

4) da u našem propovijedanju tijekom Mjeseca za mir bude spomenuta i uspostava mira u Kongu (najbolje upravo na četvrtu nedjelju došašća kad će biti prikupljana i novčana pomoć).

Naravno, slobodno se može poduzeti i neke druge aktivnosti, a poticaje za to, pogotovo glede umjetničkog stvaralaštva, možete pronaći u dopisu iz Generalne kurije.

Budući da sam imenovan koordinatorom projekta Dominikanski mjesec za mir, molio bih sve zajednice da me obavijeste o poduzetim aktivnostima, kao i da po mogućnosti dostave i fotografije s pojedinih aktivnosti koje bismo onda poslali u Generalnu kuriju.

Uz bratski pozdrav i s nadom da ćete iskazati svoju solidarnost,

Fr. Ivan Marija Tomić, OP
Promicatelj za „Pravdu i mir“ HDP-a

PROSLAVA SVETOGA DOMINIKA U HRVATSKOJ

Čestitka vrhovne glavarice s. Katarine Maglica za blagdan sv. Dominika

Drage sestre,

Dominikovi blagdani nas uvijek iznova pozivaju na zahvalnost i ponos, ali i na ozbiljni ispit savjesti. Dominik i cijela njegova dominikanska obitelj ostaviše duboke tragove u povijesti i svetosti Crkve, na polju znanosti i kulture.

U želji da naš zajednički i osobni doprinos produbi dominikansku karizmu i osnaži poslanje, da budemo prepoznatljive u ovom vremenu, da tragovi naše osobne povijesti budu duboko urezani u povijest Ręda i Crkve, srdačno čestitam naš blagdan moleći Oca Dominika da nas molitvom zagovara, primjerom jača i očinskom ljubavlju prati naš hod i naša nastojanja kako bi kroz naša djela i riječi svijetlio Kristov sjaj.

Radujmo se i budimo ponosne na svoj Ręd i poslanje, nastavljajući živjeti ideale koji su mnoge učinili svecima i duhovnim velikanima.

s. Katarina Maglica, OP

vrhovna glavarica

U Korčuli, Blagdan Sv. Dominika 2018.

– u Trogiru

Svetkovina sv. Dominika svečano je 8. kolovoza proslavljena u crkvi sv. Dominika i nacionalnom svetištu bl. Augustina Kažotića u Trogiru.

Slavlje je započelo ispred crkve dočekom braće franjevac. Prema običaju franjevci predvode euharistijsko slavlje kod dominikanaca za blagdan sv. Dominika, a dominikanci kod franjevac za blagdan sv. Franje.

Izmijenili su riječi dobrodošlice i otpjevali antifonu dočeka braće: „Serafski otac Franjo i apostolski otac Dominik, oni nas poučiše zakon tvoj Gospodine!“ te se zajedno uputili prema oltaru.

Na početku koncelebriranog misnog slavlja, kojeg je predvodio fra Matija Matošević, župnik župe sv. Jakova na Čiovu, okupljene vjernike i svećenike trogirskog dekanata, uz dekana don Vinka Sanadera, pozdravio je starješina dominikanskog samostana na trogirskoj rivi fr. Petar Galić, OP.

Predstojnik franjevačkog samostana Uznesenja Blažene Djevice Marije na Čiovu fra Franjo Zelenika u propovijedi se osvrnuo na život svetog Dominika naglasivši kako je živio svetim životom i brzo proglašen svecem.

Kazao je kako je duga tradicija u kojoj na blagdan sv. Dominika franjevci predvode slavlje kod dominikanaca i obrnuto kad je blagdan sv. Franje. - Ova dva sveca veže ista gorljiva ljubav prema Kristu koju su svjedočili u krajnjem siromaštvu.

Lijepo bi bilo kada bi mi svi poput svetog Dominika živjeli i radili, slušali riječ Božju, po njoj živjeli, po njoj išli prema Nebu, kazao je fra Zelenika.

Proslavu blagdana pjesmom je uvećao Zbor blaženog Augustina Kažotića koji djeluje pri samostanu, a starješina fr. Petar Galić zahvalio je braći franjevcima i ostalim svećenicima, članovima zbora te svim vjernicima zaslužnim da se svetkovina sv. Dominika u Trogiru dostojno proslavi.

Ivana Rinčić

– u Dubrovniku

Dubrovački dominikanci srdačno dočekali braću franjevce i druge svećenike

Blagdan sv. Dominika svečano je proslavljen u dominikanskom samostanu i crkvi sv. Dominika u Dubrovniku. Braća dominikanci srdačno dočekavši braću franjevce i druge svećenike ispred samostana i otpjevavši antifonu „serafski otac Franjo i apostolski otac Dominik...“ u procesiji su se uputili prema klausturu gdje se slavila svečana euharistija.

Svetu misu je predslavio i propovijedao fra Goran Ćorluka, župni vikar u župi Slano. U nadahnutoj propovijedi istaknuo je Dominikovo siromaštvo koje je bilo zalag njegove slobode po kojoj je mogao neopterećeno pristupiti svakom čovjeku i uvjerljivo navijestiti Radosnu vijest - Isusa Krista spasitelja. Rekao je kako je sv. Dominik bio čovjek molitve koji je svoje noći posvećivao Bogu a dane braći ljudima.

Propovjednik je pozvao okupljene vjernike da kao sveti Dominik i sveti Franjo govore o svojoj vjeri jer Isus nije poslao apostole u svijet da šute nego da hrabro govore i naviještaju Radosnu vijest.

Uz braću franjevce slavlju su nazočili i drugi svećenici Dubrovačke biskupije, časne sestre, mnoštvo vjernika kojima je na kraju misnog slavlja svoj mladomisnički blagoslov udijelio vlč. Luka Ivković, svećenik Đakovačke nadbiskupije.

Prior samostana fr. Tomislav Kraljević zahvalio je svima na dolasku i sudjelovanju u slavlju blagdana sv. Dominika a na poseban način propovjedniku fra Goranu i zboru na čelu s gospodinom Viktorom Lenertom.

– u Bolu

Svetkovina sv. Dominika, utemeljitelja Reda propovjednika, svečano je proslavljena u srijedu 8. kolovoza u dominikanskom samostanu Sv. Marije Milosne u Bolu na Braču gdje tamošnji redovnici pastoralno poslužuju župu Gospe Karmelske.

Središnje misno slavlje u samostanskoj crkvi predvodio je umirovljeni hvarski biskup Slobodan Štambuk.

Pozdravljajući pristigle vjernike, biskup Štambuk čestitao je dominikancima svetkovinu njihova utemeljitelja. Podsjetio je da je bolški samostan podignut 1475. godine, o čemu svjedoči spomen-ploča postavljena o 500. obljetnici dolaska dominikanaca u predvorju samostana. Prema natpisu s ploče, dominikanci su te godine stigli, kako je upisano, „na ove hridi Brača te svojim djelovanjem isklesase Bogu, Redu, Bolu i hrvatskom narodu trajan spomenik vjerske i kulturne baštine u zahvalu Bogu i Gospi od Milosti“. Podsjetio je da je rado s franjevcima iz Sumartina znao dolaziti u Bol u posjet samostanu, gdje su se franjevci i dominikanci družili, zajednički molili i pjevali.

U homiliji vjernicima je na razmišljanje ponudio misao sv. Ivana Marie Vianneyja, župnika arškoga, „Divne li čovjekove dužnosti da moli i voli“, a čiji spomendan Crkva slavi početkom kolovoza. Ustvrdio je kako se ta misao može povezati s temeljnim pitanjima o tome zašto biti kršćanin, zašto biti sol zemlje i svjetlo svijeta, zašto pružiti primjer ljudskoga i kršćanskoga života. „Koliko smo sposobni u svakodnevnom životu živjeti tu svečevu misao?“

Koliko smo sposobni moliti lijepo, prikladno, ljudski i sa srcem? Koliko smo spremni moliti i voljeti poput Dominika koji je to činio svakodnevno? Osim molitve Dominik je činio i dobra djela. To su ljudi osjetili i doživjeli, posebno u susretu s njime. Radovao se s ljudskim radostima, žalostio s ljudskim žalostima. Bio je čovjek dobrih djela“, istaknuo je, između ostalog, biskup Štambuk.

Poručio je kako su prema tome geslu „moli i voli“ arškoga župnika živjeli toliki sveci te kako nema drugoga puta prema svetosti. Potaknuo je mlade da u životu žive prema tome geslu. „Uzmite sv. Dominika za primjer. Nećete pogriješiti. Slijedite ga u životu. Molite i volite! Volite i molite“, poručio im je mons. Štambuk. Pred kraj misnoga slavlja biskup Štambuk zahvalio je dominikancima na njihovoj pomoći u životu i djelovanju Hvarske biskupije. (IKA)

– u Rijeci

U samostanskoj crkvi sv. Jeronima u Rijeci, 8. kolovoza svečano je proslavljena svetkovina sv. oca Dominika, utemeljitelja Reda propovjednika.

Sljedeći uobičajenu prijateljsku praksu, euharistijsko slavlje predvodili su franjevci s Trsata, točnije fra Bernard Barbarić, gvardijan i čuvar svetišta. Prije početka misnoga slavlja u ime samostanske zajednice sve prisutne pozdravio je fr. Zvonko Džankić.

U prigodnoj propovijedi uz uvodne biografske podatke o sv. Dominiku, propovjednik je istaknuo kako se radi o vrsnom čovjeku koji je unatoč brojnim ponuđenim mogućnostima slijedio Božji trag. Posebno je istaknuo njegovu učenost i to ne radi vlastite promidžbe nego radi sadržajnijeg naviještanja Radosne vijesti. Također je podsjetio na Dominikovu **karitativnu dimenziju života i bezuvjetnu predanost za spasenje duša.**

– u Šibeniku

Naša mala zajednica svetkovinu sv. oca Dominika proslavila je svetom misom koju je predslavio šibenski biskup mons. Tomislav Rogić, u zajedništvu s biskupom u miru, Antom Ivasom, te devetoricom drugih svećenika. Premda je kapela mala i nije nas bilo puno, nekoliko djelatnika vrtića, nekoliko djece te jedna obitelj, nekako se osjetila posebna uzvišenost i svečanost.

Otac biskup u svojoj nadahutoj propovijedi rekao je: "Sv. Dominik i drugi sveci koji su bili osnivači redova, uvijek me fasciniraju, koliko su bili jaki duhom, koliko su bili Božji, da i nakon 800 godina, njihovi sinovi i kćeri, upravo po njihovim stopama- stopama svojih osnivačamogu djelovati, ostvarivati svoju karizmu u današnjem svijetu. Rekao bih, toliko su bili otvoreni Duhu Božjem, blizu Bogu, da su njegovu milost, milosrđe, ljubav i istinu odražavali, oslikavali, prenosili, posredovali drugima. Ideal je da se to nastavlja po njihovim sljedbenicima. A za svetog Dominika pišu da je i njegova najveća

želja bila naviještati ljubav i istinu, Božju Riječ koja je postala tijelo."

Izdvojio je dvije crtice iz Dominikova života: "Vazda je govorio o Bogu i o Bogu" i "Imajte ljubavi, čuvajte poniznost, skupljajte blaga svetog siromaštva."

Nakon svečane sv. mise prenijeli smo to lijepo ozračje i za zajednički stol.

s. Rahela Rukavina OP

– u Korčuli – kod sestara

Svetkovinu sv. oca Dominika svečano smo proslavili u srijedu, 8. kolovoza, a misno je slavlje, uz koncelebraciju petnaestak svećenika s otoka Korčule i Pelješca, predslavio fr. Marko Dokoza OP, ovogodišnji mladomisnik.

Za proslavu smo se pripremali poticajnom devetnicom, razmatrajući riječi himana i pjesama o svetom Dominiku, razmišljajući ujedno kako nam njegov primjer može pomoći u današnjem vremenu i okolnostima u kojima živimo i djelujemo. O liku svetog utemeljitelja Reda propovjednika progovorio je i fr. Marko Dokoza, naglašavajući Dominika kao propovjednika. Pred brojnim gostima i prijateljima samostana, u propovijedi je kazao kako je svaki kršćanin krštenjem pozvan biti propovjednikom. Po uzoru na sv. Dominika, propovjednik mora posjedovati određeno znanje, poznavati Božju riječ. Ali mora biti i slobodan od svega što ga u poslanju može ometati, kako bi mogao putovati od župe do župe odnosno, u konačnici, od čovjeka do čovjeka. Istaknuo je i važnost sakramenta svete ispovijedi, kojom se obnavlja milost koju smo na krštenju primili. Zaključio je kako su braća i sestre Reda propovjednika na poseban način pozvani na ovo poslanje i potaknuo prisutne da mole za obnovljeni žar u propovijedanju Božje riječi.

U druženju nakon euharistijskog slavlja brojni su okupljeni prijatelji prigodnim riječima sestrama čestitali, ističući pritom zahvalu za sve što su one kroz povijest činile i nastavljaju činiti i veliku važnost koju „biješe sestre“ imaju za grad Korčulu i njenu okolicu.

- u Zagrebu - kod sestara

Svetkovinu sv. oca Dominika proslavile su i sestre dominikanke u zagrebačkom Trnju, u samostanu bl. Ozane. Jutarnje misno slavlje predvodio je o. Mato Bošnjak OP, u koncelebraciji s kapelanom, Milanom Danč uom. Pater Mato je na slikovit način prikazao kako funkcionira u Katoličkoj crkvi. Imamo Apostole kojima je Krist povjerio Crkvu, zatim mučenike, pa pastire i naučitelje. Dominik spada u tu kategoriju. Svi oni imaju jedan isti zadatak: svjedočiti Krista Uskrsla. Dominik je to činio svom dušom i srcem, riječju, primjerom života i molitvom. Propovjednik je naglasio kako je Dominik znao prepoznati znakove Crkve i vrednovati svaki detalj. Stoga je najprije osnovao sestre koje će svojom molitvom i žrtvom pomoći braći naviještati Božju Riječ. Svatko od nas ima svoju posebnu ulogu, važno je prepoznati je i slijediti, istaknuo je propovjednik.

Posebnost ove proslave bila je i ta što je misno slavlje prenosila i Radio Marija, pa se propovjednik obratio svim slušateljima, čestitao im blagdan i preporučio cijeli dominikanski red u molitve. Osobito su bile sretne naše bolesne sestre koje misno slavlje prate jedino preko valova Radio Marije.

I večernja misa je bila svečana, u kripti, koju je predvodio kapelan Dančuo. On je u svojoj propovjedi istaknuo Dominikovu ulogu u naviještanju istine koja ima svoj odjek i u našem vremenu. Svi smo pozvani, poput Dominika, govoriti s Bogom i o Bogu, tako se prepoznajemo kao pravi istinski kršćani. (s. Slavka Sente)

- - u Zagrebu - kod Braće - ž. Kraljice svete krunice

U samostanskoj i župnoj crkvi Kraljice sv. krunice u Zagrebu svečano je proslavljena svetkovina svetog oca Dominika. U skladu s višestoljetnom tradicijom euharistijsko misno slavlje su predvodili braća franjevci.

Na početku misnog slavlja prior dominikanskog samostana fr. Zvonko Knežević je pozdravio osobito braću franjevce Zdravka Lazića, gvardijana, Krunoslava Kocijana, učitelja

studenta i predvoditelja misnoga slavlja te dvojicu bogoslova.

U nadahnuтой propovjedi fra Krunoslav je naglasio da je sveti Dominik crpio snagu naročito na izvorima euharistije. Potom je predstavio, analizirao i komentirao izabrana biblijska čitanja istaknuvši kako su evanđelisti bili uvijek glasnici mira, radosti i sreće.

Svoj život možemo uvijek iznova vrednovati kroz naputke koje nam u svojim poslanicama donosi sveti Pavao. Poznato je da je sveti Dominik osobito volio meditirati o poslanicama svetog Pavla kao i o Matejevom evanđelju.

U izabranom biblijskom odlomku navodi se kako je Isus Krist svoje učenike sudbinski povezo sa svijetom govoreći: „Vi ste sol zemlje i svjetlo svijeta.“

Sol ima svojstvo da čuva od pokvarenosti, ona služi kao vrhunski zač in za jelo, a svjetlo je po naravi darežljivo i osvjetljava osobito u tminama života. Upravo tako je živio sveti Dominik de Guzman. On je taj poziv ostvario tako što je rijetko govorio, osim s Bogom, tj. moleći ili pak drugima o Bogu, na što je poticao svoju braću i sestre.

Propovjednik je u zaključku svoje propovjedi istaknuo potrebu da slijedimo svetog Dominika, da otvorimo srce za drugoga, da se poput njega čitavog života posvetimo u službi za drugoga.

Fr. Mladen Matej Protić, OP

- u Subotici, u crkvi sv. Jurja

Za proslavu sv. Dominika pripremali smo se devetnicom. Kroz devet večeri (osim nedjelje) svetu misu smo svako večer slavili u kapelici Samostana sv. Dominika. Prije mise molili smo krunicu i imali prigodnu pobožnost sv. Dominiku.

Na sam blagdan sv. Dominika sveta misa je bila u crkvi sv. Jurja. Sv. misu je predslavio vlč. Dragan Muharem, a u koncelebraciji su bili vlč. Istvan Palatinus, župnik crkve sv. Jurja, preč. Julije Bašić, dekan, vlč. Franjo Ivanković, i fra Zdenko Gruber, gvardijan samostana sv. Mihovila. Dvojica bogoslova su također uveličala ovo slavlje. Katedralni zbor pod ravnanjem maestra Miroslava Stantića svojim pjevanjem i sviranjem

učinili su liturgiju posebno svečanom.

Vlč. Dragan je u svojoj propovijedi posebno istaknuo krepost razboritosti koja je „tako snažno izražena kroz tolike dominikance, počevši od utemeljitelja Reda, preko Tome Akvinca pa sve do našega patra Tome Vereša. (...) Isusove riječi – *vi ste svjetlost svijeta* - nisu samo stilska bravura koja zvuči dojmljivo, nego me pogađa. *Ne može se, dapače, ne smije se sakriti grad koji leži na gori*. Ne stavlja se svjetiljka *pod posudu*, nego na svijećnjak, *da svijetli svima u kući*. Upravo te riječi bile su pokretač svekolikom djelovanju sv. Dominika, ali i tolikih dominikanaca do danas.

Biti svjetlo – ne samo svojim bijelim habitom, već ponajprije kršćanskom mudrošću. Tom krepošću koju iznova moramo otkrivati, upoznavati, prihvaćati i ljubiti.“ Propovjednik je nadalje istaknuo kako se „u našem društvu čuje govoriti o Crkvi kao neznanstvenoj, kao zastarjeloj, nazadnoj. No, činjenice su sasvim suprotne. Naime, na početku sustavnoga visokog obrazovanja u Europi nalaze se osobito crkveni ljudi. Među njima značajno mjesto imaju dominikanci. ... Razumljivo je onda da veliki pjesnik Dante

naziva sv. Dominika čudesnom zvijezdom svetosti i kreposti. On je doista izvrstan primjer tražitelja i ljubitelja istine i to u skladu dvaju pristupa: *vjerom* i *razumom*. Vjera nije samo puki osjećaj nego je i razumna, razumski prihvatljiva. ... Svaka je istinska obnova u Crkvi polazila od mudrosti koja provire iz Kristova križa.“ – rekao je vlč. Dragan te je, na kraju, potaknuo vjernike da budu, poput Dominika, „gorljivi u molitvi, marljivi u upoznavanju i življenju naše vjere te mudri i razboriti u svijetu brojnih izazova.“ Posebno se obratio sestrama istaknuvši da njihovu „prisutnost u našoj mjesnoj subotičkoj Crkvi vidimo kao *grad koji leži na gori*, kao *svijeću* što se na *svijećnjak* stavlja da *svima u kući svijetli*. Pronosite i dalje postojano karizmu svoga Utemeljitelja. U ovoj 50. obljetnici ustanovljenja Subotičke biskupije neka vaša bjelina još jače među nama zasine. Nek vas prati zagovor brojnih nebesnika dominikanskog Reda, napose naših blaženika Augustina Kažotića i Ozane Kotorske.“

Nakon sv. mise svećenici i vjernici su bili pozvani na prigodni domjenak u samostan.

(usp.s. Barbara B.)

S. JOSIPA OTAHAL POLOŽILA DOŽIVOTNE ZAVJETE

U nedjelju, 26. kolovoza 2018., vjernici župe Bezgrešna Srca Marijina u Vinkovcima imali su rijetku i jedinstvenu priliku sudjelovati u slavlju polaganja doživotnih redovničkih zavjeta njihove župljanke dominikanke s. Josipe Otahal. S. Josipa Otahal rođena je 29. 7. 1990. godine u brojnoj vjerničkoj obitelji. Otac Dalibor i majka Mirjana te pet sestara i jedan brat s ponosom su i ganućem sudjelovali u ovom slavlju. S. Josipa krštena je u svojoj župnoj crkvi 26. kolovoza 1990. i na isti datum polagala svoje doživotne zavjete u toj istoj crkvi. Ponovno je upalila svoju krsnu svijeću koju je sačuvala do ovoga dana.

Vjernici ove župe imali su trodnevnu duhovnu pripravu, koja je bila ujedno i prilika za bolje upoznavanje sestara dominikanki i njihove karizme. Prvi dan priprave, u četvrtak, misno

slavlje predvodio je fra Martin Dretvić a pjevao je zbor mladih „Fra Vjekoslav Mičuda“. Nakon svete mise sestre dominikanke su uz prigodnu prezentaciju predstavile dominikanski Red i svoju Kongregaciju. U petak je misno slavlje predslavio fra Ambroz Knežić a pjevao je dječji zbor. Nakon mise s. Barbara Bagudić približila je

prisutnim vjericima život bl. Ozane Kotorske svojom monodramom „Biti s Bogom dovoljno je za sreću“. U subotu je svetu misu predslavio fra Josip Ivanković a pjevanje su animirale sestre dominikanke. Nakon mise bilo je euharistijsko klanjanje zahvale za dar zvanja s. Josipe, te molitva za obitelji, župnu zajednicu i nova zvanja.

Svečano euharistijsko slavlje polaganja doživotnih zavjeta u nedjelju predslavio je fr. Mato Bošnjak OP, u koncelebraciji s braćom franjevcima konventualcima, fra Željkom Klarićem, gvardijanom i župnikom i fra Josipom Ivankovićem. Misa je započela svečanom ulaznom procesijom sa ministrantima, zavjetovanicom s. Josipom, brojnim sestrama dominikankama i svećenicima uz himan Divne l' nade koji se pjeva u ovakvim slavljinama u dominikanskoj tradiciji. Pjevanje su animirale sestre dominikanke

skupa za župnim zborom. Psalam je pjevala s. Josipa sa svojom najmlađom sestrom.

Fr. Mato Bošnjak u prigodnoj je propovijedi ukratko ocrtao lik svetog Dominika i početak Reda propovjednika te objasnio što svaki od zavjeta znači, odnosno na koji nam način pomaže biti slobodnima i raspoloživima za djelovanje u skladu s Božjom voljom te je upravo tu raspoloživost i radost služenja poželio i s. Josipi. Nakon homilije uslijedila je ispovijest vjere, a zatim obred zavjetovanja koji sadrži čin duboke venije pred oltarom i zazivanje svih svetih u litanijama. Nakon toga s. Josipa je svečano izgovorila obrazac zavjetovanja obećavši zavjete poslušna, čistoće i siromaštva Bogu po rukama vrhovne glavarice s. Katarine Maglica. Potom je uslijedilo potpisivanje u knjigu zavjetovanja te blagoslov i primanje prstena. Na koncu obreda vrhovna glavarica izrazila je potpunu pripadnost s. Josipe zajednici riječima: Izjavljujem da ti je od danas s nama sve zajedničko.

Na koncu euharistijskog slavlja s. Josipa je izrekla svoju zahvalu Bogu, roditeljima, obitelji, župnoj zajednici, na poseban način svim franjevcima koji su je savjetovali i podupirali i sestrama Družbe franjevki misionarki koje su donedavno djelovale u župi. Opća radost župljana i svih nazočnih nastavila se ispred crkve uz čašćenje i slavonsko kolo koje su povelili članovi KUD-a „Ljeskovac“ iz Vinkovaca, a koji su također nazočili na svetoj misi u svojim narodnim nošnjama.

Zahvaljujemo g. Tomislavu Jonjiću na ustupljenim fotografijama i upućujemo na link na kojemu možete pronaći više fotografija: www.facebook.com/tomislav.jonjic.71

Nemoj ići za Isusom samo kada si raspoložen za to, nego traži ga svakoga dana; nemoj se zadovoljiti time da izmoliš neku molitvu. Pronađi u Njemu Boga koji te ljubi uvijek, pronajdi smisao svojega života, snagu da daruješ samoga sebe.“ (papa Franjo 14. 10. 2018)

PROSLAVA SVETKOVINE SV. ANĐELA ČUVARA U KORČULI

U utorak, 2. listopada 2018., svečano je u Korčuli proslavljena svetkovina Anđela čuvara. Obredom prije euharistijskog slavlja postulante Karmela Šagud i Zorana Kadić započele su novicij, dok su pod svetom misom zavjete na godinu dana obnovile s. Emanuela Rašić, s. Manes Puškarić i s. Jana Dražić.

Kroz trodnevnu pripremu prije same svetkovine podsjetili smo se kolika je uloga anđela, naših nebeskih zaštitnika, u našim životima te im zahvalili što za nas posreduju, posebno stoga što su ove godine oni izvučeni za zaštitnike samostana.

Na sam dan svetkovine euharistijsko slavlje predslavio je prior dubrovačkog samostana fr. Tomislav Kraljević u zajedništvu sa župnicima susjednih korčulanskih župa. Pred okupljenom rodbinom i prijateljima, novicij su započele

Karmela s. Brigita Šagud i s. Zorana Kadić, prigodom čega su, nakon primanja i oblačenja redovničkog odijela, te simboličkog biranja trnove krune, iz ruku vrhovne glavarice primile krunicu, simbol Dominikanskog reda, i Konstitucije, po kojima nam valja živjeti.

Fr. Tomislav Kraljević u prigodnoj je propovijedi rekao kako su anđeli danas, nažalost, nedovoljno poznati ljudima ili prikazani drugačijima od svoje prave naravi. Iako posjeduju karakteristike koje bi se modernom čovjeku mogle svidjeti, primjerice inteligenciju, istovremeno su kao čisto duhovna, bestjelesna bića, ljudima današnjice daleki jer se ne mogu vidjeti i opipati. Bog nam ih je dao kao čuvare, iako suvremeni čovjek često u svojoj borbi za samostalnost i autonomiju ne želi da ga netko čuva. No, oni su ipak s nama, da nas usmjeravaju i odvrćaju od zla, da nas vode prema braći i sestrama kako bismo i mi drugima bili anđeli čuvari. Podsjetio je kako sestre koje obnavljaju zavjete izriču svoj „da“, koji smo pozvani izgovarati cijeloga života. Iako ljudski, ovaj se „da“ povezuje s božanskim, s onim Kristovim na križu. Sestrama je poželio da njihov „da“ bude poput Kristovog, potpuno predanje Božjoj volji, iz ljubavi prema Bogu i bližnjima.

NOVE NOVAKINJE SESTARA DOMINIKANKI

s. Brigita Šagud i s. Zorana Kadić

U utorak, 2. listopada 2018., na svetkovinu anđela čuvara, zaštitnika Kongregacije sestara dominikanki, dvije su postulante, zvane u svijetu Karmela Šagud i Zorana Kadić, primile redovničko odijelo i započele svoj novicij, s novim imenima s. Brigita i s. Zorana. Izrazile su želju nasljedovati Krista u zajednici sestara dominikanki, te su primile znakove pripadnosti toj zajednici: odijelo, Konstitucije i krunicu.

Obred primanja redovničkog odijela prethodio je euharistijskom slavlju koje je predslavio prior dubrovačkog samostana fr. Tomislav Kraljević u koncelebraciji sa svećenicima Korčule i Pelješca. Slavlju su nazočile obitelji i rodbina

novakinja, te prijatelji zajednice sestara. Tijekom euharistijskog slavlja privremene redovničke zavjete na godinu dana obnovile su s. Jana Dražić, s. Manes Puškarić i s. Emanuela Rašić. (HRK)

PRVI ZAVJETI S. NATALIJE CINDRIĆ i obnova zavjeta s. Dolores Munitić

U subotu, 8. prosinca, na svetkovinu Bezgrešnog začeća blažene Djevice Marije, pod euharistijskim slavljem, u Korčuli prve je zavjete položila s. Natalija Cindrić, dok je s. Dolores Munitić obnovila zavjete na godinu dana.

Misno slavlje predslavio je vlč. Ante Luketić, župnik župe Uznesenja Blažene Djevice Marije u Oštarijama, mjestu s. Natalije. U prigodnoj je propovijedi istaknuo kako je u početku Bog, koji je dobar, stvorio dobar svijet, no po čovjekovu neposluhu i oholosti, zlo ulazi u svijet. Čovjek se udaljava od Boga i od smisla svog postojanja. Prestaje biti odrazom Božje ljepote te je bilo potrebno čovjeku u srce vratiti svjetlo Božje ljubavi. To Bog čini tako da šalje ljudima Dijete, rođeno od Žene koja pobjeđuje grijeh. Blažena Djevica bez grijeha je začeta, preko nje Bog svijetu vraća

onu iskonsku čistoću koja mu je potrebna da živi u punini. Bog u liku malog Djeteta u ljudsko srce unosi zajedništvo, radost, ljubav. Isto je poželio svim sestrama, da nastave djelo koje su vršile i mnoge sestre prije njih, biti svjetlo koje Boga donosi drugima. Posebno je to poželio i sestrama koje polažu zavjete, preporučivši im da se stave pod posebnu zaštitu Bezgrešne.

Nakon propovijedi s. Dolores Munitić obnovila je zavjete na godinu dana, a potom je s. Natalija u ruke vrhovne glavarice s. Katarine Maglica položila zavjete poslušna, čistoće i siromaštva na godinu dana. Primila je crni veo i plašt, znakove pripadnosti Bogu i podložnosti Njegovoj volji. Radost pripadanja Bogu sestre su s okupljenom rodbinom i prijateljima nakon misnog slavlja podijelile za zajedničkim stolom.

BIJELE SESTRE

Rodila je moja mati
Dvije kćeri i tri sina
Ponosna je ona bila
Na svoju djecu što ih ima.

Svoje sestre mnogo volim
To je svima dobro znano
Volim ja i bijele sestre
Iako nas krv ne veže.

Bijele sestre reda svetog Dominika
Što su Bogu zavjet dali,
Boga služe štiteći vjeru
Žele pomoći potrebitom čovjeku.

Svatko od nas mana ima
I vrlina što ga rese
U samostan svaka od njih
Donijela je i svoj karakter.

Karakteru to su razni
To dobro zna i ptica na grani
Vjera je njih svih spojila
U samostanu Bog se slavi.
Bijele sestre stalno rade
Poslove što život traži
Ništa njima teško nije
Svaka svoje da odredi.

Zadovoljstvo njima čini
Kad čovjeku pomoć mogu
Lijepo li je to saznanje
Da se svaki čovjek „voli“.

Sve što čine bijele sestre
Mnogima je pomoć prava
Što im drugo mogu reći
Dobro zdravlje nek ih prati
I na svemu VELIKO HVALA

Branko Oreb, Gobica, (nećak s. Ksaverije)
Zagreb, 15. 11. 2018.

ZAGREB: Zavjetovanje mladih dominikanaca
Svečane zavjete položila su dvojica mladih dominikanaca, a još njih petorica jednostavne.

Uoči svetkovine sv. oca Dominika, u utorak 7. kolovoza tijekom euharistijskog slavlja koje je u samostansko-župnoj crkvi Kraljice sv. krunice na zagrebačkoj Koloniji predslavio provincijal Hrvatske dominikanske provincije fr. Slavko Slišković, svečane zavjete u Redu propovjednika položili su fr. Reginald Biklić i fr. Josip Dolić, a jednostavne fr. Marin Golubović, fr. Josip Bernard Knez, fr. Karlo Alan Kevo, fr. Matej Trupina i fr. Ivan Babić. Govoreći o sv. Dominiku, provincijal Slišković spomenuo je da ga crkvena predaja naziva 'apostolskim ocem' koji je zaslužio jer je i sam živio po uzoru na Isusa Krista te poput apostola naučavao što je Isus naučavao i djelovao onako kako je on djelovao.

(usp.dominikanci.hr.)

DUBROVNIK:

Prvi zavjeti dvojice dominikanaca

Braća Drago Ferencek i Mislav Peček položila prve zavjete

U samostanskoj crkvi Sv. Dominika u Dubrovniku, u nedjelju 9. rujna, tijekom jutarnje svete mise, na ruke provincijala Hrvatske dominikanske provincije Navještenja Blažene Djevice Marije, fr. Slavka Sliškovića, braća Drago Ferencek

i Mislav Peček položila su svoje prve redovničke zavjete na tri godine.

Zavjete su položili nakon godine novicijata koju su proveli pod vodstvom učitelja novaka fr. Nikole Leopolda Nosa, te duhovnih vježbi koje su prije zavjeta imali u Bolu na Braču.

Nakon što su novaci pred zajednicom Crkve u prostraciji zatražili milosrđe Božje, uslijedila je homilija u kojoj je fr. Slavko Slišković naglasio da je "početak današnjeg obreda u dijalogu između vas i mene, a završit će vašim obećanjem poslušnosti u skladu s Pravilom sv. Augustina i Konstitucijama Reda propovjednika". (usp. www.dominikanci.hr)

HONG KONG: Prvi zavjeti šestorice novaka u Hong Kongu

Na blagdan sv. Dominika, 8. kolovoza ove godine šestorica novaka položili su svoje prve zavjete. Slavlju su se pridružila i brojna braće koja živi u Macau. Na kraju sv. mise provincijal se zahvalio novozavjetovanoj braći na njihovom odgovoru na Božji poziv. Poziv pretpostavlja Božju inicijativu kojoj slijedi naša suradnja. Provincijal se potom zahvalio njihovim roditeljima, svima onima koji su sudjelovali u formaciji braće, na poseban način učitelju u novicijatu i njegovom pomoćniku. Također se zahvalio budućim odgojiteljima koji će ih prihvatiti u zajednicama kamo idu i pomoći im u njihovom daljnjem nastojanju.

KORČULA – LUMBARDA: Naš vrtić dobio kolektivno priznanje općine Lumbarda

Povodom dana općine Lumbarda i zaštitnika sv. Roka, u ponedjeljak 13. kolovoza 2018., održana

je svečana sjednica općinskog vijeća. Na početku je sve nazočne pozdravio predsjednik općinskog vijeća Ivan Bažika.

Potom je načelnik Igor Kršinić podnio izvješće o protekloj godini i planovima u budućnosti. Nakon pozdrava i govora uvaženih gostiju, dodijeljene su i nagrade. Počasnim građaninom Lumbarde proglašen je saborski zastupnik Branko Bačić. Osobnu godišnju nagradu dobio je Vinicije B. Lupis za biografiju o don Anti Dračevcu. **Kolektivnu godišnju nagradu općine Lumbarde dobio je dječji vrtić Anđeli čuvari za odgojni rad s djecom.** U nedostatku vlastitog vrtića u Lumbarde oko tridesetak djece svake godine pohađa DV Anđeli čuvari. Načelnik Kršinić istaknuo je dobru suradnju između općine i vrtića i zahvalio na kvalitetnom odgojnom radu vrtića. Plaketu je u ime samostana i vrtića preuzela priora s. Blaženka Rudić.

VELA LUKA: Treći dominikanski red 120. godina prisutan u Veloj Luci

U nedjelju, 23. rujna 2018, u Veloj Luci obilježena je 120. obljetnica djelovanja Trećeg

dominikanskog reda i 90. obljetnica prisutnosti sestara dominikanki u ovoj župi.

Svečano misno slavlje započelo je u 10 sati u crkvi sv. Josipa koje je predvodio dominikanac p. Mato Bošnjak uz koncelebraciju župnika don Maria Karatovića. Slavlju je nazočila vrhovna glavarica sestara dominikanki s. Katarina Maglica, sestre iz Vela Luke i Korčule, članovi Trećega reda i brojni vjernici, koji su došli zahvaliti za ovo duhovno bogatstvo koje imaju u svojoj župi. Liturgijsko pjevanje uljepšao je veliki zbor sastavljen od članova mješovitog zbora „Don Ivan Oreb“, zbora mladih „Dominik“ i dominikanskih trećoredica. Na završetku misnog slavlja nazočnima se obratila trećoredica gospođa Ina Padovan, a zatim i časna majka Katarina Maglica.

Nakon euharistijskog slavlja bilo je čašćenje ispred crkve koje su pripremile trećoredice sa s. Tješimirom Bešlić, koja je bila inicijator obilježavanja ovih obljetnica.

Kao doprinos slavlju ovih obljetnica s. Tješimira je napisala knjigu *Treći dominikanski red u Veloj Luci*, u kojoj je opisano osnivanje i djelovanje Trećega reda, i povezanost braće dominikanaca i sestara dominikanki sa Trećim redom. Treći red je zapravo bio podloga za dolazak dominikanki u Velu Luku. Osnivanje Trećega reda potaknula je gospođa Ema Joković uz podršku dominikanca o. Anđela Šoljana. To se dogodilo 3. ožujka 1898. godine. Danas Treći red ima oko 50 članova i okuplja se pod okriljem sestara dominikanki u župi i duhovnim vodstvom dominikanaca iz Korčule.

Članice Trećega reda imali su malu pripravu za proslavu ove obljetnice. Oni se okupljaju

svakog utorka na zajedničku molitvu krunice, a tri utorka prije proslave bila su kao trodnevlje za ovaj događaj. U ponedjeljak nakon proslave pohodili su svoje bolesne i nemoćne članove, odnijeli im udio sa slavlja – kolače i knjigu – te s njima podijelili dojmove s proslave. A u utorak nakon proslave trećoredice su okupile u kući sestara i završile obilježavanje ove značajne obljetnice, koju su slavile radosno i punim srcem.

Govor Trećoredica prigodom proslave 120. obljetnice

Poštovani,

Iskazujem vam sreću i radost svih naših članica, što danas slavimo 120. obljetnicu Trećeg Dominikanskog Reda u Veloj Luci i 90. obljetnicu dolaska časnih sestara Dominikanki u naše mjesto.

Pozdravljam sve naše drage goste i sve vas nazočne, koji ste uveličali ovu svečanu Svetu Misu.

S posebnim štovanjem spominjemo se naših utemeljitelja, O. Anđela Šoljana a posebno gospođe Eme Joković, koja je vjerojatno u svom djetinjstvu u Boki Kotorskoj, osjetila slavljenje i čašćenje Bl. Ozane Kotorske-Dominikanke i to donijela sobom u Velu Luku. Djelovanje gđe. Eme Joković i prvih članova i članica u njeno vrijeme pa i tijekom 20. stoljeća, osjećalo se snažno u svim segmentima društva.

Dolaskom časnih sestara Dominikanki od 1928.g. počinje i značajan doprinos u radu s djecom i mladima.

Počinje s radom pučka kuhinja za siromašne mještane, osniva se zabavište za djecu, vjersko

djevojačko društvo Kćeri Marijinih, pastoralan rad u župi te briga i skrb o starijima.

Godine 2001. naš je Red intenzivirao svoj rad, tako da su sestre dominikanke, braća dominikanci i cijela Dominikanska obitelj povezane čestim susretima i obogaćeni duhom Sv. Dominika, predani njegovu nauku, trudeći se slijediti ga u poniznosti i milosrđu.

Pozivam i vas nazočne, posebno vas mlade, da se priključite našoj Dominikanskoj obitelji i da zajedno slijedimo stope Sv. Dominika, pune ljubavi i vjere i sigurno će nas voditi pravim putem, putem prema Bogu. Zahvalni smo svima koji su u proteklih 120 g. dali svoj obol razvitku i djelovanju naše Dominikanske obitelji u Veloj Luci, te vas još jednom pozdravljam i svima zahvaljujem u ime cijele Dominikanske obitelji.

(Ina Padovan)

VELA LUKA: Primljene nove članice u Treći red
U nedjelju 2. prosinca 2018. u Veloj luci je bilo svečano primanje 9 novih članica u Treći red sv. Dominika. Svečanosti je nazočio i uvrstio članice u Red o. Marko Bobaš OP. Bilo je to posebno veselje i za dosadašnje članice jer se tako njihov broj znatno povećao. Pater je na samom početku naglasio kako je važno i lijepo znati da nekome pripadamo, da nikada nismo sami. Upravo se tako osjećaju svi članovi dominikanske obitelji, širom svijeta, koji mole zajedno i pomažu jedni drugima u svim životnim potrebama. Nove su članice istakle kako je njihovo primanje u Treći dominikanski red posebna milost, najprije što se to dogodilo

upravo na prvu nedjelju Došašća, a onda i što će se sada još gorljivije utjecati Bl. Dj Mariji zaštitnici dominikanskoga reda. Velika je to sreća osjećati se sigurnima pod Marijinim plaštem.

Treći red u Vela Luci veoma uspješno vodi s. Tješimira Bešlić. Članice se okupljaju svakoga utorka na zajedničku molitvu, dijele međusobno iskustvo Božje riječi i potiču se na gorljiviji kršćanski život. To je, čini se, jedina zajednica koja stalno bilježi nove članove u Treći red.

Pet je glavnih načela kojih se članovi dominikanske obitelji trebaju pridržavati: sveta misa, redovita ispovijed, molitva krunice, čitanje Evanđelja i post.

OBRANA DOKTORSKOGA RADA S. IVANE PAVLE (Marine) NOVINA

Javna obrana doktorskoga rada **Marine Novine (s. Ivane Pavle)** pod naslovom “Filozofijska analiza empirijskih temelja suvremene kozmologije”, mentora dr. sc. Stipe Kutleše, znanstvenoga savjetnika, u okviru Poslijediplomskoga doktorskoga studija filozofije, održana je u **četvrtak 8. studenoga 2018. u 11:00** sati u dvorani Velika vijećnica. S. Ivana Pavla je uspješno obranila svoj doktorski rad. Čestitamo!

Članovi povjerenstva za obranu doktorskoga

rada bili su: prof. dr. sc. Hrvoje Štefančić, (predsjednik), dr. sc. Boris Kožnjak, znanstveni suradnik i doc dr. sc. Sandro Skansi

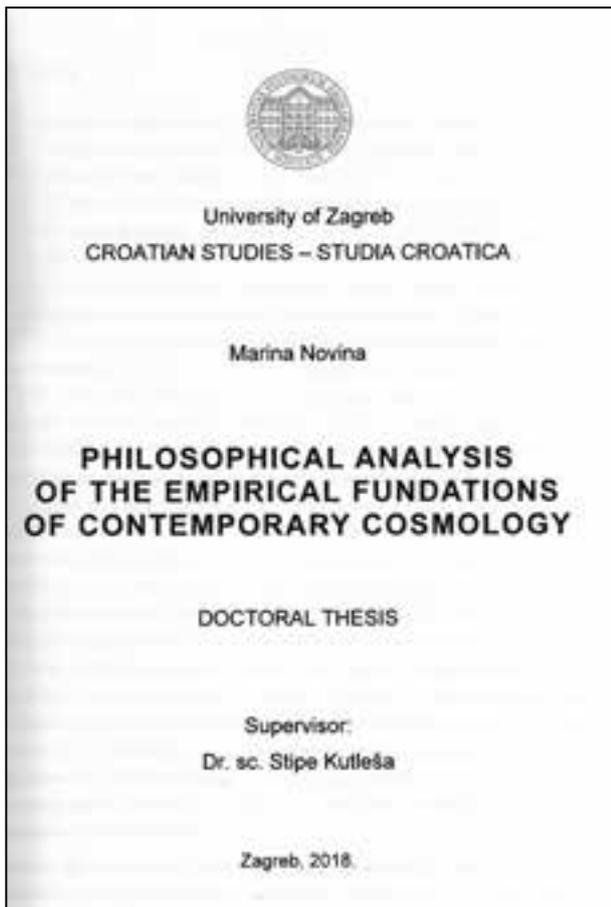
s. Ivana Pavla Novina nova doktorica znanosti

Sestra Ivana Pavla (Marina) Novina obranila je 8. studenoga 2018. na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu doktorsku disertaciju pod naslovom „Filozofijska analiza empirijskih temelja suvremene kozmologije“. Mentor je bio dr. sc. Stipe Kutleša (Institut za filozofiju, Zagreb), a u Povjerenstvu za obranu doktorskoga rada bili su prof. dr. sc. Hrvoje Štefančić (Hrvatsko katoličko sveučilište), dr. sc. Boris Kožnjak (Institut za filozofiju), doc dr. sc. Sandro Skansi (Hrvatski studiji). Obrani su prisustvovali mentor, prodekani, profesori i skupina studenata Fakulteta filozofije i religijskih znanosti te nekoliko sestara dominikanki.

U uvodnom izlaganju doktorandica je u trajanju od 45 minuta prikazala svoja doktorska

istraživanja, metodologiju rada i temeljne zaključke disertacije. Temeljno pitanje doktorskoga rada bilo je: može li suvremena kozmologija

na pitanje kozmosa odgovoriti nekim tzv. čisto empirijskim putem ili se treba shvatiti šire?

Odgovor na to pitanje Novina je dala na tri razine, u tri dijela rada. Prvo, uvidom u povijesni razvitak kozmologije, s naglaskom na iskusvene temelje kozmologije, istražila je narav odnosa filozofije i kozmologije i dublje promjene, tzv. migracije pojmova i transformacije pitanja, te došla do zaključka da se komplementarnim pristupom može ponuditi barem potpuniji odgovor na pitanje kozmosa i da je filozofija potrebna kozmologiji u logičkom, epistemološkom i metafizičkom smislu.

Drugo, analizom temelja suvremene kozmologije, tj. standardnoga kozmološkog modela (kozmoški princip, teorija relativnosti, potvrda širenja univerzuma, nukleosinteza velikoga praška i kozmičko mikrovalno pozadinsko zračenje) Novina otkriva da su empirijske spoznaje o svemiru važne i brojne, ali da nisu posve cjelovite. To pak upućuje na tehnička i fundamentalna ograničenja suvremene kozmologije koja otvaraju

niz znanstvenih i filozofijskih pitanja te vode do zaključka kako je, ako se želi barem približiti cjelovitom odgovoru na pitanje kozmosa, potrebno izgraditi obuhvatniju kozmologiju koja bi uključivala i fiziku i filozofiju, što izravno upućuje na potrebu promišljanja načina funkcioniranja znanosti i tzv. statusa teorijske fizike i filozofije koje su pozvane na očuvanje vlastite autonomije, ali i na komplementaran pristup pitanju kozmosa.

Treće, analizom temeljnih obilježja suvremene kozmologije, shvaćene kao empirijske discipline, Novina pokazuje kako se suvremena kozmologija suočava s više vrsta ograničenja; ograničenja tehničke naravi (koja će u budućnosti možda moći biti prevladana i s onima koja neće), ograničenja koja proizlaze iz naravi predmeta (načelna nemogućnost eksperimentiranja s kozmosom kao cjelinom) te ograničenja koja postavlja narav modela koji predstavljaju pertinentno spoznajno sredstvo suvremene znanosti. Tako isprepletenost i neodvojivost znanosti i filozofije glede pitanja kozmosa otkrivaju nužnost komplementarnog pristupa, ali i potrebu da se suvremena kozmologija shvati šire, kao znanstveno-filozofijska disciplina.

U zaključku svog izlaganja Marina Novina je jezgrovito istaknula: „Uzme li se u obzir raspon istraživanja ovoga doktorskoga rada, koji uključuje uvid u povijesni razvoj kozmološke misli, analizu temelja suvremene kozmologije, promišljanja izazova koji stoje pred teorijskom fizikom i filozofijom glede pitanja kozmosa i kritički osvrt na određenje suvremene kozmologije kao

empirijske discipline opravdano se može zaključiti kako se cjelovit odgovor na pitanja kozmosa ne može dati nekim čisto empirijskim putem. Analiza specifikuma suvremene kozmologije otkriva da suvremena kozmologija nužno sadrži i znanstvene i filozofijske elemente; ona nije čisto znanstvena disciplina. Suvremena kozmologija se suočava s nizom tehničkih i fundamentalnih ograničenja te je na koncu prisiljena na tzv. filozofijske odabire. Suvremena kozmologija je po naravi filozofična. Ta je pak filozofičnost, ali i narav njezina predmeta, poziva na poznavanje vlastitih granica i upoznavanje s filozofijom te na koncu na komplementaran pristup pitanju kozmosa. Stoga se suvremena kozmologija mora razumjeti kao znanstveno-filozofijska disciplina. Samo komplementaran pristup, spoj fizikalne (tj. empirijske) kozmologije i filozofije kozmologije mogu kozmologe i filozofe približiti cjelovitijim odgovorima na pitanja kozmosa. Dakle, suvremena kozmologija bi trebala uključivati fizikalnu (tj. empirijsku) kozmologiju i filozofiju kozmologije. Štoviše, ako 'suvremenost' shvatimo kao uvijek novu težnju da se na postavljena pitanja (u ovom slučaju pitanja

kozmosa) ponudi precizniji i cjelovitiji odgovor, tada se na temelju ovog istraživanja može zaključiti da se 'suvremenost' suvremene kozmologije očituje upravo u težnji i naporima za formiranje obuhvatnije kozmologije.“

Marina Novina rođena je 16. siječnja 1980. u Zagrebu. Diplomirala je 2008. filozofiju i sociologiju na Hrvatskim studijima sveučilišta u Zagrebu s temom „Prostor i vrijeme – filozofijski problem“. Prve zavjete u Kongregaciji sestara dominikanki svetih anđela čuvara položila je 2007. godine, a doživotne 2013. Od 2010. na Fakultetu filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu djelovala je kao vanjski suradnik izvodeći nastavu na kolegijima: Logika, Izabrana pitanja iz suvremene metafizike, Suvremena znanost i postojanje Boga, Uvod u filozofiju Tome Akvinskoga, Filozofijska analiza Augustinovih „Ispovijesti“ i Izabrane teme (kozmoške) iz antičke filozofije. Od listopada 2018. zaposlena je na istom Fakultetu u svojstvu asistentice. Aktivno je sudjelovala na više domaćih i međunarodnih znanstvenih simpozija te je autor više znanstvenih radova.

www.dominikanke.com

s. ANA BEGIĆ, OP - NA HKR

O KONTRACEPCIJI I PRIRODNOM PLANIRANJU OBIELJI

Kontracepcija i prirodno planiranje obitelji – bila je tema emisije Argumenti Hrvatskoga katoličkog radija u kojoj su u ponedjeljak, 5. studenoga, gostovale profesorica moralne teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu dr. s. Ana Begić i voditeljica Fertilitycare centra RH Katarina Grgić.

Urednica i voditeljica emisije Tanja Popec uvodno je istaknula da je povod izabranoj temi kanonizacija pape Pavla VI. koji je prije 50 godina napisao encikliku “Humanae vitae”. Naime, prije pola stoljeća taj je papa, među ostalim, govorio o kontracepciji koja omogućuje autonomnost spolnog čina bez krajnje svrhe začeća djeteta, te je stoga proglasio smrtnim grijehom. Encikliku, koju su mnogi nazvali revolucionarnom, a mnogi joj se i protivili, papa Pavao VI. uputio je kršćanskim bračnim parovima pozivajući ih da u njoj ne vide niz zabrana, nego poticaj njihovom bračnom pozivu.

Govoreći o spolnosti u nauku Katoličke Crkve te zašto Crkva ulazi na područje spolnog morala prof. Begić je istaknula da je spolnost

dar Božji. Bog je na samom početku stvorio muško i žensko, spolno obilježena bića zbog njihova uzajamnog dobra, a na svoju sliku. “Na žalost, ta je slika narušena prvim grijehom, i ona se različito shvaća u svakom čovjeku. Svaki čovjek nosi sliku Božju, međutim svaki čovjek ne vrši u potpunosti Božju sliku kako je bila u njegovom naumu”, rekla je prof. Begić. Nadalje je pojasnila da se moral u izvornom značenju odnosi na čovjekovo vladanje i ponašanje. Tu Crkva, koja ima Božanski autoritet, donosi određena tumačenja koja trebaju pomoći čovjeku, a na području spolnosti, gdje zbog intimnosti nije lako govoriti, enciklika Humanae vitae je jedna proročka enciklika.

“Ako se u enciklici kaže da je smisao braka sjedinjenje i rađanje, prije svega toga bi trebala biti uzajamna ljubav – potpuno predanje osoba jedno drugome. Ta ljubav ne bi smjela biti egoistična i sebična. Jako je važno shvatiti taj smisao braka, jer kada se s ljudima razgovara oni kažu da je to sjedinjenje i rađanje, jeste ali bit, odnos cilj, svrha je ljubav. Iz ljubavi proizlazi i

sjedinenje i rađanje”, rekla je prof. Begić. Osvrćući se na bračne parove koji iz ljubavi ulaze u brak, ali ne mogu imati djecu, istaknula je da s “takvim ljudima treba puno razgovarati, treba ih rasteretiti te težine koju oni nose sa sobom, ima onih koji to smatraju Božjom kaznom... Vjerujem da nekada trebamo to zaista prepustiti u molitvi i Bogu i Božjoj providnosti, i Bog itekako djeluje, ali i ljude razumijevati, jer kad im s time pristupite lakše razumiju ovaj nauk Crkve”.

Brak – uzajamno darivanje u kontinuitetu iz dana u dan, slika je koju Crkva ima u moralnom nauku koji zastupa da bi zaštitila supružnike od zloraba bračnoga čina. Da su načela moralne teologije i nauk Katoličke Crkve primjenjivi u praksi potvrdila je voditeljica Fertilitycare centra RH koji na tome gradi svoj pristup supružnicima, pa čak i liječenju neplodnosti. Sustav je razvio dr. Thomas Hilgers, porodničar i ginekolog, na poticaj enciklike *Humanae vitae* gdje je odgovorio na Papin poziv liječnicima i znanstvenicima da istraže narav i prirodu čovjeka koje se tiču njegove plodnosti, a u skladu je s Božjim naumom. Istaknula je da je sustav namijenjen onima koji žele planirati obitelj na prirodan način, liječiti neplodnost ili spontane pobačaje. Uključuje oba supružnika. Supružnici se prijavljuju na uvodni susret gdje se upoznaju sa programom i načinom rada, a zatim ako žele ući u program slijedi strukturirana edukacija uz pomoć podučavatelja.

“Parovi se na razne načine, putem knjiga i interneta, upoznavaju s prirodnim planiranjem obitelji, i na kraju dođu do jedne granice i tu su bitni podučavatelji. Mi smo metoda FertilityCare, a u Hrvatskoj postoji više metoda, i treba se zaista informirati, ne smijemo se prepustiti liječnosti. Jako je teško isplivati kod svih tih pritisaka sa strane, ali treba doći do podučavatelja kako bi se stvarno usavršila metoda. Dakle, prva stvar je rad zajedno u paru, apsolutna uključenost muškarca, i druga stvar koja je bitna naučiti savršeno metodu”, rekla je Grgić. Istaknula je i NaPro liječenje, za slučaj da se otkriju neki nedostaci. Riječ je o liječenju koje uključuje hormonalnu terapiju prilagođenu svakoj ženi, s minimalnim

dozama da bi se došlo do optimalne plodnosti i nema nikakvih nus pojava. Dodala je i to da FertilityCare sustav jedini govori o prehrani kao važnom faktoru u liječenju neplodnosti, te imaju izvrsna iskustva žena. Voditeljica Fertilitycare centra RH pozvala je sve zainteresirane da informacije potraže na mrežnoj stranici www.fertilitycare.hr gdje se mogu upoznati sa sustavom, doznati kako se prijaviti, vidjeti gdje se održavaju susreti i sl.

Tijekom emisije bilo je govora i o dopuštenosti bračnoga čina u neplodnim danima te o korištenju kontracepcije pri čemu je prof. Begić istaknula da enciklika *Humanae vitae* daje slobodu i stavlja naglasak na odgovornost supružnika, pri čemu kršćanski pogled ne dopušta kontracepciju. “Korištenje kontracepcije je grešno stanje jer sprječava da dođe do začeca. Treba razlikovati kontraceptivna sredstva – pilule i kondome, od abortivnih – poput spirale... Korištenje kontracepcije ostavlja na ženu ozbiljne nuspojave, što je prije nekoliko godina i potvrđeno kada je nekoliko mladih žena umrlo. Treba naglasiti i da je pilula RU 486, kod nas poznata pod kolokvijalnim nazivom “Dan poslije”, u Americi zabranjena, jer plod u tijelu žene ostaje tjedan dana što može izazvati sepsu. A, u Hrvatskoj je na žalost dozvoljena. Mislim da je tu nauk Crkve, kao da smo se negdje povukli i tiho šutimo, dok enciklika *Humanae vitae* budi baš nas, hajmo reći, moraliste i teologe. Jer, ponekad, i ja kao profesorica moralne teologije, osjećam veliku odgovornost za ljudski život. Ja ako nešto znam i ako to držim za sebe i ne dijelim s drugima, mogu se naći u grešnom stanju. Tako da smatram da o tome trebamo jasno i glasno progovoriti”, rekla je prof. Begić.

Spomenuto je, uz ostalo, i odgovorno roditeljstvo gdje su otac i majka jednako odgovorni za odgoj djeteta. Pritom je istaknuta kriza očinstva, jer i otac kao i majka nosi odgovornost, te zaključeno da ako se polazi od smisla braka – da je to predanje iz ljubavi, sjedinjenje i rađanje, onda to dovodi i do odgovornog roditeljstva. (IKA)

Emisija SUSRET U DIJALOGU na HRT-u

Dana 3. prosinca 2018. godine s. Ana je sudjelovala na Hrvatskom radiju 1. program u religijskom programu, u emisiji *Susret u dijalogu*, zajedno sa vlč. Tomislavom Hačko, na temu Došašća. Na upit o komercijalizaciji došašća s. Ana je istaknula kako je važno razumjeti da kada Crkva govori o vrijednosti svetoga vremena došašća, stavlja upravo naglasak na svetost tog vremena od četiri tjedna koje prethodi rođenju našega Spasitelja Isusa Krista. Kršćanin bi se trebao potruditi uroniti u dva velika otajstva svoje vjere; otajstvo Utjelovljenja i rođenja Sina Božjega. Prirodno je da nas blještavilo ukrasa i lampica obuzme na trenutak i da se svatko od nas pomalo zanese time. Nije čovjeku zabranjeno primijetiti lijepo, radovati se i druge obradovati darivanjem, ali trebali bismo znati sebi postaviti određene mjere. U kontekstu govora o žrtvi i pokori te poveznici sa radosnim iščekivanjem obrazložila je da ako je žrtva kršćanina ispunjena ljubavlju i predanjem za svoga bližnjega, tada ona ne predstavlja težinu, nego radost. Često kada samo spomenemo pojam pokore i žrtve, kao nekim automatizmom pred sebe stavljamo osjećaj težine, muke i napora. Međutim vrijeme Došašća jest upravo vrijeme ispunjeno radosnim iščekivanjem. Kada se u obitelji iščekuje rođenje djeteta osjeća se radost. Upravo tako i mi kršćani iščekujemo radosno rođenje našega Spasitelja. Ako se tim osjećajem ispunimo sve ono što smatramo žrtvom kako bi druge

obradovali, onda to ne nosi sa sobom težinu nego radost u punini.

Na pitanje o dostojanstvu ljudske osobe istaknula je s. Ana kako naše dostojanstvo proizlazi iz naše stvorenosti na sliku Božju. Isus je Utjelovivši se u obličju čovjeka, uzevši ljudsko tijelo pokazao najveći iskaz ljubavi prema svome stvorenju. Danas je dostojanstvo ljudske osobe ugroženije no ikada. Iako tehnička dostignuća pomažu čovjeku u životu, s druge pak strane dovode do relativizacije svega a time i do samoga ljudskoga dostojanstva. Čovjek i njegovo dostojanstvo tema su mnogih suvremenih rasprava koje ostaju nedovršene, nepovezane, čiji se rezultati često u praksi i primjenjuju. Čovjek je po naravi biće znatiželje, i uvijek teži ka nečemu novome i većemu, ali moramo postati svjesni da mi nismo gospodari života nego da je to Bog. Prvotna slika čovjekova dostojanstva danas je narušena grijehom koji čovjeka privodi za što većim uživanjem i materijalizmom, a što nas odvlači od Boga. U konačnici, a u skladu i sa prethodnim pitanjima s. Ana je progovorila i o savjesti, naglasivši da je savjest jedan specifičan fenomen zasebnog promatranja svake ljudske osobe. Drugi vatikanski sabor je savjest definirao kao Božji glas u nama, no ona je isto tako najskrovitija jezgra i svetište čovjeka, u kojem je on sam s Bogom, čiji mu glas odjekuje u nutrini. Taj glas nas usmjerava na činjenje dobra i izbjegavanje zla. Savjest je doista jedna osobna dimenzija ljudske osobe. Ni ja, ni vi ne možemo znati što pojedinac u pojedinim okolnostima osjeća u svojoj nutrini, ali isto tako s druge strane kada se nađemo u situacijama da vidimo da čovjek ne čini dobro, a u mogućnosti smo mu to ukazati, tada se ne trebamo susprezati, već uvijek vrijedi svakoga upozoriti na ono što nije dobro i što je loše, te ga usmjeriti ka dobrome. Glas savjesti ne možemo samo tako olako identificirati s glasom Božjim, jer čovjek se mora sam potruditi oko spoznaje čudorednoga dobra, te njegovati savjest da njezin sud uvijek bude ispravan, a ne zamagljen višestrukim interesima.

REDOVNIČKI DANI U DUBROVNIKU

Redovnički dani u organizaciji HRK ove se godine organiziraju na temu „Za novo vino nove mješine“. Prvi u nizu susreta održan je u Dubrovniku u subotu 1. rujna, s temom „Zastarjele strukture i novi poticaji Duha“. Predavanja su održali s. Katarina Maglica OP, vrhovna glavarića sestara dominikanki, i fr. Slavko Slišković OP, provincijal Hrvatske dominikanske provincije.

Susret u dvorani Ivana Pavla II. započeo je zajedničkom molitvom Trećeg časa, nakon čega su okupljene pozdravili fra Stanko Dodig i provincijal franjevac trećoredaca fra Ivo Martinović, a riječ dobrodošlice uputio je i dubrovački biskup mons. Mate Uzinić. Prvo je predavanje održala s. Katarina Maglica, govoreći na temu „Promjene u redovničkim zajednicama i redovnička zvanja niču u suvremenom svijetu – s tim treba računati“. Na početku se zapitala što je zapravo dobro vino, odnosno što smo pozvani biti.

Problemi koji se pojavljuju u redovničkim zajednicama nastaju kao odraz promjena u svijetu i za njih ne postoje istoznačna rješenja. Različita su obilježja svijeta koja se preslikavaju u zajednicu: unapredovali egocentrizam, kultura autonomije, globalizacija, poimanje redovničkog života kao vlastitog izbora, a ne odgovora na Božji poziv. Ne nedostaje nam crkvenih dokumenata i tekstova o redovništvu, no problemi se javljaju kad predložene promjene treba provesti u djelo – zaboravljamo da Bog sve čini novo. Istovremeno trebamo biti svjesni da se promjene, iako su potrebne, ne smiju provoditi pod svaku cijenu. Iznijela je potom primjer redovničkih zajednica sjeverne Amerike i nekih upitnih ideja koje su postale prihvatljive. Naglasila je veliku važnost formacije, ne samo intelektualne, nego i duhovne, posebno u vrijeme kad mladi koji stupaju u posvećeni život dolaze u zajednice kao visokoobrazovani, s radnim iskustvom. Potrebno im je prije svega pružiti autentično svjedočanstvo života.

Fr. Slavko Slišković predavanje na temu „Izazovi slušanja i upravljanja“ započeo je objašnjenjem pojmova slušati i poslušnost. U suvremenom svijetu više se ni od djece ne očekuju da budu poslušna, štoviše, ima psihologa koji tvrde da je poslušnost štetna za razvoj djeteta. Naglasak se umjesto toga stavlja na osobnu i društvenu odgovornost. U takvom okruženju i u redovništvu može doći do preispitivanja značenja zavjeta poslušnosti. Stoga je potreban nov način

upravljanja, u kojem je naglasak na poučavanju i razgovoru, a ne naređivanju, „zato je“ umjesto „tako je“. No, posluš treba prvenstveno asociirati na Boga, a tek onda na poglavare. Ponekad nam rješavanje trenutnih problema oduzima energiju potrebnu za traženje novih puteva, iako stari put umrtvljuje poslanje. Stoga je potrebno u svakom trenutku prepoznati duh utemeljitelja, a ne konzervirati način njegovog djelovanja, kako bismo zaista bili novo vino za nove mješine.

Susret je nastavljen u crkvi Male braće euharistijskim slavljem koje je predvodio mons. Mate Uzinić. U propovijedi je povezo liturgijska čitanja proteklih dana iz 15. poglavlja Matejeva evanđelja, odnosno tri prisposode, s tri redovnička zavjeta. Isusove riječi uče nas kako biti posvećena osoba, kako drugima pokazati što je Božje kraljevstvo živeći zavjete. Deset djevica možemo povezati s djevičanstvom i potrebom stalne budnosti te otvorenosti Božjem djelovanju. Prisposoda o posljednjem sudu uključuje u sebi zavjet siromaštva. Siromaštvo nije samo ne imati za sebe, nego biti na raspolaganju drugima, hraniti druge. Središnja prisposoda, o talentima, govori o poslušnosti. Želimo li na pravi način odgovoriti novom izazovu poslušnosti, ne smijemo biti ograničeni zakonom ili strahom, poput sluga koji je svoj talent zakopao. Blažena Djevica Marija može nam biti primjer kako od Boga primiti talente i kako ih oploditi.

s. Jana Dražić OP

PREDAVANJE S. KATARINE MAGLICA NA REDOVNIČKIM DANIMA

U Zagrebu je obilježavanje Dana redovnika trajalo dva dana, a u drugim gradovima po jedan dan. Č. majka, Katarina Maglica, održala je svoje predavanje u sva četiri spomenuta grada. Ovo je njezino predavanje u cijelosti:

PROMJENE U REDOVNIČKIM ZAJEDNICAMA I NOVA ZVANJA NIČU U SUVREMENOM SVIJETU – TO TREBA IMATI NA UMU

1 UVOD

Redovničke zajednice nisu otok. Ne postoje samo za sebe i nisu dostatne same sebi. Svijet i vrijeme u kojem žive ostavljaju duboke tragove, bolje reći, ožiljke na njihovu biću. Njima se pridružuju djeca današnjeg svijeta i vremena. Sa sobom donose sva pozitivna i negativna dostignuća kroz koja prolazi ovaj svijet. Zajednice su izložene promjenama,

bez svoje volje. Koliko se mijenjaju okolnosti u kojima žive, toliko se mijenjaju i zajednice. Važno je prepoznati tu nadiruću snagu, pozitivnu i negativnu i iskoristiti to stanje. Što je dobro, i u granicama u kojima je dobro, treba prihvaćati, a onome što zajednicama donosi tiho umiranje i rastakanje, treba se suprotstaviti načinima i projektima koji ih imaju snagu neutralizirati.

Crkva je prepoznala tu podvodnu snagu koja stvara odrone i presijeca putove, pa je uputila redovništvu dokument pod naslovom ZA NOVO VINO NOVE MJEŠINE sa korisnim smjernicama kako prevladati novonastalo stanje. Danas, nakon pedeset godina od dokumenata Perfectae Caritatis i Lumen Gentium postoje izazovi koji su još uvijek nedovoljno dorađeni, slabo uvaženi i ostali su neprimijenjeni u životu. Mnogo toga je ostalo na riječi i ideji, iako je “*Stvarnost je važnija od ideja*”, kaže Papa Franjo.¹

2. IZAZOVI SVIJETA UTJEČU NA ŽIVOT REDOVNIČKIH ZAJEDNICA

Redovništvo je pogođeno brojnim utjecajima koji naviru iz svijeta. Nemoguće bi bilo objasniti brze i čudne pojave u redovničkim zajednicama kad bi ih promatrali odvojeno od stanja u svijetu. Vrijeme i gibanja, shvaćanja i odnosi u svijetu, zakonom spojenih posuda pretaču se u redovničke zajednice. Važno je zapaziti da izazovi nisu jednako raspoređeni po cijelom svijetu, i nisu sve redovničke zajednice u istoj situaciji, pa tako ne postoje ni jednoznačna rješenja za izlazak iz stanja u kojem se redovništvo našlo.

2. 1. Redovništvo zahvaćeno krizom

Ako je cilj, ljudski govoreći, redovništvu osigurati život u budućnosti treba započeti već danas jer je redovništvo zahvaćeno brojnim problemima. Mnogi govore o krizi redovništva, ali je različito gledaju. Timothy Radcliffe je vidi kao krizu Istine, pisanu malim i velikim slovom a do nje se dolazi kroz dijalog i pošteno traženje. Ne može svatko imati svoju istinu. “*Mi ulazimo u redovništvo tražeći istinsku zajednicu... Ali istodobno smo djeca svoga doba, obilježena individualizmom, strahom od obveza i žedni neovisnosti. Odgojeni po parametrima svijeta, teško nam je živjeti po parametrima monaha.*”²

Drugi krizu vide u odmaku od duhovnog i svetog, ustupajući mjesto materiji. Jedni krizu

vide u isticanju svoga ega i samodostatnosti, svoje neovisnosti i slobode na uštrb zajedništva. Jedni je vide u supriličenju ovome svijetu baš u svemu, nijećući time život u zajednici po redovničkim zavjetima. Djelima nijeću svoju pozvanost, posvećenost i poslanost.

Mnogi krizu vide u nedostatku redovničkih zvanja, što za sobom povlači puno toga:

- ukidanje nekih zajedničkih apostolata - škole, bolnice, socijalne ustanove,
- nestajanje zajednica
- spajanje više zajednica u jednu
- visoka starosna dob
- napuštanje redovničkog puta
- nepovezanost generacija
- tradicionalne službe
- standardizirani stilovi koji guše nove i drugačije pristupe
- slaba povezanost između duhovne i ljudske dimenzije (teološke i antropološke)

Fra Ante Vučković promatra izazove redovničkom životu svrstane u tri kategorije:

- a) antropološki izazovi
- b) etički izazovi
- c) društveno ekonomski izazovi³

¹ Papa Franjo, Apostolska pobudnica *Evangelii Gaudium* (24. studenoga, 2013.) 231

² Usp. Timothy Radcliffe, *Redovnici, jeste li sretni?*, Dominikanska naklada Istina, Zagreb 2011. str.174.

³ Usp, Fra Ante Vučković, *Razmišljanje o redovničkom životu*,

Kod nas promatra i četvrti izazov: Izazov izlaska iz komunističkog totalitarizma.

Mnogo toga je postalo antropološki izazov i sukobljava se u životu članova zajednice: poimanje zajedničkog života i individualizama; odnos prema poslušnosti i slobodi; aktivizmu i molitvi; tradiciji i suvremenosti; različitosti članova i inkulturaciji.

Etički izazovi su širok pojam i očituju se u prilagođavanju vlastitih vrijednosti izazovima vremena.

Društveno ekonomski izazovi se rađaju na polju upravljanja dobrima zajednice. Novac, mediji i tehnologija oblikuju novi svjetonazor, nove stavove, vrijednosti i odnose.⁴

Nije se jednostavno suočiti sa realnim stanjem redovničkih zajednica danas. Već se i sami pitamo, a i oni oko nas se pitaju, je li ovo početak umiranja redovništva kao takvog, je li poslanje raznih redovničkih ustanova dovršeno. Očekivano razmišljanje ako se gleda isključivo na učinkovitost, zaboravljajući da je redovnički život nasljeđivanje Krista iz ljubavi. Njegova bit nisu zavjeti, nije apostolat, čak ni život u zajednici obilježen strukturama, već ljubav prema Bogu i čovjeku. Ovo gore nabrojeno su pomagala i izričaji redovničkog života. Važno se s Isusom družiti i slušati ga, tražiti njegovu blizinu i čuti njegove poticaje. Redovnik /redovnica nije izabrala Krista, On je

izabrao njega/nju. Tajna je to i misterij. Zašto se onda tjeskobno brinuti? *“Ova ljubav mora transcendirati naše vlastite specifične emocionalne afinitete, naše sklonosti i antipatije, naša ograničena iskustva, našu vlastitu slabu i ograničenu narav.”*⁵ Sebe davati i razdavati kao pravi dar obojen ljubavlju i žrtvenošću.

Više od pedeset godina, možda, i mnogo ranije, počeli su se tražiti novi putovi i uspješna rješenja za novonastalu situaciju u cijeloj Crkvi, pa sukladno tome i u redovništvu. Upravo je zato i došlo do Drugog vatikanskog koncila. Svjedoci smo tome, barem brojni ovdje između nas, da se od tada puno lijepoga dogodilo. Ali su zaživjele i brojne nezdrave pojave. Da nije sve kako bi trebalo biti, dokaz su gore nabrojene posljedice koje se ne mogu skriti ni nama u zajednicama, ni svijetu oko nas. O spremnosti pojedinaca i zajednica na promjene, na prihvaćanje i provođenje u život ponuđenih nam smjernica, ovisit će rješenje i izlazak iz krize, ovisit će budućnost redovništva.

Mijenja se mentalitet ljudi u zajednicama i izvan njih, promjene trpi civilizacija i kultura. U skladu s tim i karizmu treba ukorijeniti u nove okolnosti kako bi u njima zaživjela, odgovorila na znakove vremena i na potrebe suvremenog čovjeka. Krist se utjelovio u određenom vremenu, živio s ljudima toga doba, u društvu koje je zatekao, između suvremenika izabrao učenike,

franjevci-split.hr/pdf/razmisljanje_red_zivot.pdf,2. veljače 2014.

⁴ Usp. Isto

⁵ Fr Peter Hannah, OP Razmišljanje o svećanim zavjetima, s engleskog preveo Fr. Mirko Irenej Vlk, www.dominikanci.hr/razmisljanje-o-svecanim-zavjetima-fr.-petera-hannaha-op

nije se anđelima poslužio u ostvarenju svoje misije i poslanja. Kako to zvuči razumljivo i prihvatljivo! Mi se danas "ubijamo" kritizirajući društvo i kulturu, politiku i znanost, jedni druge i stanje u našim zajednicama. Mijenjali bi sve i svakoga osim sebe samih. "Svijet pak valja ponajprije promatrati kao dar Božje ljubavi, a povijest kao kontekst utjelovljene Riječi u kojoj je ljudska narav pozvana poprimiti Božanska obličja – pobožanstveniti se."⁶

Redovništvu ne nedostaje sadržajnih dokumenata, dobrih i poticajnih tekstova o odgoju i odgojiteljima, autoritetu i njegovu služenju zajednici; o početnoj i trajnoj formaciji; o upravljanju zajedničkim dobrima; o odnosima među članovima i službama u zajednici; o apostolatu i zavjetima; o duhovnom i profesionalnom odgoju. Sve to nalazimo i u preporučenom dokumentu kojeg ovih dana proučavamo: *Za novo vino nove mješine*.

Nedavno sam prolazila kroz Bosnu i pored puta u Zenici sam zapazila jumbo plakat na kom je pisalo: "Ideja mora biti vidljiva"! Složit ćete se sa mnom da kod nas mnogo toga živi na papiru, a u stvarnosti je još u povojima. Nisu uvijek drugi krivi. Pojedinci tkaju svoje niti, one prema Bogu i prema ljudima, u odnosu na ono što se događa u Crkvi i u zajednici. Jedna ispuštena nit ostavlja rupu u zajedničkom tkanju. Pojedinci rado prihvaćaju promjene koje njima idu u prilog, ali one koje traže žrtvu i odricanje teže prihvaćaju. Znamo biti sebični i samo na sebe usmjereni.

Postoji i drugi razlog ne prihvaćanja promjena: stekli smo već sigurnost u uhodanim strukturama i navikama, u obavljanju uhodanog posla i apostolata. Ljubomorno čuvamo svoju prošlost i običaje od straha da se sve ne uruši ako uvedemo i prihvatimo nešto novo. Tvrdimo da nam je Isus uzor, a postupamo suprotno od njega. Nije nam pred očima provokativna i ujedno obećavajuća misao Pradavnog: *Evo sve činim novo...* (Otk 21, 5). Bog naš je onaj koji stvara i nudi novost životu pojedinca, Crkvi i Narodu. Treba mu

vjerovati, jer On svoje obećanje uvijek izvrši.

Ne treba se bojati novosti, treba je prigrliti u njenom najljepšem izdanju, unijeti je u život i odnose, prema cilju ići na njenim krilima. Naše muke i poteškoće, naša novonastala situacija nije na smrt. Isus nas u to uvjerava: "Ta bolest nije na smrt, nego na slavu Božju, da se po njoj proslavi Sin Božji." (Iv 11, 3)

Kad nešto u zajednici treba umrijeti, to je samo kraj jednog životnog razdoblja, kraj nečega što je do jučer imalo svoju vrijednost, bralo plodove svoga nastojanja, ispunjavalo generacije koje su se ugodno osjećale u dotičnim zajednicama i svome poslanju. Nove prilike traže umiranje starih odnosa i navika. Rekao bi Timothy Radcliffe, OP "Smrt i uskrsnuće su usko povezani. Ne treba se bojati umiranja, zapravo treba mu se prepustiti: sve loše, sve što opterećuje pojedinca i zajednicu, treba pustiti da umre, da nestane, iščezne. Ako bude Gospodinova volja, napraviti će sve novo, ali ne bez pomoći Lazara koji je nanovo pozvan u život."⁷

I nama Isus danas dovikuje "Lazare, izlazi!" (Iv 11, 43) Smrt i uskrsnuće u Isusovim riječima i njegovu životu su usko povezani. Umiranja se ne bi trebalo bojati, jer bez umiranja nema ni života. Isus sam i brojne njegove prispedbe upravo o tome govore. Zalog novog života je umiranje staroga, dotrajaloga, onoga što je vrijedilo u nekim drugim vremenima. Svemu što opterećuje pojedinca i zajednicu treba pomoći da nestane, iščezne, umre. Treba nam novo, ali u skladu s Božjom riječi, crkvenim naukom, našom karizmom. Tu se krije korijen nove mladice, pokretačka snaga pojedinca i zajednice.

Zagovaram promjene, ali koje, kakve? Ove što prije kazah: one koje su u skladu s Božjom Riječi, crkvenim naukom i našom karizmom.

2. 2. Budućnost se njiše u današnjici

Redovnički život je sam po sebi čudo, tajna i dar. Gospodin neće učiniti novo čudo bez nas. O današnjim zajednicama i svim članovima

⁶ B.s., Valentina Mandarić, *Profetizam posvećenog života* i važnost nade za suvremeni svijet, *Discoversia* 23 (2015.)4., 454-481, str. 473.

⁷ Usp. Fr. Timothy Radcliffe, O.P., predavanje na susretu redovnika i redovnica u Švicarskoj, od 12-14. rujna 2003.

zajednice ovisi novi polet, novi način svjedočenja i proročki duh tako potreban ovom vremenu koje se guši u beznađu, strahu i praznini. Na žalost sve se to javlja na obzoru naših zajednica: s jedne strane se udaljavamo od molitvenog i kontemplativnog života a jačamo aktivizam, unutarnje institucije, primjenjujemo sva dostignuća psihologije i pedagogije u odgoju i formaciji a zanemarujemo duhovnu dimenziju. Na putu polako gubimo proročku, mističnu i mudrosnu snagu.

2.2.1. Kako će redovnički život izgledati za petnaestak godina?

Bog je Gospodar vremena i povijesti, osobne i zajedničke. On jedini vidi našu budućnost. On zna što će biti sutra. Uvijek nas može iznova iznenaditi. Mi možemo jedino na temelju onoga što sada gledamo progovoriti o budućnosti. Pokušat ćemo staviti naglaske na promjene u svijetu kakav danas poznajemo, jer se 80% sutrašnjice krije u sadašnjosti. Fokusirat ćemo se samo na ono što je posebno važno za formaciju naših članova, a od čega uvelike ovisi naša budućnost.

- **Uznapredovali egocentrizam** - Ljudi ne žele živjeti s drugima, još manje za druge. Traže i čeznu za onim što njima osobno odgovara, za to se bore i za to se zauzimaju. Teško prihvaćaju odgojitelje, jer oni žele biti sami svoji odgojitelji, onako kako im odgovara. Mladi su prije dolazili iz velikih obitelji i zajednički život im je bio prihvatljiviji. Danas formacija poprima crte individualnog procesa, prilagođenog svakom kandidatu, jednom riječju: formacija je unikatan proces. Pitamo se hoće li biti moguće prihvatiti redovnički život kao život pojedinaca koji dijele isti prostor, možda iste navike koje se odnose na prehranu i dnevni red i ništa drugo. Bez zajedništva pojam redovništva nije potpun. Nove članove treba odgajati u duhu zajedništva i zajedničkih vrijednosti kojima nisu pojedinci mjerila.
- **Kultura autonomije** - U zajednice pristižu godinama sve starija i starija zvanja. Sa sobom donose stečenu autonomiju i svoje iskustvo

života; obiteljske radosti i poteškoće, stečenu profesiju, stav na polju seksualne orijentacije,... odnos prema ovome i onome. Takve osobe nisu više toliko fleksibilne da bi se mijenjale, učile nešto novo, bile otvorene formaciji, odnosno preformaciji. Imaju svoje vlastito iskustvo života, poznaju život i često znaju više od odgojitelja. Ova generacija ne želi slušati riječi ni teoretsko razlaganje, oni žele osjetiti autentičnost življenja. To je jedino što još od nekoga mogu prihvatiti. Svjedočanstvo je jače od dokazivanja i poučavanja riječima. Ne znači da ne trebaju primati pouke, jer su oni prvašići u redovničkom životu i u zajedničkom životu.

- **Kultura materijalizma** - uključuje hedonizam, aktivizam, ugodu, opuštanje, užitek, posjedovanje, takmičenje, odbacivanje i zanemarivanje duhovnih vrijednosti, omalovažavanje moralnih postavki. Ljudi odzvanjaju prazninom koja je sama po sebi neodrživa, pa nije čudo kako lako postaju ovisnici o raznim opijatima, lakšim i težim, bježe u svijet tehnike i znanstvene fantastike, svrstavaju se u razne grupacije sumnjive kvalitete. Svijetom vlada pluralizam mišljenja, djelovanja i vrijednosti. U zajednicama bi svakako trebalo pronaći zajednički rječnik kako bi se razumjeli, uvažavati iste vrijednosti oko kojih bi se okupljali, imati isti cilj kojem težimo.
- **Kultura relativizma** - Svatko ima vlastitu ljestvicu vrednota, a na moralnoj razini gotovo ništa više nije izazov, ni čistoća, ni siromaštvo, ni žrtva, zapravo ništa što se na BLAŽENSTVA odnosi. Istina se također relativizira, a stavovi i postupci se oslanjaju na vlastite potrebe i želje. Relativizam je rak rana ako se primjeni na sveto, na Božju riječ, na karizmi družbe, življenje zavjeta i Božjih zapovijedi.
- **Odsustvo vlastitog stava i mišljenja** - u svijetu gdje je sve ponuđeno, čovjek se ne trudi steći vlastito mišljenje i stav. Kopira ono što čuje i vidi. Ta sve se svodi na tehniku copy-paste. Pokušavaju se znanja i rješenja iz jednog

kraja svijeta, jedne klase, jedne partije, jedne religije, jednog kulturnog ozračja... prenijeti u drugo, što je neizvedivo. Mladi se rado povode za novotarijama na svim poljima, trudeći se to objasniti slobodom mišljenja i djelovanja.

- **Aktivizam** - Posvuda se osjeća žurba i trka. Poznata američka poslovnica 'Vrijeme je novac' uništila je i uništava mnoge. Čovjek radi i kad ne radi. Uvijek je u pripremi, priključen, spreman na odgovor i razgovor. Nema više mira ni u kasne večernje sate, ni za zajedničkim stolom, ni u slobodnom vremenu. Zaboravljamo da **vrijeme nije novac**, već je **vrijeme život**. Više nema opuštanja. Mozak radi i dok se naoko spava. Zajednički život trpi na svim poljima. Molitveni život je prekidan raznoraznim oglašavanjem mobitela. Aktivizam i funkcionalnost postaju mjerila i u našim redovničkim zajednicama.

Zašto se onda čudimo kad aktivno sposobni ljudi gaze one koje su sile napustile, svoje bolesne i starije članove. Još malo neće ih više imati tko njegovati, neće se za njih imati vremena. Tražit će se za njih starački domovi, da umiru daleko od zajednice. "Apostolat nam je mnogo vrjedniji, tako širimo Kraljevstvo Nebesko", opravdavamo se. Bolje da se upitamo: Ne širimo li mi to **svoje** Kraljevstvo među ljudima? Šteta da svijet ne upozna i ne ostane prikraćen naših sposobnosti, naše pameti, našeg filozofskog pristupa brojnim temama koje mi dobro poznajemo. U zajednicama ljudskost polako gubi na vrijednosti. Na žalost, često se u zajednici više vrednuju oni koji više doprinose, oni koji rade izvan zajednice, oni koji obnašaju službe u zajednici. Ljepota bratstva blijedi pred novim shvaćanjem života.

- **Sekularizam** - Udaljavanje Boga iz vlastitog života, iz odgoja i kulture, sve više mijenja lice zemlje i uvlači se u sve pore shvaćanja ljudskoga. Već je papa Benedikt XVI. na to upozoravao: "Sekularizirana kultura je prodrla u umove i srca nemalog broja posvećenih osoba, koji *sekulariziranu kulturu shvaćaju kao*

*neku vrstu pristupa modernitetu i kao modalitet pristupa suvremenom svijetu. (...) Posvećeni život danas poznaje zamku osrednjosti, prihvaćanja građanskih običaja i konzumerističkog mentaliteta.*⁸

Sve se počelo stavljati pod upitnik: molitva, poslušnost, življenje i tumačenje zavjeta, sakramentalna liturgija, asketske vježbe, redovničko odijelo, zajednica i zajedništvo, zajednički apostolat, ... Sve, baš sve se zaljuljalo.

- **Globalizacija društva** - zahvaća svaki aspekt života. Ljudi više putuju. Ne boje se raditi ni živjeti u različitim zemljama. Čeznu za novim iskustvima. Ovaj trend ima i svoje posljedice. Mnoge redovničke zajednice se internacionaliziraju. To nudi nove izazove: inkulturaciju koja dodiruje prehranu, vladanje, komunikaciju, ali stvara poteškoće u shvaćanju različitosti. Sve može biti problem jer smo svi različiti budući dolazimo iz različitih kultura. Različitost obogaćuje, jer pojedinac upoznaje obilježja druge kulture, dostignuća i ljepotu drugih običaja. Nije se uvijek lako nositi s različitošću, zato nikada dovoljno pozornosti kad je riječ o prihvaćanju ili odbacivanju nečega kako se ne bi povrijedili članovi koji dolaze iz duge sredine, čiji se pogled na svijet razlikuje od našega, čak i pjesme koje pjevaju i glazba koju slušaju može biti razlog nerazumijevanja.
- **Brza komunikacija** - Omogućuje je internet

⁸ Benedikt XVI, Obraćanje generalnim poglavarima i poglavaricama ustanova posvećenog života i družbi apostolskog života, 22. svibnja, 2006.

i ostala sredstva, tako da udaljenost više ne postoji. Ljudi se povezuju virtualno, stvaraju svoju novu zajednicu koju ponekad više cijene od one u kojoj žive. S njima se dijele, dijele svoje poglede, stavove, vjeru, poteškoće, radosti, događaje iz života, svoje ideje i planove. Zajednica s kojom žive može im postati stranac. Mladi teško izdrže vrijeme novicijata bez svih sredstava povezivanja koje su navikli koristiti prije ulaska u zajednicu. Nije im dovoljna ograničena sloboda povezivanja, žele potpunu slobodu na tom polju. Odricanje im je slaba točka. Kad pomisliš da su se privikli živjeti u realnoj zajednici, ugledaš im u džepu skupi i moćni mobitel, par trenutaka nakon položenih zavjeta. Nisam protiv tehničkih dostignuća, jer mogu biti pomagala u širenju Radosne vijesti i Božjeg Kraljevstva na zemlji ako se koriste u prave svrhe i u odgovarajuće vrijeme. I ovdje je potrebna zrelost osobe.

- **Osjećaj otuđenja** - Kršćanski život nije više u većini. Izbor je širok i mladi biraju ono što im najviše odgovara. Život redovnički je poseban izbor. Istina, veoma rijedak izbor, ali izbor. Tako se mladi prema njemu odnose. Ako im više ne odgovara, odlaze. Ne vjerujemo više u tvrdnju da smo mi Gospodinov izbor, da nas On poziva a mi se odazivamo. Više nam Konstitucije i Pravila nisu na ponos, ne pokušavamo ih se više držati. Težimo postati što sličniji ljudima laicima iako smo prihvatili redovnički način života. Taj mora biti onakav kako ga mi zamišljamo, u protivnom, sramimo se svoga života i svoga odabira. Gubimo, zapravo odbacujemo, vlastiti identitet redovnika, kako bi se dičili identitetom osoba ovoga svijeta. To je tipično otuđenje: trajna borba kako bi postali što sličniji nekome tko ne živi redovnički poziv.

Usudila bih se ustvrditi da je kriza identiteta redovničke osobe osnovni uzrok krize redovništva. Redovnici svećenici, donekle imaju svoj status u društvu. Kod redovnica je to malo drugačije. Zato na zapadu postoje tendencije borbe za neko mjesto u Crkvi i u društvu. Neće proći dugo, isto će se osjetiti na

Istoku i u Trećem svijetu. Ženski redovnički svijet ima puno sposobnosti i mogućnosti, ali nije to još dovoljno prepoznato ni u Crkvi ni u društvu. Sposobne i školovane sestre se ne mire sa neiskorištenošću svojih dobivenih i razvijenih sposobnosti.

- **Podjele u Crkvi** - Pluralistički pogledi mogu biti bogatstvo u Crkvi, ali isto tako i negativna pojava koja rezultira podjelama. U redovničkim zajednicama se to sve učestalije događa: različiti pogledi na redovničko odijelo, na sticanje profesije, na prihvaćanje apostolata, na shvaćanje redovništva ... Ponekad je teško sagledati kamo redovnički život ide, prepoznati prave i krive teološke pristupe, prepoznati što je dobro prihvatiti za svoje djelovanje a što propustiti, ... O svemu tome ovisi budućnost pojedine redovničke zajednice. Razboritost je potrebna krepost u svemu tome. Ne prihvaća se ono što se ne može nositi radi loših ekonomskih resursa ili nepokrivenošću osobljem. U nekim situacijama se preporučuje osluškivanje poticaja Duha Svetoga i oslanjanje na vjeru u Providnost Očevu.
- **Pristup posadašnjenju karizme.** Jedni to vide u jednom svjetlu, drugi u drugom. Sigurno je jedno: treba znati prereći karizmu u današnji govor, osposobiti je da se uspješno nosi s novim izazovima vremena i s potrebama ljudi. Da bi mogli govoriti o sigurnoj budućnosti karizme, moramo poznavati svoju prošlost, svoje pretke, njihove planove i želje, uspjehe i padove. Naprijed se ide u skladu s vlastitim stavom i planovima koji su prožeti i osvjetljeni saznanjima i iskustvima onih koji su nam put otvorili. Mladima treba naglašavati da slijede Isusa, da su tu radi njega, oslonjeni na njegovu riječ i životni primjer. Duhovnost treba njegovati, treba u duhovnoj zrelosti rasti. Iako ne treba zanemarivati dostignuća znanosti u našem životu, treba znati da je glavni psiholog redovničkog i svećeničkog života sam Krist Isus. K njemu svakodnevno treba odlaziti na seanse, na razgovor,

po savjete. U njegovoj školi se uči što On od nas traži i kakve nas treba.

- Tu ćemo shvatiti koje su nam mogućnosti a koje granice, koje želje a koje snage, gdje uprijeti a gdje se povući. Društvo i Crkva od redovništva očekuju previše, a sile nam odumiru, barem kakvo je danas stanje. Duh Sveti i mi možemo puno činiti za Božju stvar. Sami, oslonjeni isključivo na ljudske sile i nastojanje, redovništvo nema budućnosti. Počeci svake redovničke zajednice rođeni su snagom i nadahnućem Duha i spremnim odazivom pojedinaca snažnog duha. Preporod redovništva, opstanak u novim uvjetima i zahtjevima vremena treba proći isti put. U protivnom ćemo potvrditi kritički stav patra Marijana Jurčevića, OP, koji kaže: *“Koncilski su oci maštali i željeli preporučeno redovništvo, a ono se nije dubinski preporučilo, nego se samo moderniziralo. Malo se roba (redovničko odijelo) ‘poštucala’, sobe proširile, toalete uredile, hrana poboljšala, stega nestala, zajedništvo s televizorom povećalo, povećale se kreditne kartice, vozačke dozvole, računala (...). Mentalno se ostalo u srednjem vijeku, i nije se istupilo naprijed proročki.”*⁹

Promjene su potrebne, ali ne promjene po svaku cijenu i ne bilo kakve promjene. Važne su kvalitetne promjene koje prebacuju naglasak sa funkcionalnosti na karizmatičnost, sa života u zajednici na zajednički život, sa specijalizacije u profesiji na duhovnu izgradnju, sa **imati na biti**. ... Promjene po svaku cijenu znaju izazvati veoma negativne posljedice.

Ovdje ću ukratko navesti situaciju u brojnim zajednicama Sjeverne Amerike koje je “snimio” Father John A. Hardon, S.J. na zahtjev nadbiskupa Mayera, tajnika Kongregacije za redovništvo.

Prodor čudnih ideja zahvatio je Crkvu, redove, članove zajednica i njihove poglavare. Odnose se na vjeru i crkveno učenje, moral i duhovnost, pobožnosti i služenje. Implementirali su

se u konstitucije i pravilnike, pravne dokumente zajednica, stavljene u praksu. Može se o tome čitati u knjigama, časopisima, lokalnim novinama i internim glasilima. Sekularizam se posve infiltrirao u zajednice i stvara velike probleme. Nekontrolirani eksperimenti po zajednicama danas, osvetit će se u sutrašnjici. Istina, Crkva je tražila prilagodbu i posuvremenjenje, ali nije predvidjela uvođenje onoga što je u suprotnosti sa naravi, karakterom i svrhom pojedinog instituta. Otac Hardon je sve zapažene promjene svrstao u nekoliko skupina: one koje se odnose na tri zavjeta; koje se odnose na molitveni život, te na zajednički život i život apostolata.

1. U odnosu na zavjet siromaštva: Ovaj zavjet se više ne gleda kao na odricanje od nečega i kao ovisnost o Bogu i o čovjeku. To za sobom povlači pravno odobrenje raspolaganja sa plaćama i dobivanje plaća za rad u zajednici kao i izvan nje; mogućnost zamjene samostanskih soba sa privatnim apartmanima; zamjenu redovničkog odijela sa civilnim odijelom i slično. Sve to donosi veliku razliku među članovima, jer su različiti materijalni izvori i različita im je platežna moć.

2. U odnosu na zavjet čistoće: Za njih je potpuni celibat po uzoru na Krista prošlost. Smatraju ga psihološki štetnim, sociološki neproduktivnim i emocionalno nezdravim. Zavjet čistoće je za mnoge postao banalan. Ovo pogađa redovničke zajednice poput uragana. Neke redovničke zajednice otvaraju svoje kuće “pridruženim članovima” oba spola. Samostan i klauzura su nekima samo arhaizmi. Povezivanje i bliskije upoznavanje s osobama različitog spola je veoma poželjno i rašireno. Mnogi su već uvučeni u emocionalne i seksualne odnose s osobama drugog spola. Postoje u javnim novinama izvještaji o ženidbama svećenika i redovnica, što je samo krajnji rezultat dugogodišnjih veza koje se uopće nisu dovodile u pitanje. Shvaćali su ih kao nešto normalno. Tako se našu članci u starskim glasilima pod naslovom *Kana umjesto celibata*, držeći opravdanim takve “izlete”.

3. U odnosu na zavjet poslušnosti: Autoritet se

⁹ Marijan Jurčević, Četrdeset godina Perfectae caritatis-De-kret o prilagođenoj obnovi redovničkog života, Posvećeni život 10(2005) 1-2, 62-69

u potpunosti niječe jer autoritet drugomu ne dopušta da bude subjekt (čimbenik) u zajednici. One koje slušaju smatraju infantilnim osobama. Neke redovničke zajednice u kojima su priore još uvijek prepoznate kao osobe koje posreduju Božju volju, prezrene su i pogrdno ih nazivaju azilom ili jaslicama. Tu su članovi zajednica, potpomognuti učenjem nekih teologa koji ne vide nikakav razlog evanđeoske poslušnosti. Drugi poslušnost reduciraju na pragmatično sredstvo iz razloga dobrog uređenja, baš kao i u komercijalnim ili poslovnim poduzećima.

4. U odnosu na molitveni život: Sve više se preporučuje transcendentalna meditacija, gdje se ne zaziva Bog već se analizira vlastiti ego. Molitva se smatra kulturnim čašćenjem Boga i zatiživanjem nebeske pomoći. Na snazi je tumačenje kako je potrebno više brige posvećivati potrebama bližnjega nego li čašćenju Boga. Teško je prepoznati jesu li novi stavovi utjecali na ponašanje ili je praktično zanemarivanje zajedništva s Bogom stvorilo nove ideje. Posljedica svega je stav da je rad molitva i da se Boga najsigurnije nalazi u radu za bližnjega a ne u uobičajenoj molitvi i djelima pobožnosti.

5. U odnosu na zajednički život: I ova stvarnost redovničkog života je stavljena pod znak pitanja. Zajednički život se smatra zastarjelim oblikom življenja, a zajednički život ljudi istoga spola temelji se na arhaičnom shvaćanju značenja grupe. Velike zajednice se smatraju netolerantnima i drže se ostacima prošlosti. Kako svijest individualnosti raste, (individualnost je potrebna u zajednicama, ali egocentrizam uništava zajednicu) vrijednost zajednice opada. Kad bi zajednice i bile prihvatljive u svijesti takvih redovnica/ka,

to bi bile manje grupe istomišljenika. Naglasak bi bio na samoizražavanju, ne na milosrđu, praštanju i odricanju. Zajednica bi imala vrijednost ukoliko bi bila izraz potpore pojedincima.

6. Zajednički apostolat: U skladu s novim stavom o značenju zajednice, razumljivo je da se gubi želja za zajedničkim apostolatom. Stotine škola je zatvoreno, instituti socijalne skrbi predani državi ili prodani ili, možda, zjape prazni, izdavačke kuće napuštene. Pojedinci preuzimaju poslove daleko od svoje subraće i susestara kao da je Gospodin počeo slati jedno po jedno da propovijedaju Evanđelje. Postaju poslušni drugim ljudima koji su na čelu dotične ustanove. Njihovi poglavari gube pravni autoritet nad njima.¹⁰

Toliko o promjenama koje su prešle u krajnost. Pojedine zajednice su prihvatile sve što današnji svijet nudi i s tim se ne mogu nositi. Još životare ali neće za dugo. Nisu znak već protuznak, ne propovijedaju ono što je Božje već u svom življenju izražavaju sve što današnji svijet reklamira: slobodu bez odgovornosti, život bez Boga i bez odricanja.

Duboko se nadam da naše redovništvo neće poprimiti obilježja s kojima se danas muče brojne zajednice. Ili će se život u zajednicama zaživiti kako treba ili ćemo nestati s lica zemlje. Ne bih volila prolaziti kroz iskustva kroz koja prolaze zajednice koje su napravile drastične promjene u svom životu, životu pojedinih članova i životu zajednice. Ni slučajno nemojte pomisliti da su sve zajednice na američkom tlu u istoj situaciji. Često na internetu pogledam stanje različitih zajednica na tom kontinentu. Postoje zajednice koje časno umiru, ali i zajednice koje upravo u naše vrijeme doživljavaju procvat. U vezi sam sa zajednicom sestara dominikanki Sv. Cecilije iz Nashville, država Tennessee. One su u sedmom mjesecu imale radost slavlja prvih redovničkih zavjeta 10 sestara, i doživotnih zavjeta -11 sestara; 7 (ili više, nisam dobro na fotografiji vidjela, a broj ne piše) obuklo je redovnički habit i započelo svoj novicijat.

¹⁰ Father John A. Hardon, S.J. Archives of the religious life, *Analysis of the problems in Religious Life today*, www.therealpresence.org/archives/religious_Life.htm

2.2.2. Formacija novih naraštaja

Nova zvanja su dar Crkvi, Družbi i Narodu. *“Svake je žrtve vrijedno povjeriti formaciju svojim ponajboljim članovima. Oni moraju biti u punom zajedništvu s Crkvom. Moraju nadalje biti razborite, vrlo duhovne i praktične osobe. Moraju voljeti svoju zajednicu i poistovjetiti se s karizmom utemeljitelja, imati duhovne ljubavi za svoje zadaće, biti svjesni snage i slabosti današnjih mladih ljudi i uživati punu potporu svojih vrhovnih poglavara.”*¹¹

O njima ovisi obnova i budućnost zajednica, vjerodostojnost redovničkog života što ujedno utječe na ohrabrivanje novih zvanja. Bez dobre formacije se riskira vlastita budućnost. Ne podrazumijeva to isključivo intelektualnu formaciju, već se naglasak stavlja na duhovnu formaciju. Poželjno je integriranje kognitivnog aspekta odgoja i emotivne dimenzije. To je *“put za kojima je potrebno vrijeme, strpljenje, prihvaćanje svih oblika frustracije koji su u takvim slučajevima redovito prisutni.”*¹² Mladi trebaju upoznavati Božju riječ i Božja pisma njima upućena. Duhovnost treba postepeno razvijati, učeci ih moliti i susretati se s Bogom uporno tražeći njegovu prisutnost u svom životu.

Ne treba zanemariti želju mladih da se osposobe za neko polje rada. To treba zajednica, ali i pojedinci. Ne smije se zanemariti ni odgoj na duhovnom planu, u teološkim znanostima, jer sestre redovnice danas mogu predavati na fakultetima, biti odgojitelji odgojitelja, čak i svećenika, mogu pratiti ljude u njihovu duhovnom rastu, odgovarati na pitanja ljudi koje im postavljaju, voditi duhovne obnove.

Ne treba se bojati odgoja mladih u skladu s katoličkom vjerom i s Kristovim naukom, s poimanjem redovničkog života kako ga shvaća Crkva, u skladu s karizmom utemeljitelja; omogućiti im širu naobrazbu u skladu s potrebama

družbe/provincije i potreba apostolata, pomoći im da razviju svoju kreativnost i primjenjuju je, a ne da je zapretaju.

Zvanje je dar od Boga i odaziv pozvanoga. U zajednici treba osoba koja će pratiti novo zvanje, ohrabrivati ga, odgovarati na pitanja, moliti za novo zvanje. Sretni i radosni odgajanci su najbolji poticaj mladima današnjice da steknu hrabrost i odgovore pozitivno na Božji poziv ako ga čuju.

Treba za zvanja moliti i žrtvovati se. Treba za njih i raditi, aktivno i pasivno. Ljudi trebaju primjer života, ne samo teoriju.

2.2.3. Zajednica - prirodni okoliš u kojemu zvanja zriju

Pozvanoj osobi treba pomoći razviti svijest kako je u zajednicu došla slijediti Krista i njemu se sve bliskije suobličiti u djelovanju i u življenju. U tome joj pomaže molitva, sakramentalni život, pouke, razgovori, ali više od svega primjeri života svih članova zajednice. Davno je naš narod kazao: *Primjeri govore više od tisuću riječi!*

Uzalud je dobar odgojitelj mladih, uzalud dobro razrađen Ratio fundamentalis ako mladi nisu okruženi dobrim primjerima članova zajednice. Ustvari, najveći utjecaj na odgoj imaju oni koji su već prije, ili puno prije započeli živjeti redovnički život.

Mladi brzo uvide razliku između lažne i vjerodostojne ponude. Bez vjerodostojnog života nas starijih, neće nam pomoći ni nagovori, ni plakati, manji ili veći, poredani uz putove kuda prolazimo, ni razni prospekti koje pojedinci s puno žrtve i zauzetosti pripremaju, ni susreti, ni kampovi, ni duhovne obnove za mlade. Ne želim time kazati da to sve nije potrebno. Jest. U konačnici, pomoći će mladima da se zainteresiraju za vlastiti duhovni život i za rast u vjeri, da sagledaju svoju dubinu i osjete što Bog od njih traži. Gledajući i slušajući ono što im se nudi, mladi se mogu oduševiti za redovnički život, mogu ga i započeti u nekoj našoj družbi, ali će ga brzo napustiti ako naiđu na raskorak između govorenoga i življenoga.

Promicatelje duhovnih zvanja, osim unutar-njeg mira i zahvalnosti što je njih Gospodin već

¹¹ Franc Rode, CM, Obnova redovništva uz pomoć prave hermeneutike, www.franjevci-split.hr/index.php?option=com_content&view=article...

¹² Boris Vidović, *Psihološka dimenzija rasta u vjeri na putu zvanja*, Zagreb, susret animatora za duhovna zvanja, 18. rujna 2013. u www.biskupija-varazdinska.hr/.../Pastoral%20duhovnihzvanja/.../Predavanja%20

ranije pozvao u redovnički ili svećenički stalež, trebaju krasiti ljudske i intelektualne osobine. Trebaju biti sposobni prenijeti ljubav i ponos što su to što jesu.

Neka konkretna pitanja mladih u počecima njihove zainteresiranosti treba prečuti i samo kazati, ako imamo hrabrosti i sigurnost u ono što nudimo: DOĐI I VIDI! Neke stvari odmah ne mogu shvatiti. Treba ih postepeno uvoditi u zakonitosti življenja, govoriti im o zahtjevnosti života, o potrebi ljubavi i žrtvenosti, uvijek naglašavajući da im uzor nije osoba koja im se sviđa ili, možda ne sviđa, već osoba Isusa Krista.

Ne mislim da su svi mladi nepovjerljivi i da neozbiljno pristupaju redovničkom životu, ali ih danas ima, možda više nego ranije. Na to upućuje dosta izlazaka iz naših zajednica. Ili se nisu našli u pozivu koji su sami izabrali ili im zajednica nije ponudila ni jedan dovoljan razlog da ostanu.

Danas nema nitko sveopće znanje da bi ga dijelio sa mlađim članovima. U puno situacija mladi su školovaniji, posjeduju više znanja i vještina, bolje poznaju današnje prilike i zakonitosti življenja i preživljavanja. Ne treba im to nijekati. Ne trebaju se odgojitelji zato osjećati frustrirano. Oni bolje poznaju znanje Isusa Krista, zakonitosti duhovnoga rasta, bolje poznaju tajnu redovničkog življenja, snagu žrtve i dubinu ljubavi. Oni će njih uvoditi u to znanje, ali će znalački koristiti i znanje svojih odgajnika za njihov osobni rast i na korist zajednice.

Zajednica bi trebala davati zajedničko svjedočenje koje je snažnije od pojedinačnog uvjeravanja i primjera.

Ponekad naše zajednice nisu izazov, nisu pomoć mladim naraštajima, nisu na visini zadatka. Članovi u njima ne nalaze zajednički jezik, u njima ne vlada zakon ljubavi ni pravednosti, zanemarene su Isusove riječi o milosrđu i praštanju, ne vlada duh koji pogoduje radosti, miru i duhovnom rastu onih u formaciji. Crkva preporučuje da članovi u formaciji budu dodijeljeni zajednicama koje im imaju što ponuditi. Zapravo, ne treba njima umjetni okoliš koji ne pokazuje ni jednu ljudsku manu, gdje se uspijeva sve što ima negativan prizvuk pred njima

sakriti. Njima treba zdrava ljudska sredina, ona koja je prožeta božanskim duhom, iako su pojedinci podložni svojim slabostima i manama. Bore se kako bi rasli u ljudskosti i duhovnosti.

Za sve treba vrijeme i uvježbavanje. Članovi trebaju uvježbavanje u življenju bratskog života u zajednici, ali treba biti svjestan da bratski život uvježbava i trenira pojedince kako postati brat/sestra u jednoj zajednici."U zaista bratskoj zajednici svatko se osjeća suodgovornim za vjernost drugoga, svatko daje svoj doprinos da se stvori vedro ozračje udioništva života, razumijevanja, uzajamne pomoći; svatko je pažljiv prema časovima umora, trpljenja, odvajanja, gubljenja motiva kod brata, svatko nudi svoju pomoć onome koga su ražalostile poteškoće i kušnje"¹³

3. ZAKLJUČAK

Sve češće se govori o krizi zvanja, o krizi redovničkih zajednica, o krizi Crkve. Pri tom se naglašava kvantiteta kao osnovni problem. Ima tu puno istine, jer kad nema članova u zajednici, nema tko nositi zajedničke projekte, ne mogu se prihvatiti nova polja apostolata koji vapiju za odgovorom, ne mogu se popuniti dužnosti u okviru većih i manjih redovničkih zajednica (nedostaje kuharica, bolničarki, sviračica, odgojiteljica, sestara za zajednički apostolat, bilo onaj u bolnicama, školama, internatima, domovima za starije,...); sve se više napuštaju dosadašnji apostolati, da ne kažem radna mjesta, sve više zapošljavamo laika u našim vlastitim ustanovama, a ekonomski to ne možemo nositi. Problem je i u zrelosti pojedinih naših članova i njihove izloženosti druženju sa laicima. U puno situacija laici vode njih, dok oni nisu došli biti uzor ni dobar primjer njima.

Treba se zapitati da možda previše ne govorimo o kvantitativnoj krizi, a previdamo glavnu krizu, krizu kvalitete.

"Kad su pitali brata Bruna Cadore OP, što misli o nestašici zvanja, odgovorio je: 'Ne znam, ne znam u odnosu na što se govori o nedostatku. Obično se kaže da ima manje redovnika nego što

¹³ Kongregacija za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života, *Bratski život u zajednici*, Rim-Zagreb, 1994, 57

bi se to željelo. A zašto bi ih se željelo više? Bog nam daje ono što On želi, Bog nam daje ono što zna da je dobro. Važno je samo znati primamo li na dobar način ono što nam Bog daje. To je pitanje koje sebi postavljam. Mogli bismo imati stotinu redovnika koji su u potpunosti suvišni, beskorisni, prevelik teret. Ima mjesta gdje se nalazi samo jedan redovnik, pazite, jedan redovnik, u zemljama koje su potpuno nekršćanske, a tu kao da cijela Crkva zrači i svijetli.¹⁴

Budućnost zajednica Bogu posvećenih osoba ovisit će i o razboritosti uvođenja promjena, bilo onih izvanjskih, bilo na duhovnom planu. K tome nema zatvaranja očiju pred stvarnim problemima koji već guše naše zajednice. Postkršćanska kultura potkrijepljena naglašenom sekularizacijom sve više buja i uzima danak na svim poljima koja su do sada bila nositelji kršćanske kulture. S njima se treba naučiti nositi na najbolji mogući način. Izmijenjena stvarnost traži izmjenu pristupa toj stvarnosti. Dekristijanizirana sredina nije plodno tlo za nova zvanja. Ona vapi za novom evangelizacijom. Dug i naporan rad se traži u odnosu na vanjski svijet. Upravo taj i takav vanjski svijet snažno utječe na budućnost posvećenog života. Budući ima sve manje prostora za utjecajno manevriranje u stvarnom - funkcionalnom svijetu. Osobe posvećenog života se moraju okrenuti njegovanju svoje proročke dimenzije i karizmatičke perspektive ne samo zato jer o drugom uspjehu u ovom vremenu ne mogu ni sanjati, već zato što je to njihova prvotna zadaća. Možda nas je upravo nedovoljan trud oko te dimenzije doveo do ovoga stanja. Zadatak Bogu posvećenih osoba je da otkrivaju Božje lice ljudima svoga vremena, da ih pridobivaju svojim riječima i životom za Božju stvar, da vraćaju ljudima osjećaj sigurnosti, radost, ljepotu i snagu zajedništva, da ih pouče kako ljubav i žrtva, kako naše riječi i djela pripremaju našu vječnost. Redovništvo treba samim svojim postojanjem i životom biti korektiv današnjem stanju u svijetu i u Crkvi, kaže pater Jakov Mamić. U ovom času naše povijesti traži se

snažna vjera, požrtvovna ljubav, nepokolebljiva nada i punina darova Duha Svetoga kako bismo prevladali današnje stanje u našim redovničkim zajednicama.

Mladost se danas teško odvaja od svega materijalnoga i onoga što život nudi i nije jednostavno pohrliti za Kristom, postati potpuno Božji, živjeti s njim i za njega. Kažem teško, ali je to jedini put koji će redovništvu vratiti vjerodostojnost u vlastitim očima i u očima onih koji nas okružuju. Treba zaboraviti prva mjesta za stolovima ovoga svijeta i vremena, debele bankovne račune, akademske titule, snažna utjecajna prijateljstva, brendove svega s čim se služimo, dokazivanje na bilo kojem polju osim u poniznosti, jednostavnosti, dobroti, služenju, žrtvi, ljubavi, ... U redovnički život nismo pozvani baviti se sami sobom, sebe postavljati za mjerilo svega i svačega. Osvijestit nam je istinu da smo onoliko odgovorili svome pozivu koliko više nalikujemo Kristu Gospodinu koji je liječio rane potrebnima, bolesnima i siromasima.

Naše krize, naše probleme, osobne i zajedničke, neće svijet u kojemu živimo izliječiti ni ozdraviti. Svijetu je dosta njegove muke i brige. Jedino Krist koji nas je i pozvao može od nas učiniti novo stvorenje. Treba vjerovati u ljude koje Gospodin i danas poziva, jer oni sa sobom u zajednicu donose svježinu, drugačijost, polet, zanos, želju da sve promijene odjednom. Traže život. Ne trpe uhodanost, uspavanost, jednoličnost. Zapisala sam par zanimljivih rečenica iz filma "Sve što vole mladi ljudi":

'Ljudi naše dobi misle samo na uspjeh. Zaboravili su proces.' i drugu izjavu muškarca u srednjim godinama kojom se obraća supruzi dok govori o mlađem muškarcu: *'Imala si pravo. Nije zao. Samo je mlad.'*

Treba nam vrijeme, trebaju nam promjene u mnogim situacijama, treba nam molitva, otvorenost Duhu Svetome, vjera u Boga i u ljude. Bog vjeruje čovjeku, pa zašto ne bismo i mi?!

¹⁴ Bruno Cadore, Hvaliti, blagoslivljati, propovijedati, HDP, Dominikanska naklada Istina, Zgb 2018., str.25

DANI KONGREGACIJE SESTARA DOMINIKANKI

GRADITI ZAJEDNICU I ZAJEDNIŠTVO

U petak, 12. listopada 2018., u večernjim satima okupile su se sestre dominikanke na Buškom jezeru po peti puta na Danima Kongregacije. To su dani susreta, razgovora, promišljanja, molitve i druženja. Prvu večer sestre su imale prigodu vidjeti kratak prikaz nastanka Kongregacije, kroz igrokaz Svijeća, što ga je napisala .... S. Jana Dražić. Uloge naših prvih sestara glumile su s. Manes Puškarić, s. Emanuela Rašić, s. Brigita Šagud i s. Irena Lušo.

Nakon ovog vrlo uspjelog prikaza, sestre su nastavile radosno druženje u rekreaciji.

Slijedećega dana, u subotu 13. listopada slijedila su predavanja o. Jakova Mamića OCD pod naslovom „Sestrinski život u zajednici“. U uvodu je o. Jakov sestre podsjetio na Božju vjernost i ljepotu pripadanja zajednici, a potom u sadržajnom predavanju pokušao odgovoriti na tri pitanja: što je redovnička zajednica, je li zajednica zadatak i koja sredstva ne smijemo zaobići u izgradnji zajednice.

Redovnička je zajednica eklezijalna prisutnost Krista i bez toga redovnici nisu znak novosti koji

bi trebali biti, iako zajednica može funkcionirati naizgled savršeno. Zajednica mora biti ujedinjena u imenu Isusa Krista, Onoga koji poziva, objedinjena karizmom, a njen je smisao omogućiti članovima da postanu dionici života Božjega.

Na primjeru prve jeruzalemske zajednice o. Jakov pokušao je objasniti što je zajednica kao „mjesto okusa“, odnosno kušanja Božjeg kruha i Božje riječi, odnosno Riječi. Riječ nas poziva da s Njom razgovaramo i sjedinjuje nas međusobno. U tom smislu možemo prepoznati četiri velike brige kojima bi se zajednica trebala baviti: da postane mjestom u kojem se odražava Očeva ljubav, da bude skup sazvanih, odnosno onih koje Učitelj poziva da ga slijede, da osvijesti izabranost, jer nismo mi oni koji biraju, već Bog odabire nas i konačno, zajednica treba dopustiti da se Riječ događa, dijeliti je međusobno i drugima.

Osim Riječi, o. Jakov naglasio je i važnost lomljenja kruha, odnosno euharistije, koja oblikuje zajednicu i povećava ljubav, stvara međusobnu pripadnost i povezanost, povjerenje i poslanje. Za takvu je izgradnju potrebna strpljivost.

Na pitanje o zajednici kao zadatku, o. Jakov odgovorio je ističući dimenziju dara – svaka je osoba dar i potrebno mu je omogućiti da isijava. Istodobno je i zadatak jer traži naš angažman. Sama činjenica da smo zajedno ne znači i da smo zajednica te je moguće prepoznati neke deformacije zajednice.

Sredstva koja ne smijemo zaobići u izgradnji zajednice jesu dijeljenje, odnosno zajednički hod, zatim oprost, kako se zlo ne bi taložilo, prihvaćanje različitosti kao bogatstva, slobodan odabir služenja, besplatnost, do te mjere da prihvaćamo i nerazumijevanje od strane zajednice te konačno, nutarnja sloboda.

U popodnevnom su satima sestre posjetile Livno i franjevački samostan Gorica, u sklopu kojeg se nalaze crkva sv. Petra i Pavla, galerija sa stalnim postavom slika velikog bosansko-hercegovačkog slikara Gabriela Jurkića te muzej s bogatom arheološkom, etnografskom, numizmatičkom i sakralnom zbirkom, koji odražava povijesna zbivanja na ovim prostorima od vremena Kelta i Ilira, preko Rimljana i doseljavanja Hrvata do novijeg vremena. Posjetile su zatim Ramu, gdje su nakon svete mise imale priliku razgledati franjevački samostan i upoznati se s poviješću ovoga kraja.

U nedjelju je imala predavanje časna majka Katarina Maglica na temu „Muke po poglavaru ili kriza autoriteta“, nakon čega su sestre imale prigodu izmijeniti iskustva iz svojih zajednica i u razgovoru iznijele neke prijedloge kako zajednički život učiniti boljim i plodnijim za svaku od članica. Nakon svete mise u crkvi sv. Ilije u sklopu Duhovnog centra, sestre su posjetile eko-selo Grabovica. Zahvalne Bogu za dane zajedništva, druženja i duhovne obnove, u popodnevnom su se satima uputile natrag u svoje zajednice.

s. Jana Dražić

MLADA MISA FR. MARKA DOKOZE, OP

Fr. Marko Dokoza, OP, prvo je dominikansko zvanje iz grada Zadra nakon više od dvjesto godina pa je njegova mlada misa koju je predvodio u subotu 29. rujna u župnoj crkvi Uznesenja BDM na Belafuži u Zadru bila znak obnovljene prisutnosti dominikanskog zvanja u gradu Zadru kojeg je dominikanska karizma uvelike zadužila. Naime, dominikanci su 1396. g. u Zadru osnovali prvo sveučilište u Hrvatskoj odnosno na jugoistoku Europe (Generalno učilište dominikanskog reda, Universitas Iadertina, 1396.-1807.) pa je to zvanje doživljeno i kao blagoslov akademskoj zajednici Zadra. Stoga su u misi sudjelovali i prof. dr. Dijana Vican, rektorica Sveučilišta u Zadru i dr. Branko Dukić, gradonačelnik Grada Zadra.

U misi je koncelebriralo više od dvadeset svećenika, među kojima fr. Slavko Slišković, provincijal Hrvatske dominikanske provincije, don Anđelko Buljat, nekadašnji župnik na Belafuži koji je bio osobita podrška Markovom zvanju, sadašnji župnik Dario Tičić i prvi župnik Belafuže mons. Šime Perić.

Propovijedao je fr. Anto Gavranović, OP, još jedan dominikanski mladomisnik. Među pukom su bili dominikanski bogoslovi, brojne redovnice, uz dominikanke iz cijele Hrvatske i Klanjateljice Krvi Kristove, Franjevke s Danača te druge redovničke karizme.

„Još je jedna mladica iznikla na Gospinoj duhovnoj maslini, kad sin te župe prikazuje svoju mladu misu u sjeni stoljetnog doma Marijina, u novom hramu koji je Gospi posvećen prije

dvadeset godina“ rekao je don Dario u prigodnom obraćanju na početku mise. Mladomisnika Dokoza župnik Tičić potaknuo je na davanje bez zadržke rekavši: „Pusti Boga ispred sebe. Vjerno ga prati i dani će ti biti njime obasjani. Budi u trajnom savezu s njegovom ljubavlju i dani će ti biti ispunjeni.

Kad dođe vrijeme da otpočineš od trudova svog života, bit ćeš sveto umoran jer ćeš vidjeti smisao svoga života. Dio si svetoga stabla Dominikova čiji su sinovi ostavili traga u povijesti naroda i nadbiskupije, od Paga do Zadra, pobožnošću, navještajem i učenošću. Isusovim svjetlom čuvali ste sveti žar Kristove logike i Isusove zahtjevnosti“.

Na početku mise, fr. Marko je rekao da mu je srce puno molitava koje prikazuje Bogu. „Molim za sve vas i zajedno s vama. Sve prošnje i zahvale koje nosite želim prikazati Bogu, kao i sve pokojne iz župe. Na srcu su mi osobito i misu prikazujem za djecu i mlade, u spomen na dvojicu mladića iz župe koji su nedavno na tragičan način završili svoj život. Takav tužan događaj poziv je svakom pojedinom od nas da ispitamo svoju savjest, postavljajući si pitanje kakav smo svijet stvorili kad mladi ljudi tako olako ginu“ rekao je fr. Marko, u mislima na dvojicu mladića koji su zajedno izvršili samoubojstvo na Musapstanu.

„Dominikova lađa doplovila je na zadarsku hrid prije gotovo osamsto godina. Bijeli oci dali su nemjerljiv doprinos i ostavili duboki trag u povijesti Zadra. Osnovali su prvo sveučilište na hrvatskim prostorima koje je počelo djelovati u zadarskom samostanu svetog Dominika. Kako

spomen ploča kaže, njihova zublja znanja koju su upalili svijetli još uvijek i ne gasi se. Na ovoj mladoj misi pred vama stoje u većem broju okupljena braća svetog Dominika.

Ovaj događaj je velika radost i veliki blagoslov za cijeli Zadar i za cijeli dominikanski red“ rekao je fr. Anto u propovijedi. Naime, francuska vojska je za Napoleonovih pohoda dokinula zadarski dominikanski samostan 1807. g. Bijeli fratri su protjerani, a njihove crkve i samostani bili su pretvoreni u vojarnje. Crkva sv. Dominika u blizini zadarskog sveučilišta gdje je ono izvorno nastalo nije u sakralnoj uporabi niti je pod nadležnošću Zadarske nadbiskupije ni dominikanaca.

Na blagdan svetih Arkandela Mihaela, Gabriela i Rafaela, fr. Anto je potaknuo puk da ne zaboravi svoje anđele čuvare koji, „a da mi to ni ne znamo, po Božjoj zapovijedi čuvaju naše korake“. Rekao je da „u svakodnevnoj borbi sa zlom treba pristupati hrabro i s potpunim

pouzdanjem u Boga. Bog će nam poslati svoje anđele koji će stati u našu obranu kako nas nikakvo zlo i napasti ne bi nadvladali“.

Podsjetio je kako je Markov život od rođenja bio borba. Naime, za vrijeme Domovinskog rata, Markova je majka njega, svoje prvo dijete, rađala u teškim porođajnim mukama, dok je suprug, Markov tata, bio na bojišnici. „Od samog početka život je od Marka iziskivao veliku snagu, kako to čini i duhovno zvanje“ rekao je fr. Anto, istaknuvši da je svećenički poziv uzvišen i dar od Boga, od Boga dolazi. (...)

Fr. Anto je ohrabrio fr. Marka da održava baklju evanđelja koju je dominikanski red brižno štiti i njome zapalio svijet. Na zahtjevnom putu svećeništva, poželio je da fr. Marka prate njegov nebeski zaštitnik sv. Ivan Pavao II., arkandeo Mihovil i brižni majčinski pogled Gospe Maslinske. Mladomisničko geslo fr. Marka je „S Bogom svojim preskačem zidine“ (Ps 18,30).

Na kraju svečanog slavlja, mladomisnici Dokoza i Gavranović svećenicima i puku udijelili su svoj mladomisnički blagoslov. Nakon mise, svećenici i puk u procesiji otišli su u obližnju crkvu Gospe Maslinske počastiti Gospu Maslinsku, nekadašnju župnu crkvu Belafuže, gdje su se pred Gospinom slikom pomolili te otpjevali himan Salve Regina i posvetnu pjesmu Gospu Maslinskoj.

Ines Grbić

MLADA MISA FR. ANTE GAVRANOVIĆA, OP

Fr. Anto Gavranović, OP, dominikansko je zvanje iz grada Paga nakon više od dvjesto godina, a u nedjelju 30. rujna proslavio je svoju mladu misu u župnoj crkvi Uznesenja BDM u Pagu. Slavlje je počelo procesijom svećenika i puka od Dominikanskog trga do paške zborne crkve, tijekom koje je fr. Anto u rukama nosio drevno raspelo s korpusom raspetog Isusa. Baš je ono znak dominikanske prisutnosti u Pagu gdje su dominikanci djelovali u svom samostanu od 1250. g., a ukinut je 1807. g. za vrijeme Napoleovih pohoda.

Na pragu te nekadašnje dominikanske crkve koja je francuskim osvajanjem desakralizirana, onda je pretvorena u magazin soli a sada je stambeni objekt, majka Mirjana i otac Ivica pruženim rukama blagosloveli su svoga sina, te su za sinom Antom s obitelji hodili u procesiji s Križem. Hod za križem bio je osobito dirljivi prizor kad se pomisli da je obitelj Gavranović prošla životni križni put kad je u ratu 1994. g. prognana iz Srednje Bosne. Mlada misa njihovog sina znak je pobjede Uskrsloga u njihovom plodnom životu, uspješno prijeđenih prepreka s predanjem Bogu. Tome je zalog i snaga njihovog pobožnog života zasađena još u rodnoj im Bosni, kao i istinski svakodnevni molitveni život cijele obitelji Gavranović nastavljen u njihovom zajedništvu i u Pagu.

Paški dominikanski samostan bio je važno hodočasničko središte poznato po čudotvornom raspelu koje je stoljećima bilo izloženo u crkvi paških dominikanaca, a sada se sada nalazi u paškoj zbornoj crkvi Marijina uznesenja. U zbornoj crkvi nalaze se i glavni oltar iz zadarske dominikanske crkve kojeg je francuska vojska prodala Pažanima kao i oltar Gospe od Ružarija iz nekadašnje paške dominikanske crkve, na desnoj strani pri ulazu u zbornu crkvu.

Propovijedao je fr. Marko Dokoza, ovogodišnji zadarski dominikanski mladomisnik koji je generacijski s fr. Antom razvijao svoje zvanje od vremena zajedničkog pohađanja Nadbiskupskog sjemeništa 'Zmajević' u Zadru. Fr. Marko je subrata Gavranovića ohrabrio riječima: „Bogatstvo i raskošan život najveća je prijetnja svećeničkom i redovničkom životu danas. Ne dopusti

da tvoje srce zarobe materijalna bogatstva: odjeća, satovi, automobili, prostrane sobe i obilati ručkovi. Pamti uvijek poruku o. Damjana, benediktinca s Ćokovca, koji nam je za vrijeme duhovnih vježbi prije prvih zavjeta rekao: 'Dečki, čuvajte se komoda. To je tiha eutanazija redovničkog života'“ rekao je fr. Marko, potaknuvši puk da moli za svećenička i redovnička zvanja jer je potrebna ustrajnost u tom zvanju punom kušnji. Na svećeničkom putu mora se odreći mnogih stvari da bi se vjerodostojno odgovorilo

na prihvaćeno poslanje, rekao je propovjednik Dokoza. Potaknuo je fr. Antu da se uvijek sjeća radosti i revnosti s kojom je odgovorio na Božji poziv te da je „prihvatio hoditi teškim i uskim putem prema Kraljevstvu nebeskom“.

U svjetlu navješćaja evanđelja u kojem su učenicima jednome htjeli zabraniti da izgoni zloduha u Isusovo ime jer nije hodio s apostolima, fr. Marko je rekao: „I tebi će kao svećeniku prilaziti vjernici i svećenici koji će govoriti: ‘Ušutkaj ih!’ Mnogi će ti govoriti: ‘Ušutkaj one koji ne mole kao i mi. Ušutkaj one koji idu u crkvu, a ne žive uvijek dostojno svog kršćanskog poziva. Ušutkaj one koji ne idu u crkvu, a smatraju se dobrim ljudima. Ušutkaj one koji govore protiv Boga, Crkve i svećenika.’ Nemoj nikad biti isključiv i moli da Gospodin izlije svoga Duha na sve ljude. Bog djeluje i govori preko onih koji idu u crkvu, ali i preko onih koji u crkvu ne idu. Bog govori i preko onih koji nam prigovaraju, preko onih koji nas kritiziraju i čak preziru.

Neka tvoj duh bude uvijek otvoren za sve ljude, a Bog će ti dati da po Duhu Svetom i pouci koju si primio možeš razaznati što je u tim govorima i prigovorima čisto, a što šporoko“ rekao je fr. Marko, podsjetivši kako je riječ ‘šporoko’ bila prva dalmatinska riječ koju je dječak Anto naučio reći u Pagu, kad je s obitelji tu došao živjeti zbog ratnog progona.

Naime, Anto se kao dječak igrao s drugom djecom u blizini samostana paških benediktinki. U jednoj igri isprljao je svoju odjeću. Tadašnja opatica s. Cecilija presvukla ga je u čistu odjeću, a prljavu je smotala u zavežljaj i rekla Anti da je odnese mami na pranje. Anto je mami pružio zavežljaj i rekao: „Mama, ovo je šporoko!“, tim je primjerom fr. Marko započeo propovijed.

„Riječ koju je fr. Anto naučio od sestre benediktinke najava je puta kojim će desetak godina kasnije krenuti. Kao i sv. Dominik, Anto je dugo osluškivao one koji su u vjeri stariji od njega, čitao je Sveto Pismo i proučavao govore i knjige crkvenih otaca. Tako je naučio razlikovati dobro od zla, vrijedno od bezvrijednoga, važno od nevažnoga. Od starijih je naučio ono najvažnije: razlikovati dobro od zla, čisto od šporokoga“ rekao je fr. Marko.

Dokoza je istaknuo čestitku don Antuna Pećara, dugogodišnjeg kapelana u samostanu paških koludrica Gavranoviću, za kojega je rekao: „Otkad te pamtim, uvijek si bio „smiješak“ pred Bogom. Bogu se svidio tvoj smiješak i On se

nasmiješio tebi šapnuvši tvome srcu da mu se još više približiš. Sjećaš se koliko je tvoja draga baka svakog dana za tebe molila ne samo na dnevnoj misi i pričesti, nego i mnoštvo ružarija koje je svednevice molila za sve vas. Tvoja mati te također svim srcem Bogu darivala, blagoslivljala i molila za tebe. Plod si tolike pažnje i ljubavi. Sigurno da su te i sestre benediktinke, u čijoj si crkvi najviše ministrirao, pratile i prate svojim žrtvama i molitvom.

Kad mislim na tebe, uvijek te u očima imam kao onog malog nasmiješenog akolitića kraj oltara“ glasi čestitka don Antuna, na što je fr. Marko rekao: „Draga braćo i sestre, taj mali nasmiješeni akolitić stoji danas pred vama kao svećenik Kristov. On za vas prikazuje svetu misnu žrtvu pred drevnim i čudotvornim raspelom koje je stoljećima bilo izloženo u crkvi paških dominikanaca. On moli za sve nas zagovor Gospe od Staroga Grada pred čijim su likom njegova baka Marija i majka Mirjana izmolile svećenički poziv svome malom Anti i ustrajnost na ovome putu koji za pravoga svećenika nikad nije lagan“.

Draga svetica fr. Anti je Majka Terezija te je fr. Marko podsjetio na njenu poruku: ‘Dragi braće, svetost nije luksuz pojedinca. Ona je osobna dužnost za tebe i mene’. „Svaki svećenik plod je molitve roditelja, baka i djedova, rodbine i prijatelja te mnogih nepoznatih vjernika koji svoje žrtve i molitve prikazuju na tu nakanu. Trebamo moliti za svete svećenike i redovnike. Samo uz pomoć svetih svećenika, redovnika i redovnica možemo sigurno hoditi prema vječnom životu“

rekao je fr. Marko, moleći zagovor Gospe od Staroga Grada koja se štuje u Pagu.

Mladomisničko geslo fr. Ante je ‘Svijetlila kao svijetlila u svijetu, držeći riječ Života’. Fr. Anto je zahvalio svima koji su pomogli razvoj njegovog zvanja: roditeljima i svojoj obitelji, kao i obitelji fr. Marka Dokoze koja ga je pratila u odrastanju i svećeničkoj formaciji, gospođi Bosnić koja je njegovu obitelj iz Gornjeg Vakufa, župa Bugojno, u ratno vrijeme 1994. g. u Pagu primila u svoj dom te Pažanima koji su ih prihvatili kao svoje.

Jedna od fr. Antinih ‘izjava’ koja je nasmijala prisutne bila je: „Hvala svima od srca, ali moram istaknuti svog propovjednika koji me je dotjerao skoro do suza. Rekao sam mu ‘Neću plakati, ne plačem ni na sprovodima’, ali on je pokušao. Neću reći je li uspio ili nije, da ne kažete poslije da je mladomisnik plakao ili nije plakao. Propovijed je bila stvarno dirljiva, u stilu jednog pravog dominikanca“ rekao je fr. Anto zahvalan svome kolegi Dokozi s kojim je zajedno duhovno rastao i čije su dvije obitelji snažno povezane, od kojih svaka toga drugog prihvaća kao svoga sina.

Tako su datumi 29. i 30. rujna 2018. g. znak osobite Božje milosti za Hrvatsku dominikansku provinciju Navještenja Blažene Djevice Marije koja je darovana s nova dva zvanja iz Zadarske nadbiskupije, poniklima baš u drevnim marijanskim svetištima te mjesne Crkve: u svetištu Gospe Maslinske na Belafuži i Gospe od Staroga Grada u Pagu.

HRVATSKA DOMINIKANSKA PROVINCIJA DOBILA DVA NOVA ĐAKONA

Fr. fr. Mihovila Žuljević Mikasa i fr. Josipa Dolića

Zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić predvodio je u subotu 13. listopada 2018. godine euharistijsko slavlje u zagrebačkoj prvostolnici u zajedništvu s pomoćnim biskupima zagrebačkim mons. Ivanom Šaškom i mons. Mijom Gorskim te okupljenim provincijalima, svećenicima, redovnicima, redovnicama i Božjim narodom, zaredivši šesnaest novih đakona.

Na početku homilije Kardinal je rekao da je obred ređenja jedan od najradosnijih trenutaka biskupske službe: „Dragi ređenici, u radosti današnjeg Slavlja pozdravljam svakoga od vas po naosob, jer ste se nakon dugog i zahtjevnog puta molitve, razmatranja i formacije, osluškujući Božji poziv, spremno i slobodno odlučili za duhovno zvanje. Niste vi prvi odabrali Boga. I na vas se smije primijeniti iskustvo svetog Augustina. Iskustvo je to, koje podrazumijeva pokušaj traženja cilja, a smijemo reći i ljubavi, možda

negdje »izvana«, ali što dublje prodiremo u sebe, otkrivamo da nam je Bog uvijek bliži od nas samih, dodiruje nas i pročišćuje u našoj dubini.“

„Dragi ređenice, kad se navečer na kraju dana sabereš pred Bogom, započni ispit savjesti zahvaljujući Bogu koji tebe, takvog kakav jesi, neizmjerljivo ljubi. I zbog tebe je poslao svoga Sina na svijet. Tom se Isusu danas predaješ i posvećuješ služeći mu kao đakon. Tim pouzdanjem bio je ispunjen blaženi kardinal Alojzije Stepinac. Zato je sačuvao čistu savjest i mir u svim zgodama i nezgodama života. Njegovo biskupsko geslo: U tebe se, Gospodine, uzdam, prihvatite kao trajnu molitvu svoga srca“, završio je homiliju kardinal Bozanić.

Uz 14 drugih đakona, dijecezanskih i redovničkih, za Hrvatsku dominikansku provinciju zaređena su dvojica: fr. Mihael Žuljević Mikasa i fr. Josip Dolić.

USTOLIČENJE NOVOG ŽUPNIKA U ŽUPI KRISTA KRALJA, U TRNJU

U nedjelju 2. rujna, na svečanoj misi u 10 sati u službu je uveden novi župnik župe Krista Kralja u Zagrebu – Trnje vlč. Ivan Filipčić. Euharistijsko slavlje je predvodio mons. Ivan Šaško, pomoćni biskup zagrebački, u koncelebraciji sa župnikom vlč. Filipčićem te vlč. mr. Milanom Dančuom, župnim vikarom i dosadašnjim privremenim upraviteljem župe i vlč. Ivanom Čapalijom. Na misi se okupio velik broj župljana i članova Neokatekumenskog puta, a pjevanje je animirao župni mješoviti

pjevači zbor pod vodstvom s. Slavke Sente i s. Antonije Matić.

Na početku slavlja vlč. Milan pozdravio je biskupa Šaška u ime župe i zahvalio mu na duhovnoj i molitvenoj blizini u proteklih godinu dana, a naročito nakon smrti prijašnjeg župnika vlč. Alojzija Žlebečića i župnika vlč. Domagoja Vuletića. Zatim je novom župniku vlč. Ivanu izrazio dobrodošlicu i zaželio da današnji dan bude početak jedne duge i plodonosne suradnje svih župljana i cijele župe.

Biskup Šaško je također na početku zaželio dobrodošlicu vlč. Ivanu i pročitao njegov životopis, a u homiliji je naglasio, na tragu današnjih čitanja, da je najvažnije srce u našem kršćanskom životu, a ne slijepo izvršavanje propisa. Potaknuo je župljane da prihvate novog župnika vlč. Ivana, da budu otvoreni za suradnju i inicijative kako bi uvijek nastojali imati oraspoložena srca i osjećati se dio župne zajednice. Biskup je također pozvao vjernike da i dalje nose novog župnika u svojim molitvama. Nakon homilije novi župnik je položio ispovijest vjere i Prisegu o vjernom vršenju službe i savjesnom upravljanju crkvenom imovinom.

Nakon euharistijskog slavlja biskup Šaško zadržao se u razgovoru s vjernicima koji su izrazili radost i duboku zahvalnost Gospodinu na imenovanju novog župnika. (web stranica župe)

Misno slavlje – propovijed biskupa Šaška

„Došao sam s vama proslaviti Božju ljubav i njegovu prisutnost u našim životima, radovati

se u vjeri osluškujući Božju riječ i dijeleći zajedništvo nebeske gozbe ovdje na zemlji, ovdje u zagrebačkome Trnju, dok uvodimo u službu novoga župnika, vlč. gosp. Ivana Filipčića, koga bratski pozdravljam i zahvaljujem mu za spremnost prihvaćanja vođenja ove vjerničke zajednice.“ – rekao je u uvodnim dijelima biskup Šaško.

Svoju je propovijed biskup Šaško usredotočio na biblijska čitanja koja su upravo odgovarala svečanom trenutku.

Homilija

Liturgijska čitanja: Pnz 4, 1-2.6-8; Ps 15, 2-5; Jak 1, 17-18.21b-22.27; Mk 7, 1-8.14-15.21-23)

Draga subraćo svećenici, drage sestre redovnice, braćo i sestre!

1. Govor o zapovijedima, zakonima i propisima u našoj današnjoj kulturi može djelovati poput ograničenja i izazvati odbojnost, jer se češće čuje govoriti o posvemašnjoj slobodi čovjeka, o neograničenosti i nesputanosti. Premda brzo uvidamo da životna stvarnost traži suodnos s drugim ljudima i stanovitu ograničenost, nije nam drag govor o normama. Iako tražimo poštivanje zakona i zakonitosti, s nelagodom slušamo o pravilima i zapovijedima, pa makar se zvale i Božje.

Razmatrajući današnja čitanja ne smijemo zaboraviti da u Bibliji zakon nije suhoparni popis odredaba, obveza i zabrana. Božji je zakon znak blizine, savezništva i zajedništva s Bogom.

Taj zakon nije nametnuta obveza čovjeku, nego jasan pokazatelj da se Bog vezao uz svoj narod, uz čovjeka. Možemo reći da je posrijedi ne toliko pravna koliko zaručnička logika.

zakon u Bibliji ponajprije govori da se čovjek ne spašava sam, da ne može postići sreću svojom snagom, da ne može biti samodostatan. Zakon je objava veličine Boga i veličine čovjeka; on je znak one punine za koju smo stvoreni, na koju smo pozvani. Zakoni su radi punine života, a ne zato da bi bili prijetnja životu.

Zakon nije nametanje izvana, nego objava otajstva.

2. Danas se i u Crkvi i u društvu s jedne strane traže sigurni oslonci, čvrsta uporišta za koje se možemo uhvatiti u raznim neprilikama, a s druge se strane pokušavaju poljuljati nosive vrijednosti, osloboditi se običaja i tradicije, ponašati se ležerno, bez ikakvih autoriteta i ograda.

Zato je dragocjena današnja Božja riječ koja nam ponovno posvješćuje da zakon nema vrijednost u sebi, nego je važan zbog vrijednosti koju čuva i promiče. Zakon koji je istinit i dobar, a upravo je takav Božji zakon, izražaj je otajstva života i ljubavi; on je riječ upućena srcu čovjeka.

Zato smo čuli riječi koje Mojsije upućuje narodu na kraju putovanja prema zemlji obećanja; riječi pune oduševljenja i ponosa zbog dara Zakona koji dolazi od Boga; riječi koji pozivaju na poštivanje i ljubav prema njemu. Već je Stari zavjet, dakle, bio daleko od formalizma i nije smatrao da je dovoljno obdržavanje propisa bez srca.

Nedvojbeno je da su postojale razne struje unutar duhovnosti koje su pale u kušnju da shvaćaju zapovijedi kao vrijednost u sebi i da ih ne vide kao izražaj ljubavi Boga prema čovjeku, čovjeka prema Bogu i bližnjima. Previdjeli su da Bog daje Zakon kao očitovanje blizine i ljubavi. Važno ga je vidjeti kao dar, a ne kao teret.

3. Na to se nadovezuje Isusova Radosna vijest o bitnome. A bitno je da se Boga časti srcem, a ne samo riječima. Štoviše, ako nedostaje srce, i samo štovanje Boga je isprazno. Bez srca se brzo napuštaju i propisi; pokušava se nastaviti živjeti

u grijehu i tražiti opravdanje za svoje pogriješke i promašaje u nekim ljudskim razlozima i izgovorima.

U suvremenosti u kojoj mi živimo pitanje je koliko je uopće važan Bog, a zatim koliko su važne njegove zapovijedi; koliko je važna iskrenost srca i u kakvoj su povezanosti sreća čovjeka i ljubav prema Bogu.

Osim toga, Evanđelje postavlja i pitanje o odnosu između svetoga i profanoga, čistoga i nečistoga, nebeskoga i zemaljskoga. Možda nam je i ta tema nevažna. Jer, zbilja, tko se uopće pita što je dopušteno, a što nije?

No, Evanđelje nas uči da u čovjeku uvijek postoje stvari koje su nam važne i nevažne. I u tome je odlučujuće srce. Nema ni ljudi ni stvari koje nas onečišćuju, koje ne smijemo dodirnuti, jer sve ovisi o tome kakvim srcem pristupamo. Onaj tko ima čisto srce, iskren je; raduje se dobru i ne previda bližnjega; stvarima ne pristupa tako da se na njih veže, da im se klanja, nego da ih koristi za dobro. Takve ga ne zarobljavaju niti onečišćuju.

Onaj pak tko ima nečisto srce; tko vidi samo sebe i traži vlastitu veličinu, može djelovati dopadljivo, ostaviti privlačan dojam koji može prevariti druge, ali sebe i Boga ne može prevariti. Životna gluma ima svoje granice. Zato Isus govori da će nečisto srce kad-tad ipak pokazati i svoje plodove: bilo u riječima bilo u djelima. U Bibliji se čistoća odnosi na to je li čovjeku na prvome mjestu Bog ili ima druga božanstva.

Dakle, moramo paziti da ne bismo privednom čistoćom pokrili nečistoću srca. Ako srce

nije čisto, tada ne ćemo naći ni vrijednosti ni uporišta; ne ćemo prepoznati svetost, to jest pripadnost Bogu svakoga čovjeka i svega stvorenoga. Štoviše, Bog će nam smetati, a njegove zapovijedi postati teretom.

4. Braćo i sestre, govorim to na početku službe vašega novoga župnika. Svaki naš život je otajstvo u Božjemu planu. Radujemo se njegovim darovima. Radujemo se vjeri, zajedništvu ljudi, Crkvi, našoj župi. U župi žive svi iskreni i složeni odnosi; lijepi i zahtjevni trenutci. U župi se nalazi punina iskustava od rođenja do smrti.

U župnoj zajednici posebno je važno mjesto župnika, njegovih suradnika, ali i svakoga vjernika. Velečasnoga Ivana prihvatite punim srcem i suradništvom.

Pomozite mu na novome početku, nastavite biti uključeni u sva župna nastojanja i otkrivajte nova obzorja koja Bog pred nama otvara.

Župa se tiče svakoga župljanina i župljanke. Ona nije poglavito pitanje administrativne

podjele i uprave; organizacije i jurisdikcije. Župa je prije svega pitanje našega srca. Danas pozivam i velečasnoga Ivana i sve vas da nastavite izgrađivati zajednicu koja ima srce i živi Duhom Isusa Krista.

Ovu župnu zajednicu Bog poziva na nove korake. Pred župnikom i pred vama su novi izazovi. Tebe, dragi subrate Ivane, molim da živiš i radiš za ove vjernike. Oni su tvoji i ti njihov.

Predivno je vidjeti svećenike koji ne žive za sebe, nego za Crkvu, za vjernike. Bog ne će uskratiti svoju pomoć, a na nama je da se brinemo za čistoću srca.

Kad god se pojavi kušnja da bismo radije oprali ruke, negoli srce, treba moliti snagu ljubavi i pomoć Duha Svetoga, blizinu Boga da živimo u iskrenosti i da se ne zavaravamo. Ne zanemarite Božjega Duha u sebi! Radovat ćemo se svakom novom daru, a znam da ih u ovoj župi ima puno i da će se očitovati. Neka vama i vašemu župniku Gospodin uvijek bude blizu i sve vas blagoslovi u čistoći srca! Amen.

(s. Sl. S.)

PROSLAVLJENA SVETKOVINA KRISTA KRALJA I 80. OBLJETNICA ŽUPE I SAMOSTANA SESTARA DOMINIKANKI U ZAGREBAČKOM TRNJU

Ovogodišnja proslava svetkovne Krista Kralja bila je obogaćena raznim događanjima tijekom četverodnevne priprave. Razlog je tome što je to jubilarna, osamdeseta obljetnica. Name, župu je službeno otvorio zagrebački nadbiskup Alojzije Stepinca 3. srpnja 1938. godine. Bilo je to u našoj samostanskoj kapeli koja je tada bila posvećena Kristu Kralju dok se ne sagradi crkva Krista Kralja, a samostan je posvećen bl. Ozani Kotorskoj. Naša je, dakle, kapela trebala biti privremeni prostor dok se ne sagradi, prema Meštrovićevu planu, veličanstveni Božji hram u neposrednoj blizini samostana. No, ratne neprilike, a još više poratne produžile su taj privremeni boravak na više od 40 godina. Crkva nije još ni do danas sagrađena, a teško je predvidjeti hoće li to ikada biti, barem ne prema Meštrovićevu projektu. Nakon što je komunistička vlast vratila crkvi kriptu, devastiranu (u njoj je kemboja imala svoje skladište), malo pomalo je osposobljena i dotjerana za bogoslužje, te se od godine 1970. u njoj održava bogoslužje. U našoj je kapeli zadržana misa samo ujutro, svakoga

dana. Na uređenju kripe, s nadom u podizanju velebne crkve, radili su župnici: Dragutin Kociper, Alojzije Žlebečić i Domagoj Vuletić. Sada je prilično lijepog izgleda, premda još uvijek samo kriptu, a i puna vlage. No, vjernici su je prihvatili kao svoj dragi dom. Uvijek se iznova uvjeravamo kako Bogu nisu važni zidovi ni visoki tornjevi, nego duše koje traže, mole i uprisutnjuju njegovo kraljevstvo ovdje na zemlji.

U srijedu, 21. studenoga bila je misa za pokojnog dugogodišnjeg župnik vlč. Alojzija Žlebečića, povodom prve obljetnice njegove smrti. Čitav je svoj župnički život posvetio dovršenju Meštrovićeva djela, ali nažalost bio je to samo njegov lijepi, nedosanjani san. Čak je dao napraviti četiri nova projekta, uz svesrdnu pomoć svog kapelana vlč. Pjotra Maja, ali nikako nije mogao dobiti dozvolu za realizaciju toga. To ga je koštalo mnogih suza i patnji. Neke detalje iz njegova života predstavila je s. Slavka, na molbu župnika Filipčića, neposredno prije mise zadušnice.

„Revan, gorljiv, sav posvećen poslanju koje mu je Bog namijenio, vlč. Žlebečić je neumorno

dotjerivao prostore duša svojih vjernika, ali jednako tako i sakralni unutrašnji i vanjski prostor crkve. Njegova je posvećena ruka uvela u Crkvu nebrojene novokrštenike, sklopila ženidbeni savez mnogih supružnika, podijelila bolesničko pomazanje umirućima. Prvopričesnici i krizmanici primali su od njega pouke, savjete, upute za život. Rado se družio i uvijek pozivao nove pjevače u crkveni zbor. Može se reći da je disao sa svakim svojim vjernikom, plakao je s tužnima, veselio se s radosnima.

Svim je žarom radio oko obnove kripte, odnosno oko konačnog dovršenja Meštovićeva zdanja. Uz svesrdnu pomoć svoga kapelana vlč. Pjotra Maja, dao je izraditi nekoliko nacрта, prikupljao sredstva, ali, nažalost, nije mogao dočekati taj svoj željkovani san. Ne treba nikoga čuditi što ga je to koštalo nebrojenih suza i nezacijeljene rane.

Napuštajući župu Krista Kralja nakon toliko godina, mogla se na njemu zorno vidjeti ona istina: „Duh je, istina, voljan, no tijelo je slabo.“ (Mt 26,41). Uistinu, tijelo je doskora klonulo. Nije se stidio suza, zapravo, nije ih mogao zaustaviti koliko god je to htio. S jedne strane želio je ostati dosljedan obećanju što ga je dao svom Ordinariju prilikom svećeničkog ređenja, da će slušati svoje pretpostavljene. No, s druge strane, činilo se da je njegovo srce, u ovom trenutku i u tim godinama bilo ipak preslabo za takvu veliku žrtvu. Ono mu je doskora 'otkazalo' poslušnost. Morao se podvrći operaciji, nakon koje se nije više nikada oporavio... No, premda nije uspio podići Božji dom od 600 vagona bijelog bračkog kamena, kako je prvotno bilo zamišljeno, uvelike je pridonio izgradnji Crkve kao duhovne građevine: u skromnoj je kripti danomice okupljao Božji narod na molitvu, potičući ga na njegovo vjerničko poslanje.

Čitav je svoj svećenički život bio povezan sa sestrama dominikankama. Uvijek diskretan, pun dobrote, razumijevanja i uslužnosti. Kad je ostao bez ikoga svoga, znao je reći da su mu

sada sestre i majke i sestre i obiteljski dom. Svako je jutro slavio misu u našoj samostanskoj kapeli, posvećenoj blaženoj Ozani Kotorškoj, u kojoj je, zapravo, započela živjeti i djelovati župa Krista Kralja, dok se ne sagradi veličanstveni hram Božanskome Kralju. Rado se, na tu nakanu, utjecao i našoj blaženoj Ozani, te promicao njezinu pobožnost na razne načine. ... Povezanost sa sestrama dominikankama ostala je trajna na zemaljskom putovanju i u vječnosti. Nema sumnje da se i sada, pred prijestoljem Božjim za nas zauzima, a ime Alojzija Žlebečića ostat će također trajno prisutno u njihovim molitvama.“ (usp. AM 3/2017)

Izložba fotografija o 80 godina župe Krista Kralja

Istoga dana, 21. studenoga, nakon mise, u prostorima župe, otvorena je prigodna izložba fotografija pod naslovom 80 godina župe Krista Kralja, kojom se na poseban način želi proslaviti i obilježiti 80. godišnjica župe Krista Kralja na Trnju (1938. – 2018.).

Izložba, koju je izradio sadašnji kapelan vlč. Milan Dančuo, zamišljena je kao kratki povijesni pregled najvažnijih događaja i osoba koji su obilježili život župe kroz dugih 80 godina postojanja. Izložba ne može uključiti sve stvarnosti i sve događaje što zbog prostora što zbog nedostajanja pojedinih fotodokumentacijskih izvora, ali iz bogatog arhiva župe nastojalo se prikazati najvažnije događaje i predstaviti župnike koji su djelovali u župi, te rad sestara od

samih početaka i kratka povijest dominikanki u Hrvatskoj.

Slike su izložene na 12 panoa, a sadrže Meštrovićev projekt crkve Krista Kralja, te unutar-nji i vanjski izgled crkve nakon vraćanja crkve u bogoslužne svrhe 1970. godine do današnjih dana. Posebni je pano posvećen djelatnostima vlč. Dragutina Kocipera, pa kardinala Franje Šepera (kao župnika ove župe), zatim vlč. Alojzija Žlebečića i vlč. Domagoja Vuletića. Na svim se

panoima mogu vidjeti razna događanja u župi, osobito prvopričesnička slavlja, krizme, djelovanje Caritas, razna hodočašća i slično. Na mnogima od tih fotografija ovjekovječena je djelatna nazočnost sestara dominikanki.

Izložba će biti otvorena za sve župljane i posjetitelje do nedjelje 2. prosinca, svakog dana od 17 do 19 sati i nedjeljom od 8 do 12 sati te od 17:30 do 19:30 sati.

Trodnevlje u čast Kristu Kralju u zagrebačkom Trnju

Prvi dan

U četvrtak 22. studenoga započela je duhovna trodnevna priprava za proslavu župne svetkovi-ne Krista Kralja i proslavu 80. obljetnice župe. Euharistijsko slavlje je predslavio fr. Anto Gavrić, OP koji je župljanima pojasnio značenje termina Dođi, Kraljevstvo tvoje. O kakvome se Kraljevstvu radi i što točno Krist donosi u ži-vote vjernika predslavitelj je nastojao približiti konkretnim životnim primjerima i pozivom da to i mi nastojimo činiti te na taj način ostvariti prisutnost Kraljevstva u Crkvi i svijetu. Slaveći spomen sv. Cecilije na današnji dan, fr. Gavrić povezo je glazbu s Božjim stvaranjem svijeta te pozvao vjernike da i njihov život bude pjesma zahvale Gospodinu.

Koncert župnog zbora Krista Kralja

Nakon euharistijskog slavlja mješoviti župni zbor Krista Kralja, koji redovito animira pjevanje na nedjeljnoj misi u 11 sati, upriličio je koncert prigodom blagdana sv. Cecilije, zaštitnice glazbe i glazbenika. Zborom je ravnala s. Slavka Sente, a na orguljama je skladbe pratila s. Antonija Matić.

Neposredno prije koncerta jedna je pjevačica (Mercedes Vidas) predstavila zbor i najavila program ovim riječima:

Hvaljen Isus i Marija, dragi vjernici i poštovani ljubitelji crkvene glazbe,

Sve vas na početku srdačno pozdravljam i zahvaljujem što ćete ostati još nekoliko trenuta zajedno s nama slaviti i moliti Gospodina

pjesmom. Sigurno vam je poznat izraz svetog Augustina: «Tko pjeva, dvostruko moli».

Mi smo crkveni, mješoviti zbor ove župe koji svake nedjelje i blagdanima želi pjesmom slaviti i moliti Krista Kralja, da njegov blagoslov siđe na ovu župu i na svakoga od nas.

Svjesni smo da je uloga zbora u svakoj župnoj zajednici dragocjena, i to ne samo zbog posebne službe koju vrši u svetoj liturgiji, nego i u samom zajedništvu vjernika-zboraša koji pjevanjem daju svoj doprinos duhovnoj dimenziji župe. Zato crkveni zbor, odnosno njegovi članovi moraju biti prožeto vjerom u utjelovljenu Riječ kojoj se s povjerenjem obraćaju radosnom pjesmom i molitvom.

Danas se u liturgijskom kalendaru slavi Sveta Cecilija, zaštitnica crkvene glazbe. Osim toga, započeli smo trodnevlje kao uvod u svetkovinu Krista Kralja, zaštitnika naše župe, i to, ove godine, **osamdeseti put**. Razlozi su, dakle, više nego dovoljni da svatko, na svoj način, dade svoj doprinos ovim slavljinama, odnosno rastu ove župne zajednice.

Naš večerašnji program sastoji se od nekoliko pjesama.

1. Prije svega pjevamo **Kristu Kralju**, skladbu Georga Friedricha Händla,
2. zatim **Pred tobom padam moj dobri oče**, od Jozefa Grubera.
3. Slijedi poznata pjesma Ivana plemenitog Zajca **Ave Maria**.
4. Na poseban se, pak, način želimo sjetiti našeg pokojnog župnika vlč. Domagoja Vuletića pjesmom koju je on posebno volio:
*Gdje tišina zrakom lije, po oltaru sveti mir.
Spasitelj se tamo krije, da sa dušom slavi pir.
Svom dušom želim i ja tamo poč,
Isusovu svetom srcu doć.*

Čvrsto vjerujemo da se ispunila ta želja vlč. Domagoja, i da on sada u Isusovu Srcu počiva i sve nas, zajedno s njim, blagoslivlja.

5. I na koncu, poslušajmo skladbu Šime Marovića **Stopama vjere**. Tekst je na tu skladbu prilagodila svetkovini Krista Kralja, s. Slavka Sente.

I još nešto, ako vam se bude svidjelo naše pjevanje, pridružite nam se da nas bude više i da uz vašu pomoć još bolje slavimo Gospodina. A ako vam se ne bude svidjelo, onda je razlog još veći da nam se pridružite svojim glasovima, kako bismo poboljšali pjevanje, a time i cijeloj župnoj zajednici pomogli sabranije i plodonosnije sudjelovati u euharistijskom slavlju.

Hvala vam što ćete sada ostati i slušati naše pjevanje. Uživajte!

Nakon koncerta slijedilo je radosno druženje u prostorijama dječjeg vrtića. Nisu izostale pohvale i čestitanja. Vrijedno je spomenuti 'ocjenu' našeg župljanina, proslavljenog orguljaša mg. Maria Perestegia, koji je nazočio koncertu:

Čestitke za koncert, jako lijepo, ujednačeno pjevanje s puno dinamičkog i *agogičkog nijansiranja što je na poseban način obogatilo vaše izvedbe u kojima se osjećala radost, malo pozitivne napetosti i žar!! Čestitam vam svima svetu Ceciliju!* Mario

Drugi dan trodnevlja

Drugog dana trodnevnice bila je pobožnost Puta svjetla u 18 sati, kojeg su predvodili mlađi župe, a fr. Gavrić se u euharistijskom slavlju dotaknuo Kristova Kraljevstva kao kraljevstva milosti i ljubavi koje dotiče i naše živote. Nakon mise župljani su se zadržali u klanjanju pred Presvetim sakramentom.

Treći dan trodnevlja

Trećega dana trodnevnice članovi Neokatekumenske zajednice predvodili su pjevanu večernju molitvu. Fr. Anto Gavrić je u homiliji pojašnjavao značenje Kraljevstva Božjega i što Kristovo Kraljevstvo znači za naš život.

Nakon mise, zanimljivo je predavanje o povijesti župe te povezanosti i važnosti bl. Alojzija za našu župu, održao mr. Ivan Armanda. Osobito je istaknuo ulogu sestara dominikanki u samom osnutku župe, a također i njihovu trajnu, osamdeset godišnju djelatnu prisutnost. Naglasio je da bez posebne intervencije nadbiskupa

Alojzija Stepinca sestre sigurno ne bi dobile ovo zemljište u Trnju. Dolazak sestara dominikanki u Zagreb, nastojanjem s. Anđele Milinković, tadašnje vrhovne poglavarice, bilo je providonosno kako za sestre tako isto i za župu Krista Kralja. - istaknuo je predavač Armanda. (Opširnije o njegovu predavanju vidi u rubrici Stranice povijesti)

Kardinal Josip Bozanić na proslavi svetkovine Krista Kralja u Trnju povodom 80. obljetnica župe

Zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić, uz domaćeg župnika vlč. Filipčića, kapelana Milana Dančua i svećenike okolnih župa, predvodio je u nedjelju 25. studenoga na svetkovinu Krista, Kralja, euharistijsko slavlje prigodom 80-te obljetnice istoimene župe u zagrebačkom Trnju. Prije početka euharistijskog slavlja Kardinala je pozdravio župnik Ivan Filipčić. U govoru je podsjetio na povijest nastanka župe istaknuvši važnu ulogu njezina osnivačelja, zagrebačkog nadbiskupa dr. Alojzija Stepinca, koji je 3. srpnja 1938. godine osnovao župu. U tom razdoblju, od osnivanja do danas, župa je dala sedam svećeničkih i redovničkih zvanja. "Isus Krist Kralj dolazi u poniznosti služenja i darivanja i zato ga teško prepoznamo i još teže slijedimo. On nas uvijek iznova pohađa u siromasima i nevoljnima

strpljivo čekajući da ga prepoznamo i prihvatimo", rekao je župnik Filipčić izrazivši nadu da će u narednom razdoblju župna crkva ipak dobiti svoj konačni izgled.

Polazeći od Isusovih riječi iz evanđelja - Ja jesam kralj, Kardinal je u uvodu homilije rekao kako danas nema puno kraljeva, ali zato ima puno gospodara koji zapovijedaju, a još više onih skrivenih koji određuju. Ova svetkovina želi

staviti u središte našeg vjerničkog razmišljanja istinu i svjedočanstvo o istini, a to ne možemo bez Boga. Čovjek i Bog idu zajedno i onda kad to čovjek želi i prihvaća i onda kad se buni protiv toga. U tom smislu, što se više približavamo Bogu to bolje upoznajemo sebe, tko smo, što smo i kakvi trebamo biti prema sebi, drugima i Bogu.

”Današnja riječ Božja ovo naglašava - istina nije samo ona koja se propovijeda, nikad nije ideologija ili teorija, nego svjedočanstvo života kako to pokazuje Isus koji je došao da posvjedoči za istinu i to do kraja, do smrti na križu. Tu istinu o Isusu, posvjedočio je i njegov osuditelj Pilat kada je na Isusov križ stavio natpis - Isus Nazarećanin kralj židovski, napisanu aramejskim, latinskim i grčkim. Samo životom se do kraja svjedoči”, rekao je Kardinal.

Pojašnjavajući što znači kraljevsko svećeništvo, koje po krštenju baštine svi Isusovi vjernici, Kardinal je istaknuo da to kraljevanje ponajprije znači služenje, a ne gospodarenje. Isus je u tome kralj jer služi ljubavlju do kraja, do križa. Isus je svjedok Božje ljubavi za čovjeka. I mi smo pozvani po Isusovom primjeru kraljevati služenjem, biti posrednici te Božje ljubavi našim bližnjima, gledati i tražiti Božju volju za sebe i na taj način graditi svoj odnos s drugima.

Odgovarajući na pitanje je li Božje kraljevstvo koje je navijestio Isus daleko i neostvarivo na zemlji, Kardinal je rekao da ono već jest i još nije. Jest, jer s Isusovim dolaskom zasađena je njegova klica koja nezaustavljivo raste do ponovnog Isusovog dolaska. Da nema tog zrna koje kroz povijest raste u ljudskim životima, čovjek i društvo odavno bi propali, završili u tami i beznađu. Crkva je to Božje

sjeme Božjeg kraljevstva na zemlji. Stoga, kršćanin je čovjek koji se ne smije bojati i biti pesimist, nego onaj koji na sve gleda pozitivno znajući da zadnja riječ o svemu pripada Bogu.

Osvrnuvši se na osamdesetu obljetnicu župe, Kardinal je podsjetio da je želja i svijest o potrebi župe postojala puno prije, posebno zahvalivši sestrama dominikankama u čijem je samostanu župa učila svoje prve korake. “Tko je na Božjoj strani, na strani je vječnosti. Zato dragi vjernici, budite ponosni i postojani, jer vi, svi mi, pripadamo Kristu Kralju čije kraljevstvo traje u vječnost”, završio je Kardinal homiliju.

Župnik Filipčić još jednom je zahvalio Kardinalu na pohodu, a kao zahvalu u ime župljana braćni par Ivna i Marko Rastija predali su Kardinalu prigodni poklon. Uspomenu i zahvalu Kardinalu predali su i učenici OŠ Trnjanska koja ove godine proslavlja sto i dvadesetu obljetnicu djelovanja. Župa i škola kroz povijest su uvijek bili povezani, a prvi počeci rada u župi započeli su upravo u školi kroz katehetsku pouku koju su držali svećenici dok još župe nije ni bilo. Jedan od kateheta u školi vlč. Dragutin Kociper, postat će i prvi župnik župe Krista Kralja.

Zahvalivši za darove i riječi zahvale, Kardinal je još jednom čestitao okupljenima obljetnicu župe obrativši se posebno mladima: “Dragi mladi! Danas nije problem vjera. Ljudi vjeruju u svakojake priče. Ima mnogo onih koji se žele staviti na mjesto Boga. Današnja svetkovina sve nas poziva da slijedimo istinu i da se ne damo zavarati tim lažnim bogovima. To vam od srca želim - da slijedite istinu i Isusa koji je jedini put, istina i život!”

Tiskovni ured Zagrebačke nadbiskupije

Na završetku misnog slavlja, pozdravila je kardinala Bozanića i sve nazočne, priora zagrebačkog samostana, s. Marina Pavlović. Ona je istakla povezanost sestara sa župom, od samog osnutka. Čak što više, župa je osnovana u samostanskoj kapeli, koja je služila za bogoslužni prostor punih 40 godina. Sestre su izvrsno surađivale sa svim župnicima (Šeperom, Kociperom, Žlebečićem i Vuletićem), a svećenici su znali cijeliti i poštivati sestre. U znak zahvalnosti, kao i spomen na 80. obljetnicu župe, priora je, u ime samostana, poklonila župi evanđelistar, što je uručila sadašnjem župniku, vlč. Ivanu Filipčiću.

Priora je također pročitala čestitku č. majke vrhovne glavarice, s. Katarine Maglica koju je uputila župniku i cijeloj župnoj zajednici.

Dragi župljani župe Krista Kralja, Danas kad slavite 80-tu godišnjicu župske zajednice radosno zvone zvona, pjesma se ori, molitva zahvalna se diže k Bogu, a radost i ponos blistaju s vaših lica.

Imena duge povorke ljudi ostala su zapisana u župnim maticama rođenih i umrlih, krštenih, pričešćenih, krizmanih i vjenčanih. Milost je u potocima tekla u duše pojedinaca, obitelji i župne zajednice.

Slavlje Kristove žrtve na oltaru okupljalo vas je nedjeljom, blagdanima i danima kroz tjedan. Odatle ste crpili snagu, dobivali nadahnuće, sitali se nebeskim kruhom i mudrošću Kristove riječi.

Pod pogledom Krista Kralja i njegove Majke Marije vaša su djeca upijala prvu spoznaju o Božjoj

ljubavi, pripremala se za sakramente i za život. Vaši su svećenici i sestre dominikanke molile Božji blagoslov svakome članu župne zajednice, prinosili vas Gospodinu, pratili molitvom obitelji vaše kao i pojedince u radosnim i bolnim trenucima života.

Vi ste dragi župljani živo kamenje od kojeg je sazdana ova župska zajednica, ona po vama diše i raste, vašom ljubavlju potpomognuta širi Božje Kraljevstvo na zemlji. Župa ste Krista Kralja. Neka njegovo Kraljevstvo živi u vama i po vama, neka raste i osvaja svijet.

s. Katarina Maglica, OP
vrh. glavarica sestara dominikanki
U Korčuli, 24. studenoga, 2018.

Nakon misnog slavlja slijedilo je druženje svih župljana, uz malu zakusku, u prostorijama dječjeg vrtića (zbog kiše). Kardinal Bozanić posjetio je, nakratko, sestre u blagovaoni, i još jednom im zahvalio za svesrdnu suradnju i pomoć župnicima župe Krista Kralja.

ZAGREB: Ružarica u Zagrebu

U dominikanskom svetištu Kraljice svete krunice u Zagrebu, 7. listopada svečano je proslavljena svetkovina zaštitnice župe i samostana. Uz brojni puk i koncelebraciju braće dominikanaca i drugih svećenika, euharistijsko slavlje predvodio je gospičko-senjski biskup mons. Zdenko Križić.

Prije početka sv. mise sve prisutne, a posebno predvoditelja euharistijskoga slavlja pozdravio je o. Mato Bošnjak, župnik. Biskup Križić propovijed je počeo podsjećajući vjernike na povijest molitve krunice ističući kako su vjernici prije XIII. stoljeća imali običaj da iz pobožnosti i čašćenja Djevice Marije, na njezine kipove - glavu stavljaju krune ili krunice od ruža.

Pobožnost koju je sveti Dominik primio od Blažene Djevice Marije, vjernici su nazvali krunica ili ružarij, podsjećajući da je blagdan službeno uveden u Crkvu poslije pobjede kršćanske vojske nad Turcima kod Lepanta 7. listopada 1571. kao i na činjenicu da je prije bitke Papa pozvao sve kršćane da se uteku zagovoru Djevice moleći krunicu...

Krunica je u obliku kružnog toka i počinje od križa te završava vraćajući se križu. To je zapravo tijek hoda našeg kršćanskog života koji počinje s križem (krštenje) i završava s križem.

Križ ostaje na našim grobovima kao znak uskrsnuća i pobjede nad smrću, rekao je mons. Križić. Posebno je naglasio važnost molitve svete krunice u svakodnevnom životu te podsjetio kako su gotovo sve pape promicale pobožnost krunice, a i sama se Blažena Djevica Marija u Lourdesu i Fatimi ukazala s krunicom u ruci.

Spomenuo je i vidjelicu Luciju koju je imao čast upoznati, a koja je posvjedočila kako je Djevica Marija rekla da nema tih situacija koje se ne bi mogle riješiti odnosno pobijediti molitvom krunice.

Na kraju propovijedi biskup je ohrabrio vjernike potičući ih na ustrajnost u molitvi rekavši da se ne obeshrabre nego da budu ustrajni. A ako pak zaspete u molitvi blago vama jer srce nastavlja moliti. Nakon svete pričesti izmoljena je tradicionalna molbenica Kraljici sv. krunice.

Fr. Mislav Pecek

ŠIBENIK: Proslavili Gospu od Ružarija sa biskupom Ivasom

Na Gospu od Ružarija sestre u Šibeniku posjetile su biskupa u miru mons. Antu Ivasa. U maloj kućnoj kapeli biskup je slavio euharistiju pred slikom Gospe od Okita i tako su proslavili i Gospu od Ružarija. U zajedničkom druženju nakon mise vrijeme je brzo prošlo. Sestre uvijek sa zahvalnošću posjećuju biskupa Ivasa, a i njemu je drago kad sestre dođu.

ORATORIJ

Praizveden oratorij u čast bl. Alojziju Stepincu u Zagrebu

U programu zahvalnog hodočašća Splitsko-makarske nadbiskupije na grob bl. Alojzija Stepinca u subotu 13. listopada 2018. godine, prigodom 120. obljetnice njegova rođenja i 20. obljetnice beatifikacije, praizveden je nad grobom bl. kardinala Alojzija Stepinca, u Zagrebačkoj prvostolnici, oratorij "Slobodan u istini - Blaženi Alojzije Stepinac". Oratorij za soliste, mješoviti zbor, orkestar i orgulje djelo je skladatelja maestra don Šime Marovića, kapelnika stolne crkve Sv. Dujma u Splitu, koji je ujedno i ravnao praizvedbom, dok tekst oratorija potpisuje don Ante Mateljan. Oratorij "Slobodan u Istini - blaženi Alojzije Stepinac" skladan je za soliste, mješoviti zbor, orkestar i orgulje.

Kao solisti nastupili su Marija Bubić-Jaman, sopran; Ana Tiel, sopran; Vinko Maroević, tenor i Goran Velić, tenor. Zborske dionice izveli su Mješoviti zbor Splitske katedrale i župe Gospe Fatimske - Split-Škrabe, dok je na orguljama bio maestro don Ivan Urlić.

Oratorij se sastoji od prologa, tri središnja djela i epiloga, a prolazi Blaženikov život od biskupskog imenovanja preko njegovog poslanja obilježenog trpljenjem do svečane beatifikacije.

Pojedini dio započinje odlomkom iz propovijedi bl. Alojzija, što ga čita Glas. Uz blaženog Alojzija i Zbor, sukob dobra i zla ocrtavaju Anđeo i Zloduh. Kroz prolog vodi znani nam biskupski moto: "U tebe se uzdam, Gospodine" s osloncem na Ps 1. ("Blago čovjeku koji se uzda u Gospodina i ne slijedi savjeta opakih" ...).

Prvi dio je naslovljen "Znak osporavan" i naglašava kako je zajedništvo s Raspetim Kristom jedini put pravednih.

Drugi dio, "Istina će vas osloboditi" upućuje na trajnu borbu između istine i laži, na zamke napasnika te na vječnu istinu o Bogu i čovjeku, koja ne ovisi o ljudskoj samovolji i jedini je put do prave slobode.

Treći dio, "Otajstvo križa" usredotočuje se na žalosni proces, aroganciju i iluziju moćnika da silom mogu svladati pravednika, koji predan u Božje ruke prolazi istim putem kojim je prošao sam Krist Gospodin, s utemeljenom nadom u Božju pobjedu.

Epilog, "Podigni barjak, anđele", uz izvadak iz Deklaracije Hrvatskog Sabora iz 1992., kojom se ispravlja povijesna nepravda učinjena ne samo bl. Alojziju nego i čitavom hrvatskom narodu,

pogled usmjerava na budućnost sve do Domovinskog rata i upravlja molitvu Anđelu domovine:

Razvij trobojku, anđele, / visoko nad našim zorama, / nad ravnica'm i gorama, / nad morem i nad vodama! // Blagoslovom nek pokrije / sve porušene domove / i sve neznane grobove / povijesti naše patničke! // Razvij naš barjak anđele, / od Dunava do Jadrana, / od Mure pa do Prevlake / na ponos zemlje Hrvatske! // Crven od krvi svetačke, / čist k'o ljiljani nevini, / modar ko val na pučini, / na čast i ponos domovini!

Oratorij je nastao u nadi skore kanonizacije bl. Alojzija Stepinca, za koju vjerujemo da će se ubrzo dogoditi.

Za ovu prigodu tiskan je vodič s cijelim tekstom Oratorija ukrašen ilustracijama bl. Alojzija Stepinca sa područja Splitsko-makarske nadbiskupije. (usp.misija / nadbiskupija-split)

Komentar na Oratorij, kakav samo Petar zna izreći

Protresli smo malo vašu ZG katedralu i kaptol. Subotu od podne smo proveli trčevići u krug Zg katedrale - kaptolska klet (restoran) - bogoslovija. Došli u Zg, odmah obavili tonsku probu od sat vremena, ručali, pa otukli jednu misu od dva ure, predvodio je biskup Barišić & company. Imali 30 minuta da se presvučemo i da se nacrtamo opet u katedrali zbog izvedbe oratorija od 1.30 sati. Spremni jesmo bili ali puna katedrala ne ostavlja ravnodušno. Posa odrađen onako kako to splićani znaju sve za 5. Alojzije nije moga dopustiti da ga sramotimo u njegovoj

katedrali. Don Šime prizadovoljan odahnija nako jako napetog i stresnog dana.

Zanimljivo je bilo viditi da je s. Pavla bila skroz "normalna". Organizacija je bila u rukama don Šime i katedralnog zbora pa se ona nije puno nervirala. Slušala je kao i svi pjevači upute, a ako bi ti nešto bilo nejasno samo bi te uputila prema don Ivanu ili don Šimi.

Sjela je u prvi red i guštala u društvu s. Mirte milosrdnice. Smišna je bila scena na tonskoj probi. Don Šime razbija glavu sa sto stvari a s. Pavla & s. Mirta side mirno u klupi. Dođe do njih pa ih dignu i pošalje da prošetaju po katedrali da poslušaju kako se čuje izvedba. Jadna časna Mirta se ushodala i uskomešala obilazeći kantune katedrale, a s. Pavla se samo iz livog reda klupa pribacila na desnu stranu pa opet sila (i klima glavon u znak potvrde: čuje se čuje!) . Ne morate ni zamisliti koliko škrapskih pjevača je zanimalo od smijeha i plača . Nakon oratorija je kao svaka primala pohvale. Isijavalo je iz nje neko zadovoljstvo i srića da se i iz Škriljevca vidjela neka čudna svjetlost što se nadvila nad Zagrebom. .

Nedjelja je za razliku od subote bilo pravo hodočašće. Otišli smo u Krašić, prisustvovali svetoj Misi (nismo je 'odradili'). A nakon toga ručak i put Splita. Opuštena atmosfera i prebiranje događaja.

U petak imamo opet generalnu probu, a u subotu neku akademiju 25. godina biskupstva nadbiskupa Barišića. Naravno opet izvedba oratorija na domaćem terenu. Laudato tv je snimala cijeli oratorij i uskoro će ga prikazati na tv. Jave nam malo prije kad će biti prikazano na tv tako da ga budemo gledali. Zahvalite s. Antoniji šta je u svoje ime i u ime dominikanki došla na izvedbu oratorija.

Iz Splita je na hodočašće došla i s. Fidelis sa autobusom župljana. U šali je rekla da ona nije tako profinjeno uha za putovati sa Pavlom i njezinim pjevačima i izvoditi oratorije. Njoj su dosta škrapске bakice i onda oni mogu pivat šta oće.

Na stranicu zbora nam je stiglo puno komentara a mogu se vidjeti i neki video isječci. Kako su pojedinci doživjeli ovu prvu izvedbu pročitajte:

- Čestitke bili ste sjajni (Bonifacije Franjo)

- Ponosni smo na Vas, svaka čast. Nema vam ravnih. Časna Pavla čestitam od srca, da nisam bila ne bih mogla prežaliti. Jednostavno pre-predivno. (Karmen N.).

- Golema tuga šta nisan s vama, i ponos ko kuća na svoje zborashe šta su u katedrali u Zagrebu. (Katarina R.).

- Osobita je milost dirigitirati združenim zborovima [#svduje](#) i [#gospefatimske](#) u Stepinčevoj crkvi.. Hvala svim ovim dragim i samozatajnim ljudima koji su ova dva dana bili jedno srce i jedna duša.. (don Ivan)

- Hvala svima!! Hvala s. Pavli, maestru Šimi Marovicu, Don Ivanu Urliču, cijelom orkestru, svim članovima katedralnog zbora, Don Anti Mateljanu, bogoslovima koji su nas pratili, našim dragim župljanima i svima drugima koji su došli poslušati ovu veličanstvenu praižvedbu oratorija "Slobodan u istini" i svima koji su pridonijeli ovom oratoriju. Veliko hvala svim članovima zbora župe Gospe Fatimske - Škrape. ponosan sam!!! Bog vas blagoslovio! (Zvone J.)

O Alojzije sveti tako moćno... mora postat svet nakon ovoga...doći će glas do "gore"... (Tina M.)

Ova praižvedba oratorija imala je poseban osjećaj... nakon zadnjeg takta jednostavno suze su potekle... emocija je bila presnažna od nas izvođača i od publike... nadam se da će ta emocija bit još snažnija u subotu... fala svima...ponosna sam šta san dio ove predivne emocije: emocije snage, ljubavi, domoljublja, vjere.... (Tina M.)

- Kad ti se nakon toliko probi, odricanja, znoja, presinga i ne znam čega sve ne, cijela zagrebačka katedrala digne na noge s tolikim pljeskom i klicanjem, ne preostaje ti ništa više nego početi plakati... (Barbara M.)

- Kažu da smo bili sjajni. U subotu 20.10. ponavljamo u Splitu. Konkatedrala sv. Petra iza večernje mise. Svi ste pozvani! (Barbara M.)

Pogledajte na stranicu Zbor Gospe Fatimske Škrape ima par video uradaka.

Petar Mrđen

Više od 300 djece u Slanom na godišnjem susretu dječjih zborova Dubrovačke biskupije

U subotu, 27. listopada 2017., u franjevačkom samostanu u Slanom održan je drugi biskupijski susret dječjih zborova pod geslom: "Danas ću pjevati Tebi". Na susretu je sudjelovalo preko tri stotine djece uključene u 12 župnih zborova. Među njima su nastupili zborovi iz Korčule, Žrnova i Orebića koje vode naše sestre, **s. Anita Sučić i s. Blaženka Rudić**: dječji zbor „Lanternā“ iz župe sv. Marka iz Korčule (voditeljica s. Blaženka Rudić), dječji zbor iz župe Pomoćnice Krščana iz Orebića (voditeljica s. Anita Sučić), dječji zbor iz župe sv. Martina iz Žrnova (voditeljice s. Anita Sučić i Ivana Skokandić) Opširnije o tome donosi Vjesnik Dubrovačke biskupije (nedjelja, 28. listopada 2018.)

Pred početak misnog slavlja okupljene zborasice i zborashe pozdravio je domaćin fra Ivan Boras, župnik župe sv. Vlaha iz Slanoga. Kratko predstavljajući svoju župu, istaknuo je da geslo susreta "Danas ću pjevati tebi" oslikava ono najljepše što svaki član crkvenog zbora, pa tako i oni najmlađi, predaje Gospodinu dok predvodi liturgijska ili animira pjesmom vanliturgijska slavlja – sebe.

Pozdravljajući mlade pjevačice i pjevače, Josip Mikuš, pročelnik Vijeća za kulturu i znanost,

izrazio je zahvalnost biskupu Uziniću, nazočnim župnicima don Miljenku Babaiću, don Ivu Zečeviću i fr. Mihaelu Mariju Tolju, te svim voditeljicama dječjih crkvenih zborova na njihovoj ljubavi i trudu. Okupljene članice i članove zborova pozvao je da i danas urade na najljepši način ono što rade pod svakim misnim slavljem, da svojom pjesmom uzveličaju Gospodina i podijele međusobno radost susreta.

Potom je uslijedilo misno slavlje koje je predvodio dubrovački biskup mons. Mate Uzinić. U svojoj propovijedi biskup je priznao malim pjevačicama i pjevačima da, za razliku od njih, možda nije toliko glazbeno nadaren i upućen u pjevanje, ali će pokušati, vođen porukom pročitanog evanđelja, približiti i pojasniti Isusove misli izrečene kroz prisposobu o gospodararu i vinogradaru te neplodnoj smokvi. Kako bi najmlađim crkvenim pjevačicama i pjevačima što bolje približio bit evanđeoske poruke, biskup je usporedio Isusovo evanđelje s lijepom skladbom koju, da bi ju što bolje izveli na misnom slavlju, zborovi uče na probama. Isus je, naglasio je biskup, skladatelj koji svoju pjesmu na jednostavan način želi približiti najmanjem članu zajednice. I kao što je važno da u zboru svatko pjeva

svoj glas, ne ponavljajući druge glasove, kako bi kompozicija zvučala dobro, tako je i u našim zajednicama, pa i čitavoj Crkvi, važno da svaki član, svaki pojedinac, da svoj doprinos zajedništvu, dobro razumijevajući note Isusove kompozicije koja je Evanđelje.

Susret dječjih zborova organiziralo je Vijeće za kulturu i znanost Dubrovačke biskupije i Vijeće za mlade Dubrovačke biskupije.

VIRJE: Proslava Martinja u Virju

Kao i svake godine tako smo se i ove posebno se pripremali za proslavu zaštitnika naše župe, sv. Martina, u Virju, i to na svim razinama: kulturnim, svjetovnim i crkvenim. Pripreme s raznim sadržajima trajale su, kao i obično, cijeli tjedan dana. Bile su uključene mnoge udruge koje u Virju djeluju: vrtić Zrno, Osnovna škola, udruga Žena – Virje i iz okolnih mjesta, vatrogasci, lovci i dr. Udruga branitelja iz domovinskog rata dala je izraditi svoj barjak, koji su branitelji svečano donijeli u nedjelju 4. studenoga na blagoslov. Tim je povodom, na kraju mise, zbor zapjevao hrvatsku himnu *Lijepa naša*, što su svi zanosno prihvatili. Ovim su činom, zapravo, započeli Dani Martinja. Istoga dana, u dvorani novog vatrogasnog doma (preko puta našega samostana), u bogati je program uveo puhački orkestar DVD-a Virje, kojemu je to bio 2. godišnji koncert. Uz instrumentalni sadržaj uključene su i vokalne skladbe, a izvodili su izvodili solisti, duet ili zbor. Voditelj proslave, prof. Josip Pankarić, inače i dirigent puhačkog orkestra, uključio

je u ovaj raznoliki program i naš crkveni pjevački zbor, koji je nastupio s tri skladbe. Bila je to za nas velika čast, a i izazov, što smo mogli nastupiti u ovakvoj prigodi, izvan crkvenog prostora. Kao nagradu za takvu hrabrost pjevači su dobili veliki aplauz i pohvalne riječi od svih nazočnih: „Skladno i za uho ugodno!“ – Za sve je članove zbora to bio novi poticaj da nastave i dalje revno dolaziti na probe i njegovati crkveno pjevanje, a kad se pruži mogućnost, obogatiti također i našu kulturnu javnost novim skladbama.

s. Cecilija Škriljevečki

AKTIVNOSTI DJEČJIH VRTIĆA

ŠIBENIK: Zaziv Duha Svetoga za početak vjeronaučne godine

U nedjelju 2. 9. u katedrali bio je zaziv Duha Svetoga za novu vjeronaučnu godinu, te ujedno i svečanost dodjele mandata vjeroučiteljima i odgojiteljicama u vjeri. Sv. misu predslavio je biskup Tomislav Rogić. Naša s. Ljubica koja se nedavno pridružila našoj zajednici, a radit će u vrtiću, bila je jedna od šest odgojiteljica i deset vjeroučitelja koji su dobili mandat. S. Jakica, kao predstojnica Katehetskog ureda Šibenske biskupije pozivala je poimence svakoga kandidata da od biskupa primi mandat. Čestitamo i želimo Božji blagoslov u novoj zajednici i radu u vrtiću!

ŠIBENIK: Blagoslov na početku nove pedagoške godine

U utorak 18. rujna u našem je vrtiću bilo vrlo svečano. Don Roko Glasnović, uz aktivno sudjelovanje

djece i odgojiteljica molitvom i pjesmom, blagoslovio je na početku nove pedagoške godine vrtić, djecu i naš rad. Zazvao je na nas Božji blagoslov kako bismo svi zajedno rasli u dobroti i ljubavi, jedni prema drugima i prema Bogu.

ŠIBENIK: Lutkarska predstava u našem vrtiću

U četvrtak, 20. rujna, u našem vrtiću gostovala je “Produkcija Z” iz Splita sa svojom lutkarskom predstavom “Veliko putovanje malog puža”. Izvrsni mjuzikl oduševio je djecu koja su uživala prateći malog puža na njegovu putu kroz godišnja doba.

KORČULA: Naš vrtić dobio kolektivno priznanje općine Lumbarda

Povodom dana općine Lumbarda i zaštitnika sv. Roka, u ponedjeljak 13. kolovoza 2018., održana je svečana sjednica općinskog vijeća. Na

početku je sve nazočne pozdravio predsjednik općinskog vijeća Ivan Bažika.

Potom je načelnik Igor Kršinić podnio izvješće o protekloj godini i planovima u budućnosti. Nakon pozdrava i govora uvaženih gostiju, dodijeljene su i nagrade. Počasnim građaninom Lumbarde proglašen je saborski zastupnik Branko Bačić. Osobnu godišnju nagradu dobio je Vinicije B. Lupis za biografiju o don Anti Dračevcu. Kolektivnu godišnju nagradu općine Lumbarde dobio je dječji vrtić Anđeli čuvari za odgojni rad s djecom. U nedostatku vlastitog vrtića u Lumbarde oko tridesetak djece svake godine pohađa DV Anđeli čuvari. Načelnik Kršinić istaknuo je dobru suradnju između općine i vrtića i zahvalio na kvalitetnom odgojnom radu vrtića. Plaketu je u ime samostana i vrtića preuzela priora s. Blaženka Rudić.

ZAGREB: Dan zahvalnosti za plodove zemlje

U vrtiću smo, 25. listopada 2018. godine, euharistijskim slavljem proslavili Dan zahvalnosti za plodove zemlje, Dan kruha. Sv. Misu je predslavio naš župnik vlč. Ivan Filipčić.

Uz molitvu, blagoslov i blagovanje kruha, zahvalili smo Bogu na svim plodovima i darovima kojima smo tijekom godine bili podareni. Djeca vrtićkih skupina svojim pjevanjem uzveličali su ovo slavlje uz lijepo i skladno sviranje naših roditelja Matošević, tate Škunca, tate Zvonković i tate Provlekanov. Nakon mise bio je blagoslov kruha u holu vrtića koji je bio pretijesan za svu djecu i roditelje. Druženje je nastavljeno uz zajedničko blagovanje kruha, razna peciva, kolače i sve ono što su pripremile vrijedne ruke mama i baka.

Obogaćeni ovim slavljem, budimo darovatelji jedni drugima i ispunimo svoje dane zahvalnošću.

ZAGREB: Katehetska jesenska škola za odgojitelje u vjeri u predškolskim ustanovama

U nadbiskupijskom pastoralnom centru u Zagrebu 9. i 10. studenog 2018., održana je Katehetska jesenska škola za odgojitelje u vjeri u predškolskim ustanovama. Tema škole je bila „Suradnja s roditeljima u vjerskom odgoju djece“. Sve odgojiteljice djece iz našega vrtića sudjelovale su na katehetskoj školi. Kroz predavanja i pedagoške radionice odgojitelji/ice u vjeri promišljali su o različitim oblicima suradnje s roditeljima s naglaskom na suradnji roditelja i odgojitelja u prenošenju vjere djeci rane i predškolske dobi u katoličkim vrtićima i u vjerskim grupama. Molitveni početak i uvod u rad škole imala su naša djeca iz vrtića *Blažena Hozana*, sa svojim roditeljima.

„Odabirom zvanja odgojitelja u vjeri mi stupamo u duhovni prostor života djeteta koje nam roditelji povjeravaju. To se ne može ostvariti bez suradnje s roditeljima. Nužno je povezati obiteljsko i izvan obiteljsko djetetovo iskustvo i usklađivati odgojne postupke koji podupiru djetetov razvoj u svim dimenzijama njegova života, napose njegove duhovnosti. Roditelji su najvažniji odgojitelji ta imaju najveću odgovornost za razvoj i napredak djeteta. U obitelji djecu se odgaja prema vlastitim stajalištima, uvjerenjima, te kulturi iz koje potječe. Kada dijete stječe različite vrijednosti koje se kose jedna s drugom ono ostaje zbunjeno i ne zna koji sustav vrijednosti je ispravan. Zbog toga je vrlo bitno zajedničko djelovanje do kojeg se dolazi izgradnjom odnosa temeljenog na međusobnom povjerenju ali i na vjeri da je Bog taj koji odgaja nas i djecu. Dijete u predškolsko doba nošeno je vjerom roditelja i odgojitelja. To su dva krila i ukoliko jedno krilo nije usklađeno s drugim, ne može se letjeti k cilju nego se kruži ili pada.“ (Pedagoška radionica: Djeca na krilima vjere roditelja i odgojitelja, voditeljica: s. Katarina Pišković)

KORČULA: Održane duhovne vježbe u Korčuli

U Korčuli su od 16. do 22. rujna održane duhovne vježbe pod vodstvom fra Ivana Bradarića,

OFM Conv., rektora svetišta sv. Nikole Tavelića i gvardijana samostana sv. Frane u Šibeniku.

Duhovne vježbe započele su u nedjelju navečer zazivom Duha Svetoga i kratkim razmišljanjem o svrsi i načinu provođenja duhovnih vježbi. Fra Ivan je podsjetio sestre na dokumente Crkve o posvećenom životu te kroz naredne dane govorio o nekim poznatim biblijskim likovima i suvremenim svecima koji su utjelovljivali iste kreposti. Osim neizostavnih uzora Marije i Josipa, razmišljali smo o Sari i sv. Tereziji Benedikti od Križa (Edith Stein) i načinu na koji je Bog u njihovim životima izveo ono naizgled nemoguće, o Marti i Mariji koja je izabrala bolji dio te o sv. Majci Tereziji koja je snagu za apostolat crpila iz tog „boljeg dijela“, o proročici Ani iz Lukina evanđelja i bl. Ozani Kotorskoj koje su čitav život provele u Božjem hramu i ostale vjerne. U prigodnim smo propovijedima promatrali Božje djelovanje u životima sv. Pavla, dominikanca sv. Ivana Maciasa, sv. Andrije i drugih mučenika te sv. Mateja. U njima, kao i mnogim drugima, naglašena je određena krepost koja nam je svima dana za uzor i nasljedovanje.

Duhovne vježbe završile su u subotu prije podne svetom misom na kojoj smo zahvalili za primljena dobra i molili, po nakani jesenskih kvatri, za one koje Bog poziva na posvećeni život. Fra Ivan je pozvao svakoga da bude dobro sjeme iz evanđelja, ono koje pada na plodnu zemlju i donosi rod, jer sve što činimo ovdje i sada priprema je za vječnost.

SUBOTICA: Održane duhovne vježbe za sestre
Posljednji tjedan kolovoza samostan u Subotici obilježile su duhovne vježbe. Manja grupa sestara sudjelovala je na ovim duhovnim vježbama koje je vodio i usmjeravao fra Péter Dezső iz franjevačkog samostana sv. Mihovila u Subotici.

Zahvaljujući sestrama koje su došle iz drugih kuća, naša je liturgija bila obogaćena pjevanjem, a naša zajednica se pomladila barem na nekoliko dana. Lijepo je bilo družiti se, pjevati i radovati u zajedništvu sa sestrama od kojih se neke nisu vidjele i po nekoliko godina. Fra Péter je mladi svećenik koji je nadmašio sva naša očekivanja za duhovne vježbe. Predavanja su bila takva da se svatko od sestara mogao pronaći u njima, preispitati sebe i svoje redovništvo i potaknuti nas na bolje i više. Naizgled posve jednostavne riječi, ali duboka istina koja je dirala i usmjeravala na prave staze.

Jedan smo dan duhovnih vježbi odlučili vježbati se u prirodi, u zahvalnosti za sve stvoreno. Jutro smo započeli s jutarnjom molitvom i sv. misom, a kronicu smo izmolili u svetištu Majke Božje na Bunariću pored Subotice. Rektor svetišta vlč. Marinko Stantić ispričao nam je povijest svetišta, dok su sestre uživale u prekrasnom ambijentu i prirodi.

Taj dan ručak nam je pripremio naš voditelj duhovnih vježbi i uvjerile smo se da naš duhovnik osim što dobro propovijeda, dobro i kuha riblji paprikaš. Popodne smo proveli na jezeru Palić. Neki su se prošetalu uz jezero, a neki su se vozili u rikši što je bila posebna avantura. Nakon odmora u prirodi, fra Péter nam je govorio

o radu. To predavanje smo odslušali u župnoj crkvi sv. Urbana na Paliću. Kratko smo se susreli sa župnikom i požurili se kući.

Najvažnije je to da je svatko ponio ponešto u svom srcu s ovih duhovnih vježbi, možda samo jednu riječ koju je pater izrekao ili možda doživljeno zajedništvo ili nešto treće. Poučio nas je pater kako zahvaljivati i za poteškoće, kako raditi sa smiješkom, kako moliti srcem, kako postojano vjerovati, kako se ispovijedati. Puno toga dobrog i korisnog smo čuli i imali smo o čemu razmišljati i moliti. Neka Božja milost podrži naša nastojanja kako bi se vidjeli plodovi ovih duhovnih vježbi u našoj svakodnevici.

s. Barbara Bagudić

SARAJEVO: Održan seminar za medicinske sestre redovnice

Imaj srca...

U organizaciji Povjerenstva za medicinske sestre Hrvatske redovničke konferencije, od 5. do 7. listopada 2018. u Nadbiskupijskom centru za pastoral mladih „Ivan Pavao II.“ u Sarajevu održan je Seminar za medicinske sestre redovnice, pod nazivom *Imaj srca*.

Na seminaru sudjelovale su redovnice iz različitih družbi koje kao medicinske sestre djeluju u različitim krajevima Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine ili inozemstva. Sestrama se pridružio i fra Franjo Glasnović kao član spomenutog Povjerenstva.

Voditelj seminara bio je pomoćni biskup vrhbosanski i promicatelj katoličkog školstva mons. Pero Sudar.

Budući da je ova 2018. godina u Vrhbosanskoj nadbiskupiji proglašena Stadlerovom godinom, kojom se obilježava 175. godina njegova krštenja, 150-ta obljetnica svećeničkog ređenja i stota godišnjica njegove smrti, Povjerenstvo na čelu sa sestrom Mirjanom Tomašević iz zajednice Milosrdnih sestara svetog Križa izabralo je za geslo susreta riječi prvog vrhbosanskog nadbiskupa dr. Josipa Stadlera, sluga Božjega: „Imaj srca...“

Među sudionicama ovog seminara bila je i naša s. Josipa Petrović. (usp. HRK - Vijesti)

MAĐARSKA: Naše sestre na seminaru u Mađarskoj

(ova je vijest stigla u Uredništvo kad je AM 2/18 već bila u tisku, zato je (nešto skraćeno) donosimo sada, br. 3/18.)

U mađarskom je gradu Kőszegu, u četvrtak 12. srpnja 2018. započela 7. dominikanska duhovna radionica, u organizaciji međunarodnog pokreta DSI (Dominican Sisters International), ogranka za Srednju i Istočnu Europu. Tema susreta je „Žene u Bibliji“, a među 80-ak sestara iz 11 zemalja, bile su i tri sestre iz naše Kongregacije: s. Jakica Vuco, s. Ana Begić i s. Jana Dražić.

Kőszeg, mali gradić na sjeveru Mađarske, povijesno je mjesto na kojem je hrvatski kapetan Nikola Jurišić u 16. stoljeću sa samo 700 vojnika, zaustavio prodor Turaka prema Beču. Grad danas ima oko 12.000 stanovnika i u njemu djeluju sestre dominikanke Kongregacije sv. Margarete Ugarske. Kongregacija je osnovana 1868. godine, te sestre ove godine slave 150. obljetnicu svog postojanja. Nakon početnog rasta, ali i teškog vremena komunizma u kojem im je zabranjen rad s djecom, četrdesetak sestara u četiri mađarska grada danas djeluje u vlastitim vrtićima te osnovnoj i srednjoj školi.

Okupljenim sestrama sudionicama predstavile su se prve večeri, a radni je dio započeo u petak, 13. srpnja. Po dva predavanja održali su fr. Philippe Lefebvre OP i s. Nazik Matty OP.

Fr. Philippe Lefebvre, doktor književnosti i teologije te profesor u Fribourgu, svoje je izlaganje o ženama u Bibliji započeo analizom biblijskog teksta o stvaranju, te odnosa Adama i Eve. Žena nije samo suprotnost muškarcu, ona je stvarnost za sebe. I to posve drugačija stvarnost, jer je, za razliku od muškarca koji je, poput životinja i svega ostaloga stvoren od praha, stvorena od mesa. Pozvana je, zajedno s muškarcem, biti sudionikom Božjeg stvaranja, Njegovom suradnicom, i donositi plod. U tom je smislu zanimljiva poredba fr. Philippa koji drvo spoznaje dobra i zla ne smatra kušnjom koju Bog stavlja pred svoja stvorenja, nego uzorom kakvima oni trebaju postati: ukorijenjeni u Njemu, trebaju donositi plodove i ukazivati na razliku dobra i zla, davati život. U nastavku predavanja fr. Philippe osvrnuo se još neke žene koje, poput Eve, stoje na počecima biblijskih knjiga, poput Rahabe iz Knjige o Jošui i Ane iz Prve knjige o Samuelu.

S. Nazik Matty OP, doktorica biblijske teologije iz Iraka, o ženama u Bibliji progovorila je kroz konkretne primjere. Mirjam, Mojsijeva i Aronova sestra, izmiče definiranju te je možemo nazvati „ženom između“. Živi u prijelaznom razdoblju svog naroda, u vrijeme putovanja u Obećanu zemlju. Prisutna je kao tješiteljica, ona koja služi druge i ne ističe se. Zanimljivo je primijetiti, naglasila je s. Nazik, da nakon što Mirjam umire, Izraelci ostaju bez vode, bez nečeg

osnovnog za život, jer ostaju i bez one koja služi i sebe daje za druge. U drugom se predavanju osvrnula na brojne udovice u Bibliji, s posebnim naglaskom na udovicu iz Sarfate, koja ugošćuje Iliju i pokreće ga na djelovanje.

Posebnu pozornost privukle su naše sestre u kockastim majicama, te je njihova fotografija objavljena na jednom mađarskom portalu.

Treći dan susreta sestara dominikanki Srednje i Istočne Europe govorio je fr. Phillippe Lefevbre o ulozi žena u otkrivanju Mesije, dok je s. Nazik Matty kroz Marijin „Veliča“ progovorila o ženama Starog zavjeta.

Dan je završio druženjem na kojem su sve sestre ukratko predstavile zajednice i zemlje iz kojih dolaze.

Nedjelja, dan odmora od predavanja, započela je svetom misom koju je predvodio mons. János Székely, biskup Szombathelyja. Zahvalio je sestrama na prisutnosti u ovom gradu i biskupiji te ih pozvao da nikad ne zaborave Isusov poziv na propovijedanje Istine.

Slijedilo je putovanje u stotinjak kilometara udaljenu Pannonhalmu i posjet benediktinskoj opatiji na brežuljku pokraj grada. Samostan je osnovan 956. godine kao prvi benediktinski samostan u Mađarskoj. Tridesetak braće živi u ovom velikom zdanju, u sklopu kojeg se nalaze bogata knjižnica, srednjoškolski internat za dječake, vinarija, botanički vrt i vrt ljekovitog bilja. Nakon obilaska i zajedničke molitve s braćom, sestre su mogle kušati razne sorte vina koje vinarija proizvodi, kao i čokolade s raznim ljekovitim biljem.

(usp.) s. Jana Dražić OP

ZAGREB: Samostan u Kontakovoju ima novog priora

U ponedjeljak 22. listopada 2018. godine zajednica samostana Kraljice sv. krunice u Zagrebu zabrala je za svoga priora fr. Ivana Mateljana.

Provincijal fr. Slavko Slišković je njihov izbor potvrdio, u srijedu 24. listopada, u skladu s Konstitucijama Reda propovjednika. Fr. Ivan je prihvatio izbor i položio ispovijest vjere pred zajednicom te time postao prior.

Želimo mu Božji blagoslov u odgovornoj službi starješine naše najveće samostanske zajednice u Provinciji.

ČIOVO: XXI. Studijski tjedan

U ponedjeljak, 27. kolovoza 2018. u jutarnjim satima je u dominikanskom samostanu sv. Križa i u istoimenom hotelu na Čiovu započeo Studijski tjedan na temu „Digitalizacija poruke: prorok u suvremenosti“.

Program je službeno otvorio organizator fr. Srećko Koralija, naglasivši da je jedan od suvremenih izazova za Crkvu korištenje medija i

društvenih mreža u svrhu propovijedanja Rado-sne vijesti. Program tjedna je osmišljen interak-tivno u odnosu predavanja i radionica tijekom kojih će sudionici naučiti o digitalnoj kulturi, umjetnoj inteligenciji, robotici, društvenim mrežama i njihovom odnosu s teologijom, mo-ralom, etikom i antropologijom.

Nakon uvodnika organizatora, prvo predava-nje o odnosu antropologije i tehnologije održao je fr. Eric Salobir, osnivač OPTIC-a i konzultant Papinskog vijeća za komunikaciju. Nakon pre-davanja uslijedila je prva radionica tijekom koje su sudionici rješavali određene zadatke i promi-šljali o tehnološkim izazovima za Red i Crkvu.

ČIOVO: Međunarodna znanstvena konferencija

Od 3. do 4. rujna u Trogiru je (Hotel Sv. Križ, Arbanija [Čiovo]) održana međunarodna znan-stvena konferencija 'The Human Brain & The Human Person'.

Domaćin konferencije bila je Hrvatska domi-nikanska provincija, a okupila je predavače iz Hr-vatske, Japana, Velike Britanije, Poljske, Južnoa-fričke republike, Danske i Mađarske koji su pro-mišljali o poimanju osobe, kulture, neuroznanosti, bioetike, transhumanizma kao i na srodnim temama, a tematizirali su o poimanju identiteta, moralu, etici, shvaćanju ljepote, slobodne volje, savjesti i prava te razvoju njihovih odnosa s teo-logijom i filozofijom kao i napretkom psihologije, biologije, medicine, neuroznanosti i sl.

Konferencija je započela pozdravnim govo-rom Andrewa Pinsenta, ravnatelja Ian Ramsey centra za znanost i religiju Sveučilišta u Oxfordu.

Prvo predavanje o odnosu znanja i osobe u kasnoj antici održao je fr. Srećko Koralija, OP, koji je ujedno bio i jedan od četvorice glavnih (keynote) izlagača.

Drugi keynote predavač, Howard Robinson [CEU, Budapest], izlagao je o dualizmu i Aristo-telovom poimanju hilemorfizma gdje je iznio argumente u prilog korisnosti Aristotelovog po-imanja uma za modernu znanost.

Treći keynote predavač, Andrew Pinsent [IRC, Oxford], govorio je o aktualnosti govora o duhovnom smislu Svetog Pisma i njegovom od-nosu s ostalim metodama čitanja Biblije i zna-nosti. Četvrti keynote predavač, Daniel Came [University of Lincoln], govorio je o mogućno-stima i granicama argumenata kognitivne zna-nosti koja preispituje utemeljenost religijskih vjerovanja.

Uz glavne predavače, svoja izlaganja održalo je još desetak istraživača. Svi sažeci predavanja mogu se pronaći u knjižici koja je objavljena na mrežnoj stranici www.dominikanci.hr

BOŠNJACI: Spomen ploča fr. Česlavu Novaku OP

U nedjelju, 9. rujna u župi sv. Martina biskupa u Bošnjacima, otkrivena je spomen ploča domini-kancu dr. Česlavu Novaku koju su podigli Hrvat-ska dominikanska provincija Navještenja Blažene Djevice Marije i župa sv. Martina biskupa.

Uz nazočnost vjernog puka ploču su otkrili izaslanik fr. Slavka Slišковиća provincijala Hr-vatske dominikanske provincije fr. Kristijan Dragan Raič, ekonom i mjesni župnik vlč. Josip Filipović.

Prije otkrivenja, slavljena je sveta misa koju je predvodio dominikanac Kristijan Raič uz asi-stenciju Marina Golubovića i Karla Kvesića, do-minikanskih bogoslova.

Tumačeći evanđeosku poruku, propovjednik je rekao kako pod Isusovim rukama nevjerovat-no postaje zbilja, nemoguće postaje stvarnost. Svoja čudesa čini daleko od svjetala pozornice i javnosti. Čudesa nisu za javnost, nego za nutar-nje i vanjsko ozdravljenje pojedinca.

Isus je ispunjenje čovjekovih očekivanja i svih njegovih pritajenih nadanja. Isus gleda prema nebesima, duboko uzdiše, a taj duboki uzdah je molitveni vapaj koji nakon te molitve čovjeku vraća cjelovitost, zdravlje.

Budući da je poslije mise slijedilo otkrivanje spomen ploče, fr. Kristijan je na kraju homilije podsjetio kako je komunistička vlast na mjestu "Drage Gospe Bošnjacke" porušila svetište.

Zbog toga je proganjan i tadašnji župnik i dekan župe preč. Marijan Galović, te još neki katolički svećenici, a neki su vjerojatno i ubijeni među kojima i dominikanac Novak, koji je godine 1946. iz Subotice predvodio hodočašće u Gospino svetište Aljmaš.

Poslije je došao u Bošnjake isključivo radi „Gospinih ukazanja“, prespavao kod župnika, da bi mu se po ranojutarnjem odlasku iz župnog dvora prema Subotici izgubio svaki trag.

Prilikom otkrivanja ploče, župnik je rekao da su za vrijeme „ukazivanja Gospe“ i u vremenu koje je uslijedilo nakon mnogi patili upravo zbog istine koja je tadašnjem režimu smetala. Nisu uklanjali samo zgrade, građevine, kapelice, nego su i žive ljude uklanjali da im se do danas ne zna sudbina.

Česlav je kršten kao Marin u Kaštel Lukšiću 2. svibnja 1902. godine od oca Martina i majke Jele Alberti. Osnovnu školu završio je u Kaštelima, a gimnaziju u Bolu na Braču i Starom Gradu na Hvaru. Godine 1919. u Dubrovniku ulazi u dominikanski Red kao brat Česlav.

Od 1921. do 1928. godine studira u Rimu gdje stječe doktorsku titulu obranom teze na temu: "O potrebi sv. euharistije u duhovnome životu".

Za svećenika je zaređen također u Rimu 1927. godine, a mladu misu je slavio u rodnom Kaštel Lukšiću iste 1927. godine.

Nakon školovanja i svećeničkoga ređenja u Rimu asigniran je u dominikanski samostan u Bolu na Braču gdje je dvije godine predavao kao profesor u Dominikanskoj klasičnoj gimnaziji u Bolu. 1931. premješten je za odgojitelja dominikanskih sjemeništaraca u Gruž (Dubrovnik), a uz tu službu na Dominikanskom filozofsko-teološkom učilištu u Dubrovniku predavao je: Uvod u Stari i Novi Zavjet, egzegezu, kozmologiju, latinski jezik, hebrejski jezik, crkvenu povijest, propovjedništvo itd.

Osobito se isticao kao vrsna duhovna osoba, zbog čega je bio omiljeni propovjednik i predvoditelj duhovnih obnova mladima u Dubrovačkoj biskupiji. U Dubrovniku ostaje sve do 1943. kada je iznova premješten u Bol na Braču za profesora u Dominikanskoj klasičnoj gimnaziji.

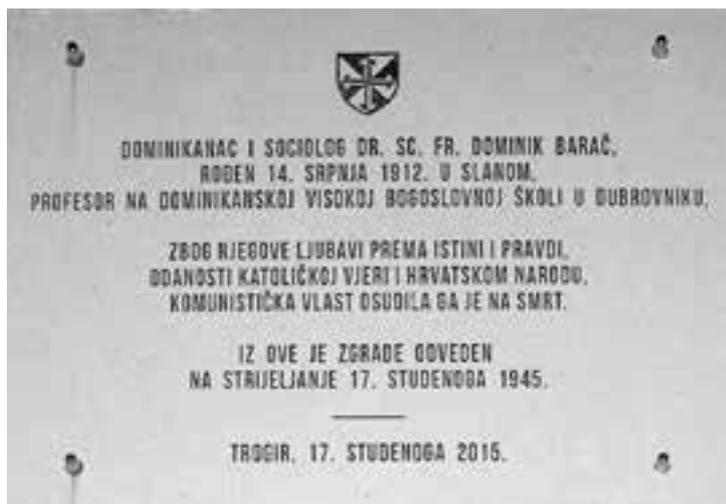
Na otoku je rat činio svoje, bio je okupiran od stranih sila pa život nije bio lak. Dominikanac se nakon jednog posjeta braći samostana u Splitu više nije mogao vratiti na Brač pa je ostao, što u Splitu, što kod rodbine u Kaštelima, sve do 1945. godine kada se, vjerojatno po završetku rata, uspijeva vratiti u Bol na Braču, gdje postaje upravitelj Trećeg dominikanskog reda.

U svibnju 1946. godine, kako piše fr. Anđelko Huljev, odlazi na ispomoć braći dominikancima u Suboticu, a 9. rujna prenoćio je kod župnika u Bošnjacima i jutrom 10. rujna 1946. napustio župni stan. I od toga časa, pa sve do danas, za njega ne znamo ništa.

UZ 73. OBLJETNICU SMRTI FR. DOMINIKA BARAČA

Dominikanski red 17. studenoga obilježava spomen na mučeničku smrt fr. Dominika Barača koji je strijeljan tog datuma 1945. godine u Trogiru.

Tim povodom je samostan sv. Dominika i svetište blaženog Augustina Kažotića u subotu organizirao polaganje vijenca i paljenje svijeća ispred zgrade suda u kojoj je ovaj mučenik bio zatvoren i odveden na strijeljanje.

Misno slavlje predvodio je o. Slavko Slišković, koji je u propovijedi istaknuo kako je fr. Dominik umro živeći kršćanske kreposti te naglasio: "Danas na poseban način obilježavamo 73. godišnjicu od kada je u Trogiru bio strijeljan naš subrat Dominik Barač.

Mi danas slavimo njegov život koji je on na ovoj zemlji živio dosljedno i uzorno te u malo godina postigao velika djela. Isusa je nasljeđovao tijekom života, ali i u smrti. Imao je 33 godine kada je bio ubijen, i umirao je s gotovo identičnim Isusovim riječima.

Isus je s križa molio „Oče oprosti im jer ne znaju što čine“, a Dominik također umire s riječima: „Bože oprosti im.“, rekao je propovjednik i dodao kako je ova obljetnica znak života i dokaz da pobjeđuje život, a ne smrt.

Znaju se imena suca i tužitelja koji su Dominika osudili, mislili su kako gospodare životom i smrću, ali njihovo je ime potonulo u zaborav i nestalo u smrti. A onaj za koga su mislili da ga predaju smrti, živi u našim sjećanjima, živi u spomenu i što je najvažnije, vjerujemo da živi kod samoga Boga.

Ploča na zgradi suda s imenom Dominika Barača svjedoči i kamen glasno viče da se istina i život ne mogu ubiti. Nažalost, Dominik Barač još nije uzdignut na čast oltara, ali mi se nadamo i sve činimo da bude uzdignut. Zato su ovakva događanja bitna da zaživi sjećanje na njega, da se potakne čašćenje na Dominika, da se vjernici počnu uticati njegovom zagovoru, kako bi se

pokazalo da on nije samo uzor života na zemlji nego i zagovornik s neba.

Dominik je sveto živio i takav život potvrdio svojom mučeničkom smrću. On je bio doslovno uhićen i strijeljan, a zar i mi u svom životu nemamo mučeništva, zar i mi ne trpimo. Bog pomaže ako mu se s pouzdanjem utječemo, pa čak i u onim trenucima kad nam se ovozemaljski život oduzima, što je Barač potvrdio svojim primjerom.

Naime, kad su ga vodili na strijeljanje molio je svog subrata koji je bio u drugoj tamnici da ga odriješi od grijeha i slabosti, koje svaki čovjek na ovoj zemlji ima. To je i nama pouka da se utječemo Bogu. U našim životima uvijek će biti bitaka, ali pitanje je hoće li biti i vjere.

Zato molimo i za one koji nas progone, što je najbolji znak da častimo one koji su prije nas na ovom svijetu živjeli i čiji je život nama primjer. Tako ćemo s njima jednog dana uživati u zajedništvo svetih i u zajedništvu s Bogom, rekao je u svojoj homiliji o. Slišković. Na kraju misnog slavlja, provincijalu, subraći svećenicima, nazočnim vjernicima, te crkvenom zboru zahvalio je starješina fr. Petar Galić, OP.

Potom je provincijal blagoslovio i svečano otvorio novu dvoranu u samostanu čiji je naziv „DVORANA FR. DOMINIK BARAČ.“

Prvo predavanje u dvorani održao je mr. sc. Ivan Armanda govoreći o životu i djelu fr. Dominika te mučeništvu kojeg je podnio zbog ljubavi prema Kristu, a nakon toga uslijedio je prigodni domjenak.

KLOPČE: Svečana proslava župnog patrona

Blagdan Uzvišenja sv. Križa svečano je proslavljen u nedjelju, 16. rujna u župi Klopče pokraj Zenice o kojoj duhovno-pastoralnu brigu četrdeset tri godine vode braća dominikanci.

Prije početka sv. Mise župnik p. Pero Jurič pozdravio je okupljeno mnoštvo, svećenike i predvoditelja slavlja p. Tomislava Kraljević, priora dominikanskog samostana u Dubrovniku.

Uz mnoštvo vjernika koji su se skupili iz zeničkih župa, u koncelecijaciji su uz domaćeg župnika p. Pere sudjelovali vlč. Anto Dominiković – župnik u Crkvici, vlč. Vladimir Pranjić, župnik župe sv. Josipa u Zenici i vlč. Vlatko Rosić – ravnatelj Katoličkog školskog centra u Zenici.

Uvodno propovjednik je rekao kako je križ simbol svih ljudskih patnji i boli te da nas kršćane križ prati od krštenja pa do grobnog humka.

Stoga nas današnji blagdan poziva da podignemo pogled jer je Bog po križu uzdigao i proslavio svoga Sina, a onda po Sinu i nas koji se zovemo njegovim imenom.

Čovjek je u konstantnoj opasnosti da poput Izraelskog naroda u pustinji mrmlja i optužuje Boga za svoje patnje, jer krivo misli da nas Bog kažnjava zbog naših grijeha i pobune protiv Boga, istaknuo je fr. Tomislav i dodao: „Blagdan Uzvišenja sv. Križa današnjeg čovjeka koji je u strahu i neizvjesnosti poziva da obnovi povjerenje u Božju providnost, povjerenje u Krista koji je pobijedio smrt i Oca koji ga je uskrisio na spasenje sviju koji vjeruju.

I kad ne znamo i ne umijemo kako i što moliti

dovoljno je da s povjerenjem pogledamo na Kristov križ i prihvatimo u svom životu ljubav kojom nas Krist obasiplje, onda ćemo otkriti da se duhovno jačamo i da Bog mijenja naš pogled na ono što živimo i jesmo.“

Završavajući homiliju, prior dominikanskog samostana u Dubrovniku rekao je da slaveći “današnji blagdan” slavimo onoga koji je na njemu visio te da nam Bog preko križa daje znak svoje ljubavi i poziva nas na povjerenje. Nakon misnog slavlja pred crkvom je uslijedilo pučko veselje. (www.dominikanci.hr)

CHICAGO: Dominikanka športašica

Sestra Mary Jo Sobieck oduševila je sportske novinare i publiku.

Bejzbolsku utakmicu koja je u mjesecu rujnu o.g. odigrana između Chicago White Soxa i Kansas City Royalsa, mnogi neće pamtititi po konačnom rezultatu, nego po prvom bacanju koje je izvela sestra Mary Jo Sobieck.

Sestra Mary Jo Sobieck je dominikanka koja predaje teologiju u Marijanskoj katoličkoj srednjoj školi u Chicagu, a mnogi sportski komentatori su se u čuđenju složili da je sestrično bacanje bilo savršeno.

Iako izvođenje bacanja naoko može izgledati jednostavno, nije tako. Brojni sportaši, glazbenici i razne druge poznate osobe potpuno podbace kada dobiju priliku izvesti ga ‘na velikoj sceni’. Međutim, ova je dominikanka svojim potezom navela neke da u šali predlože potpisivanje ugovora s njom.

Oni koji bolje poznaju sestru Mary nisu bili toliko iznenađeni jer se na fakultetu bavila softballom i odbojkom, a za ovaj nastup se posebno pripremala.

NJEMAČKA: Najstarija njemačka redovnica slavi 110. rođendan

Njemačka dominikanka u Bavarskoj, sestra Konrada Huber proslavila je 29. rujna 2018. svoj **110 rođendan**.

Kažu da je osobno željela doživjeti samo 90 godina starosti, a evo, dočekala je 110. ovozemaljski rođendan. Kada je znatiželjnici upitaju kako to da je kao redovnica doživjela toliku starosnu dob, ona kroz smijeh kaže da ju je dragi Bog zaboravio pozvati k sebi. Preživjela je dva svjetska rata i doživjela 10 poglavara Katoličke Crkve. Već 88 godina živi u samostanu dominikanki u Niederviehbach u Donjoj Bavarskoj.

Kako prenosi portal croexpress.eu, nikad nije požalila što je redovnica i kada bi se ponovno rodila bila bi dominikanka. Zbog svojih godina teško priča, ali i slabije čuje. No, osmijeh s lica ne skida. Puno moli za duhovna zvanja, za papu Franju i za dominikanski red.

Iako već dugi niz godina sjedi u invalidskim kolicima dolazi na sve liturgijske časove i misna slavlja. Dnevno moli Gospinu kronicu. Sestra Konrada nema problema s vidom. Čita bez naočala. Rođena je krsnim imenom Rosalie 29. rujna 1908. godine u dijelu Rotall - Inn u mjestu Landau. U obitelji je bilo devetero djece. Sa 22 godine ušla je u samostan dominikanki Svete Marije u Niederviehbach. Tada je u samostanu bilo preko 100 sestara, dok ih je danas samo 23.

KORČULA: Tuga Tarle predstavila Vinka Paletina sestrama u Korčuli

U petak, 26. listopada, sestre samostana u Korčuli imale su rijetku priliku ugostiti poznatu

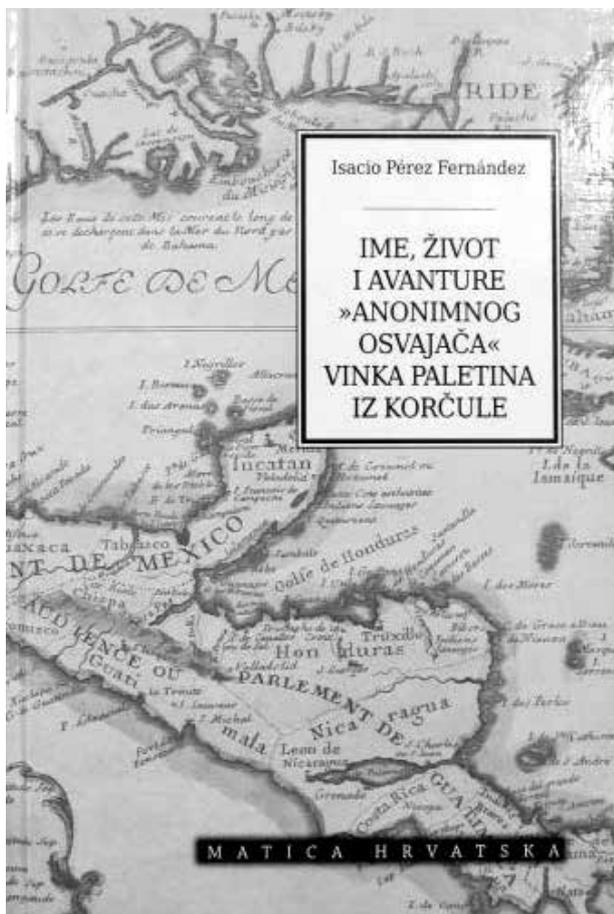
hrvatsku književnicu, diplomatkinju i promotoricu hrvatske kulture prof. Tugu Tarle, koja im je predstavila svoju najnoviju knjigu, prijevod djela španjolskog dominikanca Isacia Péreza Fernandéza „Ime, život i avanture ‘anonimnog osvajača’ Vinka Paletina iz Korčule“.

Okupljenim je sestrama prof. Tarle približila lik ovog zanimljivog, iako nedovoljno poznatog Korčulanina iz 16. stoljeća. Vinko Paletin, dominikanac rođen u Žrnovu, bio je avanturist, osvajač, pisac, kartograf, prevoditelj i izumitelj. U svom „Izvješću o Novoj Španjolskoj“ govori o novootkrivenom kontinentu, opisujući pejzaž, biljke i životinje, naselja i ljude koji ondje žive. Upravo je njegova knjižica bila jedan od rijetkih izvora o novome svijetu tadašnjim istraživačima i znatiželjnicima. Po povratku u Europu, Vinko Paletin se osim pisanja bavi i kartografijom, te izrađuje kartu Španjolske koju Tridentski koncil proglašava najboljom tada postojećom. Pred kraj života vraća se na Korčulu, gdje djeluje kao prior samostana sv. Nikole i 1571. obnavlja crkvu uništenu u napadu alžirskog kralja i njegove mornarice. Prof. Tarle zaključila je izlaganje o njegovom životu i svom radu na knjizi riječima kako je željela stečeno znanje učiniti dostupno onima koji ne žele zaboraviti naše velike ljude, kako bi se očuvao identitet naroda. Najavila je i kolokvij o Vinku Paletinu 7. studenog u Zagrebu.

Nakon predstavljanja knjige, prof. Tarle progovorila je o svom bogatom iskustvu, posebno u diplomaciji i radu s iseljenicima, odgovorivši i na brojna pitanja sestara. Zahvalila se na pozivu, a sestre su, obogaćene onim što su čule i

u dobrom raspoloženju, zahvalile predavačici na posvećenom vremenu i onome što je s njima podijelila.

ZAGREB: Koleda svetom Martinu

‘Za ne povrć’ zakon stari’ i mi smo nastavile tradiciju ‘pivanja svetom Martinu’. Najmlađe su postavile pitanje: hoćemo li ići pivati? Odgovor je glasio: svakako! Bilo je to u subotu, 10. studenoga, vigilijska sv. Martinu. Ali, sad je bilo pitanje nad svim pitanjima: kome ćemo sve ići pivati? Tko će nam otvoriti vrata i darivati nas? Na listu smo stavile oko desetak imena, no bilo ih je na kraju ipak upola manje (priora, ekonome, s. Alfonza, s. Ljubica, s. Smiljana). Ništa zato, isplatilo se i ovo. Itekako! Iz puna se grla orio po hodnicima blagoslov: Sve vam raslo, sve vam cvalo, po sve vike vika. Amen. A onda je slijedilo ono najvažnije: u zajedničkoj rekreaciji uživanje u dobivenim darovima. E, tu vam pismi ni’ bilo kraja....

KRIŽEVCI: Jubilarni 10. Susret hrvatskoga duhovnoga književnoga stvaralaštva

U Križevcima je u subotu 1. prosinca 2018. održana završna svečanost jubilarinoga 10. Susreta hrvatskoga duhovnoga književnoga stvaralaštva „Stjepan Kranjčić“ u Maloj dvorani Hrvatskoga doma. Stručni ocjenjivački sud, u kojem su bili dr. sc. Vladimir Lončarević, mr. sc. Božidar Petrač i vlč. Drago Bosnar, okupljenima je predstavio zbornik najuspjelijih radova pristiglih na natječaj „Bog nosi moje cipele“.

Zatim je u župnoj crkvi sv. Ane bilo misno slavlje koje je uz 100. obljetnicu rođenja župnika Stjepana Kranjčića po kojemu Susret i nosi ime, predvodio bjelovarsko-križevački biskup mons. dr. Vjekoslav Huzjak.

Sâm 10. Susret hrvatskoga duhovnoga književnoga stvaralaštva „Stjepan Kranjčić“ započeo je u 19.00 sati u Velikoj dvorani Hrvatskoga doma. Tom su prigodom autori najboljih radova, prema ocjeni stručnoga ocjenjivačkog suda, bili nagrađeni, a odabrani su radovi bili javno izvedeni u interpretaciji dramskih umjetnika Helene Buljan i Dubravka Sidora. U glazbenom dijelu programa nastupio je VS „Allegro“, a scenaristica i voditeljica Susreta bila je predsjednica Udruge „Dr. Stjepan Kranjčić“ Tanja Baran.

Susret hrvatskoga duhovnoga književnoga stvaralaštva „Stjepan Kranjčić“ jedini je književni susret za duhovnu književnost protkanu kršćanskim vrednotama u kratkim književnim žanrovima (poezija, kratka priča, putopis, esej, monodrama) u Hrvatskoj. Nakon raspisanoga natječaja koji je bio otvoren od 15. svibnja do 15. kolovoza 2018., stručni ocjenjivački sud (Lončarević, Petrač, Bosnar) sve je radove, bez

znanja o autorstvu, pročitao i odlučio koji će radovi biti nagrađeni, koji javno izvedeni, a koji objavljeni u zborniku. Na natječaj za jubilarni 10. „Književni Kranjčić“ javila su se 104 autora sa 159 radova (92 pjesme, 35 kratkih priča, 10 putopisa, 14 eseja i 8 monodrama). Većina autora koji su se javili na natječaj su iz Hrvatske, a javilo se i nekoliko autora iz inozemstva. Stručni je ocjenjivački sud odlučio da će u zborniku „Bog nosi moje cipele“ biti objavljena 32 rada, i to: 14 pjesama, 6 kratkih priča, 5 putopisa, 4 eseja i 3 monodrame, dok će 15 radova (po tri u svakom žanru) biti nagrađeno.

Proslava 100. obljetnice rođenja župnika Stjepana Kranjčića održana je u četvrtak 6. prosinca 2018. u Križevcima u kojima je Kranjčić, djelujući od 1952. do 1968., zaslužio glas svetosti.

Misno je slavlje u križevačkoj župnoj crkvi sv. Ane predvodio bjelovarsko-križevački biskup Vjekoslav Huzjak. Uvodno je župnik Stjepan Soviček pročitao životopis Stjepana Kranjčića, a biskup Huzjak je rekao da Kranjčić svećeništvo nije živio za sebe, već za druge, da je Kranjčić život živio kao došašće, kao put susreta sa Spasiteljem.

Nakon euharistije Dramska družina „Ozana“ iz Visokog kraj Novoga Marofa, pod vodstvom etnologa Tibora Martana, izvela je dramsko-scensku igru „Štefek“ posvećenu Stjepanu Kranjčiću.

Proslavu 100. obljetnice Kranjčićeva rođenja organizirala je Udruga za promicanje znamenitih Križevčana „Dr. Stjepan Kranjčić“ u zajedništvu s križevačkim župama sv. Ane te BDM Žalosne i sv. Marka Križevčanina.

Tanja Baran

DENVER: Fr. Srećko Koralija na konferenciji u Denveru

Od 17. do 20. studenoga u Denveru (Colorado, SAD; Denver Convention Center) održana je godišnja međunarodna konferencija u organizaciji Društva za biblijsku

literaturu (SBL) i Američke akademije za religiju (AAR). Konferencija okuplja stručnjake i istraživače mnogih područja koja se tiču lingvističkih, egzegetskih i teoloških pitanja, a podijeljena je u cjeline prema ekspertizama sudionika konferencije. Fr. Srećko Koralija, OP izlagao je unutar dvije tematske cjeline: „Lingvistika i biblijski hebrejski“ („Linguistics and Biblical Hebrew“) i „Međunarodni projekt za sirijski jezik“ („International Syriac Language Project“).

Prva cjelina okuplja neke članove Akademije za **hebrejski jezik**, kao i istraživače iz cijelog svijeta koji se bave pitanjima lingvističkog tumačenja hebrejskog jezika. Fr. Srećko je u toj cjelini govorio o ulozi članova rečeničnog ustrojstva s posebnim naglaskom na izražavanje objekta i padeža u odnosu hebrejskog i sirijskog jezika.

U cjelini „Međunarodni projekt za **sirijski jezik**“ koja okuplja istraživače sirijskog jezika i gramatike u svrhu pisanja novog leksikona tog jezika, fr. Srećko je govorio o povijesnim i metodološkim aspektima srednjovjekovnih sirijsko-arapskih rječnika te aspektima rječnika koji su nastali tijekom 19. stoljeća.

Što se tiče „mlađih“ rječnika koji su nastajali tijekom 19. i početkom 20. stoljeća, fr. Srećko je ukazao na metodološke i semantičke paralele između hebrejskih i sirijskih leksikona u objašnjavačkim pojmovima. Istaknuto je da su rječnici i gramatike temelj shvaćanja svih humanističkih disciplina jer sve one koriste riječi i terminologiju u prezentiranju vlastitih argumenata i hipoteza. Upravo je iz tog razloga važno što je preciznije moguće pisati gramatike i rječnike jer oni zapravo obuhvaćaju i tumače kompletan jezik.

Blaženi Sadok

(? – oko 1260.)

Bl. Sadok pripadnik je prvih generacija dominikanaca, stasalih u doba utemeljitelja Reda, sv. Dominika. No, spada i među one značajne dominikance iz početaka Reda o kojima je sačuvano jako malo podataka. Stariji dominikanski povjesničari i kroničari gotovo da ga i ne spominju, pa su stoga suvremeni povjesničari prisiljeni "čitati između redaka", ne bi li makar posredno saznali nešto o ovom mučeniku, ili barem došli do neke pretpostavke koja bi osvijetlila njegov lik. Uza sve to, životopis bl. Sadok nemoguće je detaljno istražiti i prikazati, jer nema vrela koja bi to omogućila. Taj nedostatak posebno teško se osjeća i u hrvatskim krajevima, jer je bl. Sadok vezan uz dolazak prvih dominikanaca u kontinentalni dio današnje Republike Hrvatske i u sam grad Zagreb.

Poljak u Bologni

Ništa se pouzdano ne zna o mjestu i vremenu Sadokova rođenja, kao ni o njegovu djetinjstvu i mladenačkoj dobi. Drži se da je rodom Poljak i da je studirao u Bologni. Vjerojatno se u tom gradu upoznao s dominikancima i odlučio im se pridružiti. Ne zna se kada je obukao redovničko odijelo, a predaja drži da ga je primio iz ruku sv. Dominika. Osim njega, u Bologni je imao prilike upoznati i druge istaknutije dominikance iz početka Reda. Dovoljno je spomenuti da je svjedočio dvama prvim Vrhovnim zborovima Reda održanima 1220. i 1221. u bolonjskom samostanu sv. Nikole. Tad se mogao upoznati sa svim istaknutim članovima reda, koji su ujedno dobili priliku upoznati Sadoka. Ostavio im je utisak redovnika sveta života.

Povjesničari pretpostavljaju da je Sadok stekao dobru teološku izobrazbu i da je bio vrstan propovjednik. Pretpostavke temelje na činjenici da ga je sam sv. Dominik poslao u misije s

B. SADOČ, † 1260.

drugom subraćom, što sigurno ne bi učinio da Sadoka nije resilo teološko znanje i propovjedničke vrline. Naime, Vrhovni zbor Reda propovjednika, koji se sredinom 1221. održan u Bologni pod predsjedanjem sv. Dominika, donio je odluku o slanju prvih dominikanaca na područje Ugarsko-Hrvatskoga Kraljevstva. Ta je zadaća povjerena dotadašnjem prioru bolonjskoga samostana, Pavlu Dalmatincu, i još četvorici fratara, od kojih je imenom poznat samo bl. Sadok.

Misionar

Pavao Dalmatinac je s bl. Sadokom i s još trojicom subraće vrlo brzo nakon završetka rada Vrhovnoga zbora, u lipnju 1221. krenuo prema ugarskim krajevima. Putem su im se pridružila tri mladića, čije je redovnička formacija povjerena Sadoku. Povjesničari pretpostavljaju da mu je i nakon toga bila povjeravana služba odgojitelja mladih redovnika, i to zbog njegova primjera života, pobožnosti i razboritosti.

Već iste, 1221. godine došao je Sadok sa subraćom u Veszprém, gdje su utemeljili samostan. Potom su utemeljili samostane u Székesfehérváru (Alba Regia), Budimu i drugdje. No, kako opravdano zaključuju povjesničari, ti ugarski krajevi nisu bili krajnji cilj ovih dominikanskih misionara. Oni su nedvojbeno poslani propovjedati u današnju Slavoniju i Bosnu, jer je u tim krajevima bilo pripadnika heretičkih sljedbi, te u istočne ugarske krajeve koji su još bili poganski. Pritom su im katolički krajevi u Ugarskoj i Hrvatskoj imali poslužiti kao misionarske baze u kojima će se pripremati za propovijedanje među krivovjercima i poganima te gdje će se, u slučaju potrebe, skloniti. To se može zaključiti i temeljem pravaca kretanja dominikanskih misionara i širenja njihovih samostana u ovim krajevima. Pavao Dalmatinac i bl. Sadok iz Italije su došli u katoličke ugarske krajeve, a potom se pravac njihova kretanja kreće prema jugu, prema slavonskim i bosanskim krajevima.

Kako je već spomenuto, nedostatak povijesnih vrela ne omogućava detaljan prikaz misionarskoga puta bl. Sadoka. Ipak se s izvjesnom sigurnošću može prihvatiti tvrdnja da je iz

ugarskih krajeva krenuo prema današnjoj Slavoniji, ali i da je – vjerojatno prije toga – došao u Zagreb te ondje oko 1228. utemeljio samostan sv. Nikole i bio njegov prvi prior. Samostan se nalazio u današnjoj Vlačkoj ulici, odakle je u drugoj polovini 15. stoljeća preseljen na utvrđeni Grič. Ne zna se do kad je bl. Sadok upravljao zagrebačkim samostanom ni gdje ga je put odveo nakon Zagreba. Zna se samo da je kasnije bio poslan u svoj zavičaj, u Poljsku. Ondje se 1260. spominje u službi priora samostana sv. Jakova u Sandomierzu. Pretpostavlja se je službu preuzeo prije te godine, ali se ne zna kada, a vršio ju je do mučeničke smrti.

Mučenik

Potkraj 1259. ili na početku 1260. Tatari su ponovno prodrli u Rusiju, a odatle i u Poljsku, gdje su poharali Lublin i neke druge gradove. Na putu im se našao i Sandomierz, kojega su opkolili i neko vrijeme opsjedali. Dominikanci su ostali s narodom u dobro utvrđenom gradu na rijeci Visli. Kad su Tatari na prevaru provalili u grad, nemilosrdno su se obračunali s njegovim stanovnicima. Mnoge su ubili na ulicama i u njihovim domovima, a brojne su utopili u Visli. Svjesni da

će krvnici doći i u njihov samostan, dominikanci su se pripremili za odlazak vječnost. Ispovjedili su se i u zajedničkoj molitvi očekivali dolazak barbara. Kad su Tataři provalili u samostan, za- tekli su ukupno 49 dominikanaca kako u samo- stanskoj crkvi, nakon povečerja, pjevaju anti- fonu *Salve Regina*. Nisu imali milosti ni prema mladim novacima ni prema starim redovnicima, nego su ih sve ubili. U samostanskoj crkvi leža- la su tijela 49 dominikanaca, na čelu s njihovim priorom Sadokom. Neki povjesničari, premda bez pravih dokaza, drže da se pokolj dogodio 2. lipnja 1260., a potvrdila su ga arheološka istraži- vanja u Sandomierzu u novije doba.

Nedugo nakon pokolja dominikanaca u San- domierzu, krakovski biskup Ivan Prandota i poljski kralj Boleslav V. poslali su delegaciju koja je izvijestila papu Aleksandra IV. o ovom događaju i o drugim nevoljama što su ih poljski katolici pretrpjeli od Tatara. Delegacija je trebala i provjeriti mogućnost uzdizanja na oltar domi- nikanskih mučenika. Premda tad nije došlo do

beatifikacije, vjernici su im iskazivali štovanje, koje ni stoljećima nakon pokolja nije prestalo. Potvrdio ga je i odobrio 18. listopada 1807. papa Pio VII., čime su Sadok i njegova subraća muče- nici proglašeni blaženima. Spomenimo na kraju kako mnogi dominikanski povjesničari tvrde da se **nakon krvavih događaja u Sandomierzu**, gdje su dominikanci ubijeni dok su pjevali anti- fonu *Salve Regina*, **ustalio u Dominikanskom redu običaj da se ta antifona pjeva uz krevet umiruće braće i sestara.** (*bold. ur.*)

LITERATURA: Antonio Touron: *Ristretto delle vite dei primi discepoli di S. Domenico*. In Roma 1744. – Manuel Amado: *Compendio histórico de las vidas de los santos cano- nizados y beatificados del sagrado Orden de predicado- res*. Madrid 1829. – William A. Hinnebusch: *Dominikan- ci. Kratka povijest Reda*. Zagreb 1997. – Stjepan Krasić: *Dominikanci. Povijest Reda u hrvatskim krajevima*. Za- greb 1997. – *Dominikanski časoslov*. Zagreb 2002.

Ivan Armanda

s. M. TEREZA MAČKOVIĆ

Zajedno sa s. Cecilijom Škriljevečki, ustrajala je u svom redovništvu punih 50 godina i njena kolegica iz novicijata s. Tereza Mačković. Obje su proslavile svoj jubilej u Zagrebu, u našem samostanu Bl. Ozane, 22. lipnja 2018. S. Tereza je ostala tu još nekoliko dana na odmoru, pa je pristala reći nešto o sebi za naše glasilo Ave Maria.

AM: s. Tereza, gdje i kada si rođena?

s. Tereza: Rođena sam 28. siječnja 1941. u Čikeriji, Tavankut, od oca Kalora i majke Marije rođ. Tikvicki. Bilo nas je petero djece (Stjepan, Vinko, Ruža, Irena i Teza), ja sam najmlađa. Najstariji brat je umro još kao dijete, tako da nas je ostalo četvero. Majka mi je umrla vrlo mlada, u 38. godini života, kad sam ja imala tek godinu

i pol, tako da se niti ne sjećam kako je izgledala. Kažu da je bila visoka i malo jača. Otac je ostao sam s nas četvero malodobne djece. Tužno je to bilo za cijelu obitelj. „Vjerojatno sam mu ja bila najveći problem, jer se nisam još niti odvikla majčine sise. Ne znam kako je izgledala moja mama. Znam jedino da mi je nedostajala, kao i svakom djetetu. Svi su se o meni brinuli, mazili me i pazili.

Otac nas je svih jako volio. Nije se htio ponovno ženiti, jer se bojao da nas 'druga mama' neće tako voljeti. To mi je pričala od njegova brata žena. Mene su najviše čuvale tetke, očeve sestre i njihove kćeri.

AM: Od čega ste živjeli?

s. Tereza: Živjeli smo od poljoprivrede. I očevi i majčini roditelji su također bili veoma siromašni pa nam nisu mogli puno pomagati. Dok je mama bila živa imali smo domaće životinje. Međutim, kad se razboljela, sve je to otišlo na doktore po bolnicama. Posve smo osiromašili. Otac se mučio, morao je sam sve raditi i kuhati i prati, ali uvijek je bio raspoložen. Ipak, kad mu je god bilo teško, bila mu je uvijek pri ruci njegova sestra Kata, koja se udala u blizini našega mjesta. Pomagala nam je i mamina mama i njezine sestre. Ljudi su tamo jako osjećajni i velikodušni, uvijek pomažu jedni drugima, osobito kad se netko nađe u nevolji kao što je bio moj otac.

Majka mi je umrla 1942., imala je tek 38 godina. Bila je u šestom mjesecu trudnoće, onda se teško razboljela. Ni danas se ne zna točno od

čega je bolovala. Govorilo se da ima neku zara-znu bolest. Zato su je odveli u bolnicu, u izola-ciju. Tu je imala spontani pobačaj tog šestmje-sečnog djeteta, koje se trebalo roditi iza mene. Uvjeti u bolnici su bili grozni. Otac je morao podmićivati neke bolničare da mu dopuste, da joj, na jedna pokrajna vrata, svaki dan donosi hranu. On je jako volio mamu. Riskirao je svoj život da bi njoj pomogao. Kad je u bolnici umr-la, stavili su je u lijes i nisu dopustili da se otvori kad je bio sprovod, da se ne bi zaraza širila. Ču-vao ju je jedan vojnik. I tu je otac morao interve-nirati. Kažu da je tom vojniku dao nešto novaca da mu dopusti otvoriti lijes kako bi je vidjeli. Uspio je i svi su je mogli vidjeti. Smatralo se da je umrla od tifusa, ali to nije sigurno, jer nikada se nitko nije u porodici razbolio od te ili bilo koje druge zarazne bolesti. Samo Bog zna što je to bilo, zašto je morala umrijeti tako mlada. Poslije su čak došli iz grada da dezinficiraju cijelu kuću, da se zaraza ne bi proširila. Otac im nije dozvo-lio. Izgleda da je imao pravo. To nije bio tifus.

AM: Tako si odrastala u krugu svoje obitelji. Jesi li išla u školu?

s. Tereza: Išla sam redovito u školu kao i sva moja braća i sestre. Jedino nismo mogli ići na daljnje školovanje jer nam to otac nije mogao priuštiti. Uglavnom smo bili radosni, igrali se i pomagali ocu koliko smo mogli. Kad smo zavr-šili školu čuvali smo svinje, ovce, guske i drugu perad. Tako smo svi bili korisni da tati bude lak-še. Otac nas nikada nije tukao. Volio je djecu. Bio nam je i otac i majka.

AM: Je li se u vašoj kući molilo, jeste li išli u crkvu?

s. Tereza: Išli smo redovito u crkvu, obavili sve sakramente. Kasnije su se braća i sestre svi crkveno vjenčali. U kući se zajedno molilo, oso-bito na veće blagdane. Inače nismo baš prakti-cirali zajedno moliti kronicu svaki dan. Najviše nas je teta poučavala u molitvi i u svemu dru-gom. Govorila je: „Nemojte lagati ni krasti, to nije lijepo za nikoga.“

AM: Gdje si upoznala sestre dominikanke?

s. Tereza: Sestre dominikanke su bile u Tavan-kutu. Posebno se sjećam s. Male Tereze Vidako-vić. Bile su i druge, ne sjećam se više koje sve. Jed-nom sam se dogovorila sa svojom prijateljicom, od tete kćer, Gizom, da ćemo ići na pivanje u cr-kvu. Ali nismo išle radi pivanja, nego da vidimo časne izbliza. Jednom mi časna Tereza kaže : „Bili ti išla u samostan?“ Ja sam malo već o tome raz-mišljala, ali nisam mogla odmah donijeti odluku. U gradu su bile i druge sestre, ali meni se nisu svidjele. ‘Zalijepila’ sam se za dominikanke.

Tu svoju želju za samostanu sam jednom rekla ocu. On se tome usprotivio, jer je mislio da ću ja ostati s njim. Drugi se već poženili, a ja sam trebala njemu pomagati. Ja sam rekla to časnoj da mi otac ne dozvoljava. Osim toga, onda se trebalo donijeti i miraz u samostan, a otac nije više imao što. Htio je uvesti struju u kuću, ali nije imao no-vaca, a za samostan je trebala i oprema. Jednoga dana s. Tereza je došla kod mog oca. Pitala ga je da me pusti. On je i njoj kazao da ne može. „Koji je problem?“ – pita ona. On odgovara da nema novaca ni za struju, kako bi onda dao još i za mene. Ali ona ga je uspjela ‘slomiti’? Ne znam

što mu je rekla ili obećala, ali u svakom slučaju, on mi je dao nešto novca da si kupim što mi najhitnije treba. To sam učinila odmah sutradan. Kad sam polazila u samostan moji najbliži su me dolazili pozdraviti i davali mi u novcu, a ja sam sve to dala ocu. Bilo je točno onoliko koliko je on dao za moju otpremninu za samostan. Evo, Bog se pobrinuo da se ja odazovem, a i da oca zbog toga ne osiromašim. No, otac je ipak još žalio za mnom, jer je uvijek mislio kako ću ja ostati s njim. Sada je ostao sam. Dolazili su ga, doduše, svi posjećivati i pomoći mu kad god je nešto trebao. Moja sestra se udala samo malo dalje od nas pa mu je bila najbliža, i stalno mu je bila pri ruci. Nije on bio zahtjevan, niti posebno bolestan, ali samoća je za svakoga teška. Kad sam ja bila premještena u Tavankut, već kao sestra dominikanka, onda sam ga i ja posjećivala češće. Doživio je, Bogu hvala 92 godine. Neka mu Bog bude nagrada.

AM: Reci nešto kako ti je bilo ostaviti bačku ravnicu i kakvo ti je bilo putovanje?

s. Tereza: Sjećam se da je onda bio vlak iz Tavankuta do Splita. Od sestre muž me dopratio do Splita. Prespavala smo kod sestara u *sv. Martina*. Ujutro sam krenula brodom za Korčulu. U Korčuli me, na pristaništu, dočekala s. Alfonza. Ja nju nisam poznavala. Čula sam za nju, ali je nisam nikada vidjela. Tamo je bila u Korčuli i s. Brigita. Nju sam vidjela kad je bila Belina mlada misa. Malo pomalo sam upoznala i s. Borislavu,

s. Mala Tereza Vidaković
(1911.–1966.)

pa s. Dominiku. A s. Kalista je tada bila na Orebiću. Ja niti jednu nisam poznavala, ali mi je bilo drago da su iz naših krajeva.

Kad sam došla u Korčulu bila mi je to velika promjena. Imala sam već 24 godine. Na neke sam se stvari brzo navikla, a na neke teže. Najteže mi je bilo prilagoditi se na hranu; ona blitva, pa raštika, uh....

AM: Tko ti je bila učiteljica novicijata? Koliko vas je bilo u grupi?

s. Tereza: Učiteljica mi je bila s. Marija Kulojnja, a podučiteljica s. Dominika i s. Elvira, jedno vrijeme je bila s nama i s. Brigita. A s. Danica nam je pomagala pri učenju časoslova koji je onda bio na latinskom jeziku. U grupi nas je bilo šest: s. Cecilija, ja - s. Tereza, s. Rajka (Vesna), s. Nedjeljka Piplica, s. Branislava i s. Anka (Kata). Novicijat je trajao dvije godine, samo su s. Nedjeljka i s. Cecilija ranije položile zavjete zbog odlaska u Rim. Nismo sve ustrajale. Neke su same napustile red, a neke su poglavari otpustili. Ostale smo samo nas dvije: s. Cecilija Škriljevečki i ja.

AM: Gdje si išla nakon prvih zavjeta?

s. Tereza: Neko vrijeme sam ostala u Korčuli, a onda su me poslali u Škrapa, u Split. Tamo je bila starješica s. Marija Josipa Vidaković, a s njom je bila, osim drugih i s. Borislava. U Škrapama sam radila sve što je trebalo. Išla sam u kupovinu, bila sam ekonomica, a kad je s. Borislava otišla onda sam preuzela i sakristiju. Radila sam i u bašči. Onda nije bilo auta, nego se sve nosilo u rukama. To nije bilo lako, pogotovo kad sam kupovala voće ili povrće. Ali, tako je to bilo. Onda sam bila mlada pa sam sve to mogla. U Korčuli sam naučila od s. Dominike plesti džempere na mašinu, pa sam to nastavila i u Škrapama. Kasnije sam to radila i u Tavankutu.

AM: Kako dugo si bila u Škrapama? Gdje si nakon toga išla?

s. Tereza: Nakon Škrapa sam premještena u Tavankut. Otac mi se bio razbolio, pa su me

poslali da mu budem bliže, ako mu što treba pomoći. Tada je u Tavankutu bila starješica s. Tješimira Bešlić, a s njom je bila i s. Borislava Malagurski. Tu sam redila crkvu. Onda je još trebalo puno zvoniti za pokojne, skoro svaki sat. Nije to bilo na struju nego ručno. Morale smo ići dvije jer se zvonilo sa dva zvona. To se posebno plaćalo. Onda je također bio običaj da se za sprovodne mise unese mrtvački sanduk, i to se lijepo pokrilo, sve okolo su bile svijeće. Bio je to veliki posao za sakristanku, nije to mogla jedna sama, morale smo biti dvije. Hvala Bogu, kasnije su to ukinuli.

AM: Jesi li bila sretna što si se napokon vratila 'kući'?

s. Tereza: U Tavankutu mi je bilo sasvim drugačije, jer to je ipak moj kraj, moja župa. Župnik je bio Antun Gabrić, a kasnije je došao Franjo Ivanković. Svakako da mi je tu bilo lipo, kao da sam kod kuće. Tješimira je bila 14 godina s nama. Kad je ona premještena u Vela Luku, došla je s. Beata Zebić.

Kad je s. Beata premještena, na njezino je mjesto došla s. Danijela Šturlić. Ali to je bilo samo za kratko, niti dva dana. Ne znam što se to događalo, samo znam da ona nije voljela tu biti. Tako je župa jedno vrijeme bila bez sviranja. Za velike blagdane, kao Božić i Uskrs, dolazile su sestre iz Korčule ili iz Zagreba. Tako se sjećam

s. M. Josipa Vidaković (1912.-2001.)

da je bila tu s. Anita Sučić, pa s. Antonija Matić. Kad sam bila u Tavankutu sama sa s. M. Josipom, jednoga jutra, rano, čujem da zove župnik Gabrić. Išla sam vidjeti što je. Pao je i nije se mogao ustati. Zvala sam liječnika i onda su ga spasili. Imao je moždani ili srčani udar. A što bi bilo da nitko nije bio u ono vrijeme tamo?! Sigurno bi bio odmah umro. U Tavankutu sam

ostala dok se nisam razboljela. Nakon operacije su me poslali u našu zajednicu u Suboticu. Kad sam malo ozdravila, župnik je htio da se vratim u Tavankut. Ali nisam više mogla preuzeti toliki posao, nego sam odlazila samo povremeno, nedjeljom.

AM: Sada si stalno u Subotici?

s. Tereza: Tu sam otkako su sestre otišle iz Tavankuta. Samo povremeno, nedjeljom odlazim tamo nešto pomoći. Jedno sam vrijeme (silom prilika) bila i priora u tom samostanu u Subotici, a inače sam dulje vrijeme obavljala službu ekonomice i što god treba drugo. U Subotici nas trenutno ima osam: s. Leopoldina Temunović, s. Nada Gabrić. S. Borislava Malagurski, s. Sofija Aladžić, s. Brigita Stantić, s. Tereza Mačković, s. Nada Ivanković i sadašnja priora s. Barbara Bagudić. Ona je i najmlađa među nama. Ako gledamo prosjek godina onda se moramo 'pohvaliti' da nam je 'najviši' prosjek starosti od svih u Kongregaciji!

AM: Jesi li sretna što si redovnica? Jesi li ikad požalila što nisi ostala u svijetu?

s. Tereza: Mogu reći da nisam nikada požalila što sam redovnica. Kao i svaka sestra, i ja sam proživjela svega i svašta, i padove i dizanje. Bilo je radosnih, ali i žalosnih trenutaka, ali ja mislim da je to normalno za svakoga čovjeka, kako za one u svijetu tako i za nas u samostanu. Ne može uvijek sunce sjati. Mora biti ponekad i kiše. Ona je jako potrebna!!!

Crkva u Tavankutu

AM: Ima li nešto što te osobito radovalo u samostanu; možda neke osobe?

s. Tereza: Nisam nikada razmišljala što mi je drago, a što nije. Jednostavno se moralo slušati i ići gdje te pošalju. To sam smatrala sasvim normalnim. Svakako su neka mjesta ljepša i draža, a tako i poslovi lakši i teži. Ali nisam tome davala preveliku važnost. A što se tiče osoba, najviše mi se usjekla u pamet s. Leopoldina Temunović. Ona može svima biti uzor po svojoj strpljivosti i prilagođenju volji Božjoj. Kad je gledam sada u bolesti, ne mogu vjerovati da može još uvijek biti nasmiješana i raspoložena. Nikada o drugima ne govori negativno. To je jako poticajno za svakoga. Krunica joj je uvijek u ruci, zadovoljna je sa svima i sa svime. Zbilja je to sveta sestra. Osim nje, ostala mi

je u lijepom sjećanju i č. Gabrijela Batistić. Ona me lijepo savjetovala ali i branila kad je trebalo. To mi je puno značilo. I sestre Marije Josipe Vidaković se rado spominjem. I ona mi je puno pomogla, razumjela me, upućivala u svemu i iskazala mi veliko povjerenje, posebno kad smo bile na Škrapama. Bila mi je kao majka. To se ne zaboravlja. Bila je smirena, strpljiva i razborita. Mogla bih nabrojati još i mnoge druge sestre, jer imam mnogo lijepih uspomena, ali ne mogu sada sve nabrojiti.

AM: Kojemu se svecu najradije moliš?

s. Tereza: To je moja mala tajna, ali ipak ću vam je otkriti: najradije se molim p. Gerardu Stantiću. On je rodom iz ovih krajeva, bio je karmelićanin. Umro je na glasu svetosti i vodi se postupak za njegovo proglašenje blaženim. Svima preporučam da mu se utječu u svojim potrebama. A kakva bi ja bila dominikanka kad ne bi bila pobožna Majci Božjoj! Bez krunice ne mogu ni zaspati.

AM: Imaš li kontakt i s ljudima? Pokušao li katkad pomoći ljudima koji su u teškoći?

s. Tereza: Često susrećem ljude. Kad mi se požale da im je nešto teško, potaknem ih da se mole i bit će im lakše, ali ih i sama preporučim u svoje molitve. To im je jako drago. Ljudima je

najvažnija molitva. Zato smo tu.

Što se tiče moje obitelji, nemam više ni braće ni sestara, svi su mi umrli. Ali imam nećaka i nećakinja. Oni su mi dobri. Svi me vole i poštuju. Neki se bave politikom. Drago mi je da su

hrabri, premda se koji put bojim za njih. Neka ih Bog čuva i nadahnjuje.

AM: Želiš nešto poručiti sestrama, kao 'zlatna' jubilarica?

s. Tereza: Zahvaljujem Bogu što me poslao u redovnički stalež. Ne znam jesam li ispunila Njegova očekivanja, zato se uzdam u Njegovo veliko milosrđe. Svim sestrama želim zahvaliti što su me na bilo koji način podržavale u životu. I još bih rekla da se molimo jedna za drugu, jer bez molitve ne možemo izdržati, niti biti svete. Ujedno sve lijepo pozdravljam.

(Razgovor vodila s. Slavka Sente, u Zagrebu 2. srpnja 2018.)

PROSLAVA 50. OBLJETNICE REDOVNIŠTVA I U TAVANKUTU

Pedeset godina zavjeta s. Tereze Mačković, dominikanke

S. Tereza Mačković proslavila je 30. rujna pedesetu obljetnicu zavjeta. Svoj zlatni jubilej željela je proslaviti u rodnoj župi Tavankutu gdje je slavlje počelo u crkvi Presvetog Srca Isusovog. Svečanu sv. misu predslavio je vlč. Jozef Vogrinc.

Na završetku sv. mise rodbina je zahvalila s. Terezi za njezino svjedočanstvo života, zahvalni Bogu i ponosni što imaju redovnicu u svojoj obitelji. Zahvalni govor i čestitku u ime rodbine izrekao je Tomislav Žigmanov, nećak s. Tereze. Za sjećanje na ovaj jubilej poklonili su joj prekrasan rad od slame, sliku Blažene Djevice

Marije. Slavlje se nastavilo ručkom u restoranu koji se nalazi u sklopu Galerije slika od slame. S. Tereza i uzvanici dugo su se zadržali u druženju u ugodnom okruženju i lijepom vremenu.

S. Tereza Mačković rođena je 28. siječnja 1941. g. u Čikeriji, Donji Tavankut. U Samostan sv. Anđela Čuvara u Korčuli stupila je 1965. godine. Iduće godine obukla je redovničko odijelo, a prve zavjete položila je 30. kolovoza 1968. Doživotne zavjete položila je 15. kolovoza 1974. g. Nakon Korčule na službi u Splitu bila je 7 godina, u Tavankutu 12 godina i od 1988. g. živi u Samostanu sv. Dominika u Subotici pri župi sv. Jurja.

Tomislav Žigmanov, govoreći u crkvi na završetku sv. mise, rekao je kako je s. Tereza jedna od četiri sestre dominikanke koje su se iz Tavankuta pridružile dominikankama u drugoj polovici 20. st. Od njih četiri s. Tereza je najmlađa i ujedno je i posljednja Tavankučanka koja se odlučila postati sestra dominikanke. Od njenog odlaska u samostan proteklo je više od 50 godina, točnije 53 godine. Proslavili smo zlatni jubilej s. Tereze u Tavankutu u nadi da će se još koje dominikansko zvanje roditi u Tavankutu.

s. Barbara Bagudić

Zaogrnuta bjelinama anđela

Teta Tezi, zahvalno

Davno, još za *rana*,
 iz suza patnji ustala,
 sa Čikerije te u mukama,
 bosa, neposustala,
 već iz žari nada krenula,
 u Nebo uzdana,
 u zvijezde daleke zagledana,
 za čednim bjelinama
 haljetaka Anđela
 ogrnut se vjerna...

I mir tako za život usidrila,
 bezuvjetnu ljubav
 u čistinama srca zadobila,
 smjerno ju po svijetu svjedočila,
 služila zatajno crkvi, Bogu i ljudima vedra
 50 godina dobra sestra
 Terezija Mačković –
 časna *bila*.

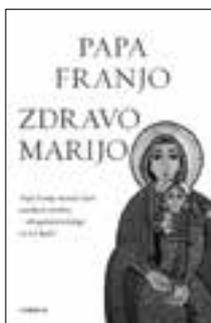
Bila časna –
 Mačković Terezija
 sestra dobra 50 godina
 vedra ljudima, Bogu i crkvi zatajno služila,
 svjedočila bezuvjetnu ljubav

po svijetu smjerno,
 zadobila ju u čistinama srca
 i usidrila za život tako mir.

Vjerna se ogrnut
 Anđela haljetaka,
 za bjelinama čednim,
 zagledana u daleke zvijezde,
 uzdana u Nebo,
 iz žari nada krenula,
 neposustala, bosa,
 sa Čikerije te u mukama,
 ustala iz patnji suza,
 još za *rana*, davno...

Tomislav Žigmanov

Papa Franjo: ZDRAVO MARIJO

Ova nova Papina knjiga pojavljuje se nepunu godinu nakon objavljivanja knjige Oče naš koja je izazvala veliku pažnju javnosti postavši međunarodni bestseller preveden na više od 50 jezika.

Nakon što je u knjizi Oče naš protumačio molitvu Gospodnju, u ovoj novoj knjizi papa Franjo govori o Marijinu otajstvu tumačeći redak po redak molitvu Zdravo, Marijo u živu i plodnu razgovoru s teologom i zatvorskim kapelanom don Marcom Pozzom koji je bio Papin sugovornik i u prethodnoj knjizi. „Marija je normalnost, ona je žena koju svaka žena na ovom svijetu može nasljedovati“: „Radila je, nabavljala namirnice, pomagala je Sinu, pomagala mužu.“ A ipak, ova „normalna“ žena postaje sredstvo novoga stvaranja, novoga saveza: „početak novoga stvaranja jest dijalog između Boga i samo jedne žene“. Upravo žena i njezina uloga središte je Papina promišljanja: „Crkva je žena, Crkva nije muško. Mi klerici smo muškarci, ali nismo mi Crkva.“

Upravo žena i njezina uloga središte je Papina promišljanja, a u drugomu dijelu knjige Zdravo Marijo ulazi u zatvor, kao znak i sredstvo obraćenja i utjehe, posvjedočenih dirljivom ispovijesti obraćenja jednog zatvorenika osuđenog zbog ubojstva, koja je također sastavni dio ove knjige.

„Zdravo, Marijo, milosti puna“: ovako započinje molitva koju naučimo već kao djeca i koja nam se posebno u teškoćama vraća na usne i navire u srcima. „Bog pozdravlja jednu ženu, pozdravlja je velikom istinom: ‘Ja sam te ispunio svojom ljubavlju, ispunio sam te sobom i kao

što si puna mene, bit ćeš puna mojega Sina, a potom sve djece Crkve.’ Ali milost ne završava tu: Gospina ljepota, ljepota je koja daje plod, to je ljepota majke.“

Knjigu Zdravo Marijo moguće je nabaviti u knjižarama Verbum i putem web knjižare verbum.hr.

Jacques Philippe: MOLITVOM DO ŽIVOTNE PREOBRAZBE

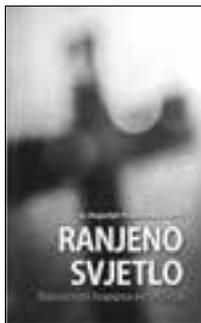
Današnjem je svijetu najpotrebnija upravo molitva. Iz molitve će proizaći i obnova i iscjeljenje i duboke korijenite promjene društva za kojima tako čeznemo. Sve sam dublje uvjeren da sve proizlazi iz molitve...

“Ovim riječima o Jacques Philippe, jedan od najvećih duhovnih autora današnjice, objašnjava razloge zašto se odvažio na pisanje ove knjige koja je poput svojevrstne škole molitve koja nas na jednostavan način vodi do bliskosti s Bogom.

Obnoviti se u molitvi znači obnoviti sve vidove svoga života jer sve preobrazbe koje želimo našem društvu i samima sebi rodit će se upravo iz toga susreta s Bogom u molitvi. Naime, samo dodir s Nebom može iscijeliti nas i našu zemlju.

Bez obzira koji je naš poziv, najvažniji poziv na koji nas Isus Krist i Duh Sveti pozivaju jest poziv na molitvu. Po molitvi ćemo otkrivati Očevo lice i vlastiti najdublji identitet.

Nudeći konkretnu pomoć i praktična sredstva za redovitu i ustrajnu molitvu, ova nam knjiga pomaže da dođemo u dodir s Božjom prisutnošću i da dopustimo da nas iznutra preobrazi i osposobi za ljubav prema istini.

Augustyn Pelanowski:
RANJENO SVJETLO

Komentari Ivanova evanđelja

Najdublje se rane ne otkrivaju pred nepoznatima. Isus je pak stajao i otkrio sve svoje rane. Ne samo da ih je otkrio nego je i dopustio da Ga se dodirne.

Njegove su riječi bile opipljive, a radost nije bila običan osjećaj, nego stanje potpune sreće. To je važno, jer živimo u svijetu u kojem prema riječima postajemo sumnjičavi, prije nego što ih netko izgovori ili preoblikuje u dokaze koji nas imaju u što uvjeriti. Onaj kojeg su vidjeli slomljena i ubijena na križu, poražen i okrvavljen, stajao je pred njima isijavajući mirom i radošću, otvorenih rana, ali lišen boli i šireći sreću oko sebe.

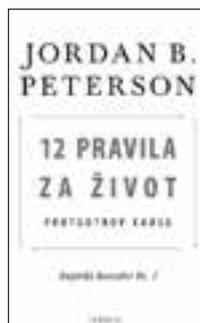
Grzegorz Górny, Janusz Rosikoń: UZDAM SE

Sveta Faustina i tajna Božjega milosrđa

Zašto je pobožnost Božjemu milosrđu zahvatila živote milijuna ljudi? Zašto su je gorljivo preporučivali sveti Ivan Pavao II., Benedikt XVI. i sada papa

Franjo? Kako to da se ta pobožnost, koja je prije svega četiri desetljeća bila praktički zabranjena, raširila po cijelome svijetu, bez ikakva marketinga? Pobožnost Božjemu milosrđu pred čovjeka današnjice postavlja brojna pitanja koja su autori ove knjige odvažno postavili i na njih odgovorili otisnuvši se na još jedno, veliko mistično putovanje, krenuvši od zabačene provincije u kojoj se rodila Faustina pa sve do svjetski poznatoga svetišta Božjega milosrđa u Łagiewnikima. Ova knjiga predstavlja ispunjenje duhovne oporuke svetoga poljskog Pape koji nam je naložio da naviještamo Božje milosrđe po cijelome svijetu. Nakon svjetskih uspješnica Svjedoci otajstva i Dokazi nadnaravnoga vrstan autorski dvojac, Górny i Rosikoń, donosi nam još jednu vrhunsku monografiju koja nas vodi na putovanje kroz vrijeme ispričovijedano s iznimnom

pažnjom za detalje, preciznošću izričaja i svim elementima kvalitetna istraživačkoga novinarstva. Nema puno ovakvih knjiga u kojima autori tako dobro kombiniraju profesionalizam na najvišoj razini s iskrenom i proživljenom vjerom. Upravo zbog toga i ova knjiga, kao i prethodne dvije, može ne samo proširiti naše znanje, već i promijeniti naš život.

Jordan B. Peterson:
12 PRAVILA ZA ŽIVOT
Protuotrov kaosu

Poznati klinički psiholog Jordan B. Peterson u ovom svjetskom bestselleru odgovara na najteža životna pitanja povezujući istine drevnih tradicija sa zapanjujućim otkrićima najnovijih znanstvenih istraživanja.

U ovoj knjizi iznimne snage pronaći ćete 12 vrlo jednostavnih, ali dubokih i mudrih pravila koja će vam pomoći da dovedete svoje misli, svoju osobnost i svoj dom u red te da radeći na vlastitom poboljšanju ujedno poboljšate i cijeli svijet.

Pišući s puno humora Peterson nam donosi zanimljivu i edukativnu knjigu punu iznenađujućih zaokreta – uči nas zašto ne smijemo prigovarati dječacima i djevojčicama dok se skejtaju po ogradama, zašto one koji olako kritiziraju čeka teška sudbina te zašto uvijek trebamo pogladiti mačku kada je sretnemo na cesti. Kako nas živčani sustav jastoga može poučiti o tomu kakav stav tijela moramo zauzeti (ispravite leđa!) i kako da postignemo uspjeh u životu? Kojim strašnim putovima ljudi kroče kada postanu ogorčeni, osvetoljubivi i arogantni? Zašto trebamo vlastitu kuću dovesti u red prije nego što počnemo kritizirati druge? Zašto se trebamo uspoređivati s time tko smo mi bili jučer, a ne s onim što je netko drugi danas? Kako ćemo naći „sreću“ i zašto nam ona ne smije biti prvotni cilj?

Jordan Peterson široko razlaže svoju temeljitu argumentaciju govoreći o disciplini, slobodi, pustolovini i odgovornosti – iz mudrosnih tradicija svih kultura probrao je ono najvažnije i sazeo u dvanaest praktičnih i dubokih pravila o

tome kako živjeti smislenijim životom.

12 pravila za život knjiga je koja iz temelja potresa suvremena općeprihvaćena stajališta, knjiga koja će preobraziti i uzdići srce i um svakome.

Ivan Golub:
OBIČAN ČOVJEK

Običan čovjek nije samo autobiografija nego i vrijedan faktografski portret pisca. Autor ne govori samo o sebi, nego imenom i prezimenom spominje ljude koje susreće, s kojima hoda, s kojima razgo-

vara, šecući gradovima koji su važni za kršćanstvo od Rima i Carigrada do Moskve i, naravno, Zagreba. Posebnu vrijednost daje knjizi Kazalo imena, mjesta i važnih institucija te brojni likovni prilozi kao svjedočanstvo jednoga vremena.

Knjiga je veliki dar čitateljima i svim zaljubljenicima u autentičnu riječ jer je plod duboke vjere, nade i ljubavi prema svakomu čovjeku, ali i nepresušno vrelo podataka o književnosti, povijesti i kulturi kakvo se rijetko može susresti.

Ivan Golub:
PRIJATELJ BOŽJI (zvučna knjiga)

Knjiga se sada pojavljuje u zvučnom izdanju u nakladi Zaklade "Čujem, vjerujem, vidim", povodom osamdeset godina života profesora Ivana Goluba. Posebna osobitost

ove zvučne knjige jest i ta, da prve i zadnje dijelove knjige govori sam autor, a ostali tekst interpretirali su: Dubravko Sidor i Tanja Popec. Knjigu je tehnički obradio, Tomislav Račan, snimio i uredio, Mirko Hrkać. Knjiga je snimljena u studiju Hrvatskog katoličkog radija. Zvučni zapis je objavljen uz potporu Ministarstva Kulture Republike Hrvatske.

Sam naslov knjige Prijatelj Božji pokriva sadržaj knjige. Knjiga kazuje i temeljem biblijskih

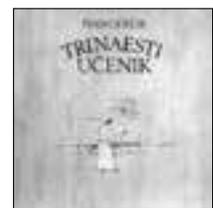
izvora dokazuje da je čovjek stvoren kao prijatelj Božji. U knjizi se najprije govori o bogomdanoj riječi ili Objavi i o bogomdanoj riječi ili vjeri, o njenoj povijesnosti i poetičnosti, o vjeri i kulturi. Nadalje pokazuje se kako biblijski naziv "čovjek slika Božja" u konačnici znači "prijatelj Božji". Najzad se pokazuje da je čovjek igrač – homo ludens slika Boga koji je "Bog koji se igra-Deus ludens." I u tom spletu se govori o vjeri i umjetnosti. Na kraju nalazi se "Mali biblijski rječnik" gdje se ključni biblijski izrazi što dolaze tijekom knjige podrobno tumače. Knjiga Prijatelj Božji je i interdisciplinarno djelo.

Ivan Golub:
NAJPRIJE ČOVJEK

Htjeli mi ili ne htjeli, mi vršimo u svijetu dobar ili loš utjecaj samim svojim unutarnjim stanjem, time naime što zračimo oko sebe mir, odlučnost, radost, dobrotu, ako ih posjedujemo; ili pak obrnuto:

nemir, malodušnost, tugu, pakost... Stoga je za nas nužno da se svjesno stavimo u ta stanja i da se u njima održimo: ta duševna stanja su blagotvorna za druge, a i za nas same. To smo dužni svome bližnjemu, jer smo društvena bića, i jer je na svakom od nas da ispuni neku zadaću na ovom svijetu te da ima dio odgovornosti u dobru koje se čini ili koje se ne čini, a tako i u zlu koje se počinja. Tko će ikada spoznati štetne ili blagotvorne posljedice jednog čina, jedne riječi i njihove daleke odjeke u svijetu!

Ivan Golub:
TRINAESTI UČENIK

Spava opušten u barci Ribari njih dvanaest na broju na prstima odmakli i pustili valu da njiše umorna učitelja Ivan

ga ima na oku i slijedi Tomin prst "Na tom brežuljku izgovorio je blaženstva" prepire se Toma s Petrom što diže mreže. Zna Ivan da je to brdo i nikoje drugo slušalo onih osam besjeda Toma to ne bi rekao kad ne bi znao Ivan je slijedio Tomin

prst i pustio s oka lađu

U sretnu trenutku prikrao sam se lađi a nije bila daleko od obale Sakriven u šaš prošaptah "Učitelju ne ljuti se što te budim" Vjeđe su se podigle kao zastor noći pred izlazak sunca Učitelju ja te ne molim da mi ozdraviš oči Moje oko je zdravo s brijega te vidjeh u lađi Daj mi da vidim čovjeka kraj sebe Moje oko je nemirno i vid se moj drži obzora Ne vidim onoga kraj sebe Učitelj me gledao dugo dugo Njemu se nije žurilo a mene je grijalo njegovo oko grijalo Učitelju ne molim te da iscijeliš moje ruke i moje noge Moje su ruke zdrave Prsti su vitki i hitri Moj hod je okretan Kroz šaš provukoh tijelo Moje su ruke grane zalaze u druge grane ali grana ne hvata granu Daj ruku mojoj ruci Moje noge ne znaju ići s drugim Daj suputnika mojoj stazi Učitelj je šutio dugo Ta njemu se ne žuri Rukom uhvati mi ruku i oživje suhu granu Dođi i vidi (Preuzeto iz knjige: Ivan Golub, Trinaesti učenik, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1985.)

KNJIGE EVANĐELJE PO MARKU - Duhovno čitanje Svetoga pisma

Glas Koncila započeo je novi i opsežan izdavački pothvat objavivši prijevod prvih dvaju svezaka iz niza »Duhovno čitanje Svetoga pisma« – Evanđelje po Marku autora Rudolfa Schnackenburga, njemačkoga teologa i svećenika, svjetski priznata bibličara.

Izdavanje Schnackenburgovih komentara za duhovno čitanje Svetoga pisma, prvi put na hrvatskom jeziku, izniman je evangelizacijski i navjestiteljski projekt – kako za ulaženje u vjeru, biblijski utemeljenu, tako i za produbljivanje vjere u duhu dragocjene biblijske objave. Ovakvo duhovno štivo ima namjeru postati »duhovna hrana«, poticaj za rast osobne vjere i obogaćenje duhovnoga života, korisno štivo za studente teoloških studija, pouzdan »predložak« za dublje upoznavanje biblijskih poruka katehetama i vjeroučiteljima, meditativni predložak, na osobit način želi poslužiti svećenicima kao priprava za

propovijedi.

Tumačenje Markova evanđelja pripremio je na tom tragu Rudolf Schanckenburg nastojeći današnjemu čovjeku približiti vjeru novozavjetnih zajednica. Riječ Božju smješta u ono doba kada je to najstarije evanđelje nastalo i želi pomoći današnjemu čovjeku smjestiti ga u današnjicu. Približava čitatelju razmišljanje i vjerovanje onodobnoga čovjeka kako bi to pridonijelo njegovu razmišljanju i rastu u vjeri.

Jakov Mamić: TEOLOŠKO-DUHOVNI PRISTUP MISTICI DANAS

»Zašto danas proučavati mističnu stvarnost? Iz perspektive teološko-duhovnog zanimanja odgovor sadrži višestruke razloge. Prije svega: jer je ona sastavni dio teološke znanstvene grane duhovnog bogoslovlja. Ako „duhovno bogoslovlje“ kao znanstvenu teološku disciplinu spustimo na egzistencijalnu razinu duhovnosti (iskustva) s jedne strane, i ako pretpostavimo Božju otvorenost ovakvom iskustvu u vjerniku, onda smijemo reći da je mistika stvarna mogućnost svakog autentičnog vjerničkog življenja odnosa s Bogom. Polazeći pak od činjenice da smo svi kao kršćani preporođeni "vodom i Duhom Svetim" stoga suobličeni slici Sina Božjega, znamo da je u nama posve novi život kojega nismo ni stvorili ni zaslužili, nego nam je darovan. U tom vidu svatko od nas kršćana jest "mistik" (nastanjeni živim misterijem) i stalo nam je da upoznamo i vjernički zaživimo taj otajstveni dio vlastitog života, tj. ono božanske i najdublje u nama. U konačnici, dakle, svedimo motive na dva temeljna razloga zašto se ovim pitanjem baviti danas: prvo, egzistencijalna potreba da upoznamo Tajnu koja nas kršćanski obitava; i drugi je: potreba da steknemo teološke kriterije koji će nam pomoći razlučiti zbivanja u nama i u drugima oko nas. Aktualnost ove stvarnosti traži teološku refleksiju s obzirom na njezin odnos s pologom vjere i s kršćanskim životom kao takvim.»

Fr. Zvonko Džankić:

ČETIRI GODIŠNJA DOBA

Planinarski putovi Medvednice s godinama su priraslu k srcu fr. Zvonku Džankiću, dominikancu s dugogodišnjim stažem u Zagrebu i autoru knjige „Četiri godišnja doba“. Upravo na obroncima Medvednice s godinama su se rađale misli koje je autor bilježio i konačno u izdanju Dominikanske naklade Istina ukoričio u malu knjigu meditacija.

Knjiga „Četiri godišnja doba“ 27. studenog predstavljena je u multimedijalnoj dvorani „Fr. Dominik Barač“ dominikanskoga samostana bl. Augustina Kažotića na zagrebačkoj Peščenici. O knjizi je govorila Ljilja Vokić koja je istaknula njezinu književnu vrijednost. Govoreći o prirodi, autor je istovremeno govorio i o nekim dubljim pojavama i smislu života koji se u prirodi može prepoznati. Koristeći riječi ljubav i nježnost iskazao je svoj odnos prema prirodi, ali i prema bližnjemu, a na koncu i prema Bogu.

Naslov „Četiri godišnja doba“ otkriva da se u knjižici mogu naći misli o svakom godišnjem dobu, ali i misli koje su nastale u različito vrijeme godine. Priroda i planina autorov je „drugi dom“, neovisno o vremenskim uvjetima te svako godišnje doba pruža neku svoju čaroliju i u njoj pokazuje i Božju veličinu. Upravo o planinama progovorio je autorov subrat, dominikanac fr. Domagoj Augustin Polanščak.

Obojica dijele ljubav prema planinarenju i u njemu vide i nešto više od rekreacije. „Planine nam pružaju mogućnost da dublje i temeljitije razmišljamo o sebi i o našem životu“, naglasio je fr. Domagoj Augustin. Slika planine koja predstavlja svojevrsni napor slika je i života u kojemu se vrijedi potruditi da bismo došli do vrha.

Knjigu se može nabaviti u samostanu bl. Augustina Kažotića i samostanu Kraljice Svete Krunice na zagrebačkoj Koloniji.

A. Gavrić. M. Novina:
**AKTUALNOST SREDNJO-
VJEKOVNE FILOZOFIJE**

Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove u Zagrebu, u svom Filozofskom nizu objavilo je Zbornik radova, naslovljen Aktualnost srednjovjekovne filozofije, Tomo Vereš kao in-

spiracija. Uredili: Anto Gavrić i Marina Novina. „Zbornik radova, dovršen prigodom 15. obljetnice Verešove smrti, pregledno prikazuje izbor značajnih tema i problema unutar teoloških i filozofskih rasprava srednjovjekovnog razdoblja, ali i našega vremena, kada se raspravlja o pitanju što je srednjovjekovna filozofija. Autori svojim priložima odgovaraju na pitanje zašto se danas treba baviti srednjovjekovnom filozofijom i promicati djela velikana srednjovjekovne filozofske misli. Inspirirani Verešovim primjerom prilozi pokazuju da je i danas moguće ostvariti suglasje vjere i razuma dijalogom prirodnih znanosti i duhovnosti. Današnji znanstvenici od srednjovjekovnih autora mogu naučiti kako preciznim istraživanjem učiti od drugoga i tako otkrivanje različitih mišljenja i primjenom 'vječne nauke' na razne probleme, koji se neprestano nameću našem vremenu, u međusobnom dijalogu tragati za uzrocima svekolike stvarnosti.“ (iz Predgovora)

GODIŠNJAK NJEMAČKE ZAJEDNICE

U Godišnjaku Njemačke zajednice 2018. objavljen je Zbornik radova 25. Međunarodnog znanstvenog skupa „Nijemci i Austrijanci u hrvatskom kulturnom krugu“. Priređuje ga i izdaje Njemačka zajednica Zemaljska udruga Podunavskih Švaba u Hrvatskoj, Osijek.

D. S. Među brojnim člancima u Godišnjaku 2018. je i me **s. Dominike Loch**. Njezin je životni put i redovničko služenje opisao Ivan Armanda, na 19 stranica (159-177).

ŠTO KAŽU NAŠE NAJMLAĐE?

ULAZAK U NOVICIJAT

Došao je i taj dan, koliko god da smo se spremale kao da je prebrzo došao i čini mi se kao da mi slabi ljudi nikad nismo dovoljno spremni za toliku Božju ljubav koja se na nas izliva. Zato to i jest milost, nezasluženi Božji dar. Tako je Trojedin Bog s. Zoranu i mene s. Brigitu darovao svojom ljubavi kada nam je podario nov život, svukao staro, a obukao u novo. Obukao nas u odijelo našeg duhovnog Oca, sv. Dominika. Započele smo naš redovnički život, time i novicijat, vrijeme upoznavanja, učenja, vrijeme intenzivnije molitve, vrijeme kušnje i odricanja. Sada je na nama da životom pokažemo da kako smo simbolički izabrale trnovu krunu da ćemo ju isto tako i u životu birati. Kako smo izgledom postale sestre dominikanke, trebamo se još više truditi da to budemo i iznutra; da naša djela, misli i život

budu dostojni habita kojeg nosimo, Reda kojem pripadamo i sestrinske titule koju nosimo. Zato Vas molimo da molite za nas, da budemo prave sestre i prave kćeri sv. Oca Dominika.

s. Brigita Šagud

»Da bismo odgovorili na Isusov 'idi za mnom' postoji samo jedan uvjet – trebamo imati slobodno srce, a ne opterećeno gomilom dobara ...

Isus je radikaln; daje sve i traži sve. Daje potpunu ljubav i traži nepodijeljeno srce.«

(Papa Franjo 14. 10. 2018.)

Osamdeseta obljetnica župe Krista Kralja i samostana bl. Hozane Kotorke u Trnju

Ovaj tekst je prošireno predavanje, održano trećega dana pripreve za svečano obilježavanje 80. obljetnice župe Krista Kralja i samostana.

Bl. Hozane Kotorke (24. 11. 2018.).

U temeljima trnjanske župe Krista Kralja i samostana bl. Hozane Kotorke stoji nadbiskup Alojzije Stepinac. On je osobno utemeljio župu, a posredno i samostan sestara dominikanki, koji bez njegove pomoći i posredovanja ne bi bio utemeljen. Župu i samostan nije prepuštao samima sebi, nego je pratio njihov razvoj i sudjelovao u pastoralnom radu koji se u župi

razvijao, a koji je usko bio vezan uz samostan sestara dominikanki i njihovu samostansku kapelu. Stoga je je dobro sagledati Stepinčevu ulogu u povijesti trnjanske župe i samostana, a dobra prigoda za to jest osamdeseta obljetnica njihova utemeljenja.

Porast broja stanovništva u Zagrebu nametao je potrebu osnivanja više novih župa. Svjesna toga, uprava Zagrebačke nadbiskupije planirala je utemeljiti nekoliko župa. S tim je ciljem 1923. zagrebački Nadbiskupski duhovni stol utemeljio Odbor za gradnju crkve u Trnju, pri čemu je naglašeno da se ona podiže u spomen na tisućgodišnjicu početka vladavine kralja Tomislava. Nakon što je 1925. papa Pio XI. utemeljio blagdan Krista Kralja, odlučeno je da crkva bude posvećena Kristu Kralju. No, njezina gradnja još nije bila na vidiku, pa su se od 1925. mise za djecu počele održavati u trnjanskoj osnovnoj školi, uz koju je 1928. dograđena kapela s oltarom bl. Marka Križevčanina.

U to doba časna majka Anđela Milinković, vrhovna poglavarica Kongregacije sv. Anđela čuvara sestara dominikanki, svim je silama radila na osnivanju samostana u Zagrebu. Godine 1929. poslala je prve sestre u Zagreb, potom je utemeljila još nekoliko filijala, ali u državnim ustanovama. Godine 1932. utemeljila je i filijalu u Paromlinskoj ulici. U njoj su dominikanke vodile dječji vrtić i posvetile se karitativnom radu. Važno je istaknuti da su svojim dolaskom u Paromlinsku ulicu zapravo utemeljile prvi vjerski

objekt u tom dijelu grada, a njihova kućna kapela postala je “prva dušobrižnička točkica u Trnju”, kako će kasnije zapisati vlč. Alojzije Žlebečić.

Nepune dvije godine poslije toga, 1934. zagrebačkim nadbiskupom koadjutorom imenovan je Alojzije Stepinac, koji će odmah postati veliki prijatelj sestara dominikanki. Već 27. listopada 1935. došao je u filijalu u Paromlinskoj ulici i blagoslovio u njoj kapelu posvećenu Kristu Kralju. Pružio je podršku časnoj majci Anđeli Milinković u njezinu radu na utemeljenju i gradnji samostana u Zagrebu, što bi omogućilo dominikankama da se smjeste pod vlastitim krovom i da u boljim prostorima razviju i bolji apostolat. Dok je ona muku mučila da pronađe zemljište za gradnju, Stepinac se dao na reorganizaciju pastoralnoga rada u Zagrebu. Odlučio je utemeljiti više župa nego je ranije bilo planirano, a jedna od njih biti će u Trnju. Gradilište za župnu crkvu i **temeljni kamen** Stepinac je osobno **blagoslovio na blagdan Krista Kralja 1936.**

Stepinac je shvatio da će za trnjansku župu biti pravi blagoslov ako se uz njezinu župnu crkvu podigne i samostan za dominikanke. Zato

je u još srpnju 1935. msgr. Svetozaru Rittigu, koji je kao župnik župe sv. Marka raspolažao zemljištem u Trnju, poručio: “Glede zemljišta odnosno gradilišta za novu župsku crkvu i dvor kao i samostan časnih sestara dominikanki u župi Krista Kralja, obnašao je ovaj Nadbiskupski duhovni stol u svojoj sjednici od 9. VII. ove godine uvažiti molbu budućih župljana, da im se dade gradilište na Bujanki (...)”

Bila je to jasna poruka, pa i naredba msgr. Rittigu da, nakon poduzežga nećkanja i odugovlačenja, dodijeli zemljište za gradnju župne crkve i samostana sestara dominikanki u Trnju. No, Rittig se ipak ni nakon toga nije žurio. Stepinac je 1937. ponovno morao posredovati, pa je tek nakon toga, u svibnju 1937., Rittig konačno odlučio dodijeliti dominikankama zemljište za gradnju njihova samostana. Da dogovor ne bi bio postignut bez Stepinčeva posredovanja svjedoči časna majka Anđela Milinković. U svojim sjećanjima na nadbiskupa Stepinca i na njegovu ulogu u povijesti samostana bl. Hozane Kotorke

zapisala je: “God. 1934. Božja Providnost šalje čovjeka čvrste volje i značaja, a plemenitog srca i pravog Hrvata na stolicu biskupsku u Zagreb, našeg dičnog preuzvišenog Gospodina Dr. Alojzija Stepinca. Njegovo srce plamti ljubavlju za Boga i Božju stvar, zato je sretan, kad se širi Božja slava na zemlji. Od suradnika sestara Dominikanki saznaje za njihove jade (odugovlačenje msgr. Rittiga s dodjelom zemljišta za gradnju njihova samostana, op. a.) i odmah obećaje, da se to pitanje ima riješiti čim prije. Poput dobrog oca bdije nad tim poslom, svojim razborom doskoči uvijek svakom otezanju i divovskom odlučnošću privede kraju stvar – darivanje zemljišta za gradnju našeg samostana u Zagrebu. Dapače, dobile smo kompleks šest puta veći, nego što bi inače dobile. Preuzvišeni Gospodin Nadbiskup kumovao je pri ovom poslu i obdario sestre Dominikanke darom diamantske vrijednosti.”

Ovo nije bio posljednji Stepinčev “poklon” sestrama dominikankama. Naime, kad je konačno dobila zemljište za gradnju samostana, časna majka Anđela je trebala od gradskih vlasti ishoditi odobrenje parcelacije zemljišta za gradnju.

I tu je nastao novi problem, tj. novo odugovlačenje. Kako bi se stvari ubrzale, Stepinac je osobno posredovao kod gradskih vlasti. To otkriva msgr. Rittig koji piše da su gradske vlasti odobrile parcelaciju “pod pritiskom žive intervencije zagrebačkoga Nadbiskupa Stepinca”.

Nakon što su dobile zemljište za gradnju samostana i odobrenje parcelacije, dominikanke su 31. kolovoza 1937. konačno mogla postaviti kamen temeljac za samostan bl. Hozane Kotorke. No, vrlo brzo nakon toga ponovno im je trebala pomoć nadbiskupa Stepinca. Naime, sestre nisu imale novca za gradnju samostana, pa su morale podignuti veliki zajam. Kako je zajam prelazio svotu predviđenu po njihovim *Konstitucijama*, za njegovo podizanje morale su dobiti suglasnost mjerodavne Kongregacije

u Rimu. I tu im je pomogao nadbiskup Stepinac, koji je, za svog boravka u Rimu, na mjerodavnoj Kongregaciji osobno isposlovao odobrenje za podizanje zajma.

Iz svega rečenoga jasno se vidi kako dominikanke ne bi dobile zemljište za gradnju samostana u Zagrebu da Stepinac nije osobno posredovao kod msgr. Rittiga. Pitanje je koliko dugo bi čekale odobrenje parcelacije njihova zemljišta da nije bilo Stepinčeve intervencije, ali i koliko bi čekale odobrenje zajma da i u tom slučaju nije posredovao nadbiskup Stepinac. Prisjećajući se svega toga, časna majka Anđela Milinković s pravom kaže da je Stepinčeva “očinska ljubav” bdjela “nad gradnjom samostana, jer je znao da se gradi sve na dug, kojeg će Božja Providnost izplatiti.” U nastavku majka Anđela kaže da svaka ruža procvate među trnjem, pa je tako i samostan bl. Hozane Kotorke procvao među “trnjem nestašice novca”. Nastavljajući slikovitim izražavanjem, kaže da je sestre to trnje “bolo na svakom koraku”, ali je nadbiskup Stepinac vidao “svaku takvu bol dobrim savjetom ili preporukom kojem novčanom zavodu” da dodijeli sestrama zajam.

Stepinac nije zaboravio dominikanke ni nakon što je konačno počela gradnja njihova samostana. Prema sjećanju s. Beninje Mekjavić, često je dolazio gledati kako napreduje gradnja prvoga samostana sestara dominikanki u Zagrebačkoj nadbiskupiji. S. Beninja pripovijeda da je Stepinac i kasnije posjećivao dominikanke i pratio njihov rad, što je sestrama bilo osobito drago.

Sve što smo rekli o Stepinčevoj brizi za gradnju samostana sestara dominikanki vrijedi i u pogledu njegove brige za župu Krista Kralja koju je službeno utemeljio 18. travnja 1938. No, s gradnjom župne crkve išlo je mnogo sporije i teže nego s gradnjom samostana. Naime, dok se samostan gradio, župna crkva nije bila ni na vidiku. Praktički se nije otišlo dalje od čišćenja i pripremanja terena za njezinu gradnju. Bilo je očito da crkva i župni dvor neće biti tako skoro izgrađeni, za razliku od samostana čija se gradnja u ljeto 1938. primicala kraju. Prije nego je samostan dovršen, Stepinac ga je 3. srpnja 1938. blagoslovio i posvetio samostansku kapelu u kojoj se od tada svakodnevno slavila misa i koja je služila kao župna crkva. Nadbiskupa su tog jutra na uglu Trnjanske i Bosutske ulice dočekali župnik župe sv. Marka mons. Svetozar Rittig, prvi župnik novoosnovane trnjanske župe Krista Kralja vlč. Dragutin Kociper,

prior dominikanskoga samostana Kraljice Svete Krunice dr. Vinko Kuničić, časna majka Anđela Milinković, prva priora novoga samostana s. Reginalda Munitić, dr. Marko Klarić, članovi brojnih katoličkih društava, kruničari i kruničarke sa svojom glazbom te mnoštvo vjernika iz čitavoga Zagreba. Kad je svečana povorka došla pred samostan, Kociper je u prigodnom govoru prikazao povijest osnivanja župe Krista Kralja, a fr. Vinko Kuničić dotadašnji rad sestara dominikanki u Zagrebu i značenje osnivanja njihova samostana u Trnju. U ime vjernika prisutnima se obratio Đuro Zubak, a potom je Stepinac blagoslovio samostan te posvetio samostansku kapelu i slavio u njoj prvu misu.

Nedugo nakon blagoslova samostana bl. Hozane Kotorke, potkraj rujna 1938. prve dominikanke uselile su u svoj novi dom. On je odmah postao žarište odgojne, obrazovne, karitativne i vjerske djelatnosti sestara u Zagrebu, ali i središte pastoralnoga rada nove župe Krista Kralja, kojoj je samostanska kapela poslužila kao župna crkva. Kako župni dvor nije postojao, i prvi trnjanski župnik Dragutin Kociper uselio je 5. listopada 1938. u sestrički samostan. I tako je počeo redoviti život župe i samostana u Trnju.

Nadbiskup Stepinac nastavio je pratiti život nove trnjanske župe i samostana. Na blagdan svetih triju kraljeva 1939. dominikanke su ispod samostanske kapele otvorile ovelu dvoranu za održavanje priredaba i sastanaka katoličkih društava. Stepinac je prisustvovao otvaranju, a sestre su za tu prigodu s djecom priredile svečanu akademiju. Djeca su izvela igrokaze *Uz jaslice*, *Susret s malim Isusom* i *Zlatko*, a u pauzama između njih svirao je dječji tamburaški zbor pod ravnanjem Adolfa Harapina i uz glasovirsku pratnju s. Ćirile Sedmak, virtuozne pijanistice, ujedno prve sviračice u župnom zboru.

Stepinac je osobito poticao rad župnika Kocipera i sestara dominikanki s kruničarskim društvima. U tom je nerijetko i osobno sudjelovao, što je mnogo značilo djeci koja su stupala u kruničarska društva. Vidi se to iz sjećanja Mire Geršak koja je, kako sama piše, "svoju najraniju mladost, osim škole i učenja" provodila "i u našem

samostanu Dominikanki u Trnju.” U nastavku kaže da su ona i njezine prijateljice osobito voljele s. Anđelu Rukavinu koja ih je pripremala za stupanje u kruničarsko društvo. O samom pak danu stupanja u kruničarsko društvo i o osjećajima koji su je obuzeli tom prigodom, osobito zato jer je nadbiskup Stepinac osobno došao u Trnje kako bi ih primio u društvo, Mira Geršak piše: “Konačno, stigao je dan, da i ja postanem kruničarka. Jako sam se radovala, jer to mi je bilo najveće dostignuće i milost. U nedjelju na veliku misu, stigla je i najdraža osoba, naš Nadbiskup Alojzije Stepinac. Stajala sam među kruničarkama, a moje oči nisu silazile s njega. Misa je bila svečana i divna a posebno Nadbiskupova propovijed. Iako sam bila mlada, razumjela sam njegove riječi patnje i bola koje podnosi naš hrvatski narod. Bio je rat i mnogo je ljudi živjelo u neizvjesnosti kao i u brizi za svoju sadašnjost i budućnost. Zatim je pristupio nama, kruničarkama i blagoslovio naše glavice. U prisutnosti

našega župnika Dragutina Kocipera primile smo krunice i molitvenike ‘Gospina krunica’. Blagost, mir i produhovljenost izlazili su iz njegove pojave. Sva sam treperila i proživljavala trenutke ushićenja, koji se više nikada neće ponoviti. Krunicu i molitvenik primila sam u svoje ruke i s poštovanjem donijela svome domu. Moji roditelji bili su posebno radosni jer su bili posebno privrženi osobi Nadbiskupa.”

Dana 28. srpnja 1940. dominikanke su, prema Stepinčevoj želji, organizirale hodočašće djece u Mariju Bisticu. Sa sestrama je hodočastilo sedamdesetak djece, a u Mariji Bistrici ih je dočekaio nadbiskup Stepinac osobno i predvodio pobožnost križnoga puta. Poslije tri godine, 1943. vlč. Kociper u župnoj spomenici piša da je u župi “provedena i akcija za ‘Živu Krunicu’ koju toliko preporuča u svojim okružnicama preuzv. g. Nadbiskup.”

Dok se u novoj župi razvijao pastoralni rad, čije je središte i ishodište bilo u samostanu sestara dominikanki, gradnja župne crkve Krista Kralja i dalje je bila na čekanju. Kad se konačno činilo da je došlo vrijeme za početak radova, župnik Kociper odlučio je organizirati ponovni blagoslov gradilišta i kamena temeljca, koji će ovoga puta biti i postavljen u temelje buduće crkve. Svečanost, koja je obavljena 27. listopada 1940., predvodio je nadbiskup Stepinac. Na gradilištu je improviziran oltar, okičen zelenilom i trobojnicom. Više trobojnica resilo je gradilište i ulice koje vode do njega, a u Bosutskoj ulici postavljen je i veliki slavluk s natpisom: “Kriste Bože, neka dođe u Hrvatsku Kraljevstvo Tvoje!” Drugi manji slavluk postavljen je na ulazu na gradilište. Stepinac je predslavio misu i održao dojmljivu propovijed, a potom je blagoslovio gradilište i kamen temeljac, koji je spuštán na mjesto iznad kojega će se podignuti glavni oltar crkve Krista Kralja. Prije spuštánja kamena temeljca, Ivan Meštrović pružio je čekić kojim su dr. Vladko Maček, dr. Ivan Šubašić i nadbiskup Stepinac simbolično udarili po kamenu temeljcu. Čekić je Meštrović poklonio Mačeku.

Nadbiskup je nastavio pratiti razvoj župe, ali i gradnju župne crkve. To dokazuje slijedeći

kratki zapis vlč. Kocipera u župnoj spomenici: "Preuzvišeni gospodin Nadbiskup dr. Alojzije Stepinac vrlo se zanima za napredak gradnje i dolazi više puta ovamo. Početkom kolovoza 1940. došao je ovamo u pratnji Nadbiskupa papinski nuncij u Beogradu msgr. Felici."

Nažalost, zbog ratnih okolnosti, u kolovozu 1940. stala je gradnja crkve, pa je Stepinac 1942. napomenuo Kociperu neka pazi da se ne raznosi građevni materijal. Također je, na Kocipеров prijedlog, novim predsjednikom odbora za gradnju crkve imenovao kanonika Lovru Radičevića, umjesto msgr. Rittiga, koji od ljeta 1941. nije više boravio u Zagrebu.

I u ratnim godinama Stepinac je rado dolazio u župu Krista Kralja. Vijesti o njegovim posjetima trnjanskom samostanu i župi zabilježio je vlč. Kociper. U župnu spomenicu je 1943. godine zapisao: "Prigodom listopadskih pobožnosti pohodio nas je 9. X. preuzv. Nadbiskup dr. Alojzije Stepinac i održao ovdje propovijed i blagoslov te obavio sat klanjanja i izmolio s narodom sve tri krunice za mir ..."

Godine 1944. Stepinac je dva puta posjetio samostan i župu: 26. veljače i 2. travnja. Oba puta je u samostanskoj kapeli predvodio pobožnost Križnog puta, s nakanom za mir u svijetu. Tu je pobožnost s istom nakanom predvodio u župi i 25. ožujka 1945. Bio je to njegov posljednji posjet župi Krista Kralja i samostanu bl. Hozane Kotorke. Ubrzo nakon toga vlast su u hrvatskim krajevima preuzeli komunisti, koji su se u svojoj bespoštednoj borbi protiv Katoličke Crkve okomili i na nadbiskupa Stepinac. Uhapsili su ga i u listopadu 1946. na montiranom procesu osudili na 16 godina robije. Vlč. Kociper u župnoj je

spomenici zapisao da je to "učinilo vrlo mučan i bolan utisak na vjernike" u župi Krista Kralja. Oni su nadbiskupa poznavali, susretali su se s njime kad je dolazio u njihovu župu, molili su zajedno s njime i sudjelovali u pobožnostima i misama koje je predvodio u njihovoj župi. Nepravedna presuda nije mogla uništiti dojam što ga je Stepinac ostavio kod trnjanskih župljana, pa su nakon presude odlučili da će poslije svake mise moliti za Stepinac po jedan *Oče naš* i *Zdravo Marijo*.

Za nadbiskupa su molile i sestre dominikanke. Ovdje posebno ističem primjer mlade s. Elizabete Rogošić koja se potkraj 1946. smrtno razboljela. Smireno i prilagođeno volji Božjoj, prihvatila je svoje teško stanje i rekla da "svoj život polaže Gospodinu za dobrobit sv. Crkve, za dragu Kongregaciju i naročito za sv. Oca [papu Pija XII.] i Nadbiskupa [Alojzija Stepinca]". Obećala je "da će mnogo gore (tj. u raj, op. a.) moliti za sve, a ako bude u čistilištu da će svoje patnje prikazivati za gornje nakane, naročito za

Nadbiskupa [Stepinca].” Ubrzo potom, u travnju 1947. preminula je u 27. godini života.

Početak prosinca 1951. Stepinac je iz lepglavske kaznionice prevezen na izdržavanje kućne kazne u Krašiću. Prema sjećanju s. Ignacije Bojanić, ondje se već 6. prosinca uputilo nekoliko sestara dominikanki. Osim same s. Ignacije, Stepinca su posjetile majka Anđela Milinković (koju je Stepinac nazivao *mulier fortis*, tj. snažna žena), s. Reginalda Munitić, s. Emilija Goravica i s. Anđela Rukavina. Krašićki župnik Josip Vraneković u svom je dnevniku zabilježio podatak o drugom posjetu sestara dominikanki nadbiskupu Stepincu. Bilo je to 3. siječnja 1952. kad su ga posjetile četiri sestre, čija imena Vraneković nažalost nije zabilježio. Ujesen 1953. ponovno je nekoliko sestara pošlo u Krašić. Zamolile su Stepinca da blagoslovi sestre koje odlaze u Kanadu. Tom prigodom je, kako se prisjeća s. Ignacija Bojanić, časna majka Anđela Milinković “ponizno zamolila dozvolu Preuzvišenog nadbiskupa da bi dao blagoslov sestrama koje su prihvatile ovu žrtvu da ostave rodnu grudu i da prihvate rad blizu Montreala u Kanadi u službi: siročadi, bolesnima, napuštenima, umno zaostalima, socijalno ugroženima itd. I to brigu za oba spola od 6 do 18 godina. Preuzvišeni je odobrio molbu i novo polje rada i podijelio svakoj sestri svoj Natpastirski blagoslov uz moto: ‘U tebe se Gospodine ufam.’ Ova molitva nam je dala snage i milost. Ja sam ronila suze u toku ovih razgovora i blagoslova prihvaćajući Božji plan te snažni blagoslov Onoga koga smo duboko voljele i štovale.”

Poslije nekoliko godina, 10. veljače 1960., nadbiskup Stepinac je preminuo. Vlč. Dragutin Kociper je u spomenicu župe Krista Kralja zapisao vijest o smrti “uglednog, po svem svijetu poznatog i od vjernika voljenog našeg Nadpastira” Alojzija Stepinca. Dodao je da je Stepinac preminuo “in fama sanctitatis”, zbog čega “dnevno dolaze vjernici i pohađaju njegov grob i mole se ne samo za njega nego [i] za njegov zagovor.” Ove Kociperove riječi su važne jer dokazuju da je Stepinac kod trnjanskih župljana uživao glas svetosti. Da je glas svetosti uživao i kod sestara

dominikanki dokazuju riječi što ih je u kroniku samostana sv. Martina u Splitu zabilježila s. Vjekoslava Poljanić. Zapisala je da je u zatočeništvu u Krašiću preminuo “veliki sin i dika Hrvatske” koji je bio “štovan od cijelog svijeta kao svetac i uzor karakter” te zaključila: “Nada je i moljenje, da će jednom izaći na čast Oltara.”

Trnjanska župa Krista Kralja i samostan sestara dominikanki bl. Hozane Kotorke imaju razloga s ponosom isticati činjenicu da je u njihovim temeljima nadbiskup Alojzije Stepinac. Bez nadbiskupa Stepinac sigurno ne bi bilo samostana sestara dominikanki u Trnju, a bez samostana sestara dominikanki pitanje je kad bi i bi li uopće bila utemeljena župa Krista Kralja. Nadbiskup Stepinac stvarni je utemeljitelj trnjanske župe i samostana, pa se stoga župa smije nazivati “Stepinčevom župom”, a samostan “Stepinčevim samostanom”. On je njihov utemeljitelj, ali i osobiti zagovornik pred Prijestoljem Božjim.

LITERATURA:

Spomenica župa Krista Kralja. (rukopis u Župnom uredu Krista Kralja u Zagrebu) – *Blagoslov novog samostana sestara dominikanki u Zagrebu.* U: *Gospina krunica*, XXXIII (1938) 8, str. 239-241. – *Hrvatski Metropolita otvorio je župu Trnja.* U: *Hrvatska straža*, X (1938) 149, str. 4. – *Otvorena katolička dvorana u Trnju.* U: *Hrvatska straža*, XI (1939) 12, str. 12. – Dragutin KOCIPER: *Župa Krista Kralja u Trnju.* U: *Nove zagrebačke župe.* Zagreb 1939., str. 31-49. – *Blagoslov temelja crkve Krista Kralja.* U: *Katolički list*, 91 (1940) 44, str. 526-527. – *Krist Kralj u Trnju.* Zagreb 1983. – Aleksa BENIGAR: *Alojzije Stepinac, hrvatski kardinal.* Zagreb 2¹⁹⁹³. – Ignacija BOJANIĆ: *Sjećanje na blagopokojnoga nadbiskupa kardinala Alojzija Stepinca.* U: *Sluga Božji Alojzije Stepinac*, III (1996) 1, str. 16-17. – Slavka SENTE: *Dolazak sestara u Zagreb – prema sjećanju s. Beninje Mekjavić.* U: *Ave Maria*, XXI (2002) 2, str. 39-41; 3, str. 54-56. – Jure KRIŠTO: *Stoljeće služenja Bogu, Redu i narodu. Kongregacija sestara dominikanki Sv. anđela čuvara.* Korčula – Zagreb 2005. – Mira GERŠAK: *Svjedočanstvo Mire Geršak.* U: *Blaženi Alojzije Stepinac*, XIII (2006) 2, str. 87. – Stjepan KOŽUL i Stjepan RAZUM: *Župa Sv. Josipa na Trešnjevki u Zagrebu.* Zagreb 2012. – Ivan ARMANDA: *Dominikanke i zagrebački nadbiskup Alojzije Stepinac.* U: *Ave Maria*, XXXIV (2015) 3, str. 93-109. – Ivan ARMANDA: *Filijala sestara dominikanki u Paromlinskoj ulici (1932. – 1938.) kao preteča samostana bl. Hozane Kotorke.* U: *Ave Maria*, XXXV (2016) 1, str. 62-73.

Ivan Armanda

s. LEOPOLDINA TEMUNOVIĆ

dominikanka

5. svibnja 1925. – 21. kolovoza 2018.

U utorak, 21. kolovoza 2018. predala je svoju plemenitu dušu i patničko tijelo Gospodaru života i smrti, u 94. godini života i 64. godini redovništva, naša sestra Leopoldina Temunović.

Rođena je 5. svibnja 1925. u Žedniku, kao najstarije od desetero djece, od oca Roka i majke Klare rođene Radak. Na krštenju je dobila ime Marija. U toj brojnoj, zdravoj kršćanskoj obitelji rodila su se čak tri zvanja za posvećeni život: Marija – s. Leopoldina, koja je postala sestra dominikanka, Veca – s. Trpimira koju su oduševile sestre Kćeri milosrđa i brat Josip koji je postao dijecezanski svećenik.

U zajednicu sestara dominikanki došla je 1953. godine. Novicijat je započela 1954., prve zavjete položila 1955., a doživotne 1960. Bila je na službi u Tavankutu na početku svog redovničkog života. Najviše godina djelovala je u Pregradi kao kuharica. 2010. došla je u Suboticu.

Što reći o životu s. Leopoldine koju danas ispraćamo na vječni počinak? Oni koji su je upoznali zadnjih godina, vjerujem da će posvjedočiti o herojskoj žrtvi ove žene koja, unatoč strahovitim tjelesnim patnjama nije nikada izgubila vjeru, nadu i vedrinu, što se odražavalo na njezinu licu, i u njezinim očima. I kad joj je dio po dio bila rezana noga, ona je i dalje zračila osmijehom i mirnoćom. Na svaki upit: Kako ste, časna? Ona bi odgovarala s nasmiješenim licem: „Dobro sam, dobro, Bogu hvala!“ Nema sumnje da joj je upravo zahvaljivanje Bogu za sve što ju je snašlo, davalo snagu i prilagođenje volji Božjoj. Duboko je u srcu, već od svoga mladenaštva, pohranila čežnju za suobličenjem Kristu, kao žrtva za druge.

A oni koji je poznaju malo dulje, zasigurno će posvjedočiti o njezinu majčinstvu i sestrinstvu. O tome bi najbolje mogle pričati sestre koje su s njom živjele.

No, krenimo redom. Kao najstarija od svoje braće i sestara Marija je brzo sazrijevala pomažući roditeljima u svim poslovima. S velikom ljubavlju i poštovanjem znala kasnije pričati o svojim roditeljima. O mami je govorila da je 'bila jako marljiva i smirena žena. Makar nas je imala tako puno, sve je držala pod kontrolom, svi smo bili uredni, čisti, svakome bi znala sašiti i zakrpati što je trebalo. Izvrsno je znala kuhati i peći.'

Oca je posebno zapamtila po tome što im je čitao duhovne priče i poučavao ih u Bibliji. „Mudar je bio naš bačo,“ – kaže s. Leopoldina – „znao je da nije dosta samo pročitati Božju riječ, nego je moramo zapamtiti i dobro 'prožvakati!'“

Kao zrela djevojka odlučila se za samostanski život. Na upit zašto se odriče svijeta, Marija je odgovorila: „Prva moja želja je bila da se žrtvujem za svećenike, a osjećala sam da ću to najbolje moći u redovničkom zvanju. Osobito mi je to bilo na srcu i zbog brata svećenika.“

I Gospodin je doslovno ispunio Marijinu želju za žrtvovanjem, tijekom cijeloga života, osobito zadnjih godina.

U jednom je razgovoru za Ave Mariju (AM 3/2017), govoreći o odlasku u samostan, priznala kako se teško opraštala od svoje ravnice,

žitnih polja, salaša, braće i sestara. „S jedne strane se pojavljivala tuga, - kaže s. Leopoldina -, s druge ponos, a s treće znatiželja, ali je sve to, ipak, prevladao onaj tihi Učiteljev zov: *Dodji, idi za mnom!* Odlučila sam i krenula, i evo me još tu! Bogu hvala!“

Na pitanje gdje je upoznala sestre dominikanke, odgovorila je:

„Naša je baka živjela u Subotici, pa kad sam dolazila k njoj, drago mi je bilo svratiti do sestara dominikanki. Dugo je u meni 'kuhalo', zašto ne bi i ja bila časna sestra i onda sam se napokon, u zreloj dobi, odlučila poći u samostan. Kad sam to rekla roditeljima, u početku im to nije bilo drago, jer sam ja, kao najstarija, bila mami desna ruka. To vam je uvijek tako kad djevojka odlazi od svoje kuće najviše plaću majke, makar znaju da to tako mora biti. Ali ta žalost brzo prođe, pogotovo gdje ima više djece. No, mnogo veći je problem bio u meni samoj. Nitko nije mogao znati kolika se borba u meni vodila. Zašto? Bila sam uvijek društvena, voljela sam se družiti sa svojim prijateljicama. Išla sam i u divočenje. Osobito sam jako voljela igrati kolo. I kako sada sve to ostaviti?! Mislila sam da se odlaskom u samostan moram svega toga zauvijek odreći, da nikada više neću zaigrati. Međutim,

kako god je u meni buktio i razdirao me otpor prema Božjem pozivu, Božja je milost malo pomalo pobjeđivala i gasila tu buktinju i počela me grijati neopisivom toplinom. Odluka je bila neopoziva: idem u samostan!

Kad sam prihvatila tu žrtvu odreknuća od svega, Bog mi je pokazao da me ljubi i da me treba baš zbog te moje radosti i spretnosti za igru. Pa i psalam 87. kliče: *pjevat će igrajući kolo*. U samostanu se me sestre puno puta molile da igram, jer to nisu nikada vidjele. Možete misliti kako sam bila ponosna i sretna što mogu zaigrati, zajedno sa svojim prijateljicama koje su također bile iz Bačke.“

Kod primanja redovničkog odijela dobila je i novo ime: s. Leopoldina. Prve zavjete je položila 9. svibnja 1955. Kao mlada sestra djelovala je najprije u Žrnovu, pa jedno vrijeme u Tavankutu, a najveći dio svog redovničkog života provela je u Pregradi. Premda posve različiti krajevi, običaji i narječja, s. Leopoldina je svako mjesto i posao prihvaćala u duhu redovničke poslušnosti i zato s pravom možemo reći da joj je rad bio blagoslovljen i plodan.

Govoreći o Pregradi s. Leopoldina iskreno priznaje: „Zavoljela sam taj kraj i ljude. Moram priznati da mi je u početku bilo jedino teško što nisam razumjela zagorski jezik. Oni mi govore, a ja se smijem, povlađujem im, a nisam razumjela skoro ništa. Ali taj sam problem dosta brzo svladala, te sam i sama počela govoriti ‘zagorski’, čak mi kasnije neki nisu vjerovali da sam rodnom iz Bačke.“ „Inače, ljudi su me u Pregradi prihvatili i rado su mi dolazili. Mnogi su imali

potrebu ispričati mi svoje životne priče, izjadati se. Utješila sam ih i savjetovala kako sam znala, ali sam ih još više uključila u svoje molitve, jer sam znala da samo Bog može dati pravi odgovor i rješenje za naše probleme.“

Tako je, eto, s. Leopoldina djelovala među narodom, osluškujući, tješeci i moleći.

Na pitanje što joj je bilo najteže u životu, s. Leopoldina je odgovorila: „Najteže mi je bilo svladati svoj ‘ja’, a kada mi je to uspijevalo bila sam sretna.“

A što vam je bilo najljepše? „Čitav život sam osjećala da me je dragi Bog baš tu pozvao, zahvaljivala sam mu i bilo mi je lijepo. Mladima bih poručila da se više mole i razgovaraju s Bogom o svom životu kako bi prepoznali svoje zvanje. Ako osjete Božji poziv u redovničko ili svećeničko zvanje neka se ne boje, jer Bog uvijek daje snage za ono što traži. On daje sreću i mir, i to da čovjeku bude lijepo unatoč mnogim poteškoćama.“

Životna je to lekcija iz koje svatko može učiti. S. Leopoldina je to mogla preporučiti jer je sama živjela potpuno predanje u volju Božju. Od samog ulaska u samostan kad se trebala, kao mlada, bunjevačka djevojka, prilagođavati novim okolnostima, novim običajima, klimi i ozračju, trudila se usvajati samozatajnost i požrtvovnost. Često je sama tražila prigode za manje i veće žrtve i namijenila to za svoga brata Josipa, kao i za sve druge svećenike, što joj je, kako je sama priznala, bila njezina prvotna nakana. Koliko je to sveta i Bogu ugodna nakana, vidjelo se i po njezinim neopisivim tjelesnim patnjama. S.

Leopoldina je svoj križ donijela do vrha Kalvarije, i tu predala svoju dušu Ocu u utorak 21. kolovoza, u 6 sat poslije podne. Uz njezin križ i smrtnu agoniju, zajedno s njom patile su i mogle njezine sestre iz zajednice u kojoj je živjela. Sasvim je sigurno da im ona sada s neba sipa blagoslove kao nagradu za svu njihovu ljubav i pažnju. Smijemo vjerovati da s. Leopoldina za sve nas moli i zagovara pred Prijestoljem Svevišnjega, Milosrdnog Boga, u čijoj se prisutnosti sada raduje.

s. Slavka Sente

Sprovod s. Leopoldine Temunović

Ispraćaj zemnih ostataka s. Leopoldine bio je u subotu, 25. kolovoza 2018., u Subotici. U 9,30 njeno tijelo je izloženo u crkvi sv. Jurja, a brojne nazočne sestre, svećenici i rodbina molili su krunicu. U 10,30 započela je sveta misa zadušnica koju je predslavio subotički biskup mons. Ivan Penzeš u koncelebraciji sa župnikom vlč. Istvanom Palatinusom i još desetak svećenika.

U svojoj homiliji župnik vlč. Istvan je istaknuo veliku strpljivost s. Leopoldine i prilagođenost.

„Kad su joj liječnici rekli da treba odsjeći nogu, nije se protivila, prihvatila je znajući da se kroz patnju stiže do konačnog odredišta, u nebo. Mi vjerujemo da smrt nije zadnja stanica našega života. Mi vjerujemo da je smrt prijelaz u Božje kraljevstvo, u Božji život.

To je naša vjera, to je naša nada da idemo u dom Očev gdje ćemo naći vječni mir. ...

Okrijepljena je svetim sakramentima, bila je svjesna do zadnjega časa i tako se opraštala od svojih susestara i od svih nas, svjedočeći vjeru i pouzdanje u Boga u koga je vjerovala.“ - rekao je vlč. Istvan i dodao jednu zanimljivost. „U mladosti je s. Leopoldina imala jednu prijateljicu, Katu Ivanković koja je željela ići u samostan, ali je njen ispovjednik (kasnije biskup) Lajčo

Budanović gotovo proročkim riječima savjetovao neka osnuje obitelj i bude dobra majka. Kata je poslušala. Iz njene brojne obitelji poteklo je više svećeničkih i redovničkih zvanja. A njezina prijateljica, s. Leopoldina je voljela zabave i planirala udati se. A onda je čula poziv. I ostvarila sretno i ispunjeno redovničko zvanje. Kata je, pod stare dane, došla u samostan, gdje se za nju brinula njezina kćer redovnica, s. Nada. U istom su se, dakle, samostanu, našle opet zajedno, s. Leopoldina i njena prijateljica iz djetinjstva, Kata. Tako su zajedno provele neko vrijeme, prisjećajući se dana iz mladosti, zajedno moleći i pjevajući. Kata je preminula prije s. Leopoldine (2017.), i puno joj je nedostajala. Opraštajući se od s. Leopoldine, s. Nada, koja je

bila stalno uz nju, šapnula joj je u uho: Kad dođete u nebo, pozdravite svoju prijateljicu – moju mamu. Ona je mahнула rukom: „Hoću.“

Draga s. Leopoldina, molite za nas, budite svima nama zagovornicom. Mi smo obogaćeni vašim životom, hvala vam za vaše svjedočenje. Hvala vam što ste svojim redovničkim životom i nama, našoj župnoj zajednici sijali vatru Bogu posvećenoga života. Hvala što u ovom današnjem svijetu ima takvih primjera u koji se možemo ugledati i koji će dati i mladima povod da i oni, krenu Božjim, putem, putem zvanja.“ – zaključio je svoju homiliju župnik vlč. Istvan Palatinus.

Na sprovod je došla skupina vjernika iz Pregrade, gdje je s. Leopoldina djelovala više od 40 godina. U homiliji se župnik Ištvan toplim riječima oprostio od s. Leopoldine. Za kratko vrijeme što je boravila u Subotici ostavila je prepoznatljiv trag svoje dobrote i ljubavi. Svakodnevno odlaženje na misu bila je prilika za susretanje s ljudima, te je uz koju riječ i neodoljivi smiješak ljudima davala nadu i radost. Nakon župnika oproštajnu riječ uputila je njena nećakinja s. Blaženka Rudić. Nakon svete mise njeno tijelo je ispraćeno na Senčansko groblje gdje je položeno u grob sestara dominikanki.

S. Leopoldina, krsnim imenom Marija, rođena je u brojnoj katoličkoj obitelji na Pavlovcu, u župi sv. Marka u Starom Žedniku kod Subotice, u kojoj je također niklo svećeničko zvanje sina Josipa i redovničko zvanje kćeri s. Trpimire. Prvih dvoje djece je umrlo ubrzo po rođenju, te je Marija bila najstarije živuće dijete. Zbog toga je vodila brigu za mlađu braću i sestre, kao i za starije i bolesne u obitelji. Puno je radila na salašu u svom djetinjstvu

i mladosti. Bila je vrijedna i požrtvovna. Voljela je zabavu i veselje. U zreloj dobi osjetila je Božji poziv. Roditelji su je poslali u grad da se skrbi za bolesnog ujaka, koji je živio u župi sv. Jurja i tu je susrela sestre dominikanke. Godine 1953. stupila je u zajednicu u Korčuli. Nakon godinu dana započela novicijat, a potom nakon još jedne godine položila prve zavjete. U tom razdoblju djelovala je nekoliko godina u Tavankutu. Bez visokih škola znala je ljubiti Boga i služiti čovjeku. Bila je vrsna kuharica, sakristanka, njegovateljica, vrtlarica i sve što je trebalo. Najduže je živjela i djelovala u Pregradi, gdje je otišla u najboljim godinama i ostala do svoje 85. godine života. Tu je dala sve najbolje što je znala i imala, izvrsno surađujući sa sada već pokojnim župnikom Brankom Ivanjkom. Tu je u više mandata vršila službu starješice. Kad su sile popustile vratila se u rodnu Suboticu. I tu se uključila brzo u zajednicu šireći mir i radost, radeći poslove koje je mogla. Prije dvije godine amputirana joj je lijeva noga te je postala ovisna o drugima. S. Leopoldina znala je i to prihvatiti sa radošću i zahvalnošću.

S. Leopoldina je često govorila da joj je u životu bilo lijepo, osobito u starosti. Bila je zadovoljna sa svime i sa svojim životom. Tako je smireno i zadovoljno napustila ovaj život i ušla u onaj ljepši koji nikad ne prestaje. Uživala navijeke večnu radost!

s.B.R.i s.S.S.

Ugasio se život naše č. Leopoldine kao dotrajala svijeca

Nešto više od četiri godine imala sam milost upoznati i živjeti s velikom, a istodobno blagom i tihom našom Časnom. Nismo je čak niti zvali po imenu. Dovoljno je bilo reći Časna, znalo se da taj naziv pravom odgovara njoj, s. Leopoldini Temunović.

Kad je došla u ovu našu zajednicu, bilo joj je već 85 godina, ali je još mogla i htjela pomagati gdje god je trebalo: u kuhinji, peglati robu, a posebno bi lijepo u vrtu uređivala gređice za povrće; ni jedna se grudvica nije mogla provući. Uvijek sam se pitala gdje crpi toliku snagu? Znala sam da je noge moraju jako boljeti pored onolikih otvorenih rana. No, ona se nikad nije tužila, i da joj nisam previjala te rane sigurno ni ne bi znala šta sve trpi. Bila je neumorna, kad bi nešto započela, to je trebalo dovršiti, bez obzira na vrijeme i napor. Tako smo jednom kuhali pekmez. Glavni pomagači su mi bili s. Leopoldina i moja mama (njena prijateljica). Vidjela sam u određenom trenutku da su obje već jako umorne. Htjela sam ih poslati da se odmore, ali me s. Leopoldina predusrela i kazala: „Nema odmora dok ne završimo!“ Vidjevši njezinu upornost i

volju, dosjetila sam se i složila stol tako da je ona mogla sjediti i s velikom kuhačom miješati lonac s pekmezom. Da ste samo vidjeli tu njezinu sreću!

Imala je naša draga časna još mnogo vrlina, nemoguće je sve nabrojiti. Malo je takvih samozatajnih duša kao je ona bila.

Boraveći u bolnici, kad nije bila pod velikim lijekovima bila je prava misionarka. Kako je samo herojski podnijela sve operacije, a kad bi joj rekli da je bolesna, ona bi se usprotivila rekavši: „Ne znači da sam bolesna ako nemam jednu nogu!“ Zadnjih nekoliko mjeseci se polako gasila, ali uvijek vedra duha. Ponekad nije bila svjesna svoje nemoći, pomalo se gubila i pokušavala se dići iz kolica. Morale smo je trajno imati na oku. Jednom sam je ostavila u kolicima i rekla joj neka se ne diže, neka čita štampu, da ću se brzo vratiti. Nakon par minuta nađem je kako se okrenula s kolicima i želi izaći. Pomalo uzbuđena i puna straha rekla sam joj: „Zašto opet niste dobri?“, a ona meni: „A ja sam mislila kako ćeš me pohvaliti kako sam dobra, a ti se ljutiš!“ Prasnula sam u smijeh, zagrlila je, a ujedno shvatila svoju veliku grešku. Nikad je nisam vidjela ljutu na bilo koga, niti sam je ikada čula da o drugima govori nešto loše. Ako nije imala reći nešto dobro, onda je radije šutjela.

U subotu, tjedan dana prije duhovnih vježbi, dok smo se dogovarali kako ih organizirati, č. Leopoldina je pitala hoće li i ona obavljati duhovne vježbe. Naravno da smo joj odgovorile potvrdno, a nismo ni slutile da će ih ona puno prije započeti sama, licem u lice, do nogu Učiteljevih. Bilo je to u utorak 21 kolovoza 2018., nešto nakon 18 sati.

Sada se još više uvjeravam kako je bio bogat njen život. Zadnjih je dana bila prava mučenica, ali je njezina vedrina, unatoč patnji, nije nikada napuštala. Veoma se radovala našoj kandidatnici Ani, sada s. Marti, i vjerujem da će joj s neba biti pomoćnicom na njenom redovničkom putu.

Kako je lijepo i zadovoljno živjela tako je blaženo bilo i njeno umiranje. Svjesna do zadnjega časa, molila je s nama.

Draga časna Leopoldina, hvala vam za bogatu knjigu dobrote ispisanu do zadnje stranice. Vjerujem da mi sada možete još više pomoći jer

vidite bolje i jasnije gdje i u čemu mi je nebeska i ljudska pomoć potrebna.

s. *Nada Ivanković*

Mala sestra velikog srca

Ujutro, negdje oko pola šest zazvoni mi alarm, vrijeme je za ustajanje. Vani je još mrak, u krevetu toplo, a oči se ne mogu otvoriti. Nekako se ne radujem danu i onome što on nosi. U srcu neka tjeskoba, zabrinutost. Misli mi vrludaju, mislim što sve moram danas učiniti, što treba kupiti, kamo treba ići, što kuhati za ručak, mislim i o članku kojeg trebam napisati i o tome kako je danas četvrtak i kako danas dolaze vrijedni radnici komunalnog. Čujem sestru kako već od pola šest mete ispred kuće. A ja se još lijeno protežem i potežem u pidžami. Jedan je to običan dan, koji se tako često ponavlja. Sutra opet isto. Ujutro opet ista obećanja koja dajem ne znam kome: „Danas ću ranije ići u krevet.“ A znam i sama da neću. Možda na taj način samo sebe tješim ujutro.

Bio je vjerojatno takav, ili možda malo drugačiji dan, kad sam došla do, sad već pokojne s. Leopoldine, da bih joj pomogla ustati iz kreveta. Bila sam pomalo mrzovoljna, nenaspavana i neraspoložena. A ona potpuno suprotno, vesela već rano jutro. Uvijek sam se divila ljudima koji

rano ujutro pjevaju, smiju se i vesele. Nisam jurniji tip. Ne volim jutro. I tako... pokušavam pričati sa s. Leopoldinom, ali mi ne ide. Primijetila je moju neraspoloženost. S puno takta upitala me: „Nisi noćas dobro spavala?“ Ne znam što sam joj odgovorila, mislim da sam nešto promrsila. Nato sam ju upitala je li ona dobro spavala. Odgovorila mi je kako je odlično spavala i kako inače dobro spava.

S. Leopoldina je umrla 21. kolovoza 2018. Bilo je to točno jedanaest mjeseci nakon mog dolaska u Suboticu. Posljednjih jedanaest mjeseci njenog života imala sam čast živjeti s njom i upoznati ju. Nikad mi nije zapamtila ime. Nakon mog dolaska dugo me je pitala odakle sam i kad se vraćam kući. Uvijek iznova bih joj objašnjavala kako se ne vraćam kući, da sam ovdje došla živjeti, ali sutra bi me opet isto pitala.

Ne sjećam se da sam je susrela prije nego sam došla u Suboticu. Pamtim je samo kao sestru u invalidskim kolicima, bez noge, slabog pamćenja. Takvu sam ju upoznala, u njenoj dubokoj starosti od 92 godine. Nije se mogla sama

poslužiti. Ovisila je o sestrama da joj pruže čašu vode, donesu ručak. Nikad se nije žalila. Uvijek je bila dobro raspoložena. Često je govorila: „Hvala Bogu, dobro sam.“

Ima jedan detalj, jedna njena rečenica koje se često sjetim. S. Leopoldina ju je često znala reći i mene bi to iznenadilo svaki puta kad bih je čula. Kad bih je vozila od kuhinje do njene sobe, ona bi pogledala kroz prozor svoje sobe i uskliknula: „Kako je danas lijep dan!“ Začudila bih se i pitala se u sebi kako njoj može biti lijep dan. U kolicima je, bolesna i ovisna o svima nama, a njoj je lijep dan! Često bi to s. Leopoldina uskliknula kada bi promatrala kroz prozor. Voljela je život i divila se životu. Znala je primijetiti sunce koje sja i ptice koje pjevaju. Pohvalila bi lijepo složen krevet i ukusno skuhan ručak. Bila je zahvalna

za sitnice i sretna na svoj način. Voljela je raditi i bila je sretna kada bismo joj dali neki zadatak. Radovala se svakoj sestri i svima koji su joj dolazili u posjet. Bila mi je ispit savjesti.

Prošlo je već nekoliko mjeseci otkako je otišla. A meni ne prođe dan, a da se ne sjetim njene rečenice: „Kako je danas lijep dan.“ Potrudim se tada pogledati kroz prozor i složiti se s njom. Da, uistinu je danas lijep dan. Hvala ti s. Leopoldina što si me naučila primijetiti ljepotu i dobrotu života. Hvala ti što si voljela život, te pokazala i nama mlađima da se ne bojimo poteškoća. Hvala ti što si svjedočila radost i voljela svaku sestru. Gospodin ti bio nagrada.

s. Barbara Bagudić

Oproštajno slovo za s. Leopoldinu

Dok se opraštamo od naše drage s. Leopoldine, od naše drage teta Marije, pred očima mi je njeno vedro i nasmiješeno lice koje nam je toliko zračilo i značilo i u zadnjim mjesecima i danima njezinog zemaljskog života, kada je bila u nemogućnosti kretati se zbog amputirane noge i ovisna o drugima. Dolazili smo k njoj odmoriti se na njenoj vedrini i radosti, koja nije bila samo obični optimizam, nego duboko uvjerenje da je sve dobro i velika nada da će sve dobro završiti.

S. Leopoldina, krsnim imenom Marija, rođena je 1925.god. u brojnoj katoličkoj obitelji u kojoj su nikla još dva duhovna zvanja. Kao najstarija

od desetero živuće djece navikla se radu i skrbi za mlađe, kao i starije u obitelji. Primila je duboke temelje vjere, poštenja i požrtvornosti koji su je držali cijeloga života. Za samostan se odlučila u zrelih godinama i 1953. stupila u zajednicu sestara dominikanki na Korčuli. A kad je učinila taj korak nikad više nije uzimala. Molila je, radila je, žrtvovala se s jednom posebnom nakanom – za svog brata svećenika, i općenito za sve svećenike. Kao mlada sestra na početku svog redovničkog života bila je na župi u Tavankutu. No najduže je bila na službi u Pregradi – 42 godine. Došavši u Pregradu nije hodala, nije trčala, nego je letjela po zagorskim bregima. Stizala je na sve poslove: u kuhinji, i sakristiji, u vrtu i župnom uredu.

Krsnim imenom Marija uvijek je zapravo bila Marta koja je posluživala radost, životno zadovoljstvo, riječi utjehe i ukusno pripremljenu hranu. Ljudi su dolazili na farof ne tražeći baš uvijek župnika, ali su uvijek navraćali u župni ured s. Leopoldine, u njenu kuhinju. Tu bi sjeli na kratko, muški bi popili čašicu, a žene se izjadale, i svi bi,

obdareni smiješkom i dobrom riječju s. Leopoldine, odlazili u svoj dan.

S. Leopoldina imala je puno dobrih vrlina i kreposti i darova. Možda jedan od najvećih bio je upravo životno zadovoljstvo sa svime, životna radost koju je pratila skromnost i zahvalnost. Nisam je vidala turobnu, namrgođenu, ljutitu, niti čula da se tuži na nekoga ili nešto. Ako je i bilo takvih trenutaka, oni su bili kratkotrajni i prolazni. I kad bi mi moglo pasti udio nešto od nje, kao njezinoj sestri u dominikanskom redu i kao njezinoj nećakinji po srodstvu, voljela bih da to bude životna radost i darežljivost. Nikada se nije odlazilo praznih ruku iz Pregrade. U svim njenim darovima bilo je veliko srce. Tu darežljivost osjetili su siromasi i ubogi, njene susestre i rodbina. Sve što je dobila rado je dijelila, duhovno i materijalno.

A nama, rodbini, bila je jako draga naša teta Marija. Radovali smo se njenim dolascima iz Pregrade, koji su uvijek bili prekratki, jer ona nikad nije iskoristila svoj godišnji odmor. Okupljala nas je i povezivala. Pratila naše živote svojom tihom molitvom.

Doživjela je lijepu starost. Kad više nije mogla

vršiti zahtjevnu službu u Pregradi, došla je u svoju rodnu Suboticu prije osam godini, u 85 godini života. Iako malaksalih snaga, uvijek se bavila nekim poslom pomažući u kuhinji ili vrtu. Svojom pojavom i svojim smiješkom dolazeći svakodnevno na svetu misu u ovu crkvu zračila je mirom i predanjem. A posljednje dvije godine, koje je provela u kolicima i ovisna o tuđoj pomoći, pokazala je kako se strpljivo, radosno i čak zahvalno sve može primiti iz Božje ruke.

Pri našem zadnjem susretu prije nešto više od mjesec dana više puta je ponovila kako joj je u životu bilo lijepo. Bilo joj je lijepo u djetinjstvu na salašu. Bilo joj je lijepo kad je otišla u samostan u Korčulu. I u Pregradi je bilo lijepo. I u Subotici je također lijepo.

A sad, draga naša s. Leopoldina, sada, nadamo se, da ste ušli u ono najljepše koje nikad ne prestaje. Svjesni da je svatko potreban Božjeg milosrđa, tom milosrđu Vas preporučujemo. Za dar i svjedočanstvo vašeg života, za radost, ljubav i dobrotu zahvaljujemo, i podsjećamo: ne zaboravite nas koji još na zemlji ostajemo.

(s. Blaženka Rudić, nećakinja s. Leopoldine)

Sjećanje na teta Mariju – s. Leopoldinu Temunović

U obitelji Temunović od oca Roke i majke Klare (r. Radak) rođeno je dvanaestoro djece, no prvo dvoje rođenih su se brzo nakon rođenja pridružili anđelima u nebu. Na Pavlovcu, na rodnom salašu odraslo je i sa salaša na svoj životni put pošlo njih desetoro. Najstarija među njima bila je naša teta Marija.

Rođena je 5. svibnja.1925. u Žedniku i u crkvi sv. Marka krštena i primila i ostale sakramente. U svojoj mladosti imala je svoje snove o vlastitoj obitelji i sreći, no dragi Bog je za nju imao drugi put koji je vodio ka sreći i zadovoljstvu. 1953. godine pridružila se sestrama dominikankama na Korčuli.

Kao djeca, češće smo imali priliku čuti nešto o teta Mariji, nego što smo je vidali, to je bilo vrlo rijetko i na kratko pošto njeni dolasci kući nisu bili nešto česti. Radovali smo se kad smo čuli dolazi teta Marija. Svakako znali smo da

za svakoga ima i neki slatkiš, ali ono što je donosila svojom pojavom, vedrinom i smislom za humor i šalu, kao i dosljedno svjedočenje Isusa kojemu je povjerovala i za kojim je pošla, osjetila sam da je bilo mnogo vrijednije od bilo kog slatkiša. Osobno je još iz djetinjstva u sjećanju nosim kao nekoga tko je poseban i drugačiji od ostalih. Bila je zainteresirana za svakoga, uvijek se znala spustiti na nivo sugovornika, dati savjet, bratsku opomenu, pokušala je druge razumjeti, a ne suditi. 1991. godine sam ju prvi put posjetila u njenoj voljenoj Pregradi, a nakon tog nekoliko puta sam godišnje odmoro provodila kod nje u Pregradi i tu počinje moje bliže upoznavanje naše drage teta Marije. Jednostavno, bila je poput magneta koja privlači. Imala je puno toga zbog čega mogu reći da je posebna. Fasciniralo me njeno kuhinjsko umijeće, da tako reći „iz ničega“ stvori nevjerojatno ukusna jela. Njena

kuhinja na „farofu“ bila je mjesto gdje su ljudi iz Pregrade pa i obližnjih sela svraćali da joj se potuže ili iznesu svoju muku, nikada nije nikoga odbila, imala je vremena za svakoga, a ručak je morao u podne biti na stolu. Vodila je računa o svemu, cvijeće je posebno voljela i sjećam se, da dokle god je u vrtu bilo cvijeća, u kuhinji i blagovaoni na stolu je uvijek moralo biti sveže cvijeće. Zapazila sam kod nje, kakvo poštovanje je gajila prema svećenicima, svjesna da su oni Kristovi namjesnici na zemlji. Zauzimala se žrtvom i molitvom za svećenike, kako za svoga brata Josipa tako i za pregradskog župnika Branka Ivanjka, sa kojim je najdulji period svog života surađivala, kasnije i za vlč. Vinka, a kad je došla u Suboticu i za vlč. Ištvana Palatinuša, kao i za sve druge svećenike. Rastužilo bi je kad bi neko o svećenicima ružno govorio, a kad bi vidjela da bi nešto moglo odvratiti svećenika od njegova poziva, njena žrtva bi bila veća, a molitva žarča. Nikada iz njenih usta nisam čula da je nečim u životu nezadovoljna, da joj nešto nije dobro ili da joj je nešto bilo teško. Uvijek je govorila kako joj je lipo bilo dok je bila na Korčuli, lipo joj je bilo i ono kratko vrijeme što je provela u Tavankutu, lipo joj je bilo u Pregradi, a lipo joj je bilo pod stare dane i u Subotici. To je samo svjedočanstvo kako čovjek, koji je ispunjen Božjom dobrotom i ljubavlju, lipotu, dobrotu i ljubav nalazi ma gdje god bio. Voljela je svoje sestre sa kojima je živjela i radila, uvijek je znala reći, „časne su mi dobre“ brinula se ako je koja bolovala. Kad god bi družba dobila novu kandidaticu, uvijek se time pohvalila bilo u telefonskom kontaktu ili osobnom susretu. Imala je sluha uvijek za najslabije i najpotrebitije, vodila računa da iz vrta bude ponešto i za njih. Znala je da se voda ne smije uzalud prolivati, nije škrtarila, nego razumno koristila dar vode kako bi svima doteklo. Dakako voljela je putovati i hodočastiti i imala sam prigodu vidjeti kako je precizno vodila evidenciju prijave hodočasnika kako ne bi bilo neugodnosti koje bi narušile bit hodočašća. U susretu sa ljudima je uvijek bila srdačna i otvorena.

U večernjim satima, kad bi obavila sve svoje poslove znale smo do kasno u noć ostati sjedeći

razgovarati o njenoj mladosti, odlasku u samostan, životu u redovništvu, o mnogim životnim situacijama, jednostavno, bila je zainteresirana za sve i o svemu se s njom moglo diskutirati i čuti dobar savjet.

Zadnjih 8 godina svoga života provela je u Subotici u samostanu sestara dominikanki, na svoju osobnu radost, kao i na radost njenih sestara i drugih nećakinja i nećaka. Kroz ove godine smo je neko manje, neko više posjećivali, s njom razgovarali..., na razne načine prema mogućnosti nastojali pomoći. Na svakom rastanku je znala kazati, „nemoj me zaboraviti, kad ćeš mi doći ponovo?“ Bolest ju je sve više pritiskala, snage sve slabije, pamćenje iščezlo, ali i dalje vrlo mudro se nosila sa svim situacijama. Uvijek se od srca obradovala kad bi joj netko došao u posjet, mada u zadnje vrijeme nije ni prepoznavala, ali ona iskrena radost na njenom licu je bila dovoljna da posjetitelju kaže „dođi ponovo“. I u taj zadnji posjet, svjesna da vjerojatno neće znati ko sam ja, otišla sam jer sam vrlo dobro znala ko je ONA.

Neka joj dragi Bog bude nagrada za sve dobro što je učinila kud god je prošla ovom zemljom!

Ljubica Vukov, nećakinja s. Leopoldine

s. TRPIMIRA TEMUNOVIĆ

Družba Kćeri milosrđa

6. 09. 1932. – 4. 07. 2018.

- teta s. Blaženke -

Sjećanje na moje tete, s. Trpimiru i s. Leopoldinu

Ovoga ljeta (2018.) preminule su dvije moje tete redovnice, mamine sestre. Teta Trpimira preminula je 4. srpnja, a teta Leopoldina 21. kolovoza. Često mislim na njih i nedostaju mi, a još više ću to osjetiti kad posjetim Suboticu, jer će njihova mjesta u samostanu biti prazna.

U obitelji moje mame bilo je 12 djece. Prvih dvoje djece je umrlo ranoj dobi. Od živućih desetoro bila su četiri brata i šest sestara. Sada su žive još dvije sestre. Jedan brat je bio svećenik, jedan se nije ženio, dvije tete su bile časne, a od njih šestero koji su imali obitelji poteklo je 29 djece: 15 sinova i 14 kćeri. Od njih je preminuo jedan u 43 godini života.

Teta Trpimira, krsnim imenom Vera Temunović (mi smo je zvali teta Veca) rođena je 6. rujna 1932. Bila je, kako mi je pričala mama, od djetinjih dana povučena, šutljiva, voljela je moliti više od drugih i nekako se slutilo da će izabrati redovničko zvanje. Stupila je u družbu Kćeri milosrđa. U svom redovničkom životu radila je kao njegovateljica starih i bolesnih, sakristanka, kuharica i vratarica. Bila je na službi u Njemačkoj, u Novom Sadu, u Somboru sa svojim bratom svećenikom, i najviše godina u Subotici, gdje je kuhala dok je mogla, a poslije bila vratarica sve do par mjeseci prije svoje smrti.

Od uspomena koje me vežu za moju tetu

Trpimiru voljela bih izdvojiti neka sjećanja. Budući da nas je bilo toliko sestrični i bratića koji smo bili isto ili približno godište, ljeti bi išli u goste redom kod svojih teta. Bilo bi nas po petoro, šestoro, već koliko je bilo mjesta za spavanje. No uvijek se moglo i na podu. To su bili divni dani koji se ne zaboravljaju. Bilo je igre, priča, svakakvih želja što da nam kuhaju. Dok je teta Trpimira bila u Somboru išli smo i kod nje. To je bilo u vrijeme kad bi ujak župnik otišao na odmor, i ona druga časna koja je bila s njome na službi. Premda smo voljeli i kad je ujak bio doma, jer je bio pun humora. No, kad njih nije bilo župna kuća je bila 'naša'. Teta bi nas dočekala na kolodvoru, vodila nas kroz grad, objašnjavala ono što smo gledali. Bila je izvrsna kuharica, pravila nam palačinke i sladoled. Crkva sv. Križa u Somboru nalazi se u groblju. Šetali bi po groblju i teta je pričala o ljudima koju su tu pokopani, a ona ih je poznavala. Kroz te dane boravka pročitala sam životopis bl. Marije Petković.

I drugo sjećanje vezano je za Suboticu, kad sam i ja bila tamo na službi i teta Trpimira u samostanu njihove Družbe. Često sam je posjećivala, a i ona je dolazila u naš samostan za blagdane. U njihovoj kući i zajednici osjećala sam se dobro kao i u svojoj. Puno smo razgovarale o

svemu. S njome se moglo ozbiljno i lijepo razgovarati o redovničkom životu i svemu što je bilo zajedničko našem pozivu. Uvijek je ohrabivala i podržavala. Kad sam bila premještena iz Subotice, zvala bi me telefonom za blagdane.

Prije petnaestak godina bila je operirana od zloćudnog tumora, ali je jakom voljom i vjeronadvladala bolest, te se liječnik čudio kad je čuo da je umrla kako je poživjela tolike godine. Bolovala je i od drugih bolesti, ali uvijek na nogama, radeći svoje poslove dokle god je mogla. Bolest ju je zapravo svladala samo posljednja dva mjeseca života, kada je pošla u bolnicu na nogama, a vratili su je nepokretnu, te je za dva tjedna preminula. Posjetila sam je kad su je vratili iz bolnice. Nije joj bilo baš jednostavno prihvatiti što je nepokretna. Rekla sam joj neka moli blaženu Utemeljiteljicu. Preminula je devetnici bl. Mariji, 4. srpnja.

Teta Leopoldina, krsnim imenom Marija, rođena je 25. svibnja 1925. kao najstarija, poslije onih dvoje koji su umrli kao mali. Bila je vesele naravi, voljela je društvo, smijeh, zabavu. Odlučila se za samostan u zrelih godinama, a motiv joj je bio, kako je sama pričala, žrtva za brata svećenika. Ubrzo nakon formacije i zavjeta, poslana je u Pregradu, gdje je bila na službi preko četrdeset godina. Sjećam se da je rijetko dolazila doma. Obično bi došla kod roditelja, tj. bake i djeda, i onda bi se okupili svi da je vide. Jer bi bila samo par dana i nije imala vremena obilaziti braću i sestre. A moja sjećanja povezana s njome vraćaju me uvijek u Pregradu, gdje sam bila na ljetnim praznicima kao srednjoškolka. Tada bih

provela po dva, tri tjedna u Pregradi. Za te uspomene vezan je i dragi župnik, sada pokojni vlč. Branko Ivanjko, i pokojna s. Amata. Mogu reći da su svi oni pomogli u prepoznavanju moga zvanja i donošenju odluke. Gledala sam tetu Leopoldinu kako izvrsno i spretno kuha. Od ničega odjednom bi stvorila ukusnu hranu. Nikada nije bio problem ako netko iznenada dođe. U isto vrijeme ona je mogla ići zvoniti u crkvu, kuhati ručak, zapisivati mise i primati ljude na 'čašicu razgovora'. Sve u maloj kuhinji. Meni bi davala neke poslove, slala me u trgovinu, na poštu, odgovarala mi na pitanja kako je u samostanu. Uvijek je bila vesela, nikada se nije tužila. S njome sam iz Pregrade išla na hodočašća u Mariju Bistricu i na Trsat. Puno toga me veže za tetu Leopoldinu jer smo pripadale istoj zajednici i dijelile razmišljanja o stanju i budućnosti te zajednice. I kao sestra često sam odlazila u Pregradu. Kad su joj malaksale sile povukla se sa župe u sestarsku kuću, a nakon toga u svoju rodnu Suboticu. Tu je proživjela 6 godina. Od toga posljednje dvije ovisna o tuđoj brizi i pomoći zbog amputirane noge. U svojoj bolesti i nemoći bila je strpljiva i zahvalna za svaku uslugu. Uvijek je molila i čitala, i još radila ako bi joj dali kakvu sitnicu. Ne znači da je uvijek bilo lako, da nisu potekle suze i oteo se uzdah. Ali brzo bi se na njeno lice vraćao osmijeh. Tako je davala radost i nadu svima koji su je posjećivali.

Zahvalna sam svojim tetama za ljubav i podršku koju su mi pružale, za divan primjer redovničkog života. Vjerujem da me i dalje prate svojim molitvama.

s. Blaženka Rudić, nećakinja

JERKO JAGNJIĆ

1941. – 2018.

- brat s. Vjere i s. Fidelis -

U petak 10. kolovoza 2018. nenadano je, u 77. godini života, preminuo Jerko Jagnjić, brat naših sestara Vjere i Fidelis. Živio je u Sinju gdje je i pokopan 11. kolovoza, na mjesnom groblju. Sav njegov život kao brata, supruga,

oca obitelji, učitelja, njegove sestre su pretočile u zahvalnu molitvu Bogu da mu bude milostiv i da nađe mjesto u Njegovu kraljevstvu ljubavi i mira.

Pokoj vječni daruj mu Gospodine!

ANTE ZEBIĆ

26. kolovoza 1929. – 12. rujna 2018.

- stric s. Andrijane -

U srijedu, 12. rujna 2018, na spomendan Imena Marijina, preminuo je moj dragi stric Ante Zebić. Rođen je 26.

kolovoza 1929. u brojnoj obitelji Stipana i Anđe Zebić. Kao mladić oženio se s Brankom. U sretnom su braku imali troje djece: Antu, Marinka i Anicu.

Stric Ante je volio dragu Gospu i išao je sa svojom obitelji često na hodočašće na Trsat, i Gospa ga je pozvala baš na ovaj lijepi dan.

Pokopan je na Grobniku, u Rijeci, kod svoje žene Branke, gdje sada oboje čekaju uskrsnuće.

Dragi striče, rado sam vas koji put nazvala na telefon. Uvijek ste se rado odazvali i upućivali me na pravi put, baš kao i moj ćaća.

Nije bilo bolesti i sprovoda da ti nisi došao sa svojim sestrama posjetiti svoje na Gljevu. Velika

ti hvala za suosjećanje za našom rodbinom.

Lijepo si sa svojom ženom Brankom odgajio svoja dva sina i kćer. Bio si radišan, pošten i društven čovjek. Brinuo si se za svoju djecu i sagradio im kuće. Imao si pouzdanja u Boga, a najdraži od svetaca bio ti je sveti Ante. Rado su te djeca vozila na Trsat, tvoje omiljeno svetište.

Sprovod je, u Grobniku, vodio župnik i naš rođak Branko Zebić, karmelićanin. Bilo je jako puno svijeta na ispraćaju. Sve je bilo divno organizirano i u kući i na groblju, gdje su svirali i lijepo pjevali pjevači. Sprovodnu svemu misu slavio je naš rođak Branko Zebić i održao vrlo lijepu i poticajnu propovijed.

Dragi striče, neka te dragi Bog nagradi za sve dobro što si učinio, i neka ti oprosti ako si u svojoj ljudskoj slabosti što pogriješio. Bila ti laka hrvatska zemlja, za koju si se borio u partizanima.

Doviđenja u vječnosti.

Marija s. Andrijana Zebić

IN MEMORIAM ...

SPROVOD MARIJE ŠKRINJAR (27. ožujka 2018.)

U prošlom broju AM (2/2018) greškom je izostavljen tekst o sprovodu Marije Škrinjar, majke s. Ivane, zato ga objavljujemo sada, moleći i dalje za dragu pokojnicu, a velika isprika vlč. Mikecu i s. Ivani. (urednica)

Sprovod Marije Škrinjar bio je u utorak 27. ožujka na mjesnom groblju u Pregradi. Na vječni su je počinak, osim rodbine, pratili brojni mještani, prijatelji i znanci, braća dominikanci i sestre dominikanke. Sprovodne je obrede, u utorak 27. ožujka, vodio pregradski župnik vlč. Ivan Mikec. On se toplim riječima osvrnuo na protekli životni hod pokojne Marije, te je između ostaloga rekao:

Marija Škrinjar rođ. Puclin preminula je 26. ožujka u svom domu u Bušinu (župa Pregrada).

Marija Škrinjar rođena je 4. travnja 1931. u Donjoj Plemenščini. Bila je u braku sa suprugom Ivanom te je rodila dvije kćeri: Nadu i Nevenku - koja je časna sestra dominikanka na službi u Kanadi. U vremenima svog odrastanja susretala se s mnogim nedaćama onog vremena. Sa svojim suprugom, uz mnoge žrtve, rad i odricanja, „podigla“ je novi obiteljski dom u Bušinu. Prihvatila je posao u tekstilnoj tvornici „Emka“

u Pregradi, gdje je ostala raditi do umirovljenja. Nastojala je na svaki način uštedjeti da bi što prije podigla taj novi dom i omogućila bolji život svojoj obitelji.

Često je znala govoriti kako nije imala vremena čekati autobus poslije posla da se odveze doma, već je išla pješke. I tada bi, uz njezin karakteristični smijeh, rekla: „Ali kad sam došla, do kuće došao je i autobus!“ Pokojna Marija znala je prepričavati mnoge dogodovštine, one lijepe i one ne tako lijepe, ali na njezinom licu nikad se nije pokazivala ni preuzetost, niti jadikovka, već uvijek samo lijepi osmijeh kojim je iznosila ne baš uvijek lake i ugodne trenutke svoga života. Možda mi danas drugačije gledamo na životne potrebe i obveze, no pokojna Marija znala je da jedino mukotrpnim radom, kako na poslu, a isto tako i na njivi ili u vinogradu, mora s žuljevima na rukama i znojnim čelom priskrbiti ljepši i ugodniji život svojoj djeci. Pokojna Marija poznavala je i živjela svoju vjeru, na iskren ljudski način, s pogledom prema nebeskim Visinama. Bila je itekako svjesna da Isus nije demagog čovječanstva. Njezin učitelj Isus suvereno je razlučio dobro od zla, istinu od laži i bez kompromisa stoji na raskršću savjesti i kao putokaz u životu govori: „Uđite na uska vrata, jer širok put vodi u propast.“ Marija je sa svom svjesnošću i nadasve puno ljubavi prema Bogu i čovjeku prihvatila uski put koji vodi strmom stazom u Vječnost. U svom životu prihvatila je zadaću supruge i majke, koju je s puno požrtvornosti i ljubavi izvršavala. Njezine životne

obveze nisu je nikada spriječile u molitvi i vjerskom životu. Pobožnost, napose krunica, bila je njezina vjerna pratiteljica, kako u mladosti, tako i u starosti. Nedjeljnu svetu misu nikada nije propuštala, bilo da je išla pješke ili su je njezini članovi obitelji dovezli. Zornice su joj bile posebna radost te ih nije olako propuštala, bez obzira na vremenske prilike.

Često znademo slušati savjete i primjedbe na temu kako se treba odgajati djecu. Marija je znala da je najbolji odgoj djece primjer života. U takvom molitveno-radnom ozračju, Bog je pozvao njezinu kćer Nevenku u redovnički poziv te je danas redovnica, sestra Ivana, koja pripada dominikanskom redu. Također, u životu joj je velika radost bila obitelj njezine kćeri Nade, koja je sa suprugom Josipom bila svakodnevno na pomoći pokojnoj Mariji. Unuk Tomica i njegova supruga Danijela podarili su joj troje praunučadi: Dijanu, Anu i Ivana, koji su joj u starosti bila velika radost. Uvijek je lijepo govorila o svojoj kćeri Nadi i njezinom suprugu Josipu, o njezinim unucima Tomici i Mariu, ali s posebnim je osjećajima govorila o svojim praunucima. Pokojna Marija bila je skromna osoba i radovala se malim i jednostavnim životnim trenutcima i stvarima. Radost su joj bili razgovori sa kćerkom č. s. Ivanom, koja ju je često nazvala iz Kanade. Strpljivom ljubavlju brojila je dane kad će joj iz Kanade doći na odmor. S puno pažnje, sakupljala je događaje koji su se događali da ih može ispričati kćeri časnoj sestri, a isto tako, poslije odlaska č. s. Ivane, u svom srcu pohranjivala bi

lijepo trenutke koje je s njom proživjela te je od tih uspomena živjela i očekivala ponovni susret s njom. Godine su prolazile u dočekivanju i ispraćaju, svakodnevnim susretima s obitelji i susjedima. Na kraju života pohodila ju je teška bolest. Pozvala me je da primi i duhovnu okrepu za mjesec koji su slijedili. Tada nismo znali koliko će životnu kalvariju morati proći. Pokojna Marija болоvala je nekoliko mjeseci, ali osmijeh s njezina lica nije iščeznuo. Zнала je reći: „Zatvorila sam oči s molitvom da ih opet u Vječnosti otvorim.“ Njezin život i odnos prema ljudima bio je zalag da u najtežim trenutcima života bude okružena velikom pažnjom i ljubavlju svoje obitelji. Svi su joj svojom prisutnošću, pomoći i lijepim riječima željeli zahvaliti za godine koje im je svojom prisutnošću i pažnjom darovala. Bog ju je 26. ožujka, u Velikom tjednu, pozvao u Vječnost. Ono za čim je čeznula spoznala je u svoj punini. Pošla je iz svog doma u Bušinu u dom vječnog Oca, da bude ogrišana vječnom ljubavlju Božjom. Pošla je u Vječnost u tjednu kojega zovemo i Veliki tjedan. To je vrijeme neposredne pripreve za najveći kršćanski blagdan - Uskrs. Knjiga mudrosti nam govori: „Jer Bog je stvorio čovjeka za neraspadljivost, i učinio ga na sliku svoje besmrtnosti. Čovjekovo konačno dostojanstvo stoji u njegovoj sličnosti s Bogom, a vrhunac te sličnosti je čovjekova besmrtnost.“ Istina čovjekove besmrtnosti temeljna je istina o čovjeku. Bog nema svoj početak, on je odvajkada. Čovjek ima svoj početak, u materijalnom, tjelesnom obliku, ali će duša živjeti dovijeka. Danas, dok se opraštamo od pokojne Marije,

sabiremo u svojim srcima sve lijepe i drage uspomene koje će nas kroz život podsjećati da je među nama živjela jedna skromna, jednostavna i požrtvovna žena, koja je znala darovati i primiti ljubav. Dok polazimo prema grobu u koji ćemo pokopati tijelo pokojne Marije, s mislima smo i molitvenom sjedinjenju s kćerkom č. s. Ivanom, koja je s njom bila ovih posljednjih dana, ali se neposredno prije smrti pokojne Marije morala vratiti na službu u Kanadu. Ona se s njom oprostila, zahvalila joj za majčinsku ljubav i dobrotu. Umjesto nje, danas će grob pokojne Marije okružiti vijenac njezinih susestara koje su, predvođene časnom majkom Katarinom, došle izraziti zahvalnost majci svoje susestre. Još jedanput se sa zahvalnošću prisjetimo pokojne Marije i zahvalimo joj za svaki lijepi osmijeh, pruženu ruku i darovanu lijepu riječ. A ono što u životu nije bilo dobro, gdje je život bio krut, težak i nemilosrdan recimo joj „Oprosti.“ Ovaj naš molitveni rastanak od pokojne Marije neka bude zahvalna molitva Bogu da joj milosrdno oprost i ljudske slabosti i udijeli joj radosni susret u svom vječnom domu na nebesima.

S puno povjerenja, smijemo reći da je život pokojne Marije bio sjeme koje je posijano u zemlju donijelo obilat rod.

Zajedno s časnim sestrama dominikankama i sestrama iz Marinaca te patrima dominikancima, obitelji i prijateljima izražavam kršćansku sućut i molim da ih u opraštaju od pokojne Marije dotakne blizina Boga i Božja utjeha.

vlč. Ivan Mikec, župnik

IN MEMORIAM ...

MILKA ŠUŠIĆ

20. 08. 1931. - 27. 05. 2018.

- sestra s. Hijacinte Bačić -

U nedjelju 27. svibnja 2018. nakon duge i teške bolesti preminula je blago u Gospodinu naša draga i voljena majka, žena, sestra, baka, ujna i strina Milka Šušić, rođ. Bačić.

Milka je rođena 20. kolovoza 1931. godine u selu Brištane na Miljevcima u brojnoj obitelji, od oca Ivana i majke Jake. Već zarana je obitelj ostala bez majke Jake pa je Milka od najranije mladosti preuzela brigu o mlađim sestrama i braći te ih odgajala u skladu s vjerom da budu vrijedni, poštenu i dobri kršćani. Upravo zato jer je rano morala odrasti i preuzeti mnoge poslove u kući i u polju, Milka je oduvijek bila neobično vrijedna i fizički snažna žena koja je čitav život nesebično služila svojim bližnjima crpeći svoju snagu u molitvi. U 33. godini je tražeći bolje uvjete za život zajedno s dvije sestre otišla u Austriju gdje se zaposlila u gradu Bregenzu i živjela narednih 11 godina. Snažna volja i ogromna energija, fizička snaga, okretnost i spretnost, a s druge strane moralna postojanost bile su karakterne osobine i vrline Milke koje je svatko primjećivao. Godine 1975. udala se za Stojana Šušića i nedugo nakon vjenčanja su odselili u Australiju i svoj novi dom pronašli u glavnom gradu Canberri. Kao i mnogi naši iseljenici Milka i Stojan su u stranoj zemlji kretali bez ičega i morali svojim radom izboriti se za egzistenciju. Ubrzo su dobili sina te izgradili kuću. Milka je preuzela brigu o kući, vrtu i odgoju sina dok je Stojan mukotrпно radio. U tuđini nisu zaboravili na Hrvatsku i svoju vjeru te su redovno išli na misu u Hrvatski Katolički Centar Canberra koji je osnovan kao trajan oblik pastoralne brige za sve veći broj doseljenih Hrvata katolika u Canberri te zajedno s mnogim tamošnjim Hrvatima pomogli pri izgradnji većeg i prikladnijeg centra. Milka je kao i mnogi Hrvati ondje odgajala sina prenoseći mu jezik,

kulturu i tradiciju rodne grude, ali i usađivala vjeru i ljubav prema domovini. Posebno je držala do vjerskih običaja svojeg kraja i obitelji te strogo posta i nemrsa, trajno prisutne molitve za obiteljskim stolom te molitvi svete krunice. Nakon uspostavljenja samostalne Republike Hrvatske i nakon dugih 25 godina boravka u Australiji, odvojena od braće i sestara, Milka je došla u Hrvatsku te vidjela svoju braću i sestre i svoju rodnu kuću. Bio je to emotivan trenutak za cijelu obitelj Bačić i ponovno okupljanje u rodnoj kući. Želja da ponovno vidi Hrvatsku i svoju braću i sestre te njihove obitelji konačno joj se ispunila. Djeca njenih braće i sestara su dotad svoju tetu Milku mogli vidjeti samo na videokazetama i slikama koje su redovno stizale iz Australije.

Život u Australiji nije mnogo promijenio Milku. U svom sjećanju gajila je sve ono što ju je povezivalo s obitelji te rodnom grudom. Govor, način života i običaje rodnog kraja prenijela je i živjela u Australiji, opkopavajući i sadeći vrt onako kako je naučila odrastajući, pa i sušeći pršut kao da je u svojim rodnim Miljevcima.

Doživjela je lijepe godine te ženidbu sina i rođenje prve unuke Ave, a zatim i drugog unuka Olivera kojeg je do posljednjeg dana vidno oslabljena držala u svojim rukama, pjevajući i tepajući mu znajući da neće vidjeti kako odrastaju. Teška bolest koja ju je zadesila i koju je dugo, hrabro i strpljivo podnosila nekoliko godina s vjerom prinoseći patnje i boli Isusu za svoje bližnje na kraju je odnijela trenutnu ali ne i konačnu pobjedu i zaklopila oči ove snažne i hrabre žene u 87. godini života ostavljajući za sobom

ožalošćene supruga Stojana, sina Domobrana i snahu Esteru, unuke Avu i Olivera, te braću Josu i Marka, sestre s. Hijacintu, Boju i Nevenku, ostale prijatelje i rodbinu. Pogrebni ispraćaj drage pokojnice održan je u katoličkoj crkvi sv. Augustina 6. Lipnja 2018. U Canberri.

Milka naša, hvala ti za dobrotu, ljubav i sreću kojom si nas uvijek nesebično darivala. Neka te čuvaju anđeli kako si ti čuvala i pazila nas. Počivala u miru Božjem!

Martina Bačić

KATA BARIŠIĆ

1936. - 2018.

- sestra s. Jelke -

U nedjelju 18. studenoga 2018. prestalo je kucati srce moje drage sestre Kate Zuvelek. Kata je rođena 1936. u župi Vidonje od oca Tadije i majke Mare Barišić, kao peto dijete (dva sina i šest kćeri). Kao mlada djevojka udala se za mještanina Franu Zuvelek i u njihovu sretnom braku Bog im je podario dva sina i jednu kćer. Kao pravi roditelji trudili su se da odgoje svoju djecu kako su najbolje mogli, po Božjim, kršćanskim i ljudskim zakonima. Osim toga pomogli su im u odrastanju kako bi kasnije mogli sami preuzeti brigu za sebe. Tu ljubav i brigu njihova im djeca neće nikada zaboraviti. Kata je odrasla u kršćanskoj obitelji, a isto je ozračje našla i u novom domu, zato je mogla to svoje iskustvo prenositi na svoju djecu. Tko se Boga boji sve mu se okreće na dobro, pa i svakodnevna muka kroz koju svi prolazimo. U Katinoj se kući redovito molilo, zajedno je s djecom išla u

crkvu, svi su znali moliti kronicu. Zato je mogla mirno prolaziti kroz život jer je djeci dala ono najvrjednije što je imala, a to je vjera u Boga. Kata je 2012. godine ostala udovica nakon smrti svoga muža. Živjela je sa sinom Ivicom. Radovala se unučadi kojih je imala osmero, a isto tako i šestero praunučadi.

Pokopana je na mjesnom groblju sv. Josipa na Mliništu, Vidonje. Sprovod i misu predvodio je župnik don Mladen Margeta, uz asistenciju p. Luke Prcela. Osim djece i rodbine i rodbine, na vječni su je počinak ispratili i mnogi prijatelji i znanci, kao i sestre dominikanke, na čelu s č. majkom Katarinom Maglica.

Koristim priliku i svima se toplo zahvaljujem, a svoju dragu sestru Katu i nadalje preporučam vašim molitvama.

s. Jelka Barišić

LJUBAN TURBIĆ

11. 02. 1954. – 26. 11. 2018.

- brat s. Snježane -

Nakon duge i teške bolesti, u ponedjeljak 26. studenoga 2018., preminuo je u splitskoj bolnici, okrjepljen svetim sakramentima, Ljuban Turbić u 65. godini života.

Rođen je od oca Šime i majke Anđe, u Teševu, Kraljeva sutjeska. Već se zarana osamostalio i krenuo tražiti posao. Bio je veoma snalažljiv, brzo bi

naučio bilo koji posao, zato je bio rado primljen gdje god je došao. Najviše ga je privlačilo more, pa se i tu okušao kao kormilar ribarskoga broda. Bio je samostalan čovjek, nije se htio vezati ni uz koga. Najdraža mu je bila sloboda.

Premda daleko od svojih roditelja i bliže rodbine, Ljuban se svugdje pokazao kao uzoran, pošten i marljiv čovjek. Svi koji su ga poznavali nazivali su ga 'naš dobri Ljuban'.

Nikada nije zgrtao bogatstvo, bio je zadovoljan s onim što je imao. Lako se prilagodio uvjetima kakvi god bili. Nije htio biti na teret nikome.

Pokopan je u četvrtak 29. studenoga, u Zagrebu, na Miroševcu, u grobu svojih roditelja. Sprovodne je obrede vodio vlč. Ivan Flipčić, uz asistenciju p. Mate Bošnjaka OP. Nakon pročitane Božje riječ vlč. Filipčić se obratio nazočnima ovim riječima:

„Svi su rastanci tugom ispunjeni dogodili se oni iznenada, ili nakon teške bolesti.

Ako je to draga osoba – brat, s kojim smo obiteljski život gradili, onda je tuga još veća i bol dublja.

S tugom srca i molitvom duše i mi se opraštamo danas od brata Ljubana.

Tužni, ali poduprti nadom ponovnog susreta, susreta u Bogu.

Zapisa pjesnik Tin : „*Leti ko list što vir ga vije za let si dušo stvorena.*

Za zemlju nije, za pokoj nije cvijet što ovdje nema korijena.“

Svaki čovjek svoj izvor i svoj uvir ima u Bogu.

Život je dar Božji čovjeku ne za godinu, pet, ili šezdeset pet, nego za čitavu vječnost.

U svakoga od nas Bog je udahnuo dah života – sebe nam je dao – zato je život vrednota sveta, vječna, zato ne može prestati, nestati, jer Bog ne može ne biti, jer Bog živi vječno. Zato smrt nije ništavilo, nestanak, prestanak, nego povratak Ocu.

I ne samo da smo životom obdareni, već smo Isusovom žrtvom otkupljeni. I nije se za nas cjenkao. Podnosi On muku križa da bi nas zagrljio, s Ocem izmirio, vrata vječnosti otvorio,

blaženstvom obdario. A Isusova žrtva za nikoga nije uzaludna tko je vjerom prihvaća.

To je nada koja i u tuzi rastanka s najmilijima krijepi, jača.

Nastavlja pjesnik: „*Život naš, staza je uspona od gnijezda do zvijezda!“*

Poštovani Ljubane, ta staza tvoga života ovdje među nama kratka je, strma, trnovita. Vodila te ona daleko od doma i obitelji, ali na njoj puno dobrote, blagosti, srca – svjedoče to tvoja braća i sestre.

I opet nastavlja pjesnik: „*Netko sa svojim bolom ide ko s otkritom ranom, svak neka vidi.*

Drugi je u srcu zgnječi i ne da joj priječi u suze i riječi.“

Jest, boli si u srcu gnječio, a radosti drugima dijelio. Vrednote su to koje doduše smrću prestaju, ali nikad ne nestaju, vrednote koje jedino možemo prenijeti s onu stranu groba u susret Bogu. Vjerujemo čvrsto, da si već sada sretan i radostan u Njegovu naručju.

Zajedno s najmilijima u ovom oproštaju želimo reći: Za svaki susret i riječ, osmijeh i suzu, pruženu ruku, žrtvu i dar, za sve, za sve - Ljubane, od srca hvala.

Dobri Bog bio ti radost, blaženstvo i nagrada.

Kao najljepši cvijet stavljamo te u Božje naručje – cvjetaj radosno kroz svu vječnost.“

Ps. S Snježana zahvaljuje u ime cijele svoje obitelji, svima koji su ispratili Ljubana na vječni počinak.

s.S

MEDITATIVNI TRENUTAK

KRISTOVA JEDNA, SVETA, APOSTOLSKA CRKVA

Živimo u brzopletom, neobičnom vremenu. Neki drže ovo doba velikim, a danomice slušamo jadicovke o nevoljama, o stranputici suvremenog čovjeka, o strahovitoj osamljenosti našeg subrata, suvremenika i suputnika našeg.

Ali

zar je Crkva poznavala vremena koja nisu bila burna?

Uostalom,

tijekom povijesti utvrđivali su i tvrdokorno odlučivali o njoj trajnosti i opstojnosti:
progonili su je carevi,
pljuvali su po njoj mudrijaši i ideolozi,
batinali su je redarstvenici i vojnici,
prodavali su je carinici i trgovci.

A Ona je tu...

danas moćna i otporna koliko
jučer zanosna;
uvijek divna i snažna koliko nekoć
čista i bogata.

Ona je tu

nazočna i stalna, postojana;
velebna građevina sazdana na
čvrstom kamenu:
„Ti s Petar i na toj stijeni sazidat
ću crkvu svoju ...“ (Mt 16,18)

Ona je tu

s nama i među nama:
dobra majka, neposredna tješiteljica,
posrednica i okrilje naše.

Ona je tu –

progovorila nam je u pravo vrijeme:
uvijek suvremena, nikad nadživjela i
preživjela,
uvijek spremna promicati i poticati
napredak,
produhoviti znanost i oplemeniti
umjetnost i umijeće.

Ona je tu.

Na čvrstom temelju:

na Kristu. S njim, po Njemu i u Njemu:
postojana.

(dr. A. Sekulić, *Izabrane pjesme*, 221, Subotica, 2004)

ZELENI AGRONOMOV KUTIĆ

s. Maje Karmele Strižak OP, dipl. ing. agronomije

SLANUTAK (*Cicer arietinum* L.)

RED: Fabales

ROD: Cicer

PORODICA: Fabaceae

VRSTA: *Cicer arietinum* L.

Slanutak potječe iz aridnih područja Bliskog istoka i Male Azije, Sirije, Palestine, Irana i Indije. To je vrlo stara kultura koje više nema u divljem stanju. Uzgaja se u tom području već više od 3000 godina. Poznavali su je stari Grci, a Plinije je zabilježio ime Cicer. I sada se uzgaja na oko 11 milijuna hektara, a 70 % tih je površina u Indiji. Proširen je u sjevernoj Africi, južnoj Europi i Južnoj Americi. U nas se uzgaja manje u priobalnom području.

Slanutak je vrijedna namirnica, a u mnogim je zemljama u razvoju važan izvor bjelančevina u ljudskoj prehrani. Najviše se koristi kuhano zrelo zrno, a mlado zrno može se jesti i sirovo.

U Makedoniji se zrelo zrno nakon namakanja prži i koristi na isti način kao i prženi kikiriki.

Sitnozrni kultivari upotrebljavaju se u smjesi s ječmom za kavovine. Brašno od slanutka dodaje se u proizvodnji kruha za poboljšanje kvalitete i hranjivosti.

Hranjiva vrijednost slanutka vidi se iz sljedećeg sastava u postocima.

VODA	10.6-13.4
SIROVE BJELANČEVINE	13.0-24.9
SIROVE MASTI	1.6-7.0
UGLJIKOHIDRATI	46.9-59.0
VLAKNA	2.3-5.3
MINERALI	2.3-3.0

Od minerala najviše su zastupljeni
kalij: 580 mg/100g i
fosfor: 331 do 480 mg/100g

Od vitamina:

B₁ 0.4 do 0.55;

B₂ 0.17 do 0.18;

B₃ 1.5 do 1.6 mg/100g zrna

Slanutak ima i zdravstvenu vrijednost jer poboljšava rad slezene, a ima i diuretičko djelovanje.

Slanutak je jednogodišnja zeljasta biljka. Korijen mu dopire i do 1m dubine. Stabljika je slanutka zeljasta, a pri kraju vegetacije odrveni. Ovisno o kultivaru visina stabljike može biti od 30 do 80 cm.

Plod je sitna mahuna ovalnog, ili izduženo romboidnog oblika, 1 do 4 cm duga. Zrela mahuna ne puca, a prezrela otpada. Na jednoj biljci

može biti do 100 mahuna.

Za zriobu mahuna i zrna potrebno je toplo i suho razdoblje.

Slanutak je jedna od najotpornijih mahunarki na sušu.

Najveća je potreba za vodom u vrijeme formiranja pupova i u cvatnji.

Uspijeva gotovo na svakom tlu, osim vrlo teških i vrlo kiselih tala. Podnosi blago zaslanjena tla.

Slanutak podnosi sam sebe, pa se može češće uzgajati na istoj površini, što je prednost za sušna područja, gdje nema mogućnosti navodnjavanja.

I tako, zima je tu, a nema ništa ljepše od vruće juhe od slanutka!

Pozdrav od s. Maje Karme

Slanutak nije samo ukusna nego i zdrava namirnica, posebno pogodna za dijabetičare.

Osim toga što je fin, slanutak je vrlo zdrava namirnica, posebno pogodna za dijabetičare:

- bogat izvor nutrijenata; sadrži molibden (mineral u tragovima), dijetalna vlakna, folnu kiselinu i mangan, bogat mineralima poput željeza, magnezija, bakra i cinka
- ima niski glikemični indeks; istraživanja glikemičnog indeksa namirnica su pokazala, da slanutak ima niski glikemični indeks (28-32)
- sadrži puno proteina; slanutak je važan izvor makro nutrijenata, sadrži puno proteina. Kuhani slanutak sa povrćem i cjelovitim žitaricama poput riže je odličan visoko-proteinski nemasni obrok.
- smanjuje kolesterol; dijetalna vlakna, koja sadrži slanutak pomažu u snižavanju kolesterola u krvi na takav način, da se vežu uz žučne kiseline u tankom crijevu i sprečavaju njihovu re-apsorpciju
- pogodan za dijabetičare; Slanutak sprečava nagli porast šećera u krvi nakon jela i zbog toga je idealna namirnica za dijabetičare. Znanstvena istraživanja potvrđuju da redovito konzumiranje slanutka može spriječiti dijabetes
- sprečava bolesti srca; Redovito konzumiranje slanutka može smanjiti rizik od koronarne bolesti srca.

RAZBIBRIGA

Šale i korisni savjeti

Hitan poziv

- Halo?
- Halo, reci!
- Ljudi, pa gdje ste?
- Evo, krenuli na more. Sad smo natočili gorivo, pa idemo dalje.
- Pa jeste li vi normalni? Ja sam bio s vama u autu, brzo se vraćajte po mene na pumpu!

Motor

- Kupio sam motor.
- Što će ti?
- Želim upoznati cijeli svijet.
- Koji, ovaj ili onaj drugi?

Moralka

Studirao fra Velimir u Rimu moralnu teologiju. I na kraju doktorirao. I čim se vratio, ode u svoje selo te svojoj majci ispriča kako je on sada doktor moralke. Majci drago, pa čim je on otišao, ode ona svojoj susjedi i pohvali joj se kako je njezin sin postao doktor moralke. A susjeda zabrinuta veli:
– A, bona, nisam znala da je ta moralka tako opaka bolest da za nju mora bit' poseban doktor. (Rama)

Prohodao

U jednom našem gradu dotetura čovjek do središnjeg trga te će u sav glas:
– Ljudi, čudo, dogodilo se čudo. Ja hodam."
– Kako? Što je bilo? – upitaju ga.
– Ukrali su mi Mercedes pa sam prohodao."

Ubrzano

- Po vašim rezultatima, – govori liječnik pacijentu – trebate hitnu operaciju srca. Prvi slobodan termin nam je 24. travnja 2020. u 8 sati.
- Auuuu, doktore, – zavapi pacijent – pa zar ne može nešto ranije?
- Da vidimo ... Pa, možda bi i moglo. Evo, u pola 8.

Bolest te tjera da se zaustaviš, da se zagledaš oko sebe i iz kreveta mirno promatraš iznad sebe nebo i vječni život. (T. I.)

Ne brinite se oko toga što ljudi misle, oni to rijetko rade.

Racionalni znanstvenici sa Sveučilišta Harvard ustanovili su da se pacijenti koji se mole, oporave brže nego oni koji to ne čine.

Strpljenje je biljka gorka okusa, ali donosi slatke plodove.

Odmor omogućava zacjeljivanje tijela te smanjuje rizik od srčanih i mentalnih problema. Zato, laku noć!